

δημοσιονομικό
συμβούλιο
fiscal council

ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΕΚΘΕΣΗ 2026

Σεπτέμβριος 2026

δημοσιονομικό συμβούλιο
fiscal council

Λεωφόρος Λεμεσού 75,
2121, Αγλαντζιά
Λευκωσία
Ιστοσελίδα: www.fiscalcouncil.gov.cy

Έκδοση Σεπτεμβρίου 2026

Ενδιάμεση Έκθεση 2026

Δημοσιονομικού Συμβουλίου Κύπρου

**Ικανοποιητικοί δημοσιονομικοί δείκτες, χρόνια προβλήματα
- το μεγάλο στοίχημα της κυπριακής οικονομίας**

Περιεχόμενα

Έγκριση	vi
ΜΕΡΟΣ Α' - ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ.....	1
1. Εισαγωγή	2
2. Εκτελεστική Σύνοψη.....	3
ΜΕΡΟΣ Β' – ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	1
1. Αποστολή ΔΣΚ.....	2
2. Στρατηγικές Επιλογές Πολιτικής.....	3
3. Μακροοικονομικές Εξελίξεις.....	7
3.1. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν.....	7
3.2. Βασικοί Τομείς της κυπριακής οικονομίας.....	13
3.3. Αγορά Εργασίας - Απασχόληση και Ανεργία	15
3.4. Παραγωγικότητα	19
3.5. Πληθωρισμός	23
3.6. Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών.....	26
4. Μακροοικονομικές Προοπτικές και Προβλέψεις	32
5. Δημοσιονομικές Εξελίξεις	36
5.1. Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης	36
5.2. Κρατικά Έσοδα	38
5.3. Δημόσιες Καταναλωτικές Δαπάνες και Κρατικό Μισθολόγιο	42
5.4. Υλοποίηση Ανάπτυξης Προϋπολογισμού	48
5.5. Κοινωνικές Δαπάνες	49
5.6. Η τροχιά των Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών	54
5.7. Δημόσιο Χρέος και Βιωσιμότητα	59
6. Δημοσιονομικοί Κίνδυνοι.....	68
6.1. Πλαίσιο Αξιολόγησης	68
6.2. Κίνδυνοι μη συμμόρφωσης με το δημοσιονομικό πλαίσιο	69
6.3. Μακροοικονομικοί και εξωτερικοί κίνδυνοι.....	70
6.4. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις από εξαγγελίες.....	71
6.5. Κλιματικοί κίνδυνοι	73
6.6. Έμμεσοι δημοσιονομικοί κίνδυνοι: διαρθρωτικές αδυναμίες	77
6.6.1 Πρώτος δίαυλος: Φορολογική βάση	77
6.6.2 Δεύτερος δίαυλος: Αποτελεσματικότητα της δαπάνης	78

6.6.3	Τρίτος δίαυλος: Μη εκκαθαρισμένες υποχρεώσεις	78
6.6.4	Τέταρτος δίαυλος: Απορρόφηση πόρων της ΕΕ	79
6.6.5	Θεσμική διάσταση	79
6.7.	Γήρανση και συντάξεις.....	80
6.8.	Συνολική αποτίμηση	84
7.	Συμπεράσματα	86
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	89
	Παράρτημα Α. Γνώμη Δημοσιονομικού Συμβουλίου για την Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026 .	90
	Παράρτημα Β. Μεθοδολογία αξιολόγησης μακροοικονομικών προβλέψεων (η συστηματική μεροληψία)	94
	Παράρτημα Γ. Παραγωγικότητα, δεξιότητες και τεχνολογική υιοθέτηση	95
	Παράρτημα Δ. Έρευνα και Ανάπτυξη.....	98
	Παράρτημα Ε. Ενεργειακή εξάρτηση και τιμές ενέργειας	101
	Παράρτημα ΣΤ. Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις και εκκαθάριση υποχρεώσεων	105
	Ακρωνύμια.....	111

Γραφήματα

Γράφημα 1. Πραγματικός ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ: Κύπρος και ΕΕ-27, 2022–2025 (ετήσια μεταβολή, %)	7
Γράφημα 2. Πραγματικός ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ ανά κράτος μέλος της ΕΕ, 2025 (%).....	8
Γράφημα 3. Συμβολή της ιδιωτικής κατανάλωσης στη μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ: Κύπρος, 2022–2027 ποσοστιαίες μονάδες (π.μ.)	9
Γράφημα 4. Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου, 2023Τ1–2026Τ1 (ετήσια μεταβολή, %)	10
Γράφημα 5. Σύνθεση των εξαγωγών υπηρεσιών ανά βασική κατηγορία, 2022–2025 (Ποσοστό επί των συνολικών εξαγωγών υπηρεσιών (%), ετήσια στοιχεία)	11
Γράφημα 6. Τουριστικές αφίξεις ανά κύρια αγορά προέλευσης, 2022–2025 (Εκατομμύρια τουρίστες, ετήσια στοιχεία).....	12
Γράφημα 7. Εκτιμώμενη κατανομή των εσόδων από τον τουρισμό ανά κύρια αγορά προέλευσης, 2022–2025 (Δισεκατομμύρια ευρώ, ετήσια στοιχεία)	12
Γράφημα 8. Συμβολή των βασικών κλάδων οικονομικής δραστηριότητας στη μεταβολή της πραγματικής ΑΠΑ, 2022–2025 (π.μ.).....	14
Γράφημα 9. Διάρθρωση της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας ανά βασικό κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, 2022–2025 (ποσοστό της συνολικής ΑΠΑ σε τρέχουσες τιμές).....	15
Γράφημα 10. Ρυθμός μεταβολής της απασχόλησης και ποσοστό ανεργίας, 2022–2027 (%)	16
Γράφημα 11. Διάρθρωση της απασχόλησης κατά υπηκοότητα, 2022–2025 (% της συνολικής απασχόλησης).....	17
Γράφημα 12. Ποσοστό ανεργίας: Κύπρος και ΕΕ-27, 2022Τ1–2026Τ1 (% του εργατικού δυναμικού).....	17

Γράφημα 13. Καμπύλη Beveridge: ποσοστό ανεργίας και ποσοστό κενών θέσεων εργασίας, 2007Τ4–2025Τ4 (%)	18
Γράφημα 14. Συμβολή της απασχόλησης και της παραγωγικότητας στην αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ, 2022–2027 (π.μ.).....	19
Γράφημα 15. Ετήσια μεταβολή της πραγματικής παραγωγικότητας εργασίας ανά ώρα και ανά απασχολούμενο στην Κύπρο, 2022Τ1–2026Τ1 (%).....	20
Γράφημα 16. Ετήσια μεταβολή της ονομαστικής αμοιβής ανά ώρα, πραγματικής παραγωγικότητας ανά ώρα και του ονομαστικού μοναδιαίου κόστους εργασίας βάσει ωρών, 2022Τ1–2026Τ1 (%).....	21
Γράφημα 17. Παραγωγικότητα ανά ώρα εργασίας: Κύπρος ως προς τον μέσο όρο της ΕΕ-27, 2022–2025 (ΕΕ-27=100).....	21
Γράφημα 18. Πραγματικό ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα νοικοκυριών ανά κάτοικο: Κύπρος και ΕΕ-27, 2008–2024 (δείκτης, 2008=100).....	22
Γράφημα 19. Σωρευτική εξέλιξη των μέσων και διάμεσων μηνιαίων απολαβών και των τιμών καταναλωτή, 2022–2025. (Δείκτης 2022=100).....	24
Γράφημα 20. Πληθωρισμός ΕνΔΤΚ και συμβολή βασικών συνιστωσών, 2022–2027.....	25
Γράφημα 21. ΕνΔΤΚ στην Κύπρο και συνεισφορές των κύριων συνιστωσών, Ιανουάριος 2025–Ιούνιος 2026	26
Γράφημα 22. Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και συνιστώσες, 2022–2027 (%ΑΕΠ)	27
Γράφημα 23. Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών: δημοσιευμένο και χωρίς την καθαρή επίδραση των επανπενδύμενων κερδών, 2022–2025 (%ΑΕΠ).....	29
Γράφημα 24. Καθαρή διεθνής επενδυτική θέση, συνολική και εξαιρουμένων των οντοτήτων ειδικού σκοπού, 2022–2025 (%ΑΕΠ)	29
Γράφημα 25. Χάσμα μεταξύ ΑΕΠ και ΑΕΕ στις χώρες της ΕΕ, 2025 (% του ΑΕΠ)	31
Γράφημα 26. Διασπορά προβλέψεων για βασικούς μακροοικονομικούς και δημοσιονομικούς δείκτες της Κύπρου, 2026.....	34
Γράφημα 27. Ισοζύγιο, πρωτογενές και διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης, 2022–2027 (% του ΑΕΠ).....	37
Γράφημα 28. Συνολικά έσοδα Γενικής Κυβέρνησης και συνιστώσες μεταβολής, 2024–2025 (% του ΑΕΠ)	39
Γράφημα 29. Διάρθρωση των εσόδων της Γενικής Κυβέρνησης, 2022–2027 (% ΑΕΠ)	40
Γράφημα 30. Παράγοντες μεταβολής των εσόδων της Γενικής Κυβέρνησης, α' τρίμηνο 2026 έναντι α' τριμήνου 2025.....	40
Γράφημα 31. Μέση ετήσια ωφέλεια των νοικοκυριών από τον μηδενικό ΦΠΑ σε επιλεγμένα αγαθά και τον μειωμένο ΦΠΑ στην ηλεκτρική ενέργεια, ανά εισοδηματικό πεμπτημόριο (€).....	41
Γράφημα 32. Παράγοντες μεταβολής των δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης ανά κατηγορία, 2024–2025 (€ εκατ.).....	43
Γράφημα 33. Διάρθρωση των δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης, 2022–2027 (%ΑΕΠ).....	43
Γράφημα 34. Παράγοντες μεταβολής των δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης, Α' τρίμηνο 2025–Α' τρίμηνο 2026.....	44

Γράφημα 35. Αμοιβές εργαζομένων της Γενικής Κυβέρνησης, 2022–2025 (€ εκατ. και % του ΑΕΠ)	45
Γράφημα 36. Δαπάνη ΑΤΑ και ποσοστό επί των βασικών μισθών, 2022–2025 (€ εκατ. και %).....	46
Γράφημα 37. Διάρθρωση της μισθολογικής δαπάνης της Γενικής Κυβέρνησης κατά υποτομέα, 2022–2025, (αμοιβές προσωπικού –€ εκατ.)	46
Γράφημα 38. Μισθολογική δαπάνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πριν και μετά τη μεταρρύθμιση, 2022–2025 (Αμοιβές προσωπικού (€ εκατ.) και ετήσια μεταβολή (%))	47
Γράφημα 39. Δαπάνη ωρομίσθιου προσωπικού, 2022–2025 (€ εκατ.)	48
Γράφημα 40. Αναδιανεμητικές κοινωνικές παροχές και ανισότητα στην Κύπρο, 2022–2025.....	50
Γράφημα 41. Σύνθεση Κοινωνικών Παροχών Κρατικού Προϋπολογισμού, 2022–2027.....	51
Γράφημα 42. Συμβολή των συντάξεων και των λοιπών κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση του συντελεστή Gini στην Κύπρο, 2025	52
Γράφημα 43. Εξέλιξη των δεικτών εισοδηματικής ανισότητας στην Κύπρο, 2022–2025.....	52
Γράφημα 44. Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας κατά ηλικιακή ομάδα στην Κύπρο, 2022–2025 (%)	53
Γράφημα 45. Ετήσιος Ρυθμός Αύξησης Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών, 2024–2028 (%)	55
Γράφημα 46. Συμβολή λογιστικών και ταμειακών παραγόντων στη διαμόρφωση της αύξησης των Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών το 2025, από τον εγκεκριμένο στόχο 6,0% στην τελική εκτίμηση 9,4% (π.μ.).....	57
Γράφημα 47. Διαδοχικές εκτιμήσεις για τον ετήσιο ρυθμό αύξησης των Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών, ανά έτος αναφοράς και ανά έκδοση (%)	58
Γράφημα 48. Λόγος δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ: Κύπρος, ΕΕ-27 και ζώνη του ευρώ, 2013–2031.....	60
Γράφημα 49. Μακροπρόθεσμες αποδόσεις κρατικών ομολόγων κριτηρίου Μάαστριχτ: Κύπρος και Γερμανία, 2013–2025 (%)	62
Γράφημα 50. Συμβολές στη μεταβολή του λόγου ακαθάριστου χρέους της Γενικής Κυβέρνησης προς το ΑΕΠ στην Κύπρο, 2022–2031 (π.μ.)	63
Γράφημα 51. Ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες της Γενικής Κυβέρνησης, 2024–2036 (%ΑΕΠ).....	66
Γράφημα 52. Ντετερμινιστικές προβολές του λόγου δημόσιου χρέους υπό εναλλακτικά σενάρια, 2024–2036 (% ΑΕΠ).....	67
Γράφημα 53. Μη ασφαλισμένο ποσοστό των οικονομικών ζημιών από ακραία καιρικά και κλιματικά φαινόμενα, 1980–2024 (%)	75
Γράφημα 54. Δημόσια δαπάνη για γήρας, 2024 (% ΑΕΠ)	81
Γράφημα 55. Δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων, Κύπρος και ΕΕ, 2022–2070 (%)	82
Γράφημα 56. Βασικές ψηφιακές δεξιότητες, χρήση τεχνολογιών ΤΝ και παραγωγικότητα εργασίας στην ΕΕ 27, 2025.....	95
Γράφημα 57. Χρήση τεχνολογιών ΤΝ ανά μέγεθος επιχείρησης: Κύπρος και ΕΕ 27, 2025	96
Γράφημα 58. Ακαθάριστες εγχώριες δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη, 2024 (% του ΑΕΠ)	98
Γράφημα 59. Δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη κατά τομέα εκτέλεσης: Κύπρος και ΕΕ-27, 2022–2024 (% του ΑΕΠ).....	99

Γράφημα 60. Δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη κατά πηγή χρηματοδότησης: ΕΕ-27 και Κύπρος, 2021 και 2023 (% του συνόλου)	100
Γράφημα 61. Τιμές ηλεκτρικού ρεύματος για μη οικιακούς καταναλωτές, ΕΕ-27, β' εξάμηνο 2025 (€ ανά 100 kWh).....	101
Γράφημα 62. Ενεργειακή εξάρτηση στην ΕΕ, 2024 (% της ακαθάριστης διαθέσιμης ενέργειας).....	102
Γράφημα 63. Μεριδίο καταναλωτικής δαπάνης για ηλεκτρισμό, αέριο και άλλα καύσιμα, κατά εισοδηματικό δεκατημόριο, Κύπρος, 2023 (% της συνολικής καταναλωτικής δαπάνης).....	103
Γράφημα 64. Ανάλυση της τιμής ηλεκτρικού ρεύματος για οικιακούς καταναλωτές σε συνιστώσες: Κύπρος και ΕΕ-27, α' εξάμηνο 2024 – β' εξάμηνο 2025 (€ ανά 100 kWh).....	104
Γράφημα 65. Εκτιμώμενος χρόνος διεκπεραίωσης αστικών, εμπορικών, διοικητικών και λοιπών μη ποινικών υποθέσεων σε πρώτο βαθμό, 2024 (μέρες)	106
Γράφημα 66. Δημόσια δαπάνη για τη λειτουργία των δικαστηρίων, 2024 (% ΑΕΠ)	106
Γράφημα 67. Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις κατά κάτοχο, 2024-2026 (€ εκατ., αριστερός άξονας) και δείκτης μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων τραπεζικού τομέα (% , δεξιός άξονας).....	108
Γράφημα 68. Χορηγήσεις εταιρειών εξαγοράς πιστώσεων: συμβατικό και καθαρό λογιστικό υπόλοιπο (€ εκατ.).....	109
Γράφημα 69. Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις εταιρειών εξαγοράς πιστώσεων (€ εκατ., αριστερός άξονας) και ποσοστό επί του συνόλου των χορηγήσεων τους (% , δεξιός άξονας).....	109
Γράφημα 70. Ακίνητα στην κατοχή εταιρειών εξαγοράς πιστώσεων: αριθμός (αριστερός άξονας) και μέση αγοραία αξία ανά ακίνητο (€ χιλ., δεξιός άξονας).....	110

Πίνακες

Πίνακας 1. Ετήσια μεταβολή του ΑΣΠΚ ανά κατηγορία παγίου, 2026T1 (%).....	10
Πίνακας 2. Κύριοι μακροοικονομικοί και δημοσιονομικοί δείκτες της Κύπρου: πραγματοποιήσεις 2024–2025, προβλέψεις 2026–2029 και αναθεωρήσεις έναντι των εαρινών προβλέψεων του 2025.	33
Πίνακας 3. Κοινωνικές παροχές κρατικού προϋπολογισμού, 2022–2027 (πραγματική δαπάνη, € εκατ.).....	51
Πίνακας 4. Ο ρυθμός αύξησης των Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών του 2025 σε έξι διαδοχικές εκτιμήσεις, Ιανουάριος 2025 – Ιούνιος 2026	56
Πίνακας 5. Αξιολόγηση κινδύνων βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους της Κύπρου, κατά χρονικό ορίζοντα.....	60
Πίνακας 6. Πιστοληπτική αξιολόγηση της Κυπριακής Δημοκρατίας.	61
Πίνακας 7. Λόγος δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ σε τριμηνιαία βάση: Κύπρος, ΕΕ-27 και ζώνη του ευρώ, 2024T1–2026T1 (% του ΑΕΠ).	62
Πίνακας 8. Επισκόπηση Δημοσιονομικών Κινδύνων.....	69
Πίνακας 9. Αποτίμηση δημοσιονομικών κινδύνων.....	85
Πίνακας 10. Έλεγχοι συστηματικής μεροληψίας προβλέψεων για πραγματικό ρυθμό ανάπτυξης, 2006–25.....	94
Πίνακας 11. Επιχειρήσεις κατά τάξη μεγέθους, Κύπρος και ΕΕ-27, 2024.....	97
Πίνακας 12. Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις της κυπριακής οικονομίας	107

Έγκριση

Η Ενδιάμεση Έκθεση 2026 εγκρίθηκε από το Δημοσιονομικό Συμβούλιο Κύπρου (ΔΣΚ) στις 31.08.2026.

Το ΔΣΚ εκφράζει τις ευχαριστίες του στους Λειτουργούς του Συμβουλίου για τη συνεισφορά στην ετοιμασία της Έκθεσης.

Δρ. Ανδρέας Χαραλάμπους,
Οικονομολόγος

(Πρόεδρος)

Δρ. Μάριος Κληρίδης,
Οικονομολόγος

(Μέλος)

Δρ. Μάριος Ζαχαριάδης,
Καθηγητής Οικονομικών,
Πανεπιστήμιο Κύπρου
(Μέλος)

ΜΕΡΟΣ Α΄ - ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

Κεντρικό μήνυμα

Η κυπριακή οικονομία παρουσιάζει ικανοποιητικές μακροοικονομικές και δημοσιονομικές επιδόσεις, με έναν από τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) κατά την περίοδο 2023–2025, δημοσιονομικά πλεονάσματα και ταχεία αποκλιμάκωση του δημόσιου χρέους, παρά το δυσμενές γεωπολιτικό και ενεργειακό περιβάλλον.

Η ευνοϊκή αυτή συγκυρία δεν πρέπει να οδηγήσει σε εφησυχασμό, αλλά να αξιοποιηθεί ως ευκαιρία για στοχευμένες παρεμβάσεις και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, για να μην μετατραπούν οι χρόνιες αδυναμίες της οικονομίας σε μόνιμο δημοσιονομικό κόστος.

1. Εισαγωγή

Η παρούσα Ενδιάμεση Έκθεση αξιολογεί τις μακροοικονομικές και δημοσιονομικές εξελίξεις της κυπριακής οικονομίας κατά το 2025 και τις προοπτικές για τα επόμενα έτη 2026–2027.

Ειδικότερα, η Έκθεση εξετάζει την πορεία των βασικών μακροοικονομικών μεγεθών και προβλέψεων, τις δημοσιονομικές εξελίξεις με βάση τα στοιχεία του Κρατικού Προϋπολογισμού και της Γενικής Κυβέρνησης. Αξιολογεί επίσης την τήρηση των καθορισμένων ανώτατων ορίων για το δημοσιονομικό έλλειμμα, το δημόσιο χρέος και τη συμβατότητα της δημοσιονομικής πορείας με το ισχύον εθνικό και ευρωπαϊκό δημοσιονομικό πλαίσιο.

Παράλληλα, αξιολογούνται τα βασικά μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής και οι επιπτώσεις τους στη μεσο- και μακροπρόθεσμη δημοσιονομική βιωσιμότητα, καθώς και η συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή, την αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής και την ποιότητα των παρεχόμενων δημόσιων αγαθών. Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, παρατίθενται εισηγήσεις και συστάσεις που αποσκοπούν στη διαμόρφωση συνθηκών συνέχισης της ικανοποιητικής μακροοικονομικής πορείας της κυπριακής οικονομίας και στην αντιμετώπιση, παράλληλα, των μακροχρόνιων διαρθρωτικών προκλήσεων.

Η εκτελεστική σύνοψη στο επόμενο κεφάλαιο συνοψίζει την ανάλυση, τα βασικά ευρήματα και τις συστάσεις και απευθύνεται στο ευρύ κοινό.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν η ανάλυση, τα βασικά ευρήματα και οι συστάσεις παρατίθενται σε μεγαλύτερη λεπτομέρεια και απευθύνονται σε άτομα με εξειδικευμένες γνώσεις και ενδιαφέρον για τα δημόσια οικονομικά. Για διευκόλυνση του αναγνώστη στην αρχή κάθε κεφαλαίου παρατίθεται, σε πλαίσιο, σύνοψη των ευρημάτων.

Τα εξειδικευμένα κεφάλαια ευελπιστούμε να αποτελέσουν πλατφόρμα για δημιουργικό διάλογο και μελλοντικές παρεμβάσεις τόσο των μελών του Δημοσιονομικού Συμβουλίου όσο και στελεχών των αρμόδιων υπηρεσιών του ευρύτερου δημόσιου τομέα και ενδιαφερόμενων οικονομολόγων.

2. Εκτελεστική Σύνοψη

Σύνοψη Μακροοικονομικών Εξελίξεων

Η κυπριακή οικονομία διατήρησε αναπτυξιακή δυναμική το 2025, με τον πραγματικό ρυθμό ανάπτυξης να διαμορφώνεται στο 3,8%, έναντι 3,9% το 2024, παραμένοντας μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ. Η ανάπτυξη στηρίχθηκε κυρίως στην ιδιωτική κατανάλωση, και στις εξαγωγές υπηρεσιών – ιδίως των τομέων της πληροφόρησης και επικοινωνίας καθώς και του τουρισμού.

Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2026, η κυπριακή οικονομία κατέγραψε ρυθμό ανάπτυξης 3%¹ σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2025. Για το σύνολο του έτους, η ανάπτυξη αναμένεται να παραμείνει γύρω στο 3%².

Η γεωπολιτική αστάθεια στη Μέση Ανατολή εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό καθοδικό κίνδυνο για τις μακροοικονομικές προοπτικές της Κύπρου. Η υψηλή εξάρτηση από εισαγόμενη ενέργεια και ο ανοικτός χαρακτήρας της οικονομίας ενισχύουν την έκθεση σε ενδεχόμενη νέα κλιμάκωση, μέσω υψηλότερων τιμών ενέργειας και μεταφορών και ασθενέστερης εξωτερικής ζήτησης, με καθοδικούς κινδύνους για την ανάπτυξη και ανοδικούς κινδύνους για τον πληθωρισμό. Περαιτέρω η ανοδική τάση των επιτοκίων των Αμερικανικών ομολόγων ωθεί γενικότερα τα επιτόκια κρατικών ομολόγων προς τα πάνω και αποτελεί πρόσθετη πρόκληση.

Μεσοπρόθεσμα, ο ρυθμός ανάπτυξης αναμένεται να εξακολουθήσει να κυμαίνεται γύρω στο 3%, υπό την προϋπόθεση ότι δε θα υπάρξει έξαρση των γεωπολιτικών αναταράξεων στην Μέση Ανατολή και περαιτέρω επιδείνωση του εξωτερικού περιβάλλοντος.

Η ικανοποιητική ανάπτυξη του 2025 συνοδεύτηκε από αύξηση της απασχόλησης κατά περίπου 3,5% και διατήρηση της ανεργίας σε ιστορικά χαμηλό επίπεδο, στο 4,4%. Κατά τη διάρκεια του 2026, η ανεργία υποχώρησε περαιτέρω στο 3,6%³ το δεύτερο τρίμηνο, ενώ σε ετήσια βάση προβλέπεται να διαμορφωθεί στο 4,2%. Η συνύπαρξη χαμηλής ανεργίας και αυξημένων κενών θέσεων εργασίας επιβεβαιώνει την ύπαρξη αναντιστοιχιών μεταξύ των διαθέσιμων δεξιοτήτων και των αναγκών των επιχειρήσεων. Παράλληλα, η αύξηση της απασχόλησης αναμένεται να επιβραδυνθεί αισθητά, σε ετήσια βάση, στο 1,3%.

Οι εξελίξεις αυτές καταδεικνύουν ότι η περαιτέρω ανάπτυξη, μακροπρόθεσμα, δε μπορεί να στηριχθεί, πρωτίστως, στη συνεχή επέκταση της απασχόλησης. Απαιτείται ενίσχυση της παραγωγικότητας, αναβάθμιση και μεγαλύτερη ειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού, αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων και ευρύτερη υιοθέτηση νέων τεχνολογιών.

¹ Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, «Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί: 1ο τρίμηνο 2026.

² Για σκοπούς συνεκτικής παρουσίασης, η εκτελεστική σύνοψη χρησιμοποιεί ως βασικό σενάριο τις τελευταίες διαθέσιμες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως παρουσιάζονται στις Εαρινές Οικονομικές Προβλέψεις 2026 και στη βάση δεδομένων AMECO (Annual Macroeconomic καθώς και τις τελευταίες προβλέψεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. (ΔΝΤ) (Cyprus: 2026 Article IV Consultation, IMF Country Report No. 26/145). Κατ' εξαίρεση, η εκτίμηση για τον ρυθμό ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας το 2026 έχει επικαιροποιηθεί από το ΔΣΚ με βάση τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου που διαφοροποιούνται από την πρόβλεψη τα Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

³ Ποσοστό ανεργίας με βάση την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου, Δελτίο Τύπου, 27 Αυγούστου 2026, χωρίς εποχική διόρθωση (<https://www.cystat.gov.cy/el/PressRelease?id=73312>)

Ο πληθωρισμός ακολούθησε πτωτική πορεία το 2025 στο 0,8% κυρίως λόγω της υποχώρησης των διεθνών τιμών ενέργειας και αγαθών. Ωστόσο, στις αρχές του 2026 εμφανίστηκαν εκ νέου ανοδικές πιέσεις, με την ετήσια μεταβολή του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) να ανέρχεται στο 5,2%⁴ τον Αύγουστο σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2025, εν μέσω σημαντικών αυξήσεων στις τιμές της ενέργειας και των υπηρεσιών. Για το σύνολο του 2026, ο πληθωρισμός προβλέπεται να διαμορφωθεί στο 3,6%, προτού υποχωρήσει γύρω στο 2,2% το 2027.

Όσον αφορά τον δομικό πληθωρισμό, αναμένεται να αυξηθεί στο 2,3% το 2026, αντανakλώντας κυρίως τις επίμονες πιέσεις στις τιμές των υπηρεσιών και τις έμμεσες επιδράσεις από την άνοδο του ενεργειακού κόστους, πριν υποχωρήσει οριακά στο 2,2% το 2027⁵.

Παράλληλα, οι πιέσεις στην προσιτότητα της στέγασης εντείνονται, ιδιαίτερα για νεότερα και χαμηλότερου εισοδήματος νοικοκυριά, γεγονός που απαιτεί στενότερη παρακολούθηση των εξελίξεων στην αγορά κατοικίας.

Στον εξωτερικό τομέα, οι εξαγωγές υπηρεσιών εξακολουθούν να αναπτύσσονται ραγδαία και να αποτελούν το κύριο στήριγμα της οικονομικής δραστηριότητας. Ωστόσο, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών προβλέπεται να διευρυνθεί από 6,4% του ΑΕΠ το 2025 σε 7,2% το 2026. Το επίμονα αρνητικό ισοζύγιο πρωτογενούς εισοδήματος αποτελεί βασικό εξηγητικό παράγοντα του ελλείμματος, ενώ η προβλεπόμενη επιδείνωση το 2026 συνδέεται επίσης με το υψηλότερο κόστος εισαγωγών ενέργειας και την ασθενέστερη τουριστική δραστηριότητα.

Σημειώνεται, ωστόσο, ότι σημαντικό μέρος των εκρών πρωτογενούς εισοδήματος αφορά λεγόμενα επανεπενδυθέντα κέρδη (δηλ. κέρδη από κυπριακές εταιρείες με ξένους μετόχους) μέσω λογιστικής μεταχείρισης και αντισταθμίζεται από αντίστοιχες λογιστικές εισροές άμεσων επενδύσεων στον χρηματοοικονομικό λογαριασμό. Το γεγονός αυτό περιορίζει τον άμεσο κίνδυνο χρηματοδότησης, χωρίς όμως να αναιρεί το δεδομένο ότι σημαντικό μέρος του εισοδήματος που παράγεται εγχώρια περιέρχεται σε μη κατοίκους.

Παράλληλα, οι εισροές ξένων κεφαλαίων, περιλαμβανομένων των επενδύσεων σε ακίνητα, συμβάλλουν στη χρηματοδότηση του ελλείμματος, χωρίς να ενισχύουν στον ίδιο βαθμό την παραγωγικότητα και την εξαγωγική βάση. Ως εκ τούτου, προτεραιότητα πρέπει να αποτελεί η προσέλκυση και διοχέτευση επενδύσεων σε δραστηριότητες που διευρύνουν την παραγωγική ικανότητα, ενισχύουν την ενεργειακή αυτονομία και αυξάνουν το εθνικό εισόδημα. Υπενθυμίζουμε, πως τέτοιες σοβαρές επενδύσεις προϋποθέτουν την ύπαρξη ισχυρών ανεξάρτητων θεσμών που αφορούν π.χ., την απόδοση δικαιοσύνης, την φήμη της χώρας, και την εύρυθμη λειτουργία του κράτους και της οικονομίας.

⁴ Eurostat, Euro area annual inflation up to 3.3% – Flash estimate, August 2026, 1 Σεπτεμβρίου 2026. Το ποσοστό 5,2% για την Κύπρο αποτελεί προκαταρκτική εκτίμηση. (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/w/2-01092026-ap>)

⁵ Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ), Μακροοικονομικές Προβλέψεις της ΚΤΚ για την Κυπριακή Οικονομία, Ιούνιος 2026.

Σύνοψη Δημοσιονομικών Εξελίξεων

Η αξιολόγηση του ΔΣΚ δεν περιορίζεται μόνον στην αποτύπωση των δημοσιονομικών εξελίξεων, αλλά εστιάζει στη βιωσιμότητα και τη σύνθεση της δημοσιονομικής πολιτικής, στις τυχόν αποκλίσεις από τους συμφωνημένους δημοσιονομικούς στόχους και στις προτεραιότητες πολιτικής ενόψει του Προϋπολογισμού του 2027 και του μεσοπρόθεσμου πλαισίου για την περίοδο 2027-29.

Η δημοσιονομική θέση της Κύπρου παραμένει θετική. Το πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης διαμορφώθηκε στο 3,4% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) το 2025 και το πρωτογενές πλεόνασμα⁶ στο 4,6%.

Η θετική δημοσιονομική εικόνα θα πρέπει, ωστόσο, να αξιολογείται και υπό το πρίσμα της διαχρονικά χαμηλής υλοποίησης του αναπτυξιακού προϋπολογισμού. Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2026, η υλοποίηση ανήλθε σε 25% (€412,4 εκατ. έναντι συνολικού προϋπολογισμού €1,62 δισ.), ποσοστό ίδιο με το αντίστοιχο εξάμηνο του 2025 και κοντά στον μέσο όρο 22% της τελευταίας δεκαετίας.

Η αύξηση των εσόδων παρέμεινε θετική, αλλά επιβραδύνθηκε λόγω της αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού, της εξομάλυνσης της δραστηριότητας στις κατασκευές και στον τομέα των ακινήτων και των ελαφρύνσεων, στο πλαίσιο της φορολογικής μεταρρύθμισης. Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026⁷, η φορολογική μεταρρύθμιση εκτιμάται ότι θα επιφέρει καθαρή μείωση των δημόσιων εσόδων κατά περίπου €284 εκατ. το 2026, ποσό που αντιστοιχεί σε περίπου 0,7% του ΑΕΠ. Παράλληλα, η κοινωνική και αναδιανεμητική διάσταση της μεταρρύθμισης φαίνεται περιορισμένη, καθώς σημαντικό μέρος των φορολογικών ελαφρύνσεων δεν επικεντρώνεται στα χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα, αλλά επεκτείνεται και σε νοικοκυριά μεσαίου και υψηλότερου εισοδήματος.

Οι δημόσιες δαπάνες αυξήθηκαν, κυρίως, λόγω της επιτάχυνσης των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, καθώς και των υψηλότερων δαπανών για μισθούς και κοινωνικές μεταβιβάσεις. Η προβλεπόμενη υποχώρηση του δημοσιονομικού πλεονάσματος το 2026 δεν ανατρέπει τη συνολικά θετική δημοσιονομική θέση. Μεσοπρόθεσμα μετά το 2026, υπάρχει περιθώριο για σταδιακή και προσεκτικά βαθμονομημένη μείωση των πλεονασμάτων, υπό την προϋπόθεση ότι ο διαθέσιμος δημοσιονομικός χώρος θα κατευθυνθεί σε παραγωγικές δημόσιες επενδύσεις και σε καλύτερα στοχευμένες κοινωνικές παρεμβάσεις, και όχι σε μισθολογικές δαπάνες και οριζόντιες και μόνιμες παροχές που αυξάνουν την ακαμψία των δημόσιων δαπανών.

Το δημόσιο χρέος μειώθηκε από την κορύφωσή του σε επίπεδα άνω του 114% του ΑΕΠ το 2020 στο 55% το 2025, κάτω από την τιμή αναφοράς του 60%, και αναμένεται να συνεχίσει την πτωτική του πορεία. Η αποκλιμάκωση αντανακλά τα διατηρούμενα πρωτογενή

⁶ Πρωτογενές πλεόνασμα είναι η θετική διαφορά μεταξύ των συνολικών εσόδων και των συνολικών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης, εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους του δημόσιου χρέους. Αποτελεί βασικό δείκτη δημοσιονομικής ανάλυσης για δύο λόγους. Οι δαπάνες για τόκους απορρέουν από αποφάσεις δανεισμού του παρελθόντος και από τις συνθήκες των αγορών, και δεν ελέγχονται από την τρέχουσα δημοσιονομική πολιτική· το πρωτογενές αποτέλεσμα απομονώνει, επομένως, το τμήμα του ισοζυγίου που διαμορφώνεται από τις σημερινές επιλογές πολιτικής.

⁷ Υπουργείο Οικονομικών (ΥΠΟΙΚ), *Cyprus Annual Progress Report 2026*, Απρίλιος 2026.

πλεονάσματα, την ικανοποιητική ονομαστική ανάπτυξη⁸ και τις ευνοϊκές χρηματοδοτικές συνθήκες. Παρά τους χαμηλούς κινδύνους για τη βιωσιμότητα του χρέους, ο διαθέσιμος δημοσιονομικός χώρος δεν είναι απεριόριστος. Η διατήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας αποκτά ιδιαίτερη σημασία και σε περιόδους αυξημένων εκλογικών πιέσεων.

Σημειώνεται ότι η διεθνής εμπειρική βιβλιογραφία δεν τεκμηριώνει ότι η προεκλογική δημοσιονομική χαλάρωση ενισχύει τις πιθανότητες εκλογικής επικράτησης, αντίθετα, σε ανεπτυγμένες και εδραιωμένες δημοκρατίες, η επιδείνωση του δημοσιονομικού αποτελέσματος έχει συνδεθεί με χαμηλότερες πιθανότητες επανεκλογής.⁹

Οι μελλοντικές πιέσεις από τη γήρανση του πληθυσμού και την κλιματική προσαρμογή καθιστούν αναγκαία τη διατήρηση επαρκών αποθεμάτων και την αποφυγή νέων μόνιμων δαπανών καταναλωτικής φύσης.

Σε σχέση με τη συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση, το ΔΣΚ αξιολογεί κατ' αρχήν θετικά βασικές κατευθύνσεις της, ιδίως τη διατήρηση της κανονικής ηλικίας συνταξιοδότησης στα 65 έτη και την ενίσχυση των χαμηλοσυνταξιούχων και της βασικής σύνταξης, ενώ θεωρεί κρίσιμη την πλήρη και διαφανή αποτύπωση του κόστους και των πηγών χρηματοδότησής της. Επιπρόσθετα, το ΔΣΚ θεωρεί καίριας σημασίας τη σύνδεση του ορίου αφυπηρέτησης με το προσδόκιμο ζωής, όπως καθορίζεται στο νόμο καθώς και την υλοποίηση των προγραμματιζόμενων αυξήσεων στις συνεισφορές το 2029, 2034 και 2039. Επιπλέον, θεωρείται κρίσιμης σημασίας για την επάρκεια των συντάξεων η σταδιακή επέκταση του 2^{ου} Πυλώνα δηλαδή των Ταμείων Προνοίας ώστε να καλυφθεί καθολικά το εργατικό δυναμικό.

Πρόσθετη πηγή δημοσιονομικής αβεβαιότητας αποτελούν οι εξελίξεις σε μεγάλα ενεργειακά έργα, ιδίως η ολοκλήρωση του τερματικού εισαγωγής Υγροποιημένου Φυσικού Αερίου (LNG) στο Βασιλικό και η ηλεκτρική διασύνδεση Great Sea Interconnector (GSI). Οι καθυστερήσεις, η αβεβαιότητα ως προς το τελικό κόστος και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, καθώς και τυχόν πρόσθετες χρηματοδοτικές ανάγκες, καθιστούν αναγκαία τη στενή παρακολούθηση της δυνητικής δημοσιονομικής έκθεσης. Οποιαδήποτε απόφαση για πρόσθετη δημόσια χρηματοδότηση ή άλλη μορφή κρατικής στήριξης θα πρέπει να βασίζεται σε επικαιροποιημένη τεχνικοοικονομική μελέτη, η οποία να τεκμηριώνει τη βιωσιμότητα του έργου και να προσδιορίζει με σαφήνεια το ύψος και τη μορφή της δημόσιας στήριξης που απαιτείται για τη διασφάλισή της.

Παράλληλα, η έγκαιρη ολοκλήρωση των έργων είναι σημαντική για την άμβλυνση του υδατικού προβλήματος, τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού και τη μεγαλύτερη αξιοποίηση των ΑΠΕ.

⁸ Η ονομαστική ανάπτυξη αντιστοιχεί στην ετήσια ποσοστιαία μεταβολή του ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές και ενσωματώνει τόσο τη μεταβολή του πραγματικού όγκου παραγωγής όσο και τη μεταβολή των τιμών. Το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές αυξήθηκε από €34.770,2 εκατ. το 2024 σε €36.483,5 εκατ. το 2025,

⁹ Brender, A. and Drazen, A. (2008), "How Do Budget Deficits and Economic Growth Affect Reelection Prospects? Evidence from a Large Panel of Countries", *American Economic Review*, 98(5), 2203–2220. Η μελέτη εξετάζει 74 χώρες την περίοδο 1960–2003, περιλαμβανομένης της Κύπρου, και δεν εντοπίζει στοιχεία ότι η δημιουργία δημοσιονομικών ελλειμμάτων αυξάνει την πιθανότητα επανεκλογής. Στις ανεπτυγμένες χώρες και στις εδραιωμένες δημοκρατίες, η δημοσιονομική επιδείνωση συνδέεται αντίθετα με χαμηλότερη πιθανότητα επανεκλογής.

Το υψηλό ενεργειακό κόστος παραμένει σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας για την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, ενώ ενισχύει την ευαισθησία του πληθωρισμού στις εξωτερικές ενεργειακές διαταραχές.

Όσον αφορά τους κλιματικού κινδύνους, πρόσφατες ενδεικτικές εκτιμήσεις, σε σταθερές τιμές 2023, τοποθετούν το ετήσιο οικονομικό κόστος βασικών φυσικών κλιματικών κινδύνων σε περίπου €50 εκατ. το 2026 και μεταξύ €0,70 και €1,26 δισ. το 2050. Παρότι τα ποσά αυτά δεν αντιστοιχούν εξ ολοκλήρου σε δημόσια δαπάνη, αναδεικνύουν την ανάγκη έγκαιρης ενσωμάτωσης των κλιματικών κινδύνων στον μακροπρόθεσμο δημοσιονομικό σχεδιασμό και στην εκτίμηση των δυνητικών χρηματοδοτικών αναγκών του κράτους έως το 2050¹⁰.

Κύριες διαρθρωτικές αδυναμίες και κίνδυνοι

Παρά τη θετική συνολική εικόνα, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές διαρθρωτικές χρόνιες αδυναμίες:

- χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας στο σύνολο της οικονομίας και αναντιστοιχίες μεταξύ των διαθέσιμων δεξιοτήτων και των αναγκών της αγοράς εργασίας,
- καθυστέρηση στην υλοποίηση μεγάλων αναπτυξιακών έργων και μη έγκαιρη ολοκλήρωση έργων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας,
- περιορισμένη αναδιανεμητική αποτελεσματικότητα των κοινωνικών δαπανών,
- καθυστερήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης,
- υψηλό απόθεμα μη εξυπηρετούμενων δανείων εκτός του τραπεζικού συστήματος,
- περιορισμένη πιστωτική διαμεσολάβηση, ιδιαίτερα για καινοτόμες δραστηριότητες
- υψηλή ενεργειακή εξάρτηση που μεταφράζεται σε υψηλό ενεργειακό κόστος,
- υστέρηση στην έρευνα, την καινοτομία και την τεχνολογική υιοθέτηση.

Ιδιαίτερη σημασία έχουν οι παρατεταμένες καθυστερήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης, οι οποίες δυσχεραίνουν την αποτελεσματική λειτουργία της κρατικής μηχανής και επιβαρύνουν παράλληλα τη λειτουργία του ιδιωτικού τομέα και το επιχειρηματικό περιβάλλον. Η επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης αποτελεί, συνεπώς, σημαντική προϋπόθεση για την ενίσχυση της θεσμικής αποτελεσματικότητας και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Πρόσθετους κινδύνους συνιστούν η παρατεταμένη γεωπολιτική αστάθεια και η συνακόλουθη επιβράδυνση της ανάπτυξης βασικών εμπορικών εταίρων.

Υπό το πρίσμα αυτό, η διατήρηση της δημοσιονομικής σταθερότητας πρέπει να συνδυαστεί με τη βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων δαπανών και επενδύσεων, την αποτελεσματικότερη κοινωνική προστασία και την επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα και την ανθεκτικότητα της οικονομίας. Στη βάση αυτή διαμορφώνονται οι στρατηγικές επιλογές που ακολουθούν.

¹⁰ The Cyprus Institute, *Climate physical costs for Cyprus* (2026). Σημείωση: Ετήσιες εκτιμήσεις σε εκατ. ευρώ, σε σταθερές τιμές 2023. Οι δύο εκτιμήσεις για τον τουρισμό αποτελούν εναλλακτικά σενάρια και δεν αθροίζονται.

ΜΕΡΟΣ Β΄ – ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Αποστολή ΔΣΚ

Το ΔΣΚ συστάθηκε ως ανεξάρτητος θεσμός, δυνάμει του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου του 2014 [Ν. 20(Ι)/2014], στο πλαίσιο της εφαρμογής των ευρωπαϊκών απαιτήσεων για ανεξάρτητους δημοσιονομικούς θεσμούς, ιδίως της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ και του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 473/2013.

Η αποστολή του ΔΣΚ είναι η ανεξάρτητη και τεκμηριωμένη αξιολόγηση της πορείας των δημόσιων οικονομικών, λαμβάνοντας υπόψη το συμφωνημένο πλαίσιο οικονομικής και δημοσιονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Με βάση το πλαίσιο αυτό, οι ονομαστικοί κανόνες προβλέπουν ότι το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 3% του ΑΕΠ και το δημόσιο χρέος δεν πρέπει να υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ¹¹. Σε περίπτωση υπέρβασης της τιμής αναφοράς για το δημόσιο χρέος, ο λόγος χρέους προς ΑΕΠ πρέπει, με βάση το συμφωνημένο πλαίσιο, να μειώνεται επαρκώς και να προσεγγίζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό.

Παράλληλα, στο πλαίσιο των νέων κανόνων οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, η πορεία των καθαρών πρωτογενών δαπανών¹² αποτελεί τον ενιαίο λειτουργικό δείκτη δημοσιονομικής εποπτείας, με βασικό σημείο αναφοράς την τήρηση των καθορισμένων ανώτατων ετήσιων και σωρευτικών ρυθμών αύξησής τους.

Το αναθεωρημένο σύμφωνο δημοσιονομικής διακυβέρνησης προσδίδει επίσης έμφαση στη συμβολή του δημόσιου τομέα στην ανάπτυξη, στην κοινωνική συνοχή και στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

¹¹ Συνθήκη για τη Λειτουργία της ΕΕ (ΣΛΕΕ) – Τιμές αναφοράς για τα επίπεδα του δημοσιονομικού ελλείμματος και του δημόσιου χρέους (<https://www.consilium.europa.eu/el/policies/economic-governance-framework/#rules>).

¹² Εθνικά Χρηματοδοτούμενες Καθαρές Πρωτογενείς Δαπάνες (Καθαρές Δαπάνες) είναι οι δαπάνες εξαιρουμένων (α) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων (π.χ. μια μείωση ΦΠΑ για περιορισμένο χρονικό διάστημα, (β) των δαπανών για τόκους, (γ) των δαπανών για την κυκλική ανεργία, (δ) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ και (ε) των δαπανών για προγράμματα της ΕΕ που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια. Ως καθαρές δαπάνες νοούνται οι κρατικές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. (<https://www.consilium.europa.eu/el/policies/economic-governance-framework/#rules>).

2. Στρατηγικές Επιλογές Πολιτικής

Η δημοσιονομική πειθαρχία δημιουργεί τον αναγκαίο δημοσιονομικό χώρο, ενώ η ποιότητα των δημόσιων δαπανών και επενδύσεων καθορίζει την αποτελεσματική αξιοποίησή του. Παράλληλα, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις είναι απαραίτητες για τη μετατροπή της σημερινής αναπτυξιακής δυναμικής σε διατηρήσιμη και ανθεκτική ανάπτυξη, με υψηλότερη παραγωγικότητα, αποτελεσματικότερη κοινωνική προστασία και ευρύτερη διάχυση των ωφελειών στην οικονομία και την κοινωνία. Οι εννέα επιλογές που παρουσιάζονται πιο κάτω είναι αλληλένδετες.

Το ΔΣΚ λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση της κυπριακής οικονομίας, τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του ΔΝΤ, τις αξιολογήσεις των διεθνών οίκων πιστοληπτικής αξιολόγησης καθώς και τον διάλογο με φορείς του ιδιωτικού τομέα και ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες κατέληξε στις ακόλουθες στρατηγικές επιλογές πολιτικής:

- (1) **Συνέχιση της συνετής δημοσιονομικής πολιτικής, με έμφαση στη συγκράτηση των δημόσιων καταναλωτικών δαπανών.** Στην Κύπρο, αυτό σημαίνει πρωτίστως συγκράτηση της αύξησης του κρατικού μισθολογίου, μέσω, μεταξύ άλλων, προσεκτικού προγραμματισμού των προσλήψεων στη Γενική Κυβέρνηση. Σε αυτά τα πλαίσια απαιτείται συστηματική αξιολόγηση των αναγκών στελέχωσης της δημόσιας υπηρεσίας, λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες αναδιοργάνωσης, ψηφιοποίησης και αξιοποίησης της τεχνητής νοημοσύνης. Η δημιουργία νέων θέσεων και η αντικατάσταση προσωπικού που αποχωρεί θα πρέπει να βασίζονται σε τεκμηριωμένη αξιολόγηση των λειτουργικών αναγκών και των δυνατοτήτων ανακατανομής του υφιστάμενου προσωπικού.

Σε ότι αφορά τη μισθολογική δαπάνη το ΔΣΚ εισηγείται τη μετεξέλιξη της Αυτόματης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής (ΑΤΑ), ώστε να αποδίδεται ως ενιαίο ποσό με ανώτατο όριο αντί ποσοστού, και τη σύνδεση των λοιπών μισθολογικών αυξήσεων με την εξέλιξη της παραγωγικότητας, κατόπιν ειδικής μελέτης.

Ειδικότερα, η δημοσιονομική πειθαρχία θα πρέπει να διατηρείται ανεξαρτήτως του εκλογικού κύκλου, αποφεύγοντας μη στοχευμένες ή μόνιμες παροχές χωρίς διασφαλισμένη χρηματοδότηση.

Επίσης είναι σημαντικό να καταγράφεται ρητά η τροχιά των συνολικών Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών στον ετήσιο Προϋπολογισμό και στο Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ).

- (2) **Αναβάθμιση του πλαισίου αξιολόγησης των δημόσιων επενδύσεων.** Τα μεγάλα έργα πρέπει να υπόκεινται σε συστηματική ανάλυση κόστους-οφέλους και να εντάσσονται στον Προϋπολογισμό μόνο όταν είναι επαρκώς ώριμα. Προς τούτο, εισηγούμαστε τη θεσμοθέτηση σταδιακής διαδικασίας επιλογής: προεπιλογή βάσει γενικών κριτηρίων

(στρατηγική συνάφεια, ωριμότητα, διαθεσιμότητα μελετών και αδειοδοτήσεων) και, στη συνέχεια, αναλυτική αξιολόγηση των επιλεγμένων έργων. Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί σε επενδύσεις υψηλής απόδοσης στο υδατικό, στην ενέργεια, την κλιματική προσαρμογή, τις ψηφιακές υποδομές και τις βιώσιμες μεταφορές.

- (3) **Αναδιάρθρωση των κοινωνικών δαπανών με γνώμονα τη στόχευση και την αποτελεσματικότητα.** Απαιτείται περιορισμός του κατακερματισμού, συστηματική αξιολόγηση του αποτελέσματος κάθε παροχής και ενίσχυση της στήριξης προς τα πραγματικά ευάλωτα νοικοκυριά. Τα έκτακτα μέτρα αντιμετώπισης των αυξήσεων στο κόστος ζωής πρέπει να είναι στοχευμένα, να έχουν σαφώς καθορισμένη διάρκεια και να επανεξετάζονται όταν υποχωρούν οι πληθωριστικές πιέσεις.

Η μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος πρέπει να συνδυαστεί με ενσωμάτωση των επιμέρους κρατικών κονδυλίων στο ΤΚΑ. Πρέπει, παράλληλα, να συνδυαστεί με τη σταδιακή δημιουργία πραγματικών αποθεματικών στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Στα πλαίσια αυτό, απαιτείται σταδιακή διαφοροποίηση των περιουσιακών στοιχείων του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ώστε τα μελλοντικά του πλεονάσματα να μην τοποθετούνται αποκλειστικά σε απαιτήσεις έναντι της Κεντρικής Κυβέρνησης, αλλά να συμβάλλουν στη δημιουργία ρευστοποιήσιμων χρηματοοικονομικών αποθεμάτων. Παράλληλα, είναι σημαντικό να συνδεθεί το όριο αφυπηρέτησης με το προσδόκιμο ζωής όπως προβλέπεται στο σχετικό νόμο και να προωθηθεί σταδιακά η επέκταση του πλαισίου των Ταμείων Πρόνοιας (2^{ος} Πυλώνας).

- (4) **Ενίσχυση της πλευράς των εσόδων μέσω της ολοκλήρωσης της φορολογικής μεταρρύθμισης και της ενίσχυσης της φορολογικής συμμόρφωσης.** Προτεραιότητες αποτελούν η διεύρυνση της φορολογικής βάσης, ο περιορισμός αναποτελεσματικών φορολογικών δαπανών, η περιβαλλοντική φορολογική μεταρρύθμιση, με στοχευμένα αντισταθμιστικά μέτρα προς όφελος των ευάλωτων ομάδων και η αποτελεσματικότερη είσπραξη καθυστερημένων οφειλών.

Έσοδα προσωρινού χαρακτήρα δεν πρέπει να χρηματοδοτούν μόνιμες δαπάνες.

- (5) **Θεσμοθέτηση δεσμευτικού τριετούς δημοσιονομικού πλαισίου.** Το ΜΔΠ πρέπει να καταστεί ουσιαστικά δεσμευτικό για όλους τους φορείς της κρατικής μηχανής με καθορισμένους λεπτομερείς στόχους σε ότι αφορά έσοδα, δαπάνες και δημοσιονομικό έλλειμμα. Κάθε απόκλιση από τους στόχους που έχουν τεθεί και τα ποσά που είχαν εγκριθεί για τα επόμενα έτη πρέπει να καταγράφεται ρητά και να αιτιολογείται. Ο ουσιαστικός περιορισμός συμπληρωματικών προϋπολογισμών πρέπει να παγιωθεί ως θεσμική πρακτική.

- (6) **Ολοκλήρωση της μετάβασης στα νέα λογιστικά πρότυπα¹³ και απλοποίηση των διαδικασιών.** Η μετάβαση στη βάση των δεδουλευμένων θα διασφαλίσει την έγκαιρη

¹³ Η μετάβαση από τη λογιστική βάση των πραγματικών εισπράξεων και πληρωμών —την ταμειακή βάση— στη λογιστική βάση των δεδουλευμένων εσόδων και εξόδων υλοποιείται από το Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας, κατ' εφαρμογή της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 74.643, ημερομηνίας 5 Φεβρουαρίου 2013. Για τον σκοπό αυτό, το Γενικό Λογιστήριο έχει υιοθετήσει τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα Δημόσιου Τομέα (International

καταγραφή των υποχρεώσεων, μεταξύ άλλων, με βάση την πιστοποιημένη πρόοδο των αναπτυξιακών έργων.

Διακριτά, η σταδιακή εισαγωγή προϋπολογισμού βάσει επιδόσεων θα συνδέσει τις δημόσιες πιστώσεις όχι μόνο με την εκτέλεση των δαπανών, αλλά και με την επίτευξη συγκεκριμένων και μετρήσιμων αποτελεσμάτων. Επιπρόσθετα, ο εκσυγχρονισμός των λογιστικών προτύπων.

(7) Επιτάχυνση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα.

Προτεραιότητες αποτελούν: η αποτελεσματικότητα και η ταχύτητα της απονομής της δικαιοσύνης, η αντιμετώπιση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων και η προετοιμασία του εργατικού δυναμικού, η ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας και η μεταρρύθμιση της αγοράς ενέργειας για τη μείωση του κόστους και της εξάρτησης από το πετρέλαιο.

Προτεραιότητα αποτελεί επίσης η επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της δημόσιας διοίκησης και της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (e-governance), με έμφαση στην απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών, στη διαλειτουργικότητα των πληροφοριακών συστημάτων και στη μείωση του διοικητικού κόστους και στον περιορισμό της γραφειοκρατίας για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

Παράλληλα η περαιτέρω ανάπτυξη εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης για μικρομεσαίες, νεοφυείς και καινοτόμες επιχειρήσεις θα πρέπει επίσης να αποτελέσει προτεραιότητα. Στο πλαίσιο αυτό, σημαντικό ρόλο μπορούν να διαδραματίσουν το Ταμείο Χρηματοδότησης Κεφαλαίου (Cyprus Equity Fund),¹⁴ μέσω χρηματοδότησης μετοχικού κεφαλαίου, καθώς και ο υπό σύσταση Κυπριακός Οργανισμός Ανάπτυξης Επιχειρήσεων (ΚΟΑΕ)¹⁵, με στόχο την αντιμετώπιση χρηματοδοτικών κενών και τη διεύρυνση της πρόσβασης των επιχειρήσεων σε χρηματοδοτικά εργαλεία.

(8) Ενίσχυση των θεσμών και της δημοσιονομικής διακυβέρνησης.

Η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα των θεσμών όπως είναι η Ελεγκτική Υπηρεσία και το Γενικό Λογιστήριο αποτελούν βασική προϋπόθεση για τη διατηρήσιμη οικονομική ανάπτυξη, τη δημοσιονομική σταθερότητα και την αξιοπιστία της οικονομικής πολιτικής. Απαιτείται ενίσχυση της διαφάνειας, της λογοδοσίας, της ανεξαρτησίας και της αποτελεσματικότητας των θεσμών, καθώς και της τεκμηριωμένης διαδικασίας λήψης αποφάσεων.

Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη σημασία έχει η περαιτέρω ενίσχυση του θεσμικού ρόλου του ΔΣΚ, περιλαμβανομένης της πλήρους εφαρμογής της αρχής «συμμόρφωση ή αιτιολόγηση» (comply or explain) στις περιπτώσεις που προβλέπονται από το ευρωπαϊκό δημοσιονομικό

Public Sector Accounting Standards – IPSAS), προσαρμόζοντάς τα στα δεδομένα και στις λογιστικές πολιτικές του κυπριακού Δημοσίου. Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση Δραστηριοτήτων 2025 του Γενικού Λογιστηρίου, επιδιώκεται η ολοκλήρωση των αναγκαίων πληροφοριακών συστημάτων και της σχετικής πλατφόρμας, ώστε η μετάβαση στη βάση των δεδουλευμένων να καταστεί δυνατή μέχρι το 2027.

¹⁴ Στρατηγικό Σχέδιο 2026–2028 του Υπουργείου Οικονομικών, σελ. 8.

(<https://www.gov.cy/media/sites/11/2025/09/Strategy-Plan-2026-28-GR.pdf>)

¹⁵ <https://www.diakivernisi.gov.cy/gr/1-kybernhitiko-ergo/kybernhitiko-ergo/o-kypriakos-organismos-anaptyxis-epixeiriseon-perna-sto-epomeno-stadio-%E2%80%93-diorismos-dioikitikoy-symboylioy>

πλαίσιο, ώστε τυχόν αποκλίσεις των αρμόδιων αρχών από τις σχετικές αξιολογήσεις του να συνοδεύονται από έγκαιρη, δημόσια και τεκμηριωμένη αιτιολόγηση.

- (9) **Ενίσχυση της παρακολούθησης και αξιολόγησης των μεγάλων κρατικών και ημικρατικών οργανισμών.** Για οργανισμούς με σημαντικό οικονομικό και κοινωνικό αποτύπωμα, όπως η ΑΗΚ και η Cyta, η αξιολόγηση της επίδοσης θα πρέπει να βασίζεται σε σαφείς και μετρήσιμους δείκτες απόδοσης (Key Performance Indicators – KPIs). Οι δείκτες αυτοί θα πρέπει να καλύπτουν τόσο τη χρηματοοικονομική επίδοση και βιωσιμότητα των οργανισμών όσο και την αποδοτικότητα, την ποιότητα, την αξιοπιστία και το κόστος των υπηρεσιών που παρέχουν στους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Η συστηματική δημοσιοποίηση και παρακολούθησή τους θα ενίσχυε τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και την αποτελεσματική διαχείριση των δημόσιων πόρων.

3. Μακροοικονομικές Εξελίξεις

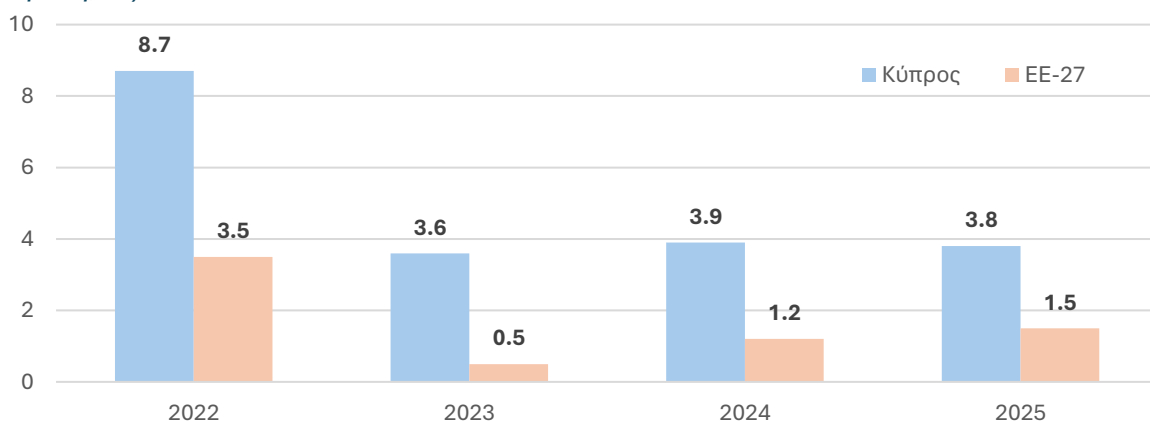
3.1. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Η κυπριακή οικονομία διατήρησε κατά την περίοδο 2022–2025 σημαντικά υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης από τον μέσο όρο της ΕΕ-27, καταγράφοντας το 2025 την τρίτη υψηλότερη επίδοση μεταξύ των κρατών μελών. Το 2026 προβλέπεται διαμόρφωση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης γύρω στο 3%. Βασικό στήριγμα είναι η ιδιωτική κατανάλωση ενώ το εξωτερικό ισοζύγιο προβλέπεται να εξασθενίσει. Οι εξελίξεις αυτές αναδεικνύουν την ανάγκη ενίσχυσης των παραγωγικών επενδύσεων, της παραγωγικότητας και της ανθεκτικότητας της ανάπτυξης.

Η κυπριακή οικονομία κατέγραψε υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης από την ΕΕ-27 κατά την περίοδο 2022-2025. Μετά την ισχυρή μεταπανδημική ανάκαμψη του 2022, όταν το πραγματικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 8,7%, έναντι 3,5% στην ΕΕ-27, ο ρυθμός ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας επιβραδύνθηκε στο 3,6% το 2023, παραμένοντας ωστόσο σημαντικά υψηλότερος από το 0,5% της ΕΕ-27. Η θετική αυτή διαφορά διατηρήθηκε και κατά τα επόμενα δύο έτη, καθώς η ανάπτυξη στην Κύπρο διαμορφώθηκε στο 3,9% το 2024 και στο 3,8% το 2025, έναντι 1,2% και 1,5%, αντίστοιχα, στην ΕΕ-27. Η επίδοση αυτή επιβεβαιώνει την αναπτυξιακή δυναμική της κυπριακής οικονομίας, δεν δικαιολογεί, όμως, εφησυχασμό και δεν αναιρεί την ανάγκη ενίσχυσης της παραγωγικότητας και της ανθεκτικότητας της ανάπτυξης.

Οι μακροοικονομικές προοπτικές περιβάλλονται από αυξημένη γεωπολιτική αβεβαιότητα, ιδιαίτερα λόγω των εξελίξεων στη Μέση Ανατολή. Ενδεχόμενη νέα κλιμάκωση θα μπορούσε να επηρεάσει την κυπριακή οικονομία μέσω υψηλότερων τιμών ενέργειας και μεταφορών, ασθενέστερης εγχώρια και εξωτερική ζήτηση και διαταραχών στις εμπορικές και μεταφορικές ροές. Οι επιπτώσεις ενδέχεται να είναι εντονότερες σε τομείς με υψηλή εξάρτηση από την εξωτερική ζήτηση και τις διεθνείς ροές, όπως ο τουρισμός και η ναυτιλία.

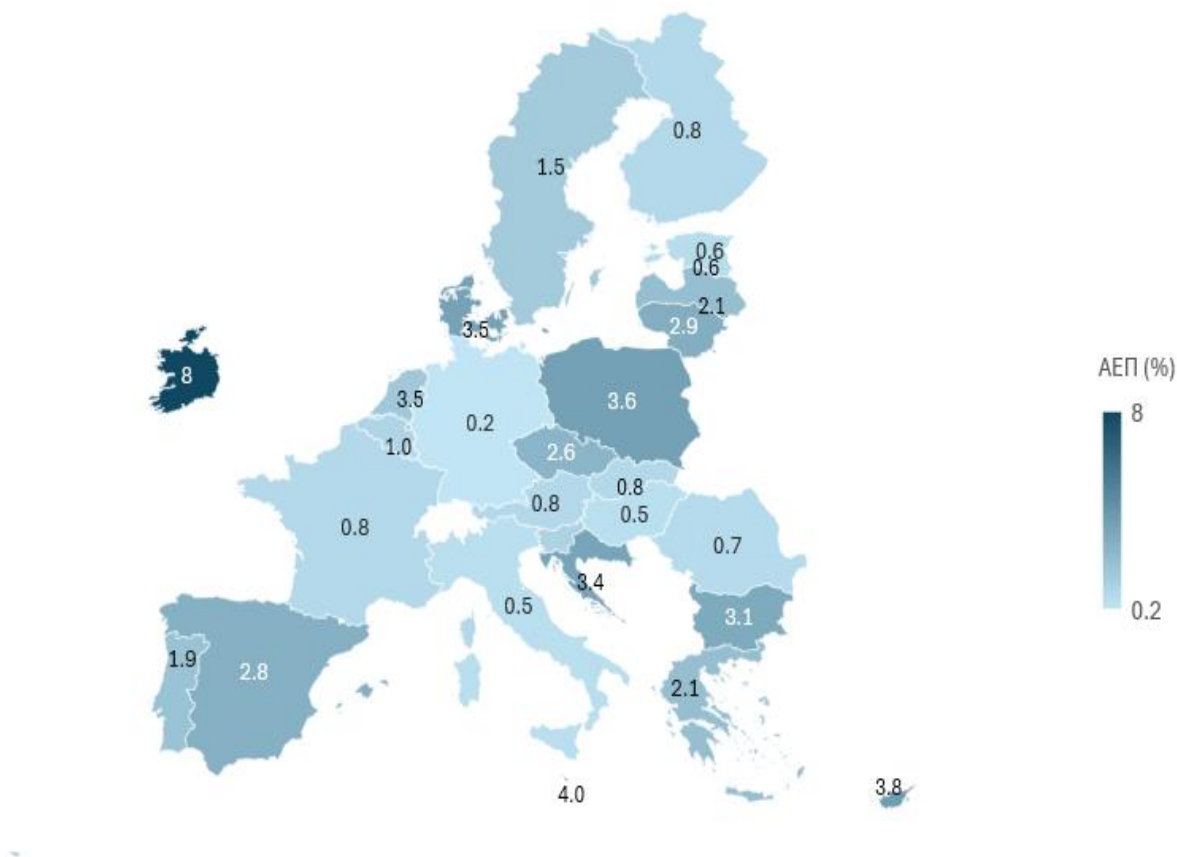
Γράφημα 1. Πραγματικός ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ: Κύπρος και ΕΕ-27, 2022–2025 (ετήσια μεταβολή, %)

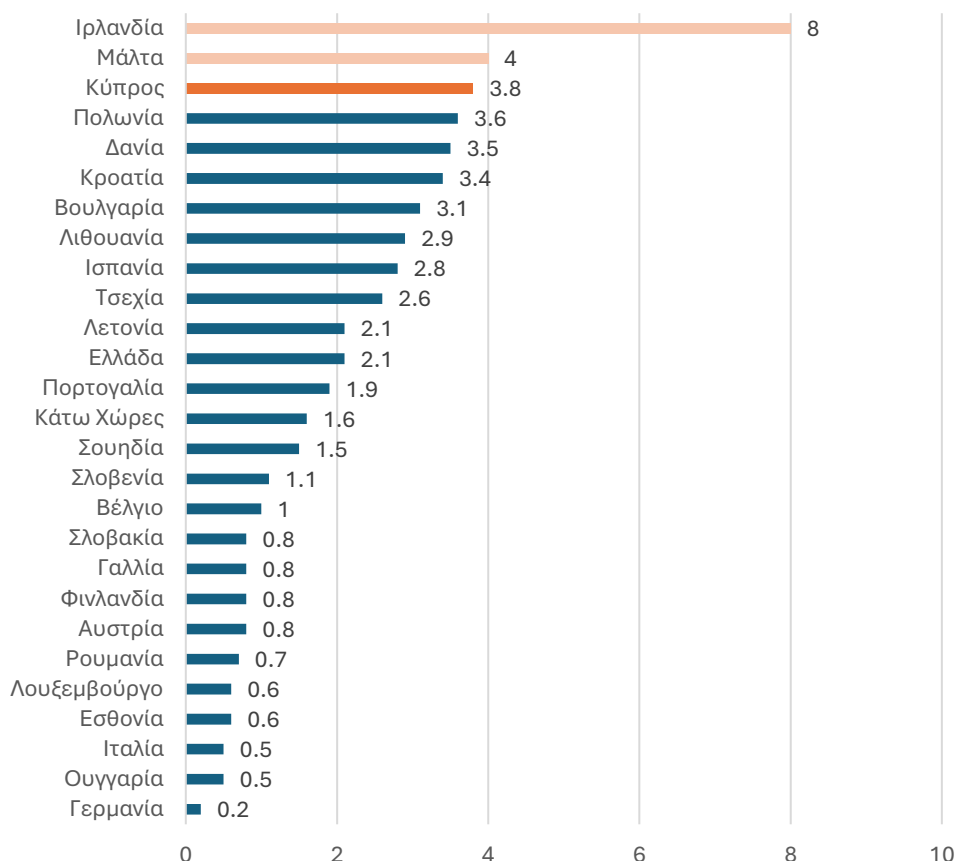
Πηγή: Eurostat - Επεξεργασία: ΔΣΚ

Παράλληλα, η αξιολόγηση της αναπτυξιακής επίδοσης με βάση το ΑΕΠ είναι χρήσιμο να συμπληρώνεται με την εξέλιξη του Ακαθάριστου Εθνικού Εισοδήματος (ΑΕΕ)¹⁶, ιδίως σε οικονομίες, όπως την Κύπρο όπου σημαντικό μέρος της παραγωγικής δραστηριότητας πραγματοποιείται από επιχειρήσεις ξένων συμφερόντων. Το ζήτημα εξετάζεται αναλυτικότερα στην ενότητα του εξωτερικού τομέα (υποενότητα 3.6).

Γράφημα 2. Πραγματικός ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ ανά κράτος μέλος της ΕΕ, 2025 (%)

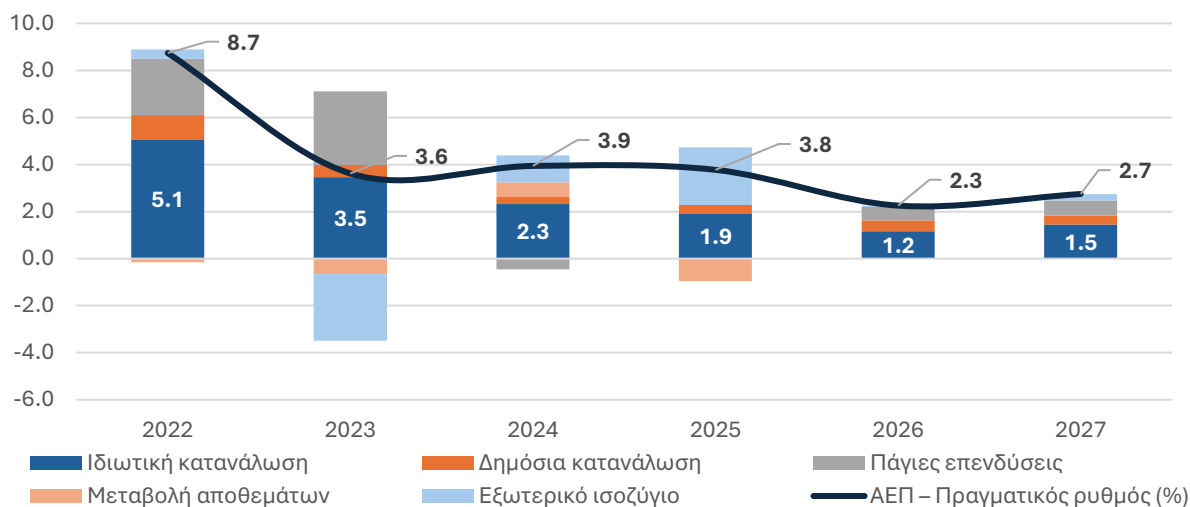
¹⁶ Το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα (ΑΕΕ) αποτυπώνει το συνολικό εισόδημα που αποκτούν οι κάτοικοι μιας χώρας, ανεξάρτητα από το εάν αυτό παράγεται στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό. Ισούται με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ), προσυζητημένο κατά το καθαρό πρωτογενές εισόδημα από το εξωτερικό, δηλαδή τα εισοδήματα που εισπράττουν οι κάτοικοι από το εξωτερικό μείον τα αντίστοιχα εισοδήματα που καταβάλλονται σε μη κατοίκους. Ενώ το ΑΕΠ μετρά την παραγωγή που πραγματοποιείται εντός της χώρας, το ΑΕΕ προσεγγίζει καλύτερα το εισόδημα που περιέρχεται τελικά στους κατοίκους της.

Πηγή: Eurostat - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Η ιδιωτική κατανάλωση αποτέλεσε σταθερό θετικό συντελεστή της οικονομικής ανάπτυξης κατά την περίοδο 2022–2025, τροφοδοτούμενη κυρίως από την εγκατάσταση στην Κύπρο υψηλά αμειβόμενου αλλοδαπού προσωπικού.

Γράφημα 3. Συμβολή της ιδιωτικής κατανάλωσης στη μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ: Κύπρος, 2022–2027 ποσοστιαίες μονάδες (π.μ.)

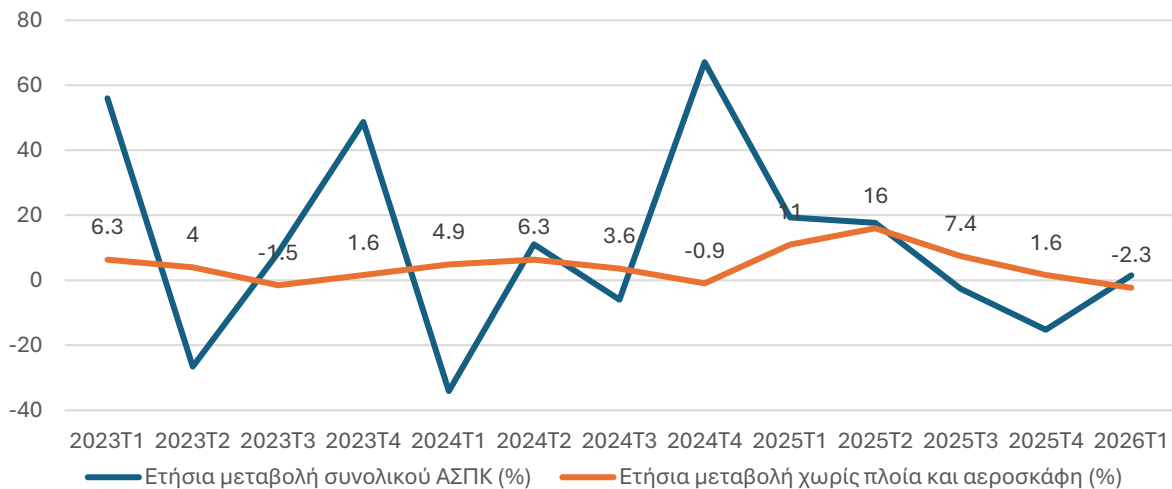

Πηγή: EC, AMECO Εαρινές Οικονομικές Προβλέψεις 2026 - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Όσον αφορά τις επενδύσεις σε πάγιο κεφάλαιο, ο συνολικός ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου (ΑΣΠΚ) παρουσιάζει έντονη μεταβλητότητα, καθώς επηρεάζεται από μεγάλες και μη επαναλαμβανόμενες συναλλαγές σε πλοία και αεροσκάφη. Εξαιρουμένων των πλοίων και αεροσκαφών, ο ΑΣΠΚ κατέγραψε θετική ετήσια μεταβολή της τάξης του 9% το 2025 σε σύγκριση με 3,5% το 2024.

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου (ΣΥΚ), η τάση αυτή αντιστράφηκε το πρώτο τρίμηνο του 2026, όταν ο ΑΣΠΚ, εξαιρουμένων των πλοίων και αεροσκαφών, μειώθηκε κατά 2,3% σε ετήσια βάση.

Γράφημα 4. Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου, 2023Τ1–2026Τ1 (ετήσια μεταβολή, %)

Πηγή: ΣΥΚ, Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί, εκδόσεις 2023Τ1–2026Τ1. Για το 2025Τ4 χρησιμοποιείται η αναθεωρημένη έκδοση της 20ής Απριλίου 2026¹⁷. Ετήσια μεταβολή (%), πραγματικοί όροι, εποχικά και ημερολογιακά διορθωμένα - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Η ανάλυση ανά κατηγορία παγίου δείχνει ότι η υποχώρηση δεν ήταν γενικευμένη. Αρνητική μεταβολή καταγράφηκε κυρίως στα προϊόντα διανοητικής ιδιοκτησίας, κατά 23%, και, σε μικρότερο βαθμό, στα λοιπά μηχανήματα και τον εξοπλισμό, κατά 1,5%. Αντίθετα, θετική μεταβολή εξακολούθησαν να παρουσιάζουν οι κατασκευές.

Πίνακας 1. Ετήσια μεταβολή του ΑΣΠΚ ανά κατηγορία παγίου, 2026Τ1 (%)

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ	2026Τ1
Κατοικίες	4,7
Λοιπά κτίρια και κατασκευές	0,8
Συνολικά Μηχανήματα και είδη εξοπλισμού και οπλικά συστήματα	23,8
-εκ των οποίων Εξοπλισμός μεταφορών	589,2
-εκ των οποίων Εξοπλισμός Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)	15,0
-εκ των οποίων Λοιπά μηχανήματα και εξοπλισμός + οπλικά συστήματα	-1,5
Καλλιεργούμενοι βιολογικοί πόροι	41,0
Προϊόντα διανοητικής ιδιοκτησίας	-23,0

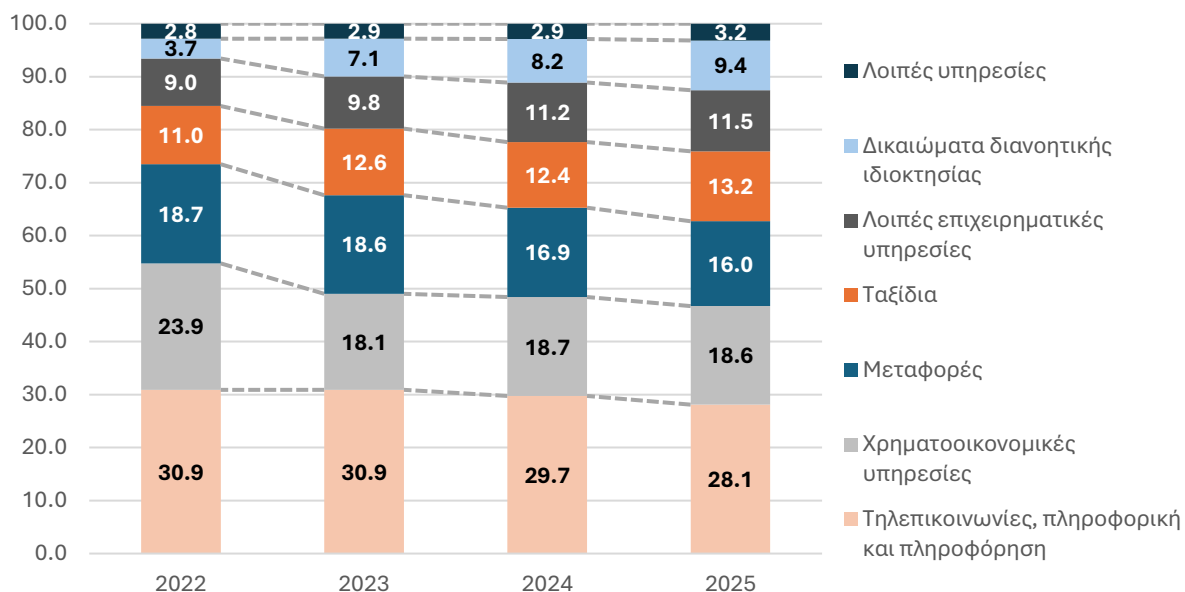
Πηγή: ΣΥΚ, Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί, 2026Τ1 - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

¹⁷ Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί: 4ο τρίμηνο 2025, αναθεωρημένη έκδοση, 20 Απριλίου 2026. (<https://www.gov.cy/en/economy-and-finance/data-update-of-quarterly-national-accounts>).

Σημείωση: Η κατηγορία «εξοπλισμός μεταφορών» περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, πλοία και αεροσκάφη, γεγονός που εξηγεί την ιδιαίτερα υψηλή μεταβολή της κατηγορίας.

Πέραν της εγχώριας ζήτησης και των επενδύσεων, καθοριστική για την πορεία της κυπριακής οικονομίας είναι η εξέλιξη του εξωτερικού τομέα. Δεδομένης της ιδιαίτερης σημασίας των υπηρεσιών για την κυπριακή οικονομία, παρουσιάζεται στο πιο κάτω γράφημα η σύνθεση των εξαγωγών υπηρεσιών ανά βασική κατηγορία κατά την περίοδο 2022–2025.

Γράφημα 5. Σύνθεση των εξαγωγών υπηρεσιών ανά βασική κατηγορία, 2022–2025 (Ποσοστό επί των συνολικών εξαγωγών υπηρεσιών (%), ετήσια στοιχεία)

Πηγή: Eurostat - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

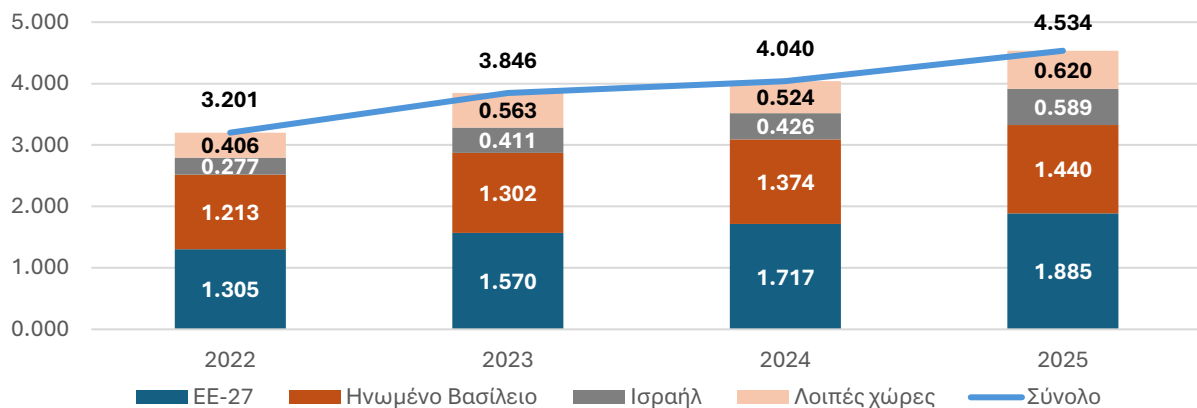
Οι υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής και πληροφόρησης παρέμειναν η μεγαλύτερη κατηγορία εξαγωγών υπηρεσιών, παρά τη μικρή μείωση του μεριδίου τους από 30,9% το 2022 σε 28,1% το 2025. Παράλληλα, το μερίδιο των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών περιορίστηκε από 23,9% σε 18,6% και των μεταφορών από 18,7% σε 16,0%. Αντίθετα, ενισχύθηκαν τα μερίδια των ταξιδιωτικών υπηρεσιών, από 11,0% σε 13,2%, των λοιπών επιχειρηματικών υπηρεσιών, από 9,0% σε 11,5%, και των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, από 3,7% σε 9,4%.

Θετική εξέλιξη αποτελεί η σταδιακή διεύρυνση της εξαγωγικής βάσης των υπηρεσιών, ιδιαίτερα προς επιχειρηματικές υπηρεσίες και υπηρεσίες που σχετίζονται με τη γνώση και τη διανοητική ιδιοκτησία. Παρά τη βελτίωση, η εξαγωγική δραστηριότητα εξακολουθεί να εμφανίζει σημαντική συγκέντρωση, καθώς σχεδόν τα δύο τρίτα των εξαγωγών υπηρεσιών προέρχονται από τις υπηρεσίες ΤΠΕ, τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και τις μεταφορές.

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους εξαγωγικούς πυλώνες της κυπριακής οικονομίας και παρουσίασε ανοδική πορεία κατά την περίοδο 2022–2025. Οι τουριστικές αφίξεις αυξήθηκαν από 3,2 εκατ. το 2022 σε 4,5 εκατ. το 2025, καταγράφοντας μέσο ετήσιο σύνθετο ρυθμό αύξησης 12,3%. Παράλληλα, τα έσοδα από τον τουρισμό αυξήθηκαν από €2,439 δισ. σε €3,696 δισ., σημειώνοντας μέσο ετήσιο σύνθετο ρυθμό αύξησης 14,8%. Η ταχύτερη

αύξηση των εσόδων σε σχέση με τις αφίξεις αντανακλά την ενίσχυση της μέσης δαπάνης ανά τουρίστα, από περίπου €762 το 2022 σε €815 το 2025 και υποδηλώνει προσέλκυση τουριστών υψηλότερης εισοδηματικής τάξης που ενδείκνυται να αποτελέσει σημαντικό στόχο της τουριστικής πολιτικής. Προϋπόθεση αποτελεί η σταδιακή μετατόπιση της τουριστικής πολιτικής από την αύξηση του αριθμού των αφίξεων προς την αύξηση της δαπάνης και της προστιθέμενης αξίας ανά επισκέπτη. Η διαρκής αύξηση των αφίξεων μπορεί να εντείνει τις πιέσεις σε περιορισμένους φυσικούς και υποδομικούς πόρους, ιδίως στους υδάτινους πόρους, χωρίς κατ' ανάγκην ανάλογη αύξηση του οικονομικού οφέλους. Η ανάγκη αυτή καθίσταται σημαντικότερη υπό το πρίσμα της κλιματικής αλλαγής, η οποία αναμένεται να αυξήσει τις πιέσεις στους φυσικούς πόρους και να επηρεάσει μεσοπρόθεσμα τη φέρουσα ικανότητα του τουριστικού τομέα.

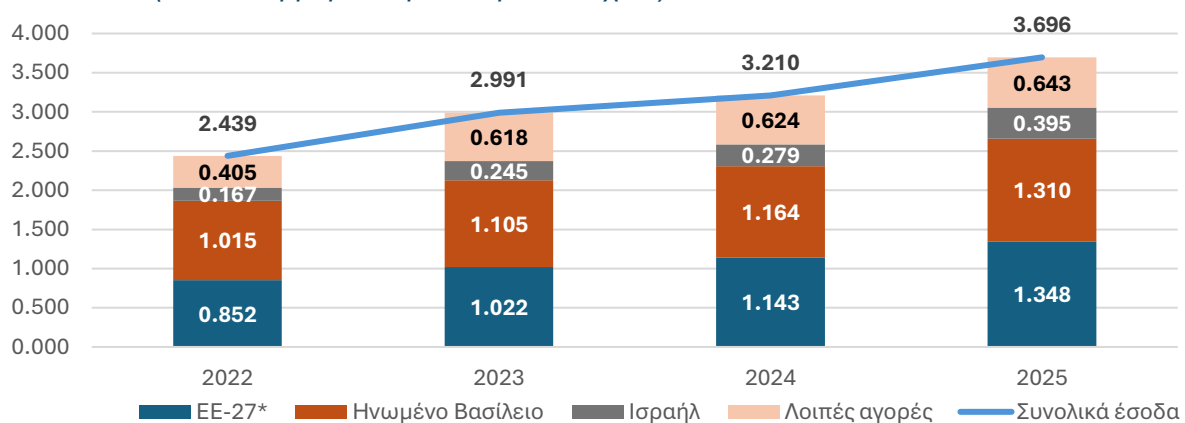
Γράφημα 6. Τουριστικές αφίξεις ανά κύρια αγορά προέλευσης, 2022–2025 (Εκατομμύρια τουρίστες, ετήσια στοιχεία)

Πηγή: ΣΥΚ - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Αυτή η ικανοποιητική επίδοση συνοδεύεται από σημαντική γεωγραφική συγκέντρωση. Κατά μέσο όρο την περίοδο 2022–2025, περίπου το 34% των τουριστικών αφίξεων προερχόταν από το Ηνωμένο Βασίλειο και το 11% από το Ισραήλ. Η εξάρτηση από περιορισμένο αριθμό αγορών αυξάνει την έκθεση του τουριστικού τομέα σε μεταβολές της οικονομικής συγκυρίας, στη διαθεσιμότητα αεροπορικών συνδέσεων και σε γεωπολιτικές διαταραχές.

Γράφημα 7. Εκτιμώμενη κατανομή των εσόδων από τον τουρισμό ανά κύρια αγορά προέλευσης, 2022–2025 (Δισεκατομμύρια ευρώ, ετήσια στοιχεία)

Πηγή: ΣΥΚ - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Η ευπάθεια αυτή κατέστη εμφανής κατά το πρώτο εξάμηνο του 2026. Οι συνολικές αφίξεις υποχώρησαν σε 1,656 εκατ., από 1,843 εκατ. την αντίστοιχη περίοδο του 2025, καταγράφοντας μείωση κατά 10,1%. Το Ηνωμένο Βασίλειο και το Ισραήλ αντιστοιχούν μαζί στο 56,0% της συνολικής μείωσης.

Παρά τη σωρευτική κάμψη του πρώτου εξαμήνου, η ετήσια μείωση των αφίξεων περιορίστηκε στο 1,7% τον Ιούνιο, ένδειξη μετριασμού της υποχώρησης, χωρίς ακόμη να τεκμηριώνεται οριστική αντιστροφή της τάσης¹⁸.

3.2. Βασικοί Τομείς της κυπριακής οικονομίας

Η ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας εξακολουθεί να στηρίζεται κυρίως σε κλάδους υπηρεσιών, ιδιαίτερα στην πληροφόρηση και επικοινωνία και στις δραστηριότητες καταλυμάτων και εστίασης. Η συγκέντρωση σημαντικού μέρους της ανάπτυξης σε περιορισμένο αριθμό κλάδων καθιστά αναγκαία τη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης και την ενίσχυση της παραγωγικότητας σε ευρύτερο φάσμα οικονομικών δραστηριοτήτων.

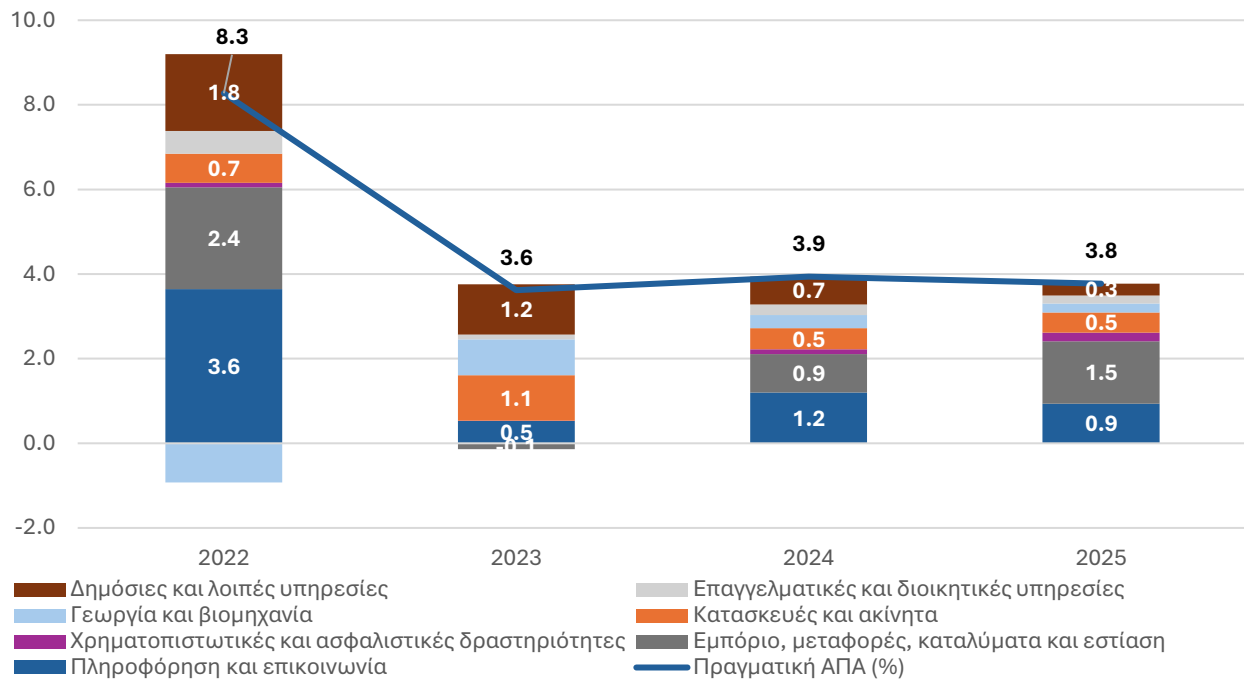
Στην παρούσα υποενότητα η ανάλυση επικεντρώνεται στην παραγωγική διάρθρωση της κυπριακής οικονομίας και εξετάζεται η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.

Τη μεγαλύτερη συνεισφορά στην ανάπτυξη το 2025 παρουσίασαν οι δραστηριότητες εμπορίου, μεταφορών, καταλυμάτων και εστίασης, κατά 1,5 π.μ. Η ενημέρωση και επικοινωνία παρέμεινε σημαντική, με συμβολή 0,9 π.μ., ενώ θετική, αλλά μικρότερη, ήταν η συνεισφορά των κατασκευών και της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας.

Η παραγωγική διάρθρωση της κυπριακής οικονομίας παρέμεινε κατά την περίοδο 2022–2025 έντονα προσανατολισμένη σε ευρείες κατηγορίες υπηρεσιών. Το εμπόριο, οι μεταφορές, τα καταλύματα και η εστίαση αποτελούσαν και το 2025 τη μεγαλύτερη κατηγορία, με μερίδιο 23,6% της συνολικής ΑΠΑ, ενώ ακολουθούσαν οι δημόσιες και λοιπές υπηρεσίες με 21,5% και οι κατασκευές και τα ακίνητα με 16,0%. Οι τρεις αυτές ευρείες κατηγορίες αντιπροσώπευαν από κοινού περίπου το 61,1% της ΑΠΑ, έναντι 61,6% το 2022, καταδεικνύοντας ότι η συγκέντρωση της παραγωγικής βάσης παρέμεινε σε μεγάλο βαθμό σταθερή.

¹⁸ <https://www.gov.cy/en/economy-and-finance/tourist-arrivals-and-returns-of-residents-of-cyprus-from-trips-abroad-june-2026>

Γράφημα 8. Συμβολή των βασικών κλάδων οικονομικής δραστηριότητας στη μεταβολή της πραγματικής ΑΓΑ, 2022–2025 (π.μ.)

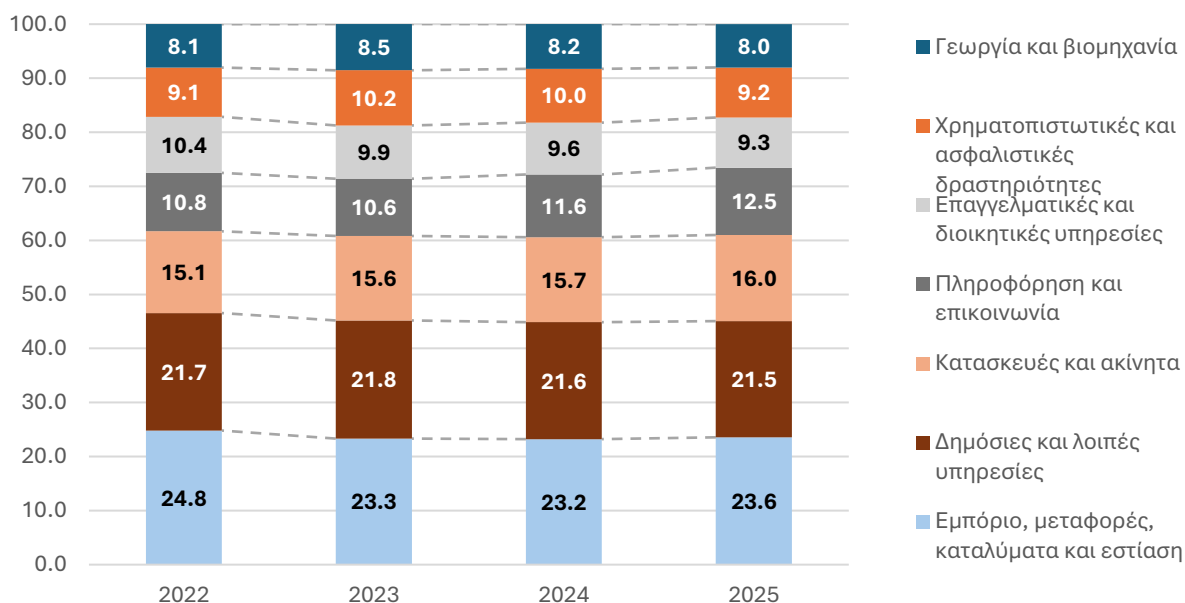

Πηγή: ΣΥΚ, Ετήσιοι Εθνικοί Λογαριασμοί - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Η σημαντικότερη διαρθρωτική μεταβολή ήταν η ενίσχυση της πληροφόρησης και επικοινωνίας, της οποίας το μερίδιο αυξήθηκε από 10,8% το 2022 σε 12,5% το 2025. Ενδεικτική της αυξανόμενης σημασίας του τεχνολογικού τομέα είναι και η ανάπτυξη της βιομηχανίας ανάπτυξης βιντεοπαιχνιδιών. Σύμφωνα με την πρώτη κλαδική αποτύπωση της Cyrgus Game Makers Association (CYGMA), το 2024 δραστηριοποιούνταν στην Κύπρο 393 εταιρείες του κλάδου, ενώ η απασχόληση στον τομέα της έκδοσης βιντεοπαιχνιδιών εκτιμάται σε περίπου 4.320 άτομα. Η ίδια έκθεση εκτιμά την προστιθέμενη αξία του κλάδου σε περίπου €1,15 δισ. το 2024, ή 3,3% του ΑΕΠ, έναντι περίπου 1,3% το 2019¹⁹. Συνεπώς, η περίοδος δεν χαρακτηρίζεται τόσο από ευρεία διαφοροποίηση της οικονομίας όσο από εσωτερική ανακατανομή, με σταδιακή ενίσχυση του ψηφιακού τομέα και των κατασκευών και ακινήτων.

¹⁹ CYGMA (2026), *Cyprus Video Game Industry Report 2025*, σ. 15–16. Στη σ. 15 παρουσιάζονται στοιχεία για τον αριθμό επιχειρήσεων και την απασχόληση και στη σ. 16 οι εκτιμήσεις για κύκλο εργασιών και συνεισφορά στο ΑΕΠ. Βλ. επίσης σ. 67–68 για τη μεθοδολογία και τους περιορισμούς των στοιχείων. Η έκθεση διευκρινίζει ότι τα μεγέθη αποτελούν informed estimates και όχι ελεγμένα αποτελέσματα και ότι οι επιχειρήσεις του κλάδου κατανέμονται σε περισσότερους του ενός κωδικούς NACE, κυρίως J58 και J62, αλλά και σε άλλες δραστηριότητες.

Γράφημα 9. Διάρθρωση της Ακαθάριστη Προστιθέμενης Αξίας ανά βασικό κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, 2022–2025 (ποσοστό της συνολικής ΑΠΑ σε τρέχουσες τιμές)

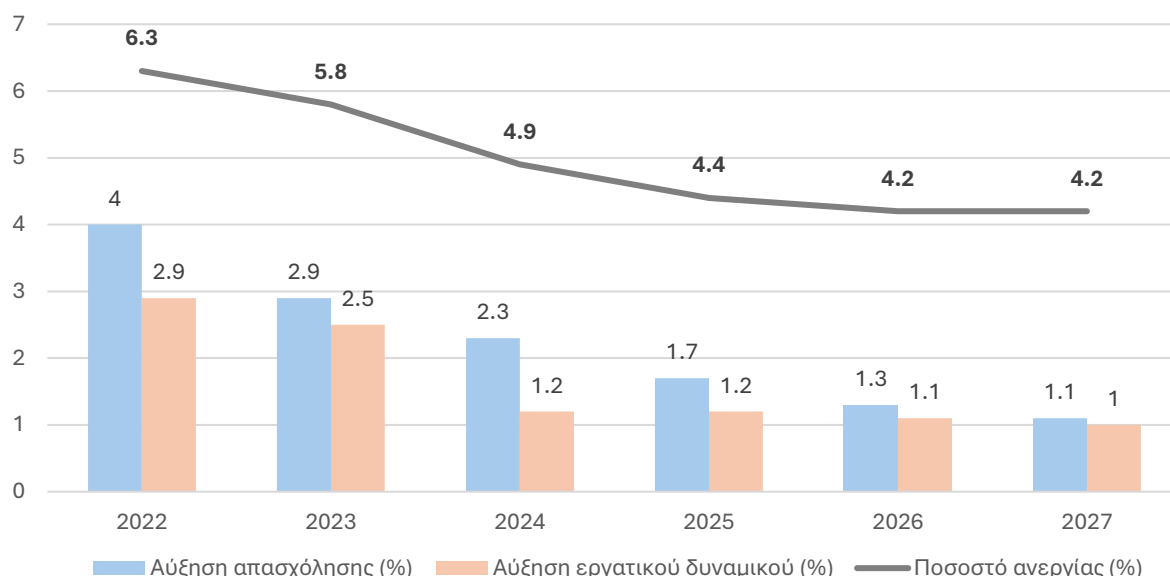
Πηγή: ΣΥΚ, CYSTAT-DB, Πίνακας 0610020E «Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν – Επεξεργασία: ΔΣΚ.

3.3. Αγορά Εργασίας - Απασχόληση και Ανεργία

Η κυπριακή αγορά εργασίας διατηρεί θετική εικόνα, με υψηλή απασχόληση και χαμηλή ανεργία. Η ταυτόχρονη παρουσία αυξημένων κενών θέσεων καταδεικνύει, ωστόσο, συνθήκες στενότητας και δυσκολίες αντιστοίχισης μεταξύ διαθέσιμων εργαζομένων και αναγκών των επιχειρήσεων. Η αυξανόμενη συμμετοχή εργαζομένων από το εξωτερικό ενίσχυσε την προσφορά εργασίας, αλλά η διατήρηση της αναπτυξιακής δυναμικής θα εξαρτάται ολοένα περισσότερο από την παραγωγικότητα, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.

Η αγορά εργασίας κατέγραψε σημαντική βελτίωση κατά την περίοδο 2022–2025, με το ποσοστό ανεργίας να υποχωρεί από 6,3% το 2022 σε 4,4% το 2025, στο χαμηλότερο επίπεδο από το 2009. Η υποχώρηση αντανακλά τη διατηρούμενη ζήτηση εργασίας στους κλάδους υπηρεσιών που στηρίζαν την ανάπτυξη, σε συνδυασμό με τον βραδύτερο ρυθμό αύξησης της προσφοράς εργασίας. Συγκεκριμένα, ο ρυθμός αύξησης της απασχόλησης υποχώρησε από 4% το 2022 σε 1,7% το 2025.

Γράφημα 10. Ρυθμός μεταβολής της απασχόλησης και ποσοστό ανεργίας, 2022–2027 (%)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βάση δεδομένων AMECO, Εαρινές Οικονομικές Προβλέψεις 2026 - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Τα έτη 2026–2027 αποτελούν προβλέψεις.

Σημαντική μεταβολή καταγράφηκε και στη σύνθεση της απασχόλησης κατά υπηκοότητα. Το μερίδιο των μη Κυπρίων υπηκόων στη συνολική απασχόληση αυξήθηκε από 22,5% το 2022 σε 27,5% το 2025. Η εξέλιξη προήλθε κυρίως από τους υπηκόους τρίτων χωρών, των οποίων το μερίδιο αυξήθηκε από 11,6% σε 16,1%. Αντίστοιχα, το μερίδιο των Κυπρίων υπηκόων περιορίστηκε από 77,5% σε 72,4%.

Η αυξανόμενη συμμετοχή εργαζομένων από το εξωτερικό διεύρυνε την προσφορά εργασίας και συνέβαλε στην κάλυψη αναγκών τόσο σε θέσεις υψηλής εξειδίκευσης όσο και σε κλάδους με επίμονες ελλείψεις προσωπικού, όπως οι κατασκευές, ο τουρισμός, η εστίαση και η γεωργία. Η εξέλιξη αυτή συνέβαλε στη μερική άμβλυνση των πιέσεων που συνδέονται με τη χαμηλή ανεργία και το αυξημένο ποσοστό κενών θέσεων εργασίας²⁰.

Η αυξημένη παρουσία ξένων επιχειρήσεων και υψηλά αμειβόμενου εξειδικευμένου προσωπικού έχει παράλληλα θετικές μακροοικονομικές και δημοσιονομικές επιδράσεις, μέσω της ενίσχυσης της απασχόλησης, της φορολογικής και ασφαλιστικής βάσης και της πρόσθετης εγχώριας ζήτησης για αγαθά και υπηρεσίες.

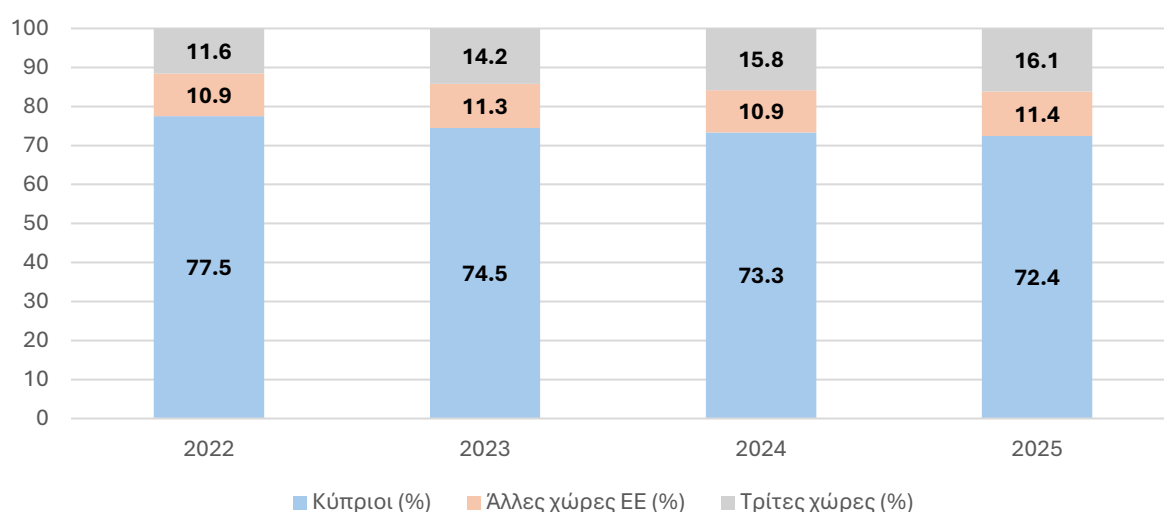
Ταυτόχρονα, η συγκέντρωση υψηλότερων εισοδημάτων σε συγκεκριμένες περιοχές εντείνει τις πιέσεις στην αγορά κατοικίας. Ο δείκτης τιμών κατοικιών αυξήθηκε κατά 3,4%²¹ σε ετήσια βάση το α' τρίμηνο του 2026, ενώ η ΚΤΚ αποδίδει τη συνεχιζόμενη άνοδο των τιμών, μεταξύ άλλων, στη σθεναρή ζήτηση για κατοικίες κυρίως από ξένους αγοραστές. Η εξέλιξη αυτή υπογραμμίζει την ανάγκη παρακολούθησης της προσιτότητας της στέγασης, ιδιαίτερα στις περιοχές όπου συγκεντρώνεται η σχετική ζήτηση. Παρά τις πιέσεις στις τιμές κατοικιών, οι συνολικοί δείκτες

²⁰ Το ποσοστό κενών θέσεων εργασίας εκφράζει τον αριθμό των διαθέσιμων αλλά μη καλυμμένων θέσεων ως ποσοστό του συνόλου των θέσεων εργασίας, . Υψηλότερο ποσοστό υποδηλώνει συνήθως αυξημένη ζήτηση εργασίας ή μεγαλύτερη δυσκολία των επιχειρήσεων να βρουν προσωπικό με τα απαιτούμενα προσόντα.

²¹ <https://www.gov.cy/oikonomia/deiktis-timon-katoikion-dtkat-1o-trimino-2026/>

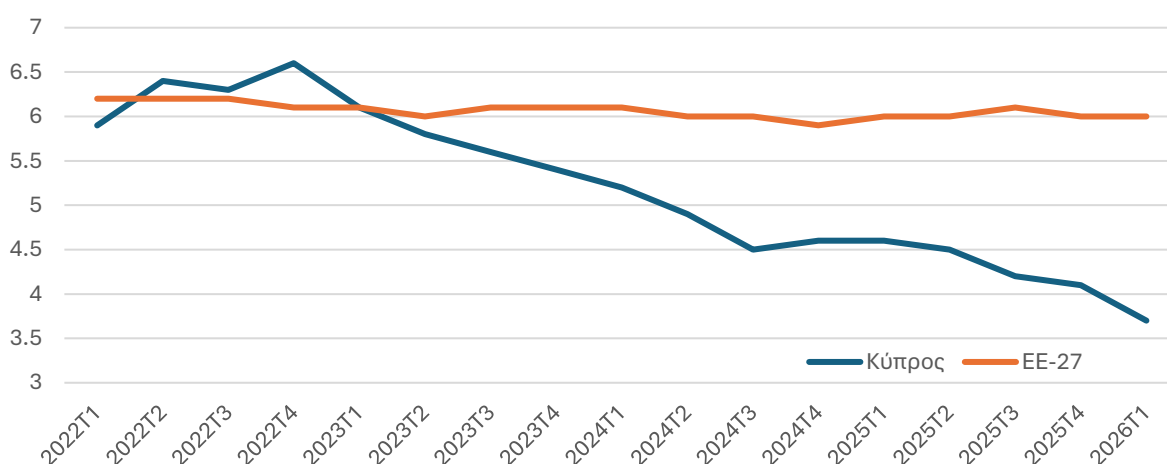
στεγαστικής επιβάρυνσης στην Κύπρο παραμένουν σχετικά χαμηλοί. Το 2025, το 2,4% του πληθυσμού της Κύπρου ζούσε σε νοικοκυριά όπου το κόστος στέγασης υπερέβαινε το 40% του διαθέσιμου εισοδήματος. Η επιβάρυνση ήταν υψηλότερη στο χαμηλότερο εισοδηματικό πεμπτημόριο, όπου το αντίστοιχο ποσοστό ανερχόταν σε 6,5%²². Οι δείκτες αυτοί, ωστόσο, δεν αποτυπώνουν από μόνοι τους όλες τις διαστάσεις της πρόσβασης σε ανεξάρτητη στέγαση. Ενδεικτικά, το 2025 το 42,9%²³ των ατόμων ηλικίας 25–34 ετών στην Κύπρο καταγραφόταν ότι διέμενε με τους γονείς ή ως άτομο που συνεισφέρει ή επωφελείται από το εισόδημα του γονικού νοικοκυριού.

Γράφημα 11. Διάρθρωση της απασχόλησης κατά υπηκοότητα, 2022–2025 (% της συνολικής απασχόλησης)

Πηγή: ΣΥΚ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Γράφημα 12. Ποσοστό ανεργίας: Κύπρος και ΕΕ-27, 2022Τ1–2026Τ1 (% του εργατικού δυναμικού)

Πηγή: Eurostat, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Σημείωση: Εποχικά διορθωμένα στοιχεία. Ηλικίες 15–74 ετών.

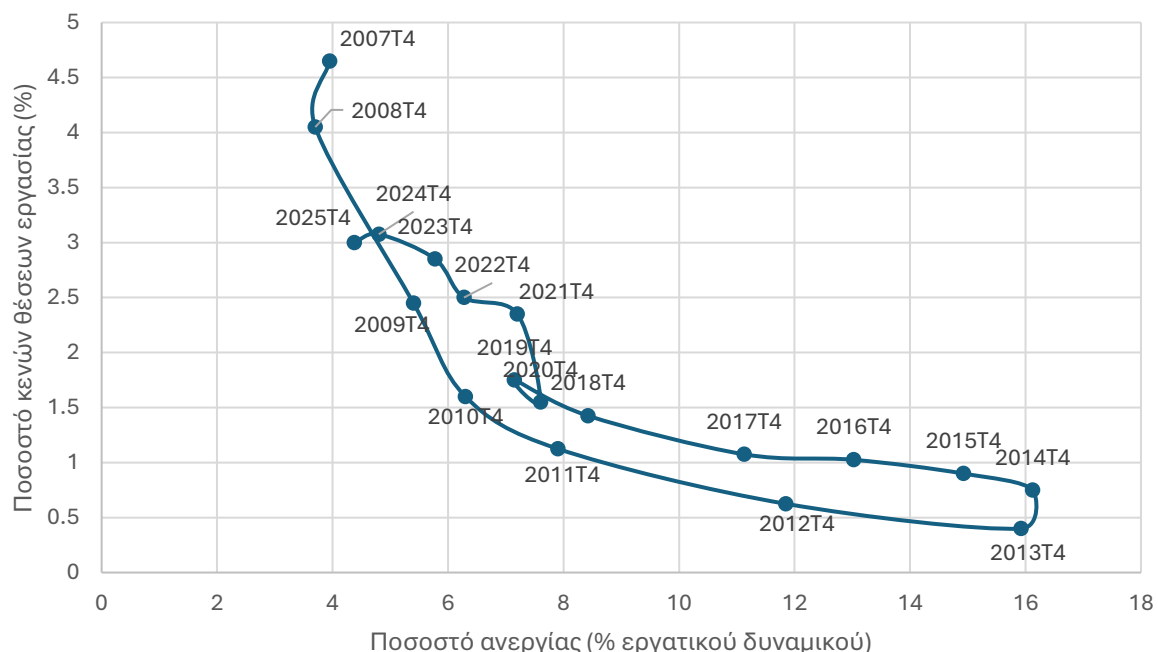
²² https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_lvho07b/default/table

²³ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_lvps08__custom_22521228/default/table

Η εξέλιξη αυτή υποδηλώνει ότι τα περιθώρια ενίσχυσης της ανάπτυξης μέσω της αύξησης του αριθμού των εργαζομένων περιορίζονται: με το εργατικό δυναμικό να αυξάνεται πλέον κατά περίπου 1% ετησίως, η απασχόληση δεν μπορεί να εξακολουθήσει να λειτουργεί ως ο βασικός μοχλός της μεγέθυνσης. Συνεπώς, η διατήρηση ικανοποιητικών ρυθμών ανάπτυξης θα εξαρτάται ολόένα περισσότερο από την αύξηση της παραγωγικότητας, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την αποτελεσματικότερη αντιστοίχιση εργαζομένων και διαθέσιμων θέσεων εργασίας.

Για να αξιολογηθεί κατά πόσο η αγορά εργασίας προσεγγίζει συνθήκες αυξημένης στενότητας και κατά πόσο οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κάλυψη των διαθέσιμων θέσεων, εξετάζεται η ταυτόχρονη πορεία του ποσοστού ανεργίας και του ποσοστού κενών θέσεων εργασίας μέσω της καμπύλης Beveridge²⁴. Η καμπύλη Beveridge καταγράφει σαφή μετακίνηση της κυπριακής αγοράς εργασίας προς συνθήκες χαμηλότερης ανεργίας και υψηλότερου ποσοστού κενών θέσεων. Μεταξύ 2014 και 2025, το ποσοστό ανεργίας υποχώρησε από περίπου 16,1% σε 4,4%, ενώ το ποσοστό κενών θέσεων αυξήθηκε από 0,8% σε 3,0%. Η ταυτόχρονη παρουσία χαμηλής ανεργίας και αυξημένων κενών θέσεων είναι συμβατή με δυσκολίες αντιστοίχισης των διαθέσιμων εργαζομένων με τις απαιτούμενες δεξιότητες.

Γράφημα 13. Καμπύλη Beveridge: ποσοστό ανεργίας και ποσοστό κενών θέσεων εργασίας, 2007Τ4–2025Τ4 (%)

Πηγή: Eurostat, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού και Έρευνα Κενών Θέσεων Εργασίας - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

²⁴ Η καμπύλη Beveridge απεικονίζει τη σχέση μεταξύ του ποσοστού ανεργίας και του ποσοστού κενών θέσεων εργασίας. Μετακίνηση προς χαμηλότερη ανεργία και υψηλότερο ποσοστό κενών θέσεων, δηλαδή προς το άνω αριστερό τμήμα του γραφήματος, υποδηλώνει συνήθως αυξημένη στενότητα στην αγορά εργασίας. Η καμπύλη δεν αποδεικνύει από μόνη της την ύπαρξη αναντιστοιχίας δεξιοτήτων, αλλά παρέχει σχετική ένδειξη όταν η χαμηλή ανεργία συνυπάρχει επίμονα με αυξημένες κενές θέσεις.

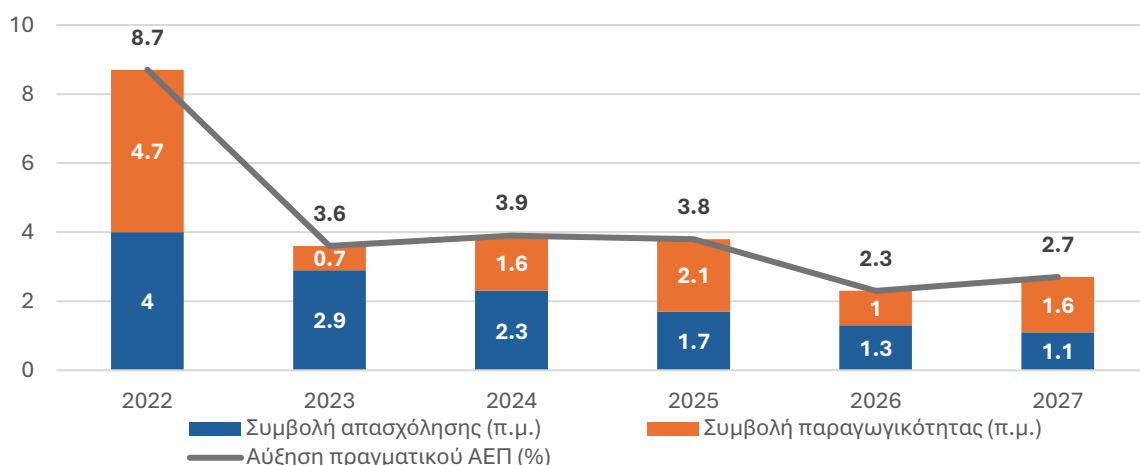
3.4. Παραγωγικότητα

Καθώς επιβραδύνεται η αύξηση της απασχόλησης, η διατήρηση υψηλών και διατηρήσιμων ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης θα εξαρτάται ολοένα περισσότερο από την ενίσχυση της παραγωγικότητας. Παρά τη μερική ανάκαμψή της τα τελευταία έτη, η παραγωγικότητα ανά ώρα στην Κύπρο παραμένει περίπου 20% χαμηλότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ-27, ενώ οι ονομαστικές αμοιβές εξακολουθούν να αυξάνονται ταχύτερα από την παραγωγικότητα. Η αντιμετώπιση του παραγωγικού χάσματος απαιτεί παραγωγικές επενδύσεις, τεχνολογική αναβάθμιση, βελτίωση των δεξιοτήτων και αποτελεσματικότερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, ώστε η οικονομική ανάπτυξη να μεταφράζεται σε διατηρήσιμη αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων και του βιοτικού επιπέδου.

Καθώς ο ρυθμός αύξησης της απασχόλησης επιβραδύνεται, μειώνεται σταδιακά η δυνατότητα της οικονομίας να αναπτύσσεται μέσω της προσθήκης περισσότερων εργαζομένων. Υπό αυτές τις συνθήκες, η διατήρηση ικανοποιητικών ρυθμών ανάπτυξης θα εξαρτηθεί περισσότερο από την ενίσχυση της παραγωγικότητας²⁵, που συνδέεται με τις παραγωγικές επενδύσεις, την τεχνολογική αναβάθμιση και την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού, μέσω βελτίωσης των δεξιοτήτων.

Η εκτιμώμενη συμβολή της παραγωγικότητας ενισχύθηκε σε 2,1% το 2025, ενώ αναμένεται να υποχωρήσει στο 1% το 2026.

Γράφημα 14. Συμβολή της απασχόλησης και της παραγωγικότητας στην αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ, 2022–2027 (π.μ.)

Πηγή: EC, AMECO Εαρινές Οικονομικές Προβλέψεις 2026 - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

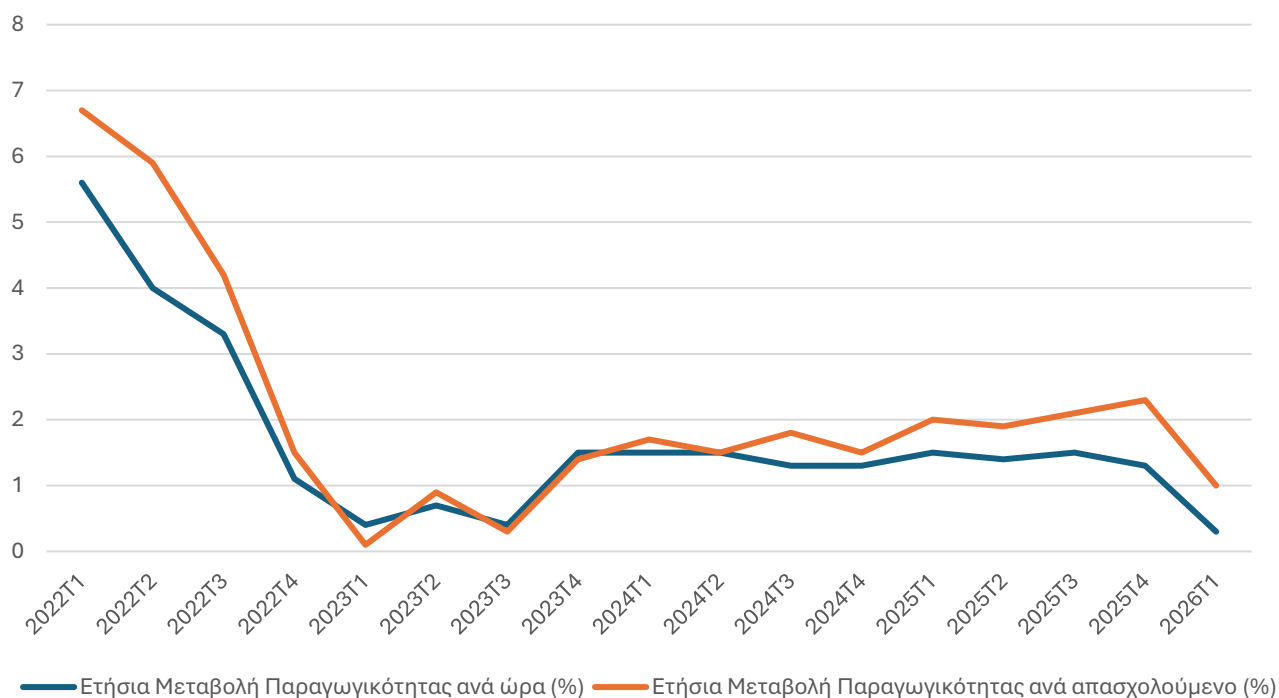
Σημείωση: Η συμβολή της παραγωγικότητας υπολογίζεται υπολειμματικά ως η διαφορά μεταξύ του ρυθμού αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ και της απασχόλησης. Τα στοιχεία για το 2026–2027 αποτελούν προβλέψεις.

²⁵ Η παραγωγικότητα εργασίας μετρά την ποσότητα πραγματικού προϊόντος που παράγεται ανά μονάδα εργασίας. Μπορεί να υπολογιστεί είτε ως πραγματικό ΑΕΠ ανά απασχολούμενο είτε ως πραγματικό ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας. Η παραγωγικότητα ανά ώρα αποτυπώνει ακριβέστερα την αποδοτικότητα της εργασίας, επειδή λαμβάνει υπόψη τις μεταβολές στις ώρες εργασίας και στη μερική απασχόληση.

Μέρος της αύξησης της παραγωγής ανά εργαζόμενο δεν προήλθε από αντίστοιχη βελτίωση της αποδοτικότητας ανά ώρα.

Η εξέλιξη της παραγωγικότητας ανά ώρα είναι κρίσιμη για την αξιολόγηση της διατηρησιμότητας των μισθολογικών αυξήσεων. Όταν η ονομαστική αμοιβή ανά ώρα αυξάνεται ταχύτερα από την πραγματική παραγωγικότητα ανά ώρα, αυξάνεται το μοναδιαίο κόστος εργασίας, με επιπτώσεις στο κόστος παραγωγής, στις τιμές και στην ανταγωνιστικότητα. Για το λόγο αυτό, η επόμενη ανάλυση εξετάζει από κοινού την εξέλιξη των αμοιβών, της παραγωγικότητας και του μοναδιαίου κόστους εργασίας.

Γράφημα 15. Ετήσια μεταβολή της πραγματικής παραγωγικότητας εργασίας ανά ώρα και ανά απασχολούμενο στην Κύπρο, 2022Τ1–2026Τ1 (%)

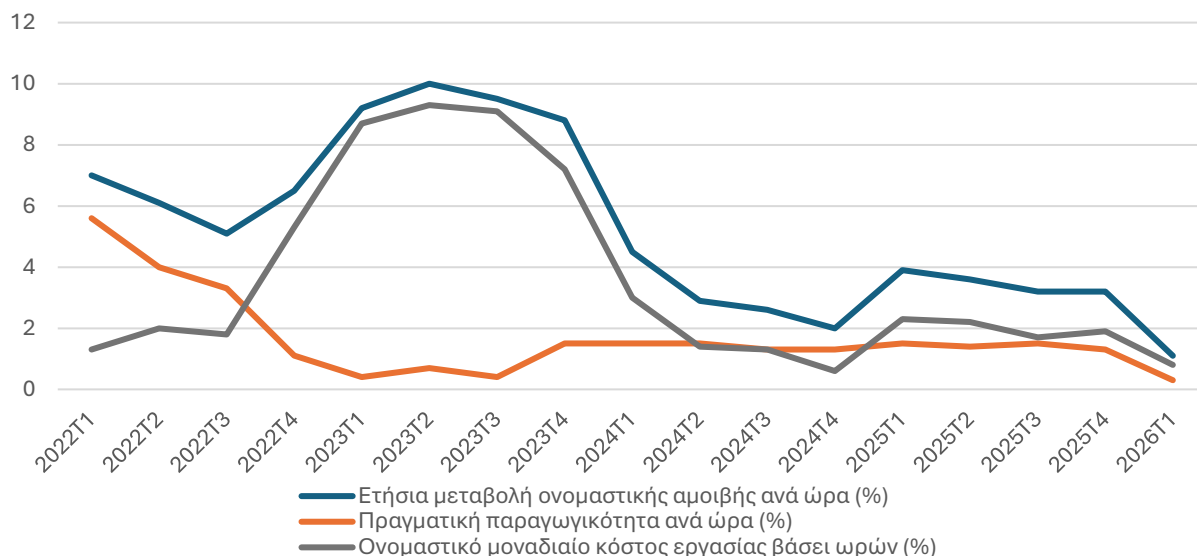

Πηγή: Eurostat - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Ποσοστιαία μεταβολή έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους εποχικά και ημερολογιακά διορθωμένα στοιχεία

Το 2025, η ονομαστική αμοιβή ανά ώρα συνέχισε να αυξάνεται ταχύτερα από την πραγματική παραγωγικότητα, με επακόλουθο το μοναδιαίο κόστος εργασίας²⁶ να αυξηθεί κατά 2%.

²⁶ Το ονομαστικό μοναδιαίο κόστος εργασίας αποτυπώνει το μέσο κόστος εργασίας που απαιτείται για την παραγωγή μίας μονάδας πραγματικού προϊόντος. Αυξάνεται όταν η ονομαστική αμοιβή ανά μονάδα εργασίας αυξάνεται ταχύτερα από την πραγματική παραγωγικότητα. Η άνοδος του αποτελεί ένδειξη αυξημένων πιέσεων κόστους, χωρίς να συνεπάγεται αυτομάτως αντίστοιχη αύξηση των τιμών, καθώς οι επιχειρήσεις μπορούν να απορροφήσουν μέρος του κόστους μέσω των περιθωρίων κέρδους.

Γράφημα 16. Ετήσια μεταβολή της ονομαστικής αμοιβής ανά ώρα, πραγματικής παραγωγικότητας ανά ώρα και του ονομαστικού μοναδιαίου κόστους εργασίας βάσει ωρών, 2022Τ1–2026Τ1 (%)

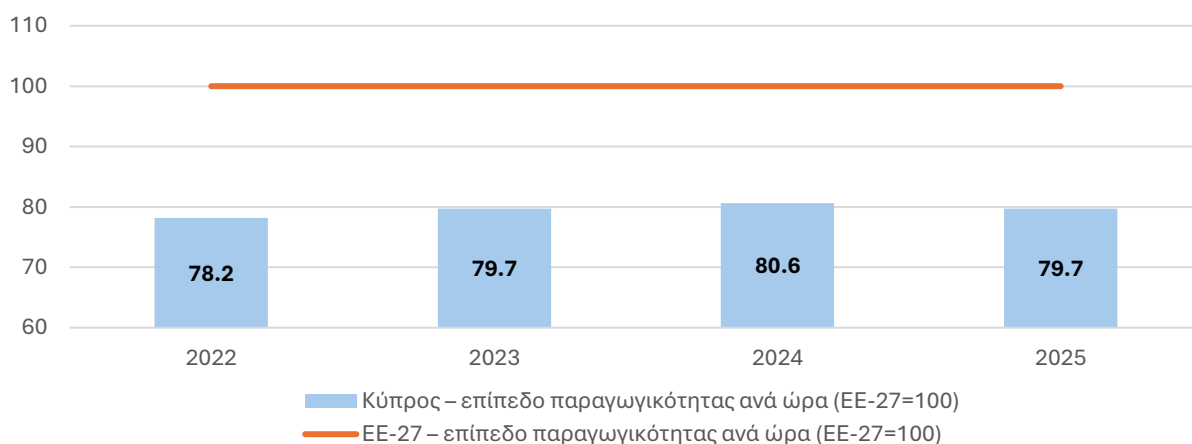

Πηγή: Eurostat²⁷ - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Ετήσια μεταβολή έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους (%), εποχικά και ημερολογιακά διορθωμένα στοιχεία.

Το επίπεδο παραγωγικότητας ανά ώρα στην Κύπρο διατηρήθηκε περίπου στο 80% του μέσου όρου της ΕΕ-27 κατά την περίοδο 2022–2025.

Η υστέρηση της παραγωγικότητας περιορίζει μακροπρόθεσμα τη δυνατότητα διατηρήσιμης αύξησης των μισθών και του βιοτικού επιπέδου. Το επόμενο γράφημα εξετάζει κατά πόσο η οικονομική ανάπτυξη και οι εξελίξεις στην αγορά εργασίας μεταφράστηκαν σε βελτίωση των πραγματικών οικονομικών πόρων που είναι διαθέσιμοι στα νοικοκυριά.

Γράφημα 17. Παραγωγικότητα ανά ώρα εργασίας: Κύπρος ως προς τον μέσο όρο της ΕΕ-27, 2022–2025 (ΕΕ-27=100)

Πηγή: Eurostat²⁸ - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Ο δείκτης παρουσιάζει το επίπεδο παραγωγικότητας εργασίας ανά ώρα στην Κύπρο σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ-27, ο οποίος ορίζεται ίσος με 100. Τιμή χαμηλότερη από 100 υποδηλώνει χαμηλότερη παραγωγικότητα ανά ώρα από τον μέσο όρο της ΕΕ-27. Ο δείκτης συγκρίνει επίπεδα παραγωγικότητας και όχι ετήσιους πραγματικούς ρυθμούς μεταβολής.

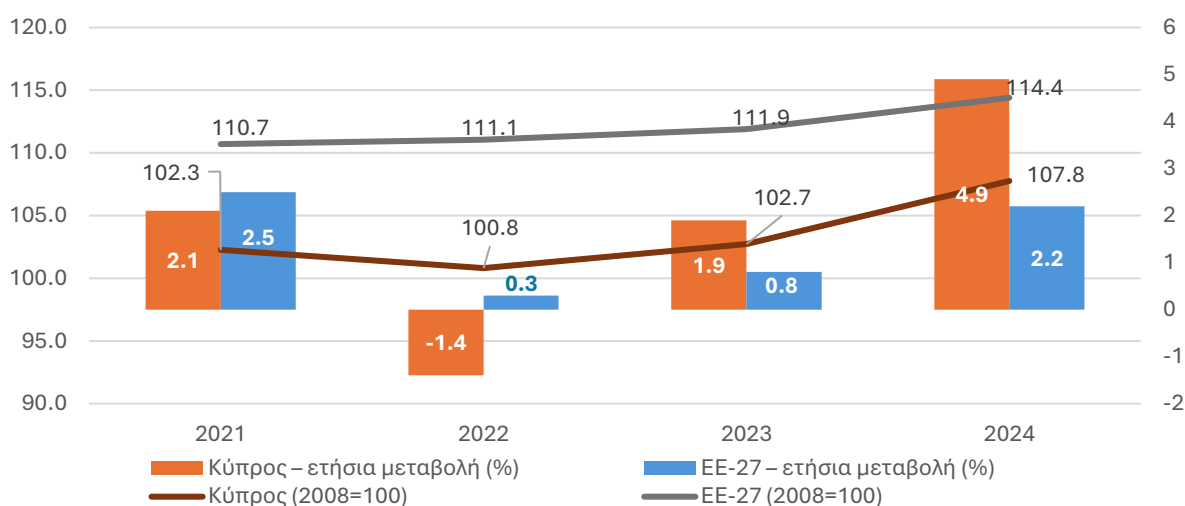
²⁷ Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί.

²⁸ Eurostat, βάση δεδομένων nama_10_ip_ulc, παραγωγικότητα εργασίας ανά ώρα, ΕΕ-27=100.

Η βελτίωση της αγοράς εργασίας και η μερική ανάκαμψη της παραγωγικότητας συνοδεύτηκαν από ενίσχυση των πραγματικών οικονομικών πόρων που είναι διαθέσιμοι στα νοικοκυριά. Μετά τη μείωση κατά 1,4% το 2022, όταν η άνοδος των τιμών και του πληθυσμού υπερέβη την αύξηση του ονομαστικού διαθέσιμου εισοδήματος, το πραγματικό ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα ανά κάτοικο²⁹ στην Κύπρο αυξήθηκε κατά 1,9% το 2023 και επιταχύνθηκε σημαντικά κατά 4,9% το 2024.

Παρά την πρόσφατη βελτίωση, η σωρευτική άνοδος από το 2008 παραμένει μικρότερη στην Κύπρο, σε σύγκριση με την ΕΕ. Το 2024 ο δείκτης διαμορφώθηκε στο 107,8, υποδηλώνοντας ότι το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα ανά κάτοικο ήταν κατά 7,8% υψηλότερο από το 2008. Στην ΕΕ-27 ο αντίστοιχος δείκτης ανήλθε στο 114,4, δηλαδή κατά 14,4% πάνω από το δικό της επίπεδο του 2008. Επομένως, η ισχυρότερη αύξηση της Κύπρου το 2024 αποτελεί θετική εξέλιξη, αλλά δεν έχει ακόμη καλύψει τη χαμηλότερη σωρευτική βελτίωση των προηγούμενων ετών.

Γράφημα 18. Πραγματικό ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα νοικοκυριών ανά κάτοικο: Κύπρος και ΕΕ-27, 2008–2024 (δείκτης, 2008=100)

Πηγή: Eurostat³⁰ - Επεξεργασία: ΔΣΚ³¹ - Σημείωση: Το πραγματικό ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα ανά κάτοικο προκύπτει από το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και των μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων που εξυπηρετούν νοικοκυριά, αφού αφαιρεθεί η επίδραση των τιμών μέσω του αποπληθωριστή της τελικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών και διαιρεθεί με τον συνολικό μόνιμο πληθυσμό. Ο δείκτης τίθεται ίσος με 100 το 2008. Οι γραμμές παρουσιάζουν τον δείκτη 2008=100 και οι ράβδοι την ετήσια ποσοστά στοιχεία της Κύπρου για το 2025 δεν είναι διαθέσιμα στο χρησιμοποιούμενο σύνολο δεδομένων γι' αυτό η συγκριτική παρουσίαση ολοκληρώνεται το 2024.

²⁹ Ο δείκτης αποτελεί μέσο κατά κεφαλήν μέγεθος και δεν αποτυπώνει την κατανομή του διαθέσιμου εισοδήματος μεταξύ των κατοίκων. Συνεπώς, η αύξησή του δεν σημαίνει ότι το διαθέσιμο εισόδημα αυξήθηκε στον ίδιο βαθμό για όλες τις εισοδηματικές ομάδες. Στοιχεία για τη διάμεση αμοιβή είναι διαθέσιμα, δεν αποτελούν όμως άμεσα συγκρίσιμο μέτρο με το διαθέσιμο εισόδημα ανά κάτοικο. Η κατανομή του εισοδήματος εξετάζεται χωριστά στην ενότητα 8.5 μέσω των σχετικών δεικτών ανισότητας.

³⁰ Ο δείκτης αποτυπώνει το ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και των μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων που τα εξυπηρετούν, μετά την προσαρμογή για τις μεταβολές των τιμών και τη διαίρεση με τον συνολικό πληθυσμό. Η τιμή 2008=100 αποτελεί βάση αναφοράς για κάθε γεωγραφική περιοχή χωριστά. Συνεπώς, οι τιμές 107,8 για την Κύπρο και 114,4 για την ΕΕ-27 δείχνουν τη σωρευτική μεταβολή έναντι του αντίστοιχου επιπέδου του 2008.

³¹ Οι δείκτες της Κύπρου και της ΕΕ-27 αντλούνται απευθείας από τη Eurostat.

Η εξέλιξη του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος καταδεικνύει ότι η αύξηση των ονομαστικών πόρων των νοικοκυριών δεν μεταφράζεται αυτομάτως σε ισόποση βελτίωση της αγοραστικής τους δύναμης, καθώς μέρος της απορροφάται από την άνοδο του επιπέδου των τιμών. Παρότι το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα ανά κάτοικο ενισχύθηκε σημαντικά το 2024, η διατήρηση αυτής της βελτίωσης εξαρτάται από την εξέλιξη του πληθωρισμού, ιδιαίτερα στις κατηγορίες βασικής κατανάλωσης. Για τον λόγο αυτό, η ανάλυση στρέφεται στη συνέχεια στην πορεία του πληθωρισμού και στη διάκριση μεταξύ εξωτερικών και εγχώριων πληθωριστικών πιέσεων.

3.5. Πληθωρισμός

Ο πληθωρισμός αποκλιμακώθηκε τα τελευταία χρόνια έντονα έως το 2025, χωρίς όμως να επανέλθει το επίπεδο των τιμών στα προ της ενεργειακής κρίσης επίπεδα. Κατά τη διάρκεια του 2026 καταγράφηκε νέα και ταχεία επιτάχυνση, με την ετήσια μεταβολή του συνολικού ΕνΔΤΚ να εκτιμάται στο 5,2%³² τον Αύγουστο του 2026 σε σύγκριση με τον Αύγουστο 2025. Για το σύνολο του έτους, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει πληθωρισμό 3,6%, ο οποίος αναμένεται να υποχωρήσει στο 2,2% το 2027. Παράλληλα, η προβλεπόμενη επιμονή του δομικού πληθωρισμού αναδεικνύει τον κίνδυνο ευρύτερης μετάδοσης των πιέσεων στο κόστος παραγωγής και στις τιμές. Η δημοσιονομική αντίδραση για σκοπούς ανακούφισης των νοικοκυριών πρέπει, επομένως, να παραμείνει προσωρινή, στοχευμένη και κοστολογημένη, ενώ η εξέλιξη των αμοιβών πρέπει να συμβαδίζει με την παραγωγικότητα, ώστε να περιοριστεί ο κίνδυνος δευτερογενών πληθωριστικών επιδράσεων.

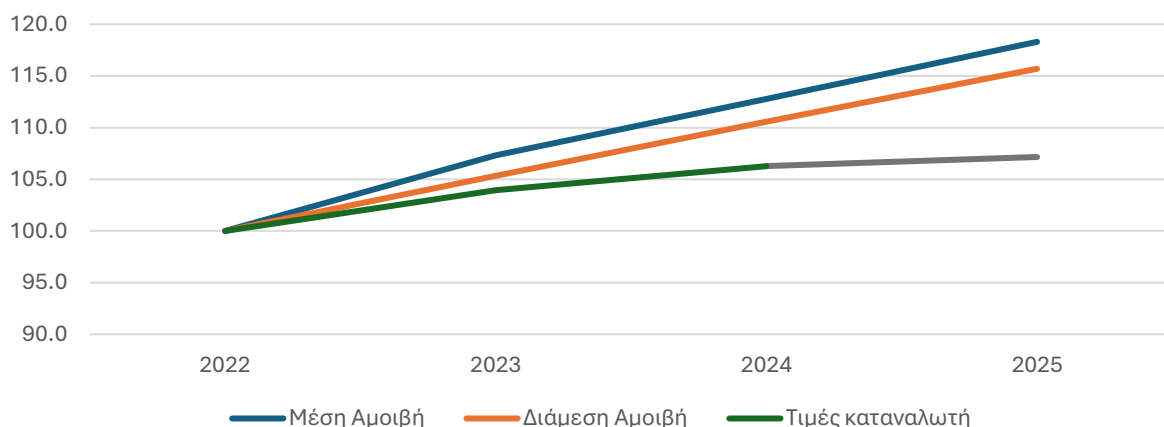
Ο πληθωρισμός ακολούθησε πτωτική πορεία μετά την κορύφωση του 2022, συμβάλλοντας στην αποκατάσταση μέρους της αγοραστικής δύναμης των νοικοκυριών. Συγκεκριμένα, κατά την περίοδο 2022–2025, οι μέσες μηνιαίες απολαβές αυξήθηκαν σωρευτικά κατά 18,3% και οι διάμεσες απολαβές κατά 15,7, ενώ το επίπεδο των τιμών καταναλωτή αυξήθηκε κατά 7,2%. Επομένως, σε σύγκριση με το 2022, η αγοραστική δύναμη των απολαβών παρουσίασε ανάκαμψη. Η αποκλιμάκωση του γενικού δείκτη δεν συνεπάγεται ομοιόμορφη υποχώρηση των τιμών ούτε επιστροφή τους στα προηγούμενα επίπεδα. Το συνολικό επίπεδο τιμών παραμένει αυξημένο, ενώ επιμέρους κατηγορίες, όπως η ενέργεια, τα τρόφιμα και οι υπηρεσίες, εξακολουθούν να ασκούν σημαντική επίδραση στο πραγματικό εισόδημα και στο κόστος διαβίωσης των νοικοκυριών, ιδιαίτερα των ευάλωτων ομάδων.

Το διαχρονικά υψηλό ενεργειακό κόστος στην Κύπρο αποτελεί ευρύτερο διαρθρωτικό περιορισμό, καθώς αυξάνει το κόστος παραγωγής των επιχειρήσεων και το κόστος διαβίωσης

³² Eurostat (2026), Euro area annual inflation up to 3.3% – Flash estimate, August 2026, 1 Σεπτεμβρίου 2026. Το ποσοστό 5,2% για την Κύπρο αποτελεί προκαταρκτική εκτίμηση.

των νοικοκυριών, ενώ ενισχύει την έκθεση της οικονομίας σε εξωτερικές ενεργειακές διαταραχές. Η επίδρασή του δεν περιορίζεται στην άμεση συνιστώσα της ενέργειας στον ΕνΔΤΚ, αλλά μπορεί να μεταδίδεται έμμεσα στις τιμές αγαθών και υπηρεσιών μέσω του αυξημένου κόστους παραγωγής.

Γράφημα 19. Σωρευτική εξέλιξη των μέσων και διάμεσων μηνιαίων απολαβών και των τιμών καταναλωτή, 2022–2025. (Δείκτης 2022=100)

Πηγή: ΣΥΚ, CYPSTAT-DB, στοιχεία μέσων και διάμεσων ακαθάριστων μηνιαίων απολαβών και ΕνΔΤΚ - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Οι δείκτες παρουσιάζουν τη σωρευτική ονομαστική εξέλιξη των ακαθάριστων μηνιαίων απολαβών και του γενικού επιπέδου τιμών, όπως αυτό μετράτε από τον ΕνΔΤΚ. Η σύγκριση των δεικτών παρέχει ένδειξη της εξέλιξης της πραγματικής αγοραστικής δύναμης των απολαβών.

Ο πληθωρισμός, όπως μετριέται από τον ΕνΔΤΚ³³, παρουσιάζει παρόμοια εικόνα. Συγκεκριμένα αποκλιμακώθηκε αισθητά από 8,1% το 2022 σε 0,8% το 2025 καθώς η θετική συμβολή των υπηρεσιών αντισταθμίστηκε σε σημαντικό βαθμό από τις αρνητικές συνεισφορές της ενέργειας και των βιομηχανικών προϊόντων εξαιρουμένης της ενέργειας. Ο δομικός ³⁴ ΕνΔΤΚ, ο οποίος εξαιρεί την ενέργεια και τα τρόφιμα και αποτυπώνει καλύτερα τις υποκείμενες πληθωριστικές τάσεις, υποχώρησε από 5,0% σε 1,9% κατά την ίδια περίοδο.

Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2026, ο συνολικός ΕνΔΤΚ διαμορφώθηκε κατά μέσο όρο στο 1,6%, με τα τρόφιμα να συνεισφέρουν 0,7 π.μ. και την ενέργεια 0,3 π.μ.. Οι πληθωριστικές πιέσεις εντάθηκαν στη συνέχεια, κατά το δεύτερο τρίμηνο, με την ετήσια μεταβολή του συνολικού ΕνΔΤΚ να εκτιμάται, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία (προκαταρκτική εκτίμηση της Eurostat), στο 5,2% τον Αύγουστο του 2026. Η ΚΤΚ προβλέπει επιτάχυνση του συνολικού ΕνΔΤΚ στο 3,2% και του δομικού στο 2,3% το 2026, ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει πληθωρισμό του συνολικού ΕνΔΤΚ στο 3,6%, που υποδηλώνει εντονότερες πιέσεις κατά το δεύτερο εξάμηνο. Η αναμενόμενη επιτάχυνση αποδίδεται πρωτίστως στην άνοδο των τιμών της ενέργειας, υπό την επίδραση των εξελίξεων στη Μέση Ανατολή και των περιορισμών στη διέλευση μέσω των Στενών του Ορμούζ. Οι υψηλότερες τιμές ενέργειας και οι διαταραχές στις αλυσίδες εφοδιασμού αυξάνουν το κόστος παραγωγής και μεταφοράς, επηρεάζοντας σταδιακά τις τιμές

³³ Ο Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή καταρτίζεται βάσει κοινής ευρωπαϊκής μεθοδολογίας, ώστε να επιτρέπει συγκρίσεις του πληθωρισμού μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ.

³⁴ Ο δομικός ΕνΔΤΚ υπολογίζεται εξαιρουμένων της ενέργειας και των τροφίμων, των οποίων οι τιμές παρουσιάζουν συνήθως μεγαλύτερη μεταβλητότητα. Χρησιμοποιείται ως ένδειξη των υποκείμενων και περισσότερο επίμονων πληθωριστικών πιέσεων.

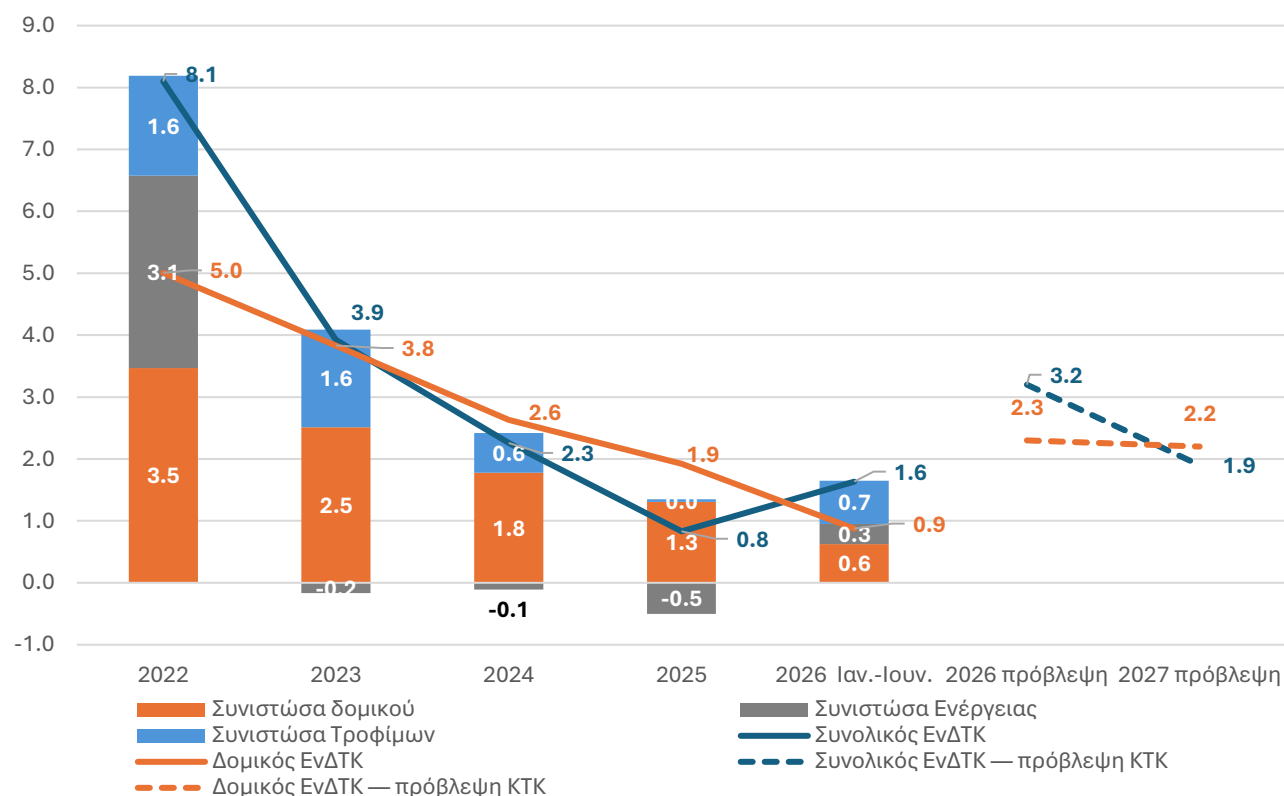
των υπηρεσιών, των βιομηχανικών αγαθών και των τροφίμων. Η άνοδος του δομικού ΕνΔΤΚ στο 2,3% αποτυπώνει ακριβώς αυτόν τον κίνδυνο έμμεσης μετάδοσης.

Σύμφωνα με την ΚΤΚ, για το 2027, προβλέπεται υποχώρηση του συνολικού ΕνΔΤΚ στο 1,9%, κυρίως λόγω της εξασθένησης των ενεργειακών επιδράσεων βάσης. Αντίθετα, ο δομικός ΕνΔΤΚ αναμένεται να περιοριστεί βραδύτερα, στο 2,2%.

Η εξέλιξη αυτή συνδέεται και με την προηγούμενη ανάλυση των αμοιβών, της παραγωγικότητας και του μοναδιαίου κόστους εργασίας. Οι μισθολογικές αυξήσεις μπορούν εφόσον υπερβαίνουν συστηματικά την παραγωγικότητα, να ενισχύσουν τις δευτερογενείς επιδράσεις³⁵ και να καταστήσουν τον δομικό πληθωρισμό πιο επίμονο.

Από δημοσιονομική σκοπιά, η κατάλληλη απάντηση δεν είναι η πλήρης αντιστάθμιση μιας εξωτερικής μεταβολής των τιμών μέσω γενικευμένων και μόνιμων μέτρων. Τυχόν παρεμβάσεις θα πρέπει να είναι κατά προτίμηση στοχευμένες δαπάνες προς όφελος των ευάλωτων νοικοκυριών, προσωρινές και κοστολογημένες με συγκεκριμένο και διαφανή τρόπο.

Γράφημα 20. Πληθωρισμός ΕνΔΤΚ και συμβολή βασικών συνιστωσών, 2022–2027

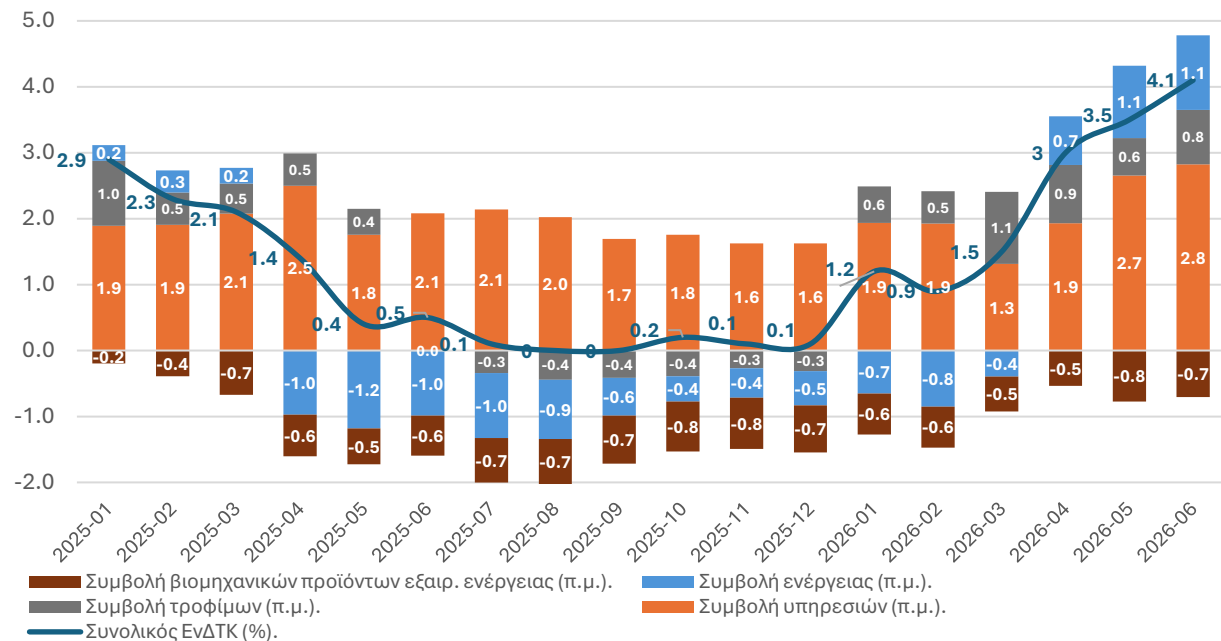

Πηγή: Eurostat και ΚΤΚ - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Οι ράβδοι παρουσιάζουν την προσεγγιστική συμβολή του δομικού ΕνΔΤΚ, της ενέργειας και των τροφίμων σε π.μ. Οι συνεχείς γραμμές παρουσιάζουν τον γενικό και τον δομικό πληθωρισμό, ενώ οι διακεκομμένες γραμμές αφορούν τις προβλέψεις της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου. Για το 2026, οι πραγματοποιήσιμες καλύπτουν την περίοδο Ιανουαρίου–Ιουνίου, ενώ οι προβλέψεις αφορούν το σύνολο του έτους³⁶.

³⁵ Δευτερογενείς επιδράσεις εμφανίζονται όταν μια αρχική αύξηση των τιμών, για παράδειγμα της ενέργειας, μεταδίδεται ευρύτερα μέσω υψηλότερου κόστους παραγωγής, υπέρμετρων μισθολογικών διεκδικήσεων και αναπροσαρμογών στις τιμές άλλων αγαθών και υπηρεσιών. Με τον τρόπο αυτό, μια προσωρινή εξωτερική διαταραχή μπορεί να αποκτήσει μεγαλύτερη διάρκεια.

³⁶ Ο δομικός ΕνΔΤΚ εξαιρεί την ενέργεια και τα τρόφιμα.

Γράφημα 21. ΕνΔΤΚ στην Κύπρο και συνεισφορές των κύριων συνιστωσών, Ιανουάριος 2025–Ιούνιος 2026

Πηγή: Eurostat - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Οι ράβδοι παρουσιάζουν τη συμβολή των υπηρεσιών, των τροφίμων, της ενέργειας και των βιομηχανικών προϊόντων εξαιρουμένης της ενέργειας σε π.μ., ενώ η γραμμή παρουσιάζει την ετήσια μεταβολή του συνολικού ΕνΔΤΚ.

3.6. Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών

Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών (ΙΤΣ) υποχώρησε το 2025, παραμένει, όμως, υψηλό και διαρθρωτικό. Το πλεόνασμα των υπηρεσιών υπερκαλύπτει το έλλειμμα των αγαθών, αλλά το συνολικό ισοζύγιο επιβαρύνεται από το ιδιαίτερα αρνητικό πρωτογενές εισόδημα.

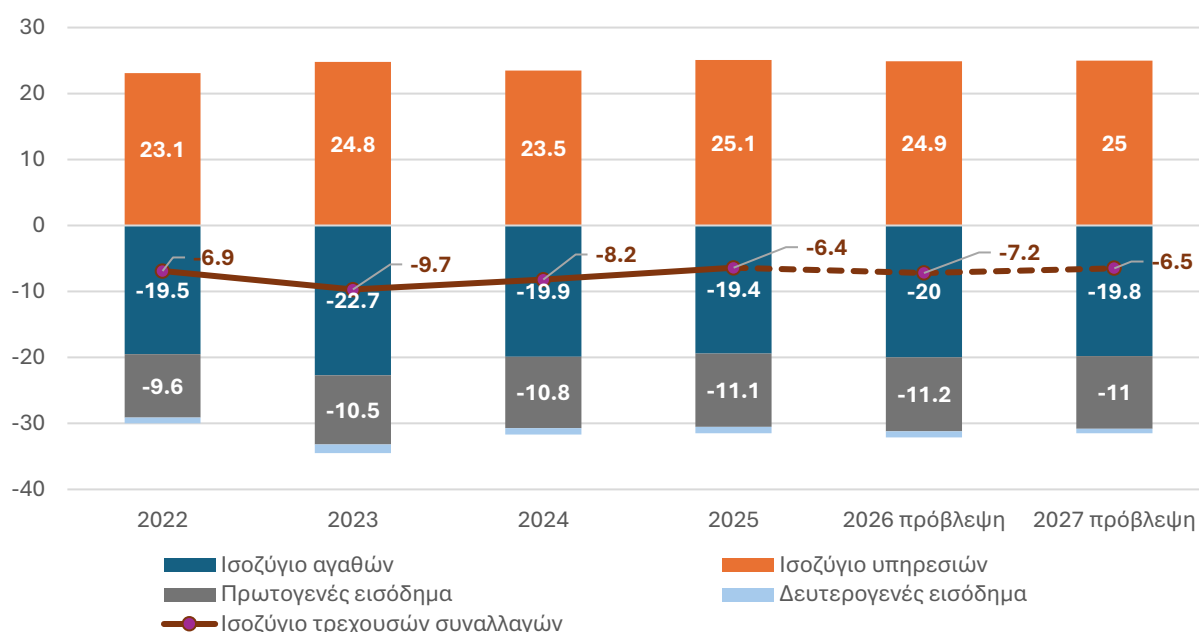
Σημαντικό μέρος της επιβάρυνσης αφορά μη διανεμηθέντα κέρδη επιχειρήσεων που είναι κάτοικοι Κύπρου και αναλογούν σε άμεσους επενδυτές μη κατοίκους. Τα κέρδη αυτά καταγράφονται λογιστικά ως εκροή πρωτογενούς εισοδήματος και ταυτόχρονα ως ισόποση επανεπένδυση άμεσων επενδύσεων, χωρίς να συνεπάγονται πραγματική διασυννοριακή χρηματική πληρωμή. Το δεδομένο αυτό περιορίζει τον άμεσο κίνδυνο ρευστότητας, χωρίς όμως να αναιρεί το γεγονός ότι το σχετικό εισόδημα περιέρχεται σε μη κατοίκους και διευρύνει το χάσμα ΑΕΠ–ΑΕΕ.

Η ενίσχυση της εξωτερικής θέσης απαιτεί μείωση της ενεργειακής εξάρτησης, διαφοροποίηση των εξαγωγών και προσέλκυση παραγωγικών επενδύσεων που αυξάνουν το εισόδημα που παραμένει στην κυπριακή οικονομία.

Η ανάλυση του πληθωρισμού ανέδειξε το βαθμό στον οποίο η κυπριακή οικονομία εκτίθεται σε εξωτερικές διαταραχές μέσω των τιμών. Η ίδια εξάρτηση αποτυπώνεται στο ΙΤΣ³⁷, το οποίο καταγράφει τις συναλλαγές της οικονομίας με τον υπόλοιπο κόσμο σε αγαθά, υπηρεσίες, πρωτογενές και δευτερογενές εισόδημα.

Το έλλειμμα του ΙΤΣ περιορίστηκε στο 6,4% του ΑΕΠ το 2025, από 8,2% το 2024. Η εξέλιξη είναι θετική, δε συνιστά, όμως, ένδειξη εξομάλυνσης της εξωτερικής θέσης της χώρας. Το ΔΝΤ αξιολογεί την εξωτερική θέση της Κύπρου για το 2025 ως ασθενέστερη από εκείνη που δικαιολογούν τα θεμελιώδη μεγέθη και οι ενδεδειγμένες πολιτικές. Το εκτιμώμενο κανονιστικό επίπεδο του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διαμορφώνεται στο -2,6% του ΑΕΠ και το αρνητικό χάσμα ανέρχεται σε 3,3 π.μ.³⁸.

Γράφημα 22. Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και συνιστώσες, 2022–2027 (%ΑΕΠ)

Πηγές: AMECO (ΕΚ, Εαρινές Προβλέψεις 2026) - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Οι σωρευμένες ράβδοι παρουσιάζουν τις τέσσερις συνιστώσες του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών —αγαθά, υπηρεσίες, πρωτογενές και δευτερογενές εισόδημα³⁹— ως ποσοστό του ΑΕΠ. Η συνεχής γραμμή αφορά τα πραγματοποιηθέντα στοιχεία και η διακεκομμένη τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

³⁷ Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών καταγράφει τις συναλλαγές μεταξύ κατοίκων και μη κατοίκων που αφορούν αγαθά, υπηρεσίες, πρωτογενές εισόδημα και δευτερογενές εισόδημα.

³⁸ Η εξωτερική θέση μιας οικονομίας αποτυπώνει συνολικά τη σχέση της με τον υπόλοιπο κόσμο και δεν ταυτίζεται αποκλειστικά με το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Η αξιολόγησή της λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, την καθαρή διεθνή επενδυτική θέση, το εξωτερικό χρέος, την ανταγωνιστικότητα και τη σύνθεση της εξωτερικής χρηματοδότησης. Μια εξωτερική θέση χαρακτηρίζεται ως ασθενέστερη από το ενδεδειγμένο επίπεδο όταν τα εξωτερικά ελλείμματα ή οι καθαρές υποχρεώσεις προς το εξωτερικό είναι μεγαλύτερα από εκείνα που δικαιολογούνται από τα μεσοπρόθεσμα θεμελιώδη μεγέθη και τις επιθυμητές πολιτικές. Πηγή: ΔΝΤ, Cyprus: 2026 Article IV Consultation — Staff Report, IMF Country Report No. 26/145, Ιούνιος 2026, Παράρτημα II (External Sector Assessment),

³⁹ Το δευτερογενές εισόδημα περιλαμβάνει τρέχουσες μεταβιβάσεις για τις οποίες δεν παρέχεται άμεσα αντίστοιχο αγαθό, υπηρεσία ή περιουσιακό στοιχείο. Περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, εμβάσματα εργαζομένων, ορισμένες κοινωνικές παροχές, εισφορές και μεταβιβάσεις μεταξύ του δημόσιου τομέα και θεσμών του εξωτερικού.

Η διάρθρωση του ελλείμματος είναι ιδιαίτερα διαφωτιστική. Στο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών η Κύπρος καταγράφει πλεόνασμα, το οποίο μάλιστα διευρύνθηκε στο 5,7% του ΑΕΠ το 2025 από 3,6% το 2024. Το πλεόνασμα των υπηρεσιών ανήλθε στο 25,1% του ΑΕΠ, το υψηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί, αντισταθμίζοντας το διαρθρωτικό έλλειμμα των αγαθών, ύψους 19,4% του ΑΕΠ, το οποίο συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με την εξάρτηση από εισαγόμενο πετρέλαιο για μεταφορές και ηλεκτροπαραγωγή. Το συνολικό έλλειμμα του ΙΤΣ προκύπτει από το ισοζύγιο πρωτογενούς εισοδήματος, το οποίο διαμορφώθηκε στο -11,1% του ΑΕΠ, και, σε μικρότερο βαθμό, από το ισοζύγιο δευτερογενούς εισοδήματος, στο -0,9% του ΑΕΠ.

Το ισοζύγιο πρωτογενούς εισοδήματος αποτυπώνει τα εισοδήματα που αποδίδονται σε μη κατοίκους από την οικονομική δραστηριότητα που ασκείται στην Κύπρο, καθώς και τα εισοδήματα που εισπράττουν κάτοικοι Κύπρου από το εξωτερικό. Η εξέλιξη του δεν είναι συγκυριακή: από -0,7% του ΑΕΠ το 2015 υποχώρησε σε -11,1% το 2025.

Για τη σωστή ανάγνωση του μεγέθους αυτού απαιτείται μια ουσιώδης διάκριση. Μέρος των εκροών πρωτογενούς εισοδήματος αποτελεί λογιστική απεικόνιση και όχι πραγματική εκροή πόρων από την οικονομία ⁴⁰.

Η διάκριση αυτή έχει σημασία για την αξιολόγηση του κινδύνου. Επειδή οι υποχρεώσεις που συνδέονται με τα επανεπενδυόμενα κέρδη δεν αποτελούν χρέος με προκαθορισμένες πληρωμές, συνεπάγονται χαμηλότερο άμεσο κίνδυνο ρευστότητας από ό,τι η χρηματοδότηση μέσω δανείων ή χρεωστικών τίτλων. Αυτό περιορίζει, χωρίς να εξαλείφει, τον κίνδυνο απότομης διακοπής της εξωτερικής χρηματοδότησης.

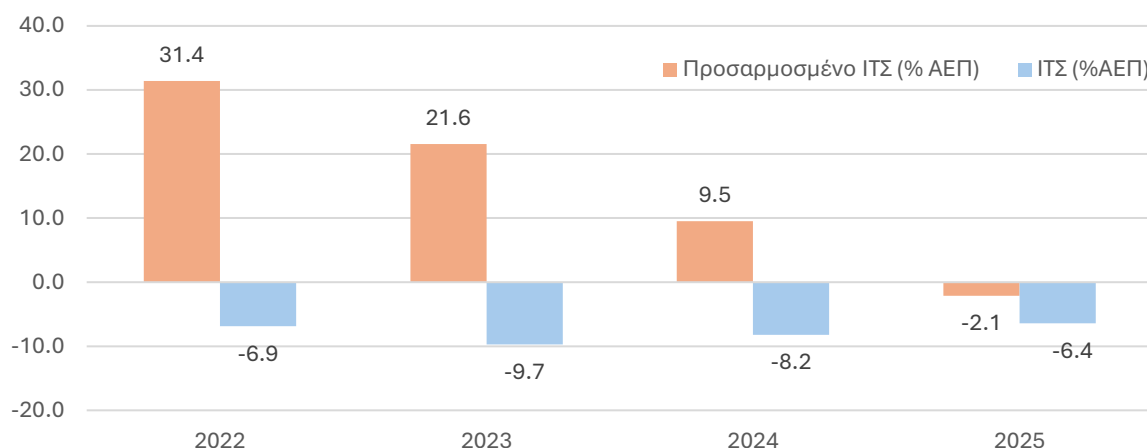
Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών εξαιρουμένης της καθαρής επίδρασής των επανεπενδυόμενων κερδών, περιορίζεται σε περίπου 2,1% του ΑΕΠ το 2025, σε σύγκριση με το επίσημα δημοσιοποιημένο έλλειμμα του 6,4%. Η εξέλιξη καταδεικνύει ότι σημαντικό μέρος του δημοσιευμένου ελλείμματος συνδεόταν με τη λογιστική καταγραφή των επανεπενδυόμενων κερδών και όχι με άμεσες χρηματικές εκροές.

Η καθαρή διεθνής επενδυτική θέση ⁴¹ της Κύπρου, αν και βελτιώθηκε από -90,1% του ΑΕΠ το 2022 σε -77,2% το 2025, παραμένει έντονα αρνητική. Εξαιρουμένων όμως των οντοτήτων ειδικού σκοπού, οι οποίες διατηρούν πολύ περιορισμένους δεσμούς με την εγχώρια οικονομία, το αντίστοιχο μέγεθος περιορίζεται στο -24,5% του ΑΕΠ το 2025. Η απόκλιση των 53 π.μ. καταδεικνύει ότι σημαντικό μέρος των μεγεθών του εξωτερικού τομέα της Κύπρου αντανακλά τη λειτουργία της χώρας ως κόμβου διεθνών χρηματοοικονομικών ροών και όχι την υποκείμενη πραγματική οικονομία.

⁴⁰Επανεπενδυόμενα κέρδη. Το μερίδιο των μη διανεμηθέντων κερδών μιας επιχείρησης που αναλογεί σε άμεσους επενδυτές μη κατοίκους. Κατά τη μεθοδολογία BPM6, τα κέρδη αυτά καταγράφονται ως εκροή στο ισοζύγιο πρωτογενούς εισοδήματος —ως εάν είχαν διανεμηθεί— και ταυτόχρονα ως ισόποση εισροή άμεσων επενδύσεων στον χρηματοοικονομικό λογαριασμό, ως εάν είχαν επανεπενδυθεί. Η καταγραφή δεν αντιστοιχεί σε πραγματική διασυννοριακή πληρωμή. Επηρεάζει, ωστόσο, τη διεθνή επενδυτική θέση, καθώς αυξάνει τις υποχρεώσεις της οικονομίας έναντι μη κατοίκων.

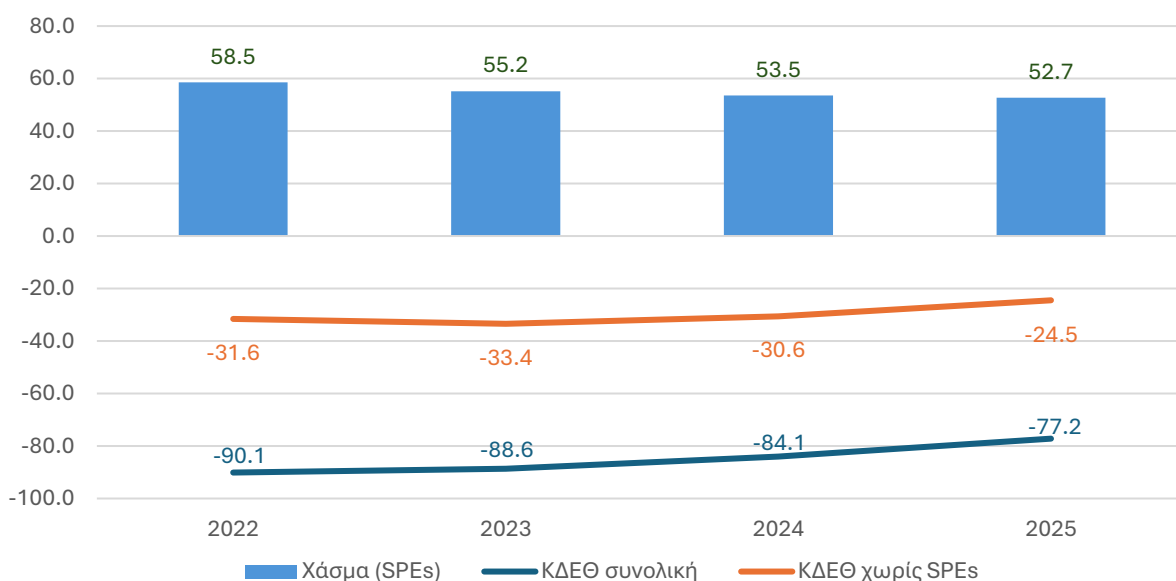
⁴¹ Η διαφορά μεταξύ των εξωτερικών χρηματοοικονομικών απαιτήσεων μιας χώρας (τι κατέχουν οι κάτοικοι στο εξωτερικό) και των εξωτερικών χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων της (τι κατέχουν μη κάτοικοι στη χώρα), σε μια δεδομένη χρονική στιγμή.

Γράφημα 23. Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών: δημοσιευμένο και χωρίς την καθαρή επίδραση των επανεπενδυόμενων κερδών, 2022–2025 (%ΑΕΠ)

Πηγή: ΚΤΚ, *Balance of Payments, Annual, 2008–2025*.⁴² - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Η αναλυτικά προσαρμοσμένη σειρά υπολογίζεται αφαιρώντας από το δημοσιευμένο ITΣ το καθαρό ισοζύγιο των επανεπενδυόμενων κερδών.

Γράφημα 24. Καθαρή διεθνής επενδυτική θέση, συνολική και εξαιρουμένων των οντοτήτων ειδικού σκοπού, 2022–2025 (%ΑΕΠ)

Πηγή: ΚΤΚ, *δελτία εξωτερικών στατιστικών*, ίδιοι υπολογισμοί για τα ποσοστά επί του ΑΕΠ - Επεξεργασία: ΔΣΚ. Σημείωση: Οι γραμμές παρουσιάζουν την καθαρή διεθνή επενδυτική θέση ως ποσοστό του ΑΕΠ, με τις οντότητες ειδικού σκοπού (SPEs) να περιλαμβάνονται (συνολική) και να εξαιρούνται (αντιμετωπιζόμενες ως μη κάτοικοι). Οι πράσινες ράβδοι αποτυπώνουν το χάσμα μεταξύ των δύο σειρών, δηλαδή την επίδραση των SPEs⁴³.

⁴²<https://www.centralbank.cy/en/statistics/external-statistics/data-based-on-bpm6-methodology/balance-of-payments>

⁴³ Στοιχεία καθαρής διεθνούς επενδυτικής θέσης: Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, Επεξηγηματικά Σημειώματα Εξωτερικών Στατιστικών. Για το 2022: έκδοση 2023 (Απρίλιος 2024)· για το 2024–2025: εκδόσεις 2025Q1 και 2026T1. Τα ποσοστά επί του ΑΕΠ αποτελούν ιδίους υπολογισμούς βάσει του ονομαστικού ΑΕΠ που προκύπτει από τα δημοσιευμένα μεγέθη της ΚΤΚ. Σύνδεσμοι:

https://www.centralbank.cy/images/media/redirectfile/Explanatory_Note_Press_Release_2026Q1_EN.pdf,

https://www.centralbank.cy/images/media/redirectfile/External%20Statistics/External%20Statistics/Explanatory_

Για την περίοδο 2026–2027 το έλλειμμα προβλέπεται να διευρυνθεί προσωρινά, στο 7,2% του ΑΕΠ το 2026, πριν υποχωρήσει εκ νέου στο 6,5% το 2027⁴⁴. Η επιδείνωση του 2026 αποδίδεται στο υψηλότερο κόστος εισαγωγών ενέργειας λόγω της ανόδου των διεθνών τιμών πετρελαίου, στην εξασθένηση των τουριστικών εσόδων και στην αύξηση των εισαγωγών αγαθών που συνοδεύει την εγχώρια ζήτηση. Η μερική βελτίωση του 2027 συνδέεται με την αναμενόμενη αποκλιμάκωση των ενεργειακών τιμών και την ανάκαμψη του τουρισμού. Παρά τη βελτίωση αυτή, το διαρθρωτικά αρνητικό ισοζύγιο πρωτογενούς εισοδήματος διατηρεί το έλλειμμα σε επίπεδα σαφώς υψηλότερα εκείνων που θα δικαιολογούσαν τα θεμελιώδη μεγέθη

Η εικόνα αυτή αναδεικνύει και ένα ευρύτερο μεθοδολογικό ζήτημα. Το ΑΕΠ μετρά το προϊόν που παράγεται εντός της κυπριακής επικράτειας, ανεξαρτήτως του σε ποιον περιέρχεται τελικά το αντίστοιχο εισόδημα. Σε μια οικονομία με ισοζύγιο πρωτογενούς εισοδήματος της τάξεως του -11% του ΑΕΠ, η διάκριση μεταξύ ΑΕΠ και Ακαθάριστου Εθνικού Εισοδήματος (ΑΕΕ) αποτελεί ουσιώδη παράμετρο για την ερμηνεία των μεγεθών⁴⁵. Όπως αποτυπώνεται στο πιο κάτω Γράφημα, το χάσμα ΑΕΠ–ΑΕΕ της Κύπρου (10,9% του ΑΕΠ το 2025) την τοποθετεί μεταξύ των οικονομιών με τη μεγαλύτερη διαφορά στην ΕΕ, σε παρόμοια θέση με τη Μάλτα και σαφώς πάνω από τον μέσο όρο. Το ΔΣΚ θεωρεί ότι η παράλληλη παρακολούθηση του ΑΕΕ αποδίδει ακριβέστερα τους πόρους που παραμένουν πράγματι διαθέσιμοι στην κυπριακή οικονομία.

Συνολικά, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών δεν εγείρει ουσιαστικό βραχυπρόθεσμο κίνδυνο χρηματοδότησης. Καταγράφει, ωστόσο, δύο διαρθρωτικές εξαρτήσεις: την ενεργειακή, η οποία μετατρέπει κάθε διεθνή διαταραχή στις τιμές του πετρελαίου σε άμεση επιδείνωση του εξωτερικού ισοζυγίου, και τη χρηματοδοτική, η οποία συνδέει την ανάπτυξη με τη συνεχή προσέλκυση ξένων κεφαλαίων. Υπό το πρίσμα αυτό, η μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα, μέσω επενδύσεων σε ενεργειακές υποδομές, και η ενίσχυση της εγχώριας πιστωτικής διαμεσολάβησης, μέσω της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης και της αξιόπιστης λειτουργίας του πλαισίου εκποιήσεων, αποτελούν τους δύο βασικούς διαύλους ενίσχυσης της εξωτερικής θέσης της χώρας μεσοπρόθεσμα.

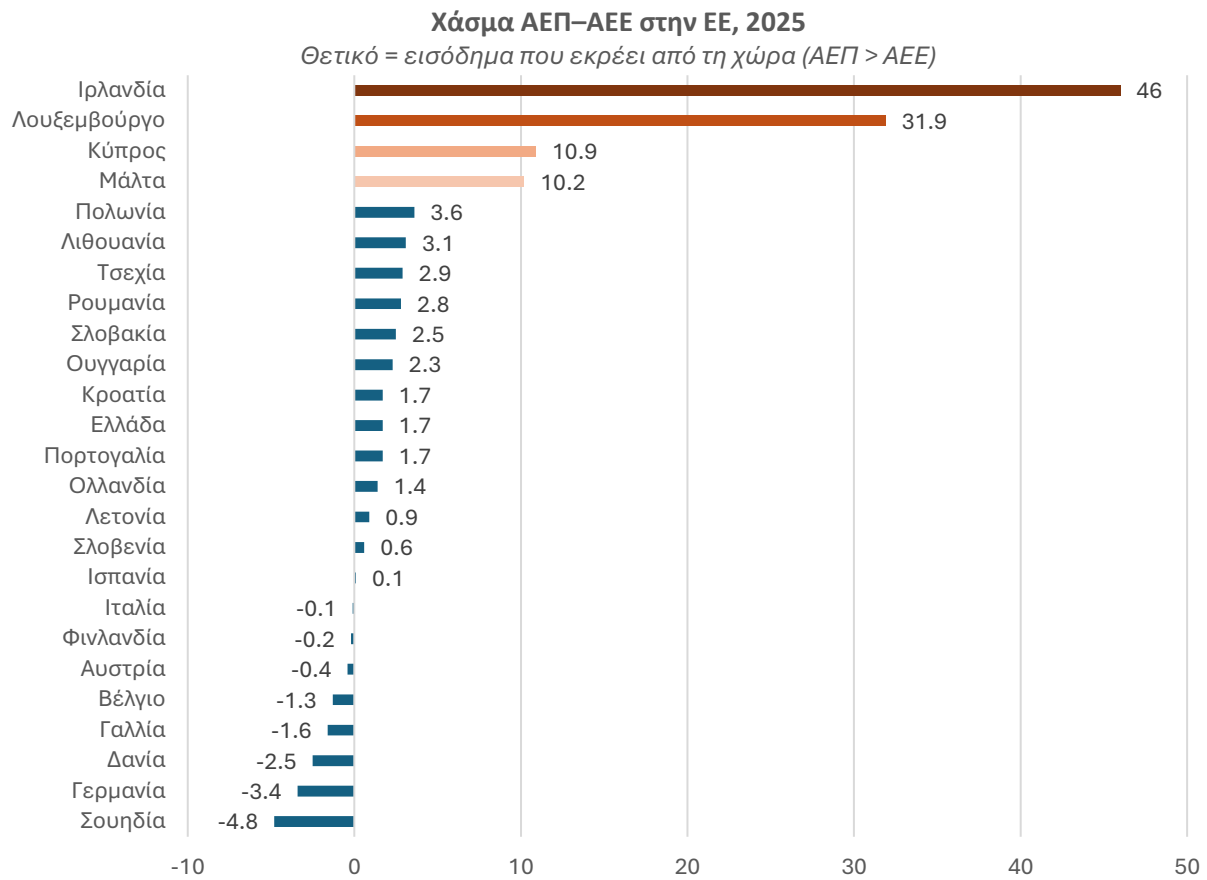
Note_Press_Release_2023_EN.pdf,

https://www.centralbank.cy/images/media/redirectfile/External%20Statistics/External%20Statistics/Explanatory%20Note%20Press%20Release%202025Q1_EN.pdf

⁴⁴ Πηγή: AMECO / Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Εαρινές Προβλέψεις Μαΐου 2026. Τα στοιχεία 2026–2027 αποτελούν προβλέψεις.

⁴⁵ Το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα (ΑΕΕ) ισούται με το ΑΕΠ πλέον του καθαρού πρωτογενούς εισοδήματος από το εξωτερικό. Για την Κύπρο το 2025, το ΑΕΕ ανήλθε σε €32,5 δισ. έναντι ΑΕΠ €36,5 δισ., διαφορά που αντιστοιχεί σε 10,9% του ΑΕΠ. Πηγή: Eurostat (namq_10_gdp, teina080).

Γράφημα 25. Χάσμα μεταξύ ΑΕΠ και ΑΕΕ στις χώρες της ΕΕ, 2025 (% του ΑΕΠ)

Πηγή: Eurostat εποχικά διορθωμένα στοιχεία, ίδιοι υπολογισμοί - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Θετικό χάσμα σημαίνει ότι μέρος του προϊόντος που παράγεται εντός της χώρας περιέρχεται τελικά σε μη κατοίκους· αρνητικό, ότι η χώρα εισπράττει καθαρό εισόδημα από το εξωτερικό.

4. Μακροοικονομικές Προοπτικές και Προβλέψεις

Οι προβλέψεις για το 2026 συγκλίνουν στη συνέχιση της θετικής ανάπτυξης και στη διατήρηση της ανεργίας σε χαμηλά επίπεδα. Η μεγαλύτερη διαφοροποίηση εντοπίζεται στις εκτιμήσεις για τον πληθωρισμό και το δημόσιο χρέος, ενώ ουσιαστικές διαφοροποιήσεις καταγράφονται και για το δημοσιονομικό ισοζύγιο.

Οι διαθέσιμες προβλέψεις συγκλίνουν στη διατήρηση θετικού, αλλά επιβραδυνόμενου, ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης το 2026, με τις εκτιμήσεις να κυμαίνονται μεταξύ 1,7% και 2,7%. Μεγαλύτερη διασπορά καταγράφεται στις προβλέψεις για τον πληθωρισμό, οι οποίες κυμαίνονται μεταξύ 2,6% και 4,5%, αντανakλώντας κυρίως τις διαφορετικές παραδοχές των οργανισμών σχετικά με την εξέλιξη των διεθνών τιμών ενέργειας, τη διάρκεια των γεωπολιτικών εντάσεων και τη μετάδοσή τους στην κυπριακή οικονομία. Αντίθετα, οι εκτιμήσεις για την ανεργία παραμένουν συγκεντρωμένες σε χαμηλά επίπεδα, μεταξύ 4,0% και 4,6%, επιβεβαιώνοντας τη συνεχιζόμενη ανθεκτικότητα της αγοράς εργασίας. Παράλληλα, όλοι οι διαθέσιμοι φορείς προβλέπουν διατήρηση δημοσιονομικών πλεονασμάτων και περαιτέρω αποκλιμάκωση του λόγου δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ, αν και με διαφοροποιήσεις ως προς την ταχύτητα της προσαρμογής.

Η ΚΤΚ προβλέπει επιβράδυνση της πραγματικής ανάπτυξης στο 2,5% το 2026 και επαναφορά της στο 2,9% το 2027 και στο 3,1% το 2028. Παράλληλα, προβλέπει άνοδο του ΕνΔΤΚ στο 3,2% το 2026 και αποκλιμάκωσή του στο 1,9% το 2027–2028, ενώ η ανεργία αναμένεται να παραμείνει σε συνθήκες σχεδόν πλήρους απασχόλησης, στο 4,6% το 2026 και στο 4,5% την επόμενη διετία.

Η εκ των υστέρων αξιολόγηση των προβλέψεων για τον πραγματικό ρυθμό ανάπτυξης, την οποία διενεργεί το ΔΣΚ, καταδεικνύει στατιστικά σημαντική συστηματική υποεκτίμηση από όλους τους βασικούς θεσμούς: κατά μέσο όρο 1,9 π.μ. για το ΥΠΟΙΚ, 2,0 για την ΚΤΚ, 2,1 για το ΔΝΤ και 2,2 για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Είναι ενδεικτικό ότι η πραγματοποίηση έχει υπερβεί την εαρινή πρόβλεψη χωρίς καμία εξαίρεση επί δέκα έως δεκατρία συναπτά έτη, αναλόγως του θεσμού. Το εύρημα δεν συνιστά βάση αναπροσαρμογής των δημοσιευμένων προβλέψεων, υποδηλώνει, ωστόσο, ότι οι κίνδυνοι γύρω από το βασικό σενάριο ανάπτυξης εμφανίζονται ιστορικά μετατοπισμένοι προς τα άνω, με αντίστοιχα ευνοϊκότερες προοπτικές για τα δημόσια έσοδα και την πορεία του λόγου δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ.

Πίνακας 2. Κύριοι μακροοικονομικοί και δημοσιονομικοί δείκτες της Κύπρου: πραγματοποιήσεις 2024–2025, προβλέψεις 2026–2029 και αναθεωρήσεις έναντι των εαρινών προβλέψεων του 2025.

Κύριοι Οικονομικοί Δείκτες Κύπρου: Πραγματικά Στοιχεία 2024–2025 και Προβλέψεις 2026–2029										Αναθεώρηση σε σχέση με τις Εαρινές προβλέψεις 2025	Μεροληψία ⁴⁶ (Σημαντικότητα* P<0,05)
Κύριοι Δείκτες	Θεσμός	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2026	2027		
1. ΑΕΠ Ρυθμός ανάπτυξης, πραγματικός. %	ΥΠΟΙΚ	3,9	3,8	2,7	2,9	3,0	3,0	-0,4	-0,1		+1,9* (υποεκτ.)
	ΚΤΚ	3,9	3,8	2,5	2,9	3,1 ⁴⁷	—	-0,5	-0,1		+2,0* (υποεκτ.)
	ΠΚ/ΚΟΕ	3,9	3,8	2,7	3,1	—	—	-0,5	—		—
	ΕC	3,9	3,8	2,3	2,7	—	—	-0,2	—		+2,2* (υποεκτ.)
	ΔΝΤ	3,9	3,8	2,6	3,0	3,0	3,0	0,3	0,0		+2,1* (υποεκτ.)
	ΟΕ	3,9	3,8	2,2	2,4	2,6	2,4	-0,1	0,2		—
	ΕΙΥ	3,9	3,8	1,7	2,1	2,4	2,5	-1,0	-0,5		—
2. Πληθωρισμός Ρυθμός αύξησης, %	ΥΠΟΙΚ	2,3	0,8	4,5	2,5	2,0	2,0	2,4	0,4		—
	ΚΤΚ	2,3	0,8	3,2	1,9	1,9	—	1,2	-0,5		—
	ΠΚ/ΚΟΕ	—	—	—	—	—	—	—	—		—
	ΕC	2,3	0,8	3,6	2,2	—	—	1,6	—		—
	ΔΝΤ	2,3	0,8	3,5	1,5	2,0	2,0	0,6	-0,4		—
	ΟΕ	2,3	0,8	4,0	3,0	2,1	2,0	1,9	0,6		—
	ΕΙΥ	2,3	0,8	2,6	1,8	2,1	2,0	0,7	0,0		—
3. Ανεργία % Εργατικού Δυναμικού	ΥΠΟΙΚ	4,9	4,4	4,5	4,5	4,5	4,5	-0,2	-0,1		—
	ΚΤΚ	4,9	4,4	4,6	4,5	4,5	—	-0,2	-0,2		—
	ΠΚ/ΚΟΕ	—	—	—	—	—	—	—	—		—
	ΕC	4,9	4,4	4,2	4,2	—	—	-0,4	—		—
	ΔΝΤ	4,9	4,4	4,6	4,7	4,7	4,7	-0,4	-0,3		—
	ΟΕ	4,9	4,4	4,1	4,1	4,1	4,1	-0,8	-0,9		—
	ΕΙΥ	4,8	4,4	4,0	4,3	4,4	4,4	-0,6	-0,2		—
4. Δημοσιονομικό Ισοζύγιο Γενική Κυβέρνηση, % ΑΕΠ	ΥΠΟΙΚ	4,1	3,4	2,3	2,8	3,1	3,6	-1,4	-0,9		—
	ΚΤΚ	—	—	—	—	—	—	—	—		—
	ΠΚ/ΚΟΕ	—	—	—	—	—	—	—	—		—
	ΕC	4,1	3,4	2,1	2,5	—	—	-1,3	—		—
	ΔΝΤ	4,1	3,4	2,3	2,6	2,5	2,4	-0,9	0,1		—
	ΟΕ	4,1	3,4	3,1	2,1	1,0	0,3	1,4	1,1		—
	ΕΙΥ	4,1	3,4	1,5	2,2	1,8	1,5	-0,3	1,0		—
5. Δημόσιο Χρέος ΑΕΠ, %	ΥΠΟΙΚ	62,7	55,0	50,1	46,8	42,5	38,4	-2,5	-1,6		—
	ΚΤΚ	—	—	—	—	—	—	—	—		—
	ΠΚ/ΚΟΕ	—	—	—	—	—	—	—	—		—
	ΕC	62,7	55,0	50,4	45,5	—	—	-1,5	—		—
	ΔΝΤ	62,7	55,0	50,9	46,6	42,4	38,7	-4,1	-3,2		—
	ΟΕ	62,7	55,0	49,9	45,5	42,6	40,6	-5,8	-6,9		—
	ΕΙΥ	62,7	55,0	52,2	47,3	43,5	42,5	-2,5	-3,9		—

Πηγή: ΥΠΟΙΚ (Cyprus Annual Progress Report 2026 και επιστολή Υπουργού Οικονομικών της 15ης Απριλίου 2026), ΚΤΚ (Οικονομικό Δελτίο Ιουνίου 2026), Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Εαρινές Οικονομικές Προβλέψεις 2026), ΔΝΤ (Cyprus: 2026 Article IV Consultation — Press Release; Staff Report; and Statement by the Executive Director for Cyprus, IMF

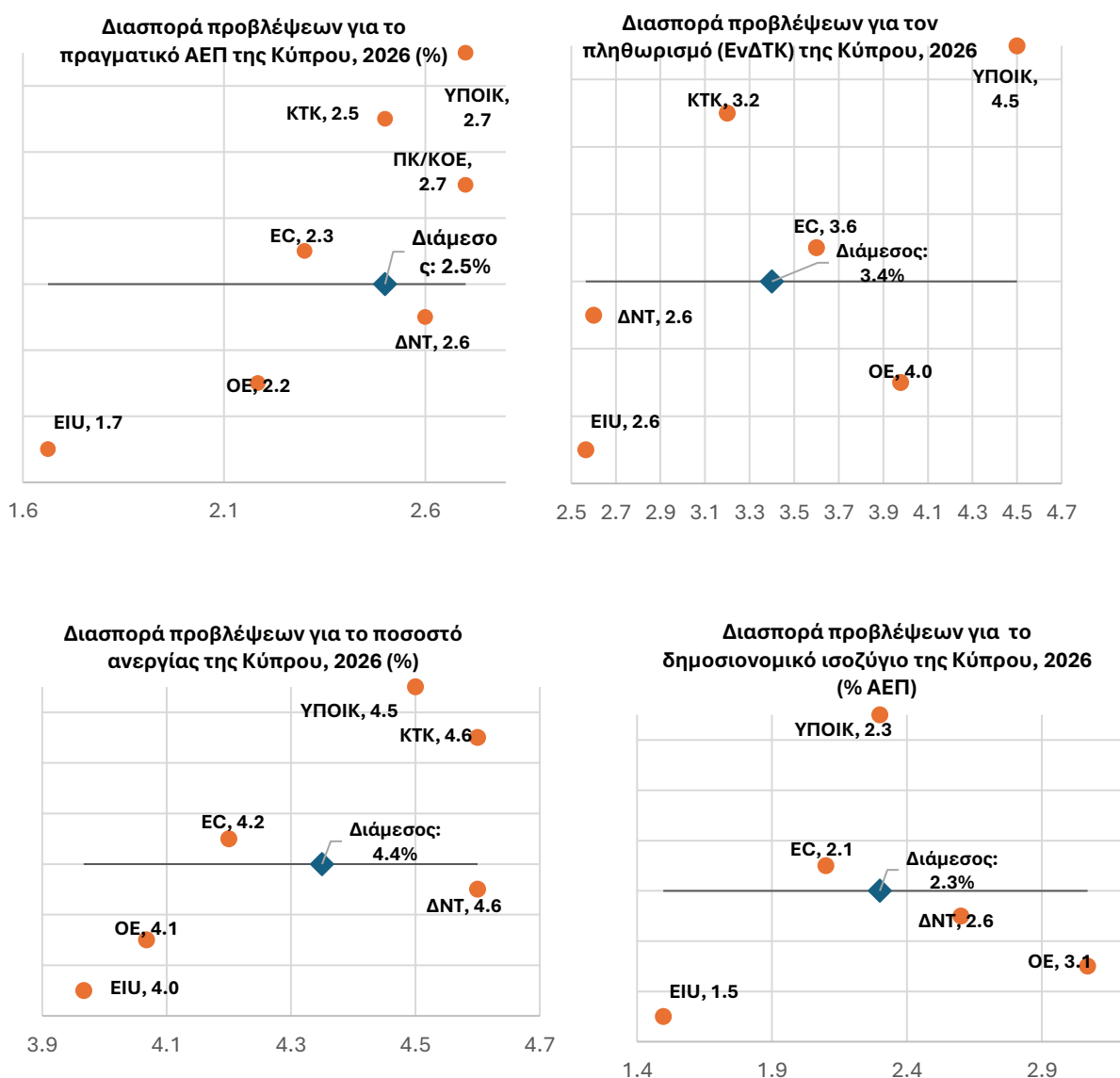
⁴⁶ Η συστηματική μεροληψία υπολογίζεται ως η μέση διαφορά μεταξύ πραγματοποίησης και πρόβλεψης (πραγματοποίηση μείον πρόβλεψη) για τις προβλέψεις πρώτου εξαμήνου που αφορούν το τρέχον έτος, με βάση 15 έως 20 ετήσιες παρατηρήσεις ανά θεσμό για την περίοδο 2006–2025. Θετικό πρόσθετο υποδηλώνει υποεκτίμηση. Όλες οι εκτιμήσεις (ΥΠΟΙΚ +1,9 / ΚΤΚ +2,0 / ΔΝΤ +2,1 / ΕC +2,2) είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Η αναλυτική μεθοδολογία, τα δεδομένα και οι στατιστικοί έλεγχοι παρουσιάζονται στο Παράρτημα Β. Υπολογισμοί: ΔΣΚ.

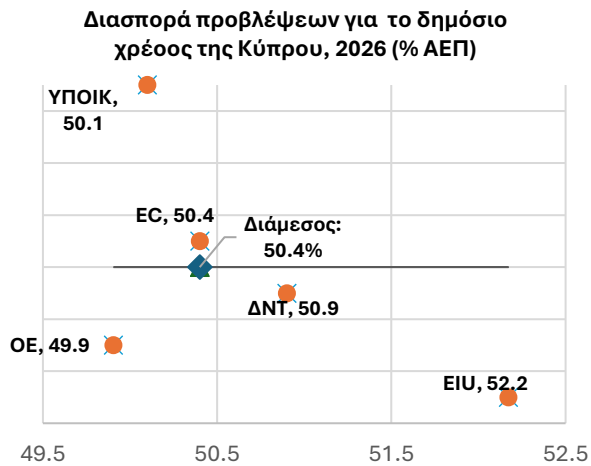
⁴⁷ Οι προβλέψεις του ΠΚ/ΚΟΕ για τον πληθωρισμό δεν περιλήφθηκαν στον συγκριτικό πίνακα, καθώς αφορούν τον ΔΤΚ (CPI) και όχι τον ΕνΔΤΚ (HICP) που χρησιμοποιείται για τους υπόλοιπους φορείς. η αναθεώρηση της πρόβλεψης για το 2026 υπολογίζεται σε σχέση με την εαρινή έκδοση του Economic Outlook (Απρίλιος 2025), στην οποία ο πραγματικός ρυθμός ανάπτυξης για το 2026 προβλεπόταν στο 3,2%. Η έκδοση Ιουλίου 2025 προέβλεπε 3,3%. Για λόγους συνέπειας με τη μεθοδολογία του πίνακα χρησιμοποιείται ως βάση σύγκρισης η εαρινή πρόβλεψη. Δεν υπήρχε διαθέσιμη πρόβλεψη για το 2027 στην έκδοση Απριλίου 2025.

Country Report No. 26/145, Ουάσιγκτον, Ιούνιος 2026), Oxford Economics(Ιούλιος 2026), Economist Intelligence Unit (Ιούλιος 2026). Σημείωση: Οι στήλες «Αναθεώρηση» αποτυπώνουν τη διαφορά, σε π.μ., μεταξύ των τρεχουσών προβλέψεων για το 2026 και το 2027 και των αντίστοιχων εαρινών προβλέψεων του 2025. Τα κενά κελιά υποδηλώνουν μη διαθέσιμη πρόβλεψη.

Το γράφημα πιο κάτω, αποτυπώνει τον βαθμό διασποράς των προβλέψεων των οργανισμών για το 2026, η οποία υποδηλώνει και την αβεβαιότητα που κυριαρχεί.

Γράφημα 26. Διασπορά προβλέψεων για βασικούς μακροοικονομικούς και δημοσιονομικούς δείκτες της Κύπρου, 2026.

Υπόμνημα

- Πρόβλεψη θεσμού
- ◆ Διάμεσος διαθέσιμων προβλέψεων
- Εύρος προβλέψεων (ελάχιστη–μέγιστη τιμή) Σημείωση: Τα κενά υποδηλώνουν μη διαθέσιμη πρόβλεψη.

Πηγές: (Ομοίως με Πίνακα 2) ΥΠΟΙΚ, ΚΤΚ, ΕΚ, ΔΑΤ, Oxford Economics, Economist Intelligence Unit - Συντομογραφίες: ΟΕ: Oxford Economics, ΕΙΥ: Economist Intelligence Unit - Σημείωση: Οι κύκλοι απεικονίζουν τις προβλέψεις των επιμέρους οργανισμών, ο ρόμβος τη διάμεσο των διαθέσιμων προβλέψεων και η οριζόντια γραμμή το εύρος μεταξύ της χαμηλότερης και της υψηλότερης εκτίμησης. Η οριζόντια θέση των σημείων αντιστοιχεί στην πρόβλεψη κάθε φορέα για τον αντίστοιχο δείκτη. Η κατακόρυφη θέση χρησιμοποιείται αποκλειστικά για σκοπούς οπτικής διάκρισης των φορέων και δεν έχει οικονομική ή ποσοτική ερμηνεία. Σε περιπτώσεις ταυτόσημων προβλέψεων, τα σημεία εμφανίζονται σε διαφορετικό κατακόρυφο επίπεδο για λόγους αναγνωσιμότητας.

5. Δημοσιονομικές Εξελίξεις

Η αξιολόγηση των δημοσιονομικών εξελίξεων πραγματοποιείται και υπό το πρίσμα των υποχρεώσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης⁴⁸ και του εγκεκριμένου Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού-Διαρθρωτικού Σχεδίου 2025–2028. Ιδιαίτερη σημασία έχει η σύγκριση των πραγματικών δημοσιονομικών εξελίξεων με τους συμφωνημένους στόχους και, ειδικότερα, με την εγκεκριμένη τροχιά των Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών. Η δημοσιονομική θέση παραμένει ισχυρή ως προς το συνολικό ισοζύγιο και την αποκλιμάκωση του δημόσιου χρέους, ωστόσο η εξέλιξη των Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών καταδεικνύει αποκλίσεις από την εγκεκριμένη τροχιά, οι οποίες εξετάζονται αναλυτικότερα στην ενότητα 5.6.

5.1. Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης

Η δημοσιονομική θέση παραμένει ικανοποιητική, με πλεονάσματα καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο. Η προβλεπόμενη μερική χαλάρωση του 2026 συνδέεται, κυρίως, με τη μερική υποχώρηση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης, λόγω εξωγενών παραγόντων

Το ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης⁴⁹ παραμένει πλεονασματικό καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο, επιβεβαιώνοντας την ικανοποιητική θέση των δημόσιων οικονομικών. Το συνολικό πλεόνασμα αυξήθηκε από 2,7% το 2022 σε 4,1% του ΑΕΠ το 2024 και υποχώρησε στο 3,4% το 2025. Παράλληλα, το πρωτογενές πλεόνασμα, δηλαδή το δημοσιονομικό αποτέλεσμα εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, παρέμεινε υψηλό, στο 4,6% το 2025.

Τα προκαταρκτικά στοιχεία της ΣΥΚ για την περίοδο Ιανουαρίου–Ιουλίου 2026 επιβεβαιώνουν τη διατήρηση της θετικής δημοσιονομικής θέσης, με πλεόνασμα Γενικής Κυβέρνησης €770,6 εκατ. ή 2,0% του ΑΕΠ, έναντι €759,6 εκατ. ή 2,1% του ΑΕΠ την αντίστοιχη περίοδο του 2025. Ωστόσο, οι συνολικές δαπάνες αυξήθηκαν κατά 4,4%, ελαφρώς ταχύτερα από τα συνολικά έσοδα κατά 4,1%, ενώ οι τρέχουσες δαπάνες αυξήθηκαν κατά 5,4%. Η εξέλιξη αυτή δεν αναιρεί την ευνοϊκή δημοσιονομική εικόνα, αλλά υπογραμμίζει την ανάγκη παρακολούθησης της σύνθεσης και της δυναμικής των δαπανών κατά το υπόλοιπο του έτους.

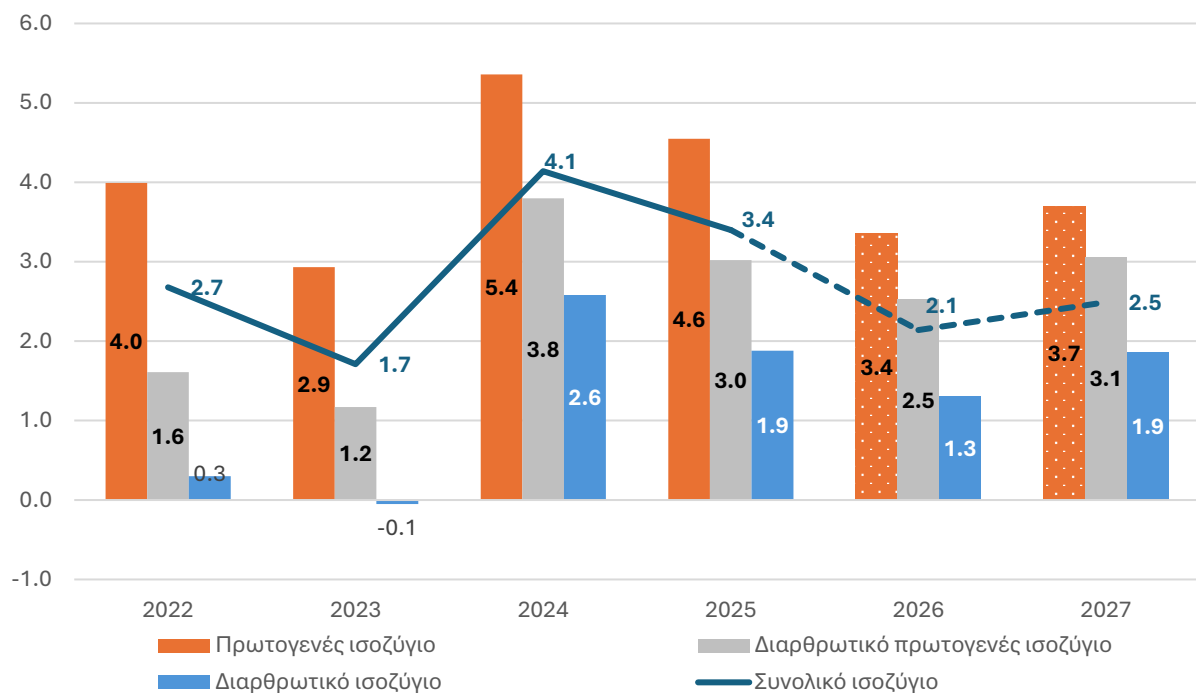
⁴⁸ Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης αποτελεί το πλαίσιο δημοσιονομικής εποπτείας της ΕΕ. Οι τιμές αναφοράς για το δημοσιονομικό έλλειμμα και το δημόσιο χρέος παραμένουν στο 3% και 60% του ΑΕΠ αντίστοιχα. Στο αναθεωρημένο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης, που τέθηκε σε ισχύ το 2024, η πορεία των καθαρών δαπανών αποτελεί τον βασικό λειτουργικό δείκτη για τον καθορισμό και την ετήσια παρακολούθηση της δημοσιονομικής πορείας κάθε κράτους μέλους. Βλ. Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Stability and Growth Pact. (https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact_en)

⁴⁹ Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης: Η διαφορά μεταξύ των συνολικών εσόδων και δαπανών όλων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, περιλαμβανομένων των δαπανών για τόκους. Θετικό ισοζύγιο υποδηλώνει δημοσιονομικό πλεόνασμα, ενώ αρνητικό ισοζύγιο δημοσιονομικό έλλειμμα.

Οι προβλέψεις της ΕΕ επιβεβαιώνουν τη μερική χαλάρωση της δημοσιονομικής θέσης το 2026⁵⁰. Η χαλάρωση αντανακλά κυρίως κυκλικούς παράγοντες, όμως, περιλαμβάνει και μεταβολή της διαρθρωτικής κατεύθυνσης της δημοσιονομικής πολιτικής. Για το 2027 προβλέπεται μερική αντιστροφή της χαλάρωσης, με το συνολικό πλεόνασμα να ενισχύεται στο 2,6% του ΑΕΠ και το πρωτογενές στο 3,7%.

Η μερική δημοσιονομική χαλάρωση του 2026 λαμβάνει χώρα σε συνθήκες κατά τις οποίες η οικονομία εξακολουθεί να λειτουργεί οριακά πάνω από το δυνητικό της επίπεδο.⁵¹ Κατά συνέπεια, η χαλάρωση του 2026 μπορεί να χαρακτηριστεί ως προκυκλική, καθώς εφαρμόζεται πριν από την πλήρη εξάλειψη του θετικού παραγωγικού κενού.⁵²

Γράφημα 27. Ισοζύγιο, πρωτογενές και διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης, 2022–2027 (% του ΑΕΠ)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βάση δεδομένων AMECO, Εαρινές Οικονομικές Προβλέψεις 2026 - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Οι ραβδωτές στήλες και η διακεκομμένη γραμμή υποδηλώνουν προβλέψεις.

Το εξωτερικό περιβάλλον παραμένει επιβαρυνμένο. Η κλιμάκωση της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή επαναφέρει καθοδικούς κινδύνους για την ανάπτυξη και ανοδικούς για τον πληθωρισμό.^{53 54} Οι δημοσιονομικές επιπτώσεις είναι διπλές: αφενός πίεση για παράταση των μέτρων στήριξης, το κόστος των οποίων εκτιμάται σε 0,1% του ΑΕΠ το 2026 και θα ανερχόταν

⁵⁰ Διαρθρωτικό πρωτογενές πλεόνασμα: Το θετικό πρωτογενές δημοσιονομικό αποτέλεσμα, προσαρμοσμένο για την επίδραση του οικονομικού κύκλου (η κατάσταση οικονομίας αν βρίσκεται σε ύφεση, ανάκαμψη, άνθηση ή υπερθέρμανση) και εξαιρουμένων των έκτακτων και προσωρινών μέτρων. Αποτυπώνει την υποκείμενη δημοσιονομική θέση της Γενικής Κυβέρνησης.

⁵¹ Το επίπεδο ΑΕΠ που μπορεί να επιτευχθεί όταν οι πόροι της οικονομίας είναι πλήρως απασχολημένοι.

⁵² ΔΝΤ (2026), Cyprus: 2026 Article IV Consultation, παρ. 15, σελ. 12.

⁵³ ING Research, Eurozone PMI: 24 Ιουλίου 2026.

⁵⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Εαρινές Προβλέψεις 2026.

σε 0,3% εάν παραταθούν έως το τέλος του έτους, αφετέρου κίνδυνος τα μέτρα αυτά να καταστούν μόνιμα. Σημειώνουμε ότι η ΕΕ ορθά χαρακτηρίζει τα υφιστάμενα ενεργειακά μέτρα μη στοχευμένα, και ζητά, ρητά, να διατηρηθεί ο προσωρινός τους χαρακτήρας.⁵⁵ Η θέση αυτή συμπίπτει με τη στρατηγική επιλογή του ΔΣΚ για στοχευμένη στήριξη των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

5.2. Κρατικά Έσοδα

Τα έσοδα ενισχύθηκαν κατά 1,4 π.μ. του ΑΕΠ το 2025, με βελτίωση ευρείας βάσης που δεν στηρίχθηκε αποκλειστικά σε ευρωπαϊκούς πόρους. Η ενίσχυση, όμως, δεν είναι μόνιμη: τα έσοδα προβλέπεται να υποχωρήσουν στο 41,7% του ΑΕΠ έως το 2027, καθώς εκπνέουν οι μεταβιβάσεις της ΕΕ και επιδρά η φορολογική μεταρρύθμιση. Έσοδα προσωρινού χαρακτήρα δεν πρέπει να χρηματοδοτούν μόνιμες δαπάνες.

Τα συνολικά έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης αυξήθηκαν κατά 1,4 π.μ. του ΑΕΠ το 2025, φθάνοντας στο 43,8%, από 42,4% το 2024. Η αύξηση ήταν ευρείας βάσης και προήλθε, κυρίως, από τους τρέχοντες φόρους εισοδήματος και περιουσίας⁵⁶ (+0,6 π.μ.), τις κοινωνικές εισφορές⁵⁷ (+0,5 π.μ.) και τα λοιπά τρέχοντα έσοδα⁵⁸ (+0,7 π.μ.). Αντίθετα, οι φόροι επί της παραγωγής και των εισαγωγών υποχώρησαν κατά 0,4 π.μ., ενώ οι κατηγορίες κεφαλαιακών εσόδων παρέμειναν αμετάβλητες.

Μέρος της αύξησης συνδέεται με τις δεδουλευμένες μεταβιβάσεις από την ΕΕ, οι οποίες αυξήθηκαν από 0,8% σε 1,1% του ΑΕΠ. Ωστόσο, ακόμη και εξαιρουμένων των μεταβιβάσεων αυτών, τα έσοδα αυξήθηκαν από 41,6% σε 42,7% του ΑΕΠ, γεγονός που υποδεικνύει ότι η βελτίωση δεν στηρίχθηκε αποκλειστικά σε ευρωπαϊκούς πόρους.

Η σύνθεση της μεταβολής αξιολογείται συνολικά ως θετική, καθώς ενισχύθηκαν βασικές και σχετικά σταθερές πηγές εσόδων. Εντούτοις τα στοιχεία υπογραμμίζουν την ανάγκη διάκρισης μεταξύ μόνιμων και προσωρινών εσόδων. Έσοδα προσωρινού ή μη επαναλαμβανόμενου χαρακτήρα δεν θα πρέπει να χρηματοδοτούν μόνιμες δαπάνες, όπως υποδεικνύει το ΔΣΚ στην ενότητα 2 των στρατηγικών επιλογών.

⁵⁵ COM(2026) 213 final.

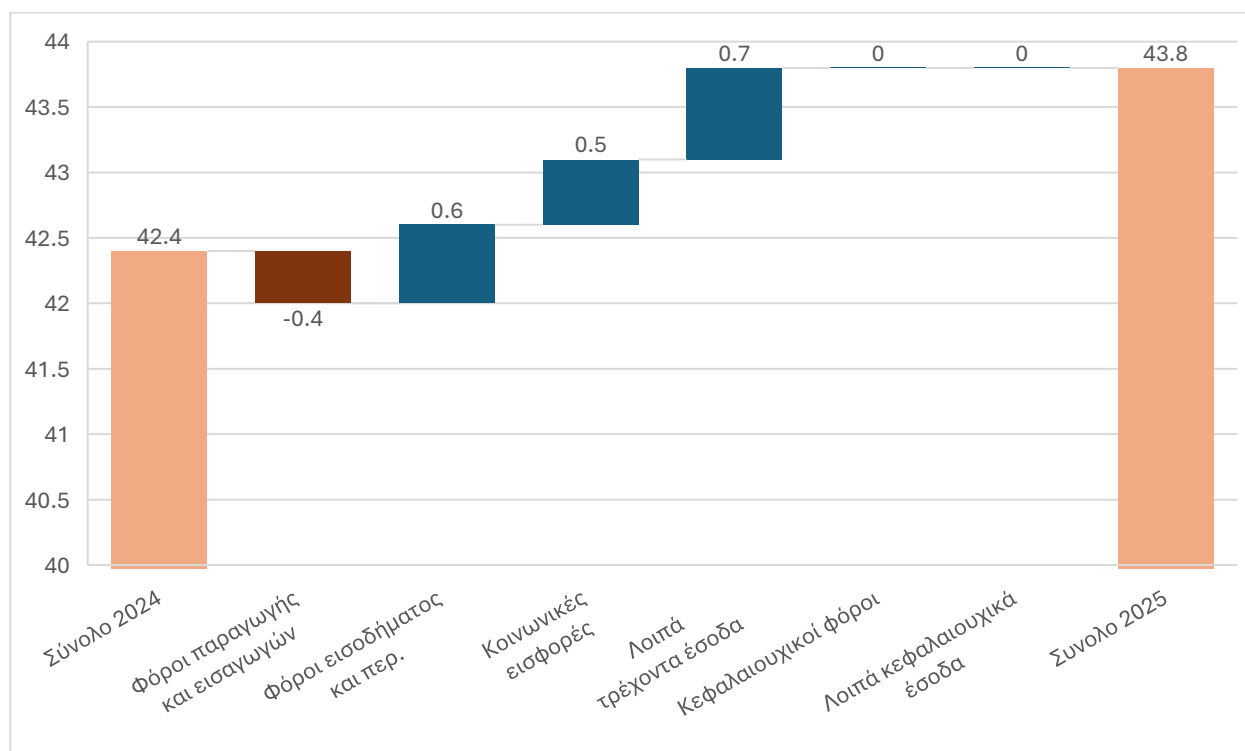
⁵⁶ Οι τρέχοντες φόροι εισοδήματος και περιουσίας περιλαμβάνουν κυρίως τους φόρους επί του εισοδήματος και των κερδών φυσικών προσώπων και επιχειρήσεων, καθώς και ορισμένους περιοδικούς φόρους επί της περιουσίας (κατηγορία D.5 του ESA 2010).

⁵⁷ Οι καθαρές κοινωνικές εισφορές περιλαμβάνουν τις πραγματικές και τεκμαρτές εισφορές εργοδοτών, εργαζομένων και αυτοτελώς εργαζομένων προς τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης

⁵⁸ Λοιπά τρέχοντα έσοδα: έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης, πέραν των φόρων και των κοινωνικών εισφορών, τα οποία εισπράττονται σε τακτική βάση. Περιλαμβάνουν κυρίως έσοδα από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών και διοικητικά τέλη, εισόδημα περιουσίας —όπως τόκους, μερίσματα και ενοίκια— καθώς και τρέχουσες μεταβιβάσεις, μεταξύ άλλων από την ΕΕ.

Παράλληλα, απαιτείται συστηματική αξιολόγηση της εισπραξιμότητας των καθυστερημένων απαιτήσεων του Δημοσίου. Για οφειλές για τις οποίες, μετά την εξάντληση των προβλεπόμενων διαδικασιών είσπραξης, τεκμηριώνεται ότι δεν είναι εισπράξιμες, οι αρμόδιοι οικονομικοί φορείς θα πρέπει να προωθούν έγκαιρα τις υποθέσεις προς την προβλεπόμενη Τεχνική Επιτροπή για εξέταση ενδεχόμενης μερικής ή ολικής διαγραφής, σύμφωνα με το άρθρο 35 του Ν.38(Ι)/2014, ώστε οι λογαριασμοί του κράτους να αποτυπώνουν ρεαλιστικά την αξία των απαιτήσεών του.

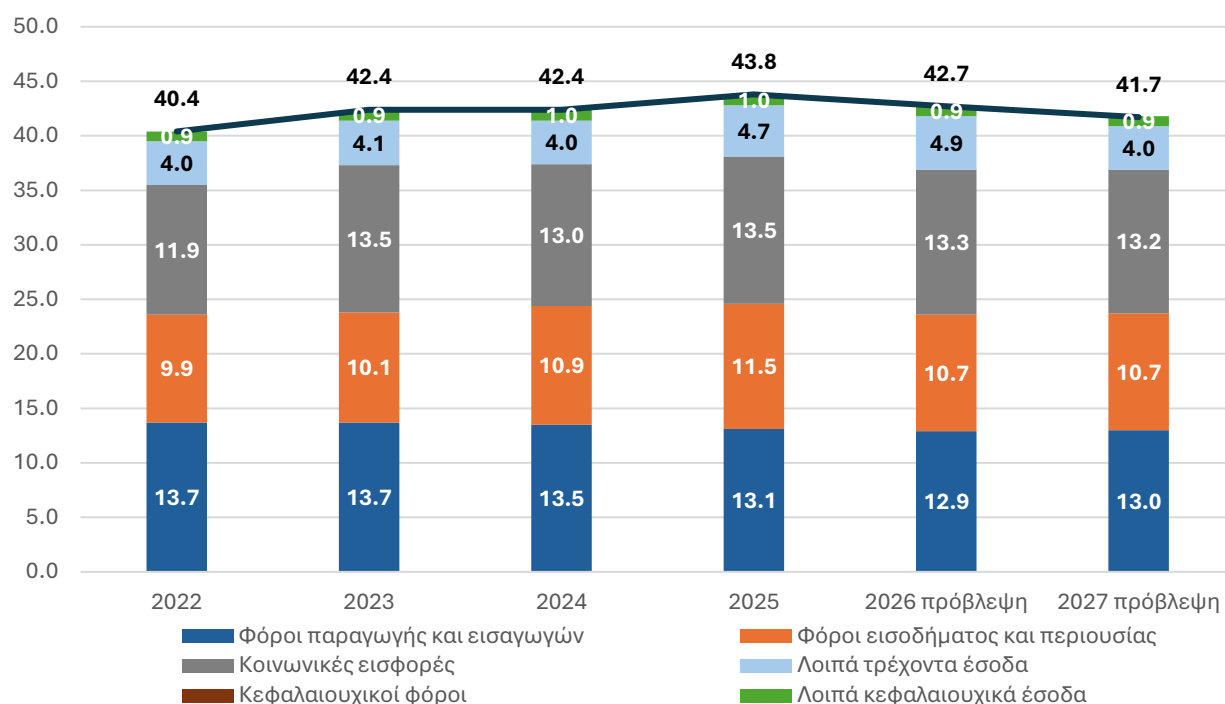
Γράφημα 28. Συνολικά έσοδα Γενικής Κυβέρνησης και συνιστώσες μεταβολής, 2024–2025 (% του ΑΕΠ)

Πηγή: Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026 (Annual Progress Report 2026) - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

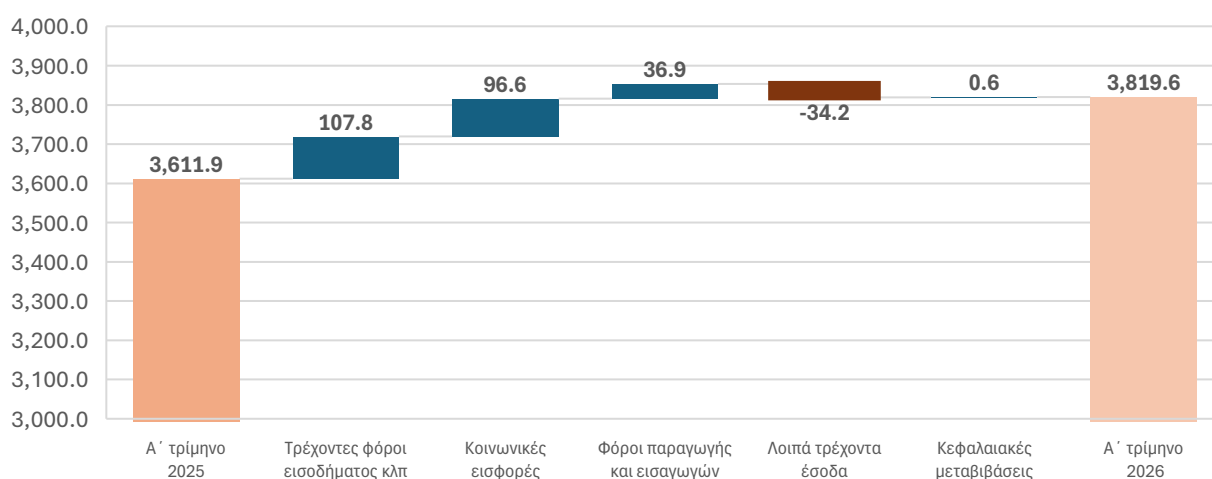
Για το 2026 προβλέπεται υποχώρηση των συνολικών εσόδων στο 42,7% του ΑΕΠ και περαιτέρω μείωσή τους στο 41,7% το 2027.

Γράφημα 29. Διάρθρωση των εσόδων της Γενικής Κυβέρνησης, 2022–2027 (% ΑΕΠ)

Πηγή: Eurostat⁵⁹ και Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026 (Annual Progress Report 2026)⁶⁰ - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Γράφημα 30. Παράγοντες μεταβολής των εσόδων της Γενικής Κυβέρνησης, α' τρίμηνο 2026 έναντι α' τριμήνου 2025

Πηγή: ΣΥΚ - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Προκαταρκτικά στοιχεία για το 2026. Μεταβολή ανά κατηγορία εσόδων, € εκατ. – συνολική αύξηση €207,7 εκατ. (+5,8%).

Στο πλαίσιο της αντιμετώπισης των επιπτώσεων της ενεργειακής κρίσης και του αυξημένου κόστους ζωής, εφαρμόστηκαν τα τελευταία έτη σειρά μέτρων στήριξης, μέρος των οποίων επεκτάθηκε ή επανεισήχθη την άνοιξη του 2026, ως αντίδραση στην εκ νέου άνοδο των τιμών ενέργειας. Μεταξύ των κυριότερων μέτρων οριζόντιου χαρακτήρα περιλαμβάνονται ο

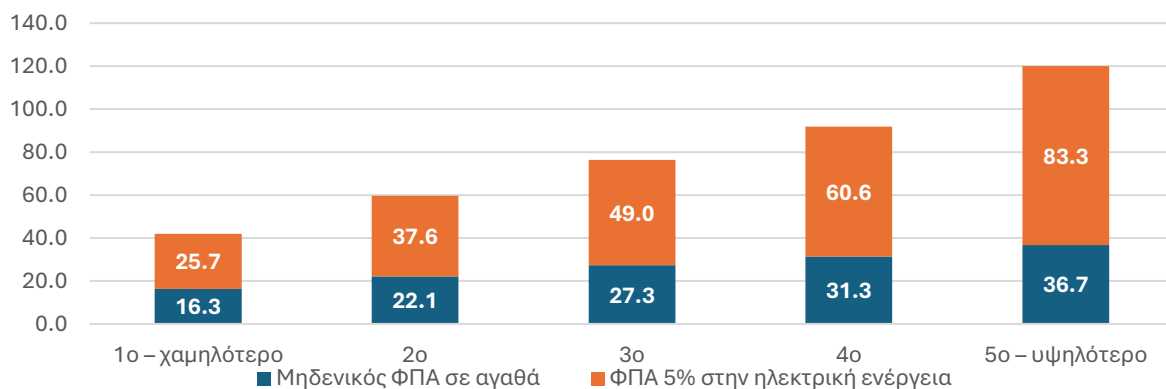
⁵⁹ Eurostat, βάση δεδομένων gon_10a_main (2022–2025).

⁶⁰ Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026, Πίνακας Α4 (2026–2027).

μηδενικός συντελεστής ΦΠΑ σε επιλεγμένα βασικά καταναλωτικά αγαθά, η μείωση του συντελεστή ΦΠΑ στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας από 9% σε 5% για οικιακούς καταναλωτές, η οποία εφαρμόζεται για καταμετρήσεις από την 1η Μαΐου 2026 έως την 31η Μαρτίου 2027⁶¹, και η προσωρινή μείωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα κίνησης κατά 8,33 σεντ ανά λίτρο, η οποία παρατάθηκε έως τις 30 Νοεμβρίου 2026⁶². Ο οριζόντιος χαρακτήρας των μέτρων εγείρει ζήτημα αναδιανεμητικής αποτελεσματικότητας, καθώς η απόλυτη ωφέλεια αυξάνεται με το ύψος της κατανάλωσης και δεν συνδέεται άμεσα με την εισοδηματική ανάγκη. Συγκεκριμένα, η μέση ετήσια ωφέλεια από τα δύο μέτρα (ο μηδενικός συντελεστής σε επιλεγμένα βασικά καταναλωτικά αγαθά και ο μειωμένος συντελεστής στην ηλεκτρική ενέργεια σε 5% από 9%) αυξάνεται από €42 για το χαμηλότερο εισοδηματικό πεμπτημόριο σε €120 για το υψηλότερο. Επομένως, σε απόλυτους όρους, τα νοικοκυριά του υψηλότερου πεμπτημορίου αποκομίζουν περίπου 2,9 φορές μεγαλύτερη ωφέλεια από εκείνα του χαμηλότερου. Η κατανομή αυτή καταδεικνύει την περιορισμένη στόχευση των οριζόντιων μειώσεων του ΦΠΑ και συνηγορεί υπέρ στοχευμένων μέτρων στήριξης των ευάλωτων νοικοκυριών.

Παράλληλα, οι οριζόντιες μειώσεις της φορολογικής επιβάρυνσης της ενέργειας, και ιδιαίτερα των ορυκτών καυσίμων, δεν συνάδουν με τους στόχους της πράσινης μετάβασης, καθώς αποδυναμώνουν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας και μετάβαση προς καθαρότερες μορφές ενέργειας. Η στήριξη των ευάλωτων νοικοκυριών θα ήταν, συνεπώς, προτιμότερο να παρέχεται μέσω στοχευμένων μέτρων, με κοινωνικά κριτήρια.

Γράφημα 31. Μέση ετήσια ωφέλεια των νοικοκυριών από τον μηδενικό ΦΠΑ σε επιλεγμένα αγαθά και τον μειωμένο ΦΠΑ στην ηλεκτρική ενέργεια, ανά εισοδηματικό πεμπτημόριο (€)

Πηγή: Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (2026), *Cyprus: 2026 Article IV Consultation—Staff Report, IMF Country Report No. 26/145*, σ. 14., στοιχεία Eurostat και υπολογισμοί προσωπικού του ΔΝΤ. Αναπαραγωγή: ΔΣΚ.

⁶¹ Κ.Δ.Π. 167/2026, *Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας*, Παράρτημα Τρίτο (Μέρος Ι), αρ. 6012, 27 Μαρτίου 2026. Ο μειωμένος συντελεστής ΦΠΑ εφαρμόζεται στις προβλεπόμενες οικιακές διατιμήσεις για καταμετρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας από την 1η Μαΐου 2026 έως την 31η Μαρτίου 2027. (https://www.cylaw.org/KDP/data/2026_1_167.pdf)

⁶² Υπουργείο Οικονομικών και Γραμματεία Υπουργικού Συμβουλίου, «Δήλωση του Υπουργού Οικονομικών κ. Μάκη Κεραυνού αναφορικά με την παράταση της μείωσης του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης στα καύσιμα», 10 Σεπτεμβρίου 2026 (<https://www.gov.cy/oikonomia/dilosi-tou-ypourgou-oikonomikon-k-maki-keravnou-anaforika-me-tin-paratasi-tis-meiosis-tou-eidikou-forou-katanalosis-sta-kafsima/>)

5.3. Δημόσιες Καταναλωτικές Δαπάνες και Κρατικό Μισθολόγιο

Οι δαπάνες αυξήθηκαν κατά 10,3% το 2025, με τις δύο πιο ανελαστικές κατηγορίες —μισθούς και κοινωνικές παροχές, στην πλειοψηφία μη στοχευμένες — να συνεισφέρουν σημαντικά. Το μισθολόγιο αυξάνεται σταθερά περί το 7% ετησίως, ταχύτερα από το ονομαστικό ΑΕΠ, ενισχύοντας την ακαμψία.

Οι συνολικές δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης αυξήθηκαν από 37,7% το 2022 σε 40,4% του ΑΕΠ το 2025. Οι κοινωνικές παροχές αποτελούν διαχρονικά τη μεγαλύτερη κατηγορία δαπανών, αντιπροσωπεύοντας περίπου 15%–16% του ΑΕΠ, ενώ ακολουθούν οι αμοιβές προσωπικού, οι οποίες διαμορφώνονται γύρω στο 11% του ΑΕΠ. Οι δημόσιες επενδύσεις είναι σχετικά χαμηλές, γύρω στο 3-3,5% του ΑΕΠ.

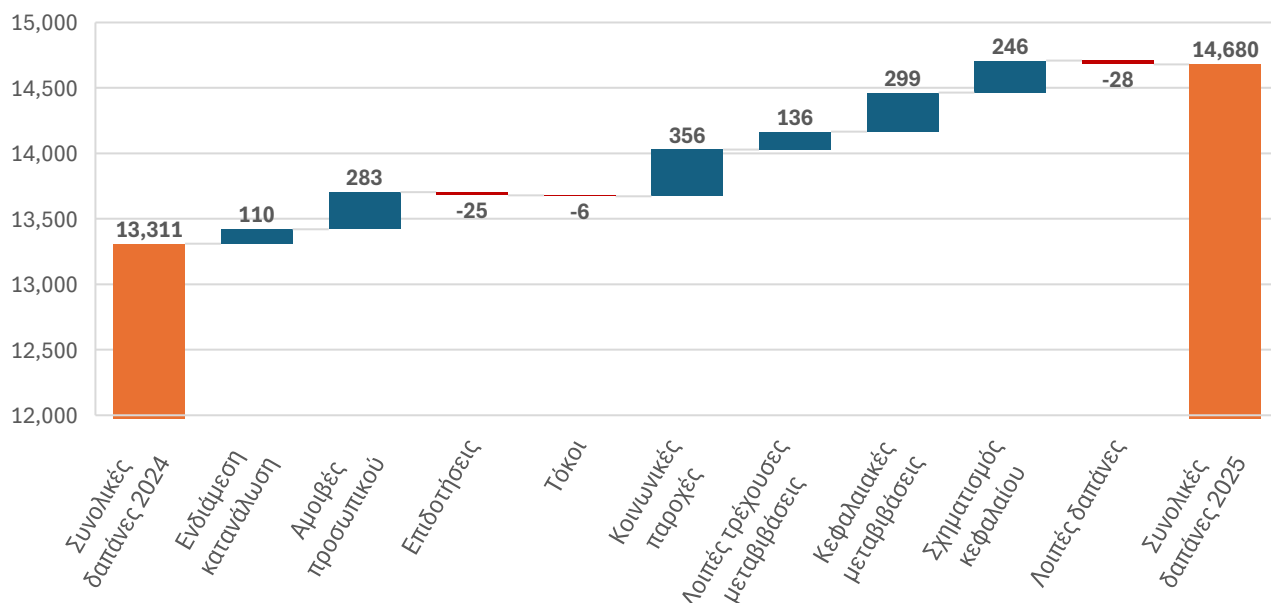
Οι συνολικές δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης αυξήθηκαν κατά 10,3% το 2025, σε σύγκριση με το 2024. Η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφηκε στις κεφαλαιακές μεταβιβάσεις, και στο σχηματισμό κεφαλαίου στις αμοιβές προσωπικού και στις κοινωνικές δαπάνες.

Η σημαντική ενίσχυση των κεφαλαιακών κατηγοριών υποδηλώνει αυξημένη επενδυτική και αναπτυξιακή δραστηριότητα, όμως, το ποσοστό τους στο σύνολο παραμένει σχετικά χαμηλό. Ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου της Γενικής Κυβέρνησης στην Κύπρο αντιστοιχούσε το 2025 σε μόλις 3,2% του ΑΕΠ, έναντι περίπου 3,8% στην ΕΕ-27. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει ότι χρειάζεται περαιτέρω προσπάθεια για αναδιάρθρωση των δημόσιων δαπανών προς όφελος των δαπανών αναπτυξιακού χαρακτήρα. Αυτό το καίριας σημασίας θέμα αναλύεται σε μεγαλύτερη έκταση, στις παρακάτω ενότητες.

Παράλληλα, η άνοδος των αμοιβών προσωπικού και των κοινωνικών παροχών ύψους περίπου €639 εκατ., πλείστες εκ των οποίων δεν πληρούν το κριτήριο της κοινωνικής στόχευσης, αυξάνει το μόνιμο και λιγότερο ευέλικτο τμήμα των δημόσιων δαπανών.

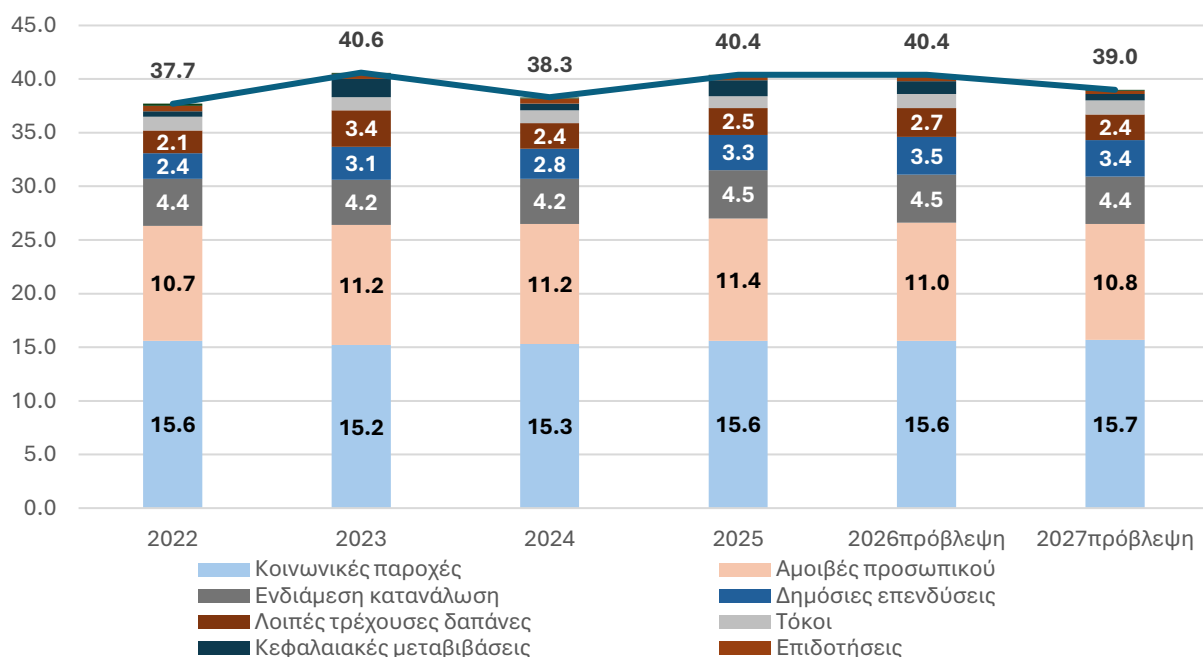
Αντίθετα, οι δαπάνες τόκων μειώθηκαν οριακά, αντικατοπτρίζοντας το δημοσιονομικό όφελος που δημιουργεί η σταθερή μείωση του δημόσιου χρέους. Μείωση παρουσίασαν και οι επιδοτήσεις.

Γράφημα 32. Παράγοντες μεταβολής των δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης ανά κατηγορία, 2024–2025 (€ εκατ.)

Πηγή: ΣΥΚ, Μη Χρηματοοικονομικοί Λογαριασμοί της Γενικής Κυβέρνησης, ετήσια στοιχεία - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Γράφημα 33. Διάρθρωση των δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης, 2022–2027 (%ΑΕΠ)

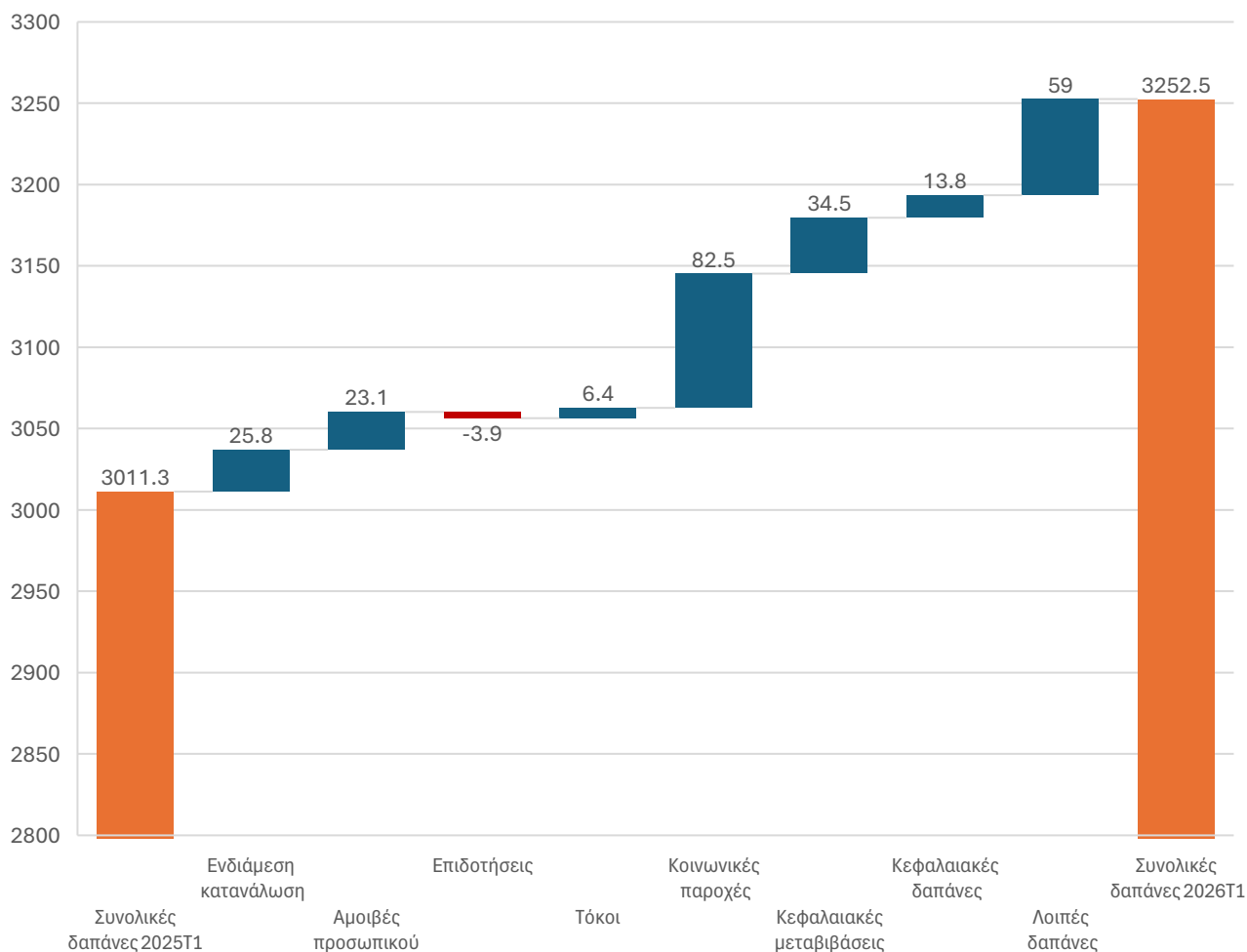

Πηγή: Eurostat⁶³ και Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026 (Annual Progress Report 2026)⁶⁴ - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

⁶³ Eurostat, Βάση δεδομένων gon_10a_main για την περίοδο 2022–2025.

⁶⁴ Ετήσια Έκθεση Προόδου Πίνακας Α4, για τις προβλέψεις 2026–2027.

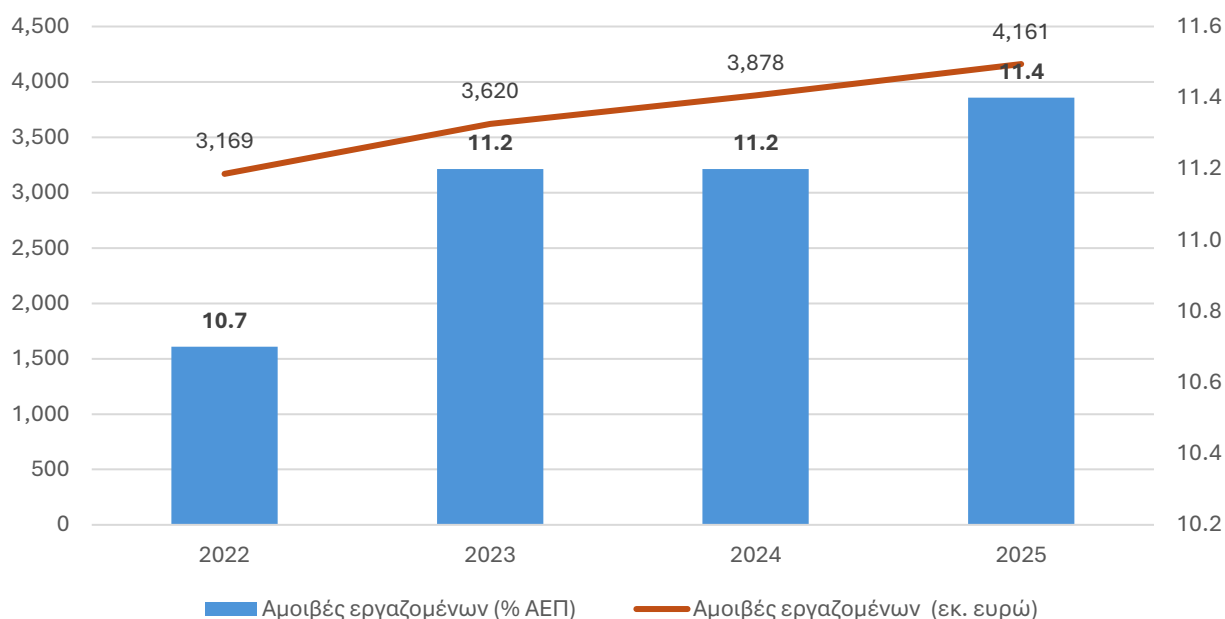
Γράφημα 34. Παράγοντες μεταβολής των δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης, Α' τρίμηνο 2025–Α' τρίμηνο 2026

Πηγή: ΣΥΚ, Τριμηνιαίοι Μη Χρηματοοικονομικοί Λογαριασμοί της Γενικής Κυβέρνησης - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Η μισθολογική δαπάνη της Γενικής Κυβέρνησης αυξήθηκε από €3,17 δισ. το 2022 σε €4,16 δισ. το 2025, καταγράφοντας σωρευτική αύξηση περίπου 38%. Ως ποσοστό του ΑΕΠ αυξήθηκε από 10,7% το 2022, σε 11,4% το 2025 και παραμένει μία από τις σημαντικότερες και πιο ανελαστικές κατηγορίες δημόσιων δαπανών. Η εξέλιξη αυτή υποδηλώνει ότι η άνοδος του μισθολογίου έχει μόνιμα χαρακτηριστικά και υπογραμμίζει την ανάγκη συγκράτησης των οριζόντιων μισθολογικών αυξήσεων, καθώς και στενής παρακολούθησης της επίδρασης της ΑΤΑ και της αύξησης της δημόσιας απασχόλησης στα δημόσια οικονομικά από μακροπρόθεσμη οπτική.

Γράφημα 35. Αμοιβές εργαζομένων της Γενικής Κυβέρνησης, 2022–2025 (€ εκατ. και % του ΑΕΠ)

Πηγή: Eurostat⁶⁵ - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Το ΔΣΚ επισημαίνει ότι η Αυτόματη Τιμαριθμική Αναπροσαρμογή (ΑΤΑ), όπως εφαρμόζεται σήμερα, αποτελεί παράγοντα ακαμψίας του κρατικού μισθολογίου. Η δαπάνη για ΑΤΑ αυξήθηκε από €42 εκατ. το 2022 σε €199 εκατ. το 2025, ήτοι από 3,5% σε 15,3% των βασικών μισθών του κρατικού προσωπικού.

Η δυναμική αυτή αναμένεται να ενισχυθεί. Σύμφωνα με την Εγκύκλιο 1780 του ΥΠΟΙΚ, το ποσοστό καταβολής της ΑΤΑ αυξάνεται από 66,7% μέχρι το τέλος του 2025 σε 80% κατά την περίοδο Ιανουαρίου–Ιουνίου 2026 και σε 90% κατά την περίοδο Ιουλίου 2026–Ιουνίου 2027.⁶⁶

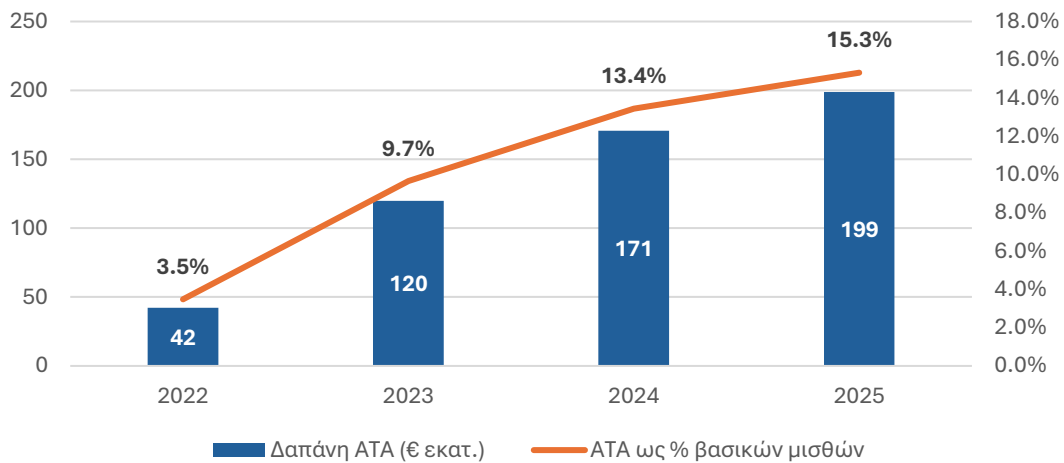
Η μετάβαση αυτή περιορίζει την ευελιξία των μισθών, περιλαμβανομένου του δημόσιου τομέα, όπου οι απολαβές βρίσκονται ήδη σε υψηλότερο επίπεδο από τον ιδιωτικό τομέα, ιδιαίτερα για ορισμένες κατηγορίες ανειδίκευτου προσωπικού. .

Το Συμβούλιο αναγνωρίζει τη σημασία της ΑΤΑ ως μηχανισμού αναπλήρωσης της αγοραστικής δύναμης, ιδίως για τους χαμηλόμισθους εργαζομένους. Ταυτόχρονα, η τρέχουσα μορφή της, ως οριζόντιου ποσοστού επί των απολαβών, αποδίδει μεγαλύτερα απόλυτα ποσά στα υψηλότερα κλιμάκια και ενισχύει την ακαμψία του μισθολογίου. Το Συμβούλιο εισηγείται τη μετεξέλιξη του μηχανισμού, ώστε η αναπροσαρμογή να αποδίδεται ως ενιαίο ποσό με ανώτατο όριο αντί ποσοστού, ενώ το υπόλοιπο μέρος των μισθολογικών αυξήσεων να συνδεθεί με την εξέλιξη της παραγωγικότητας, κατόπιν ειδικής μελέτης, δεδομένου ότι στον δημόσιο τομέα η επιμέτρηση της παραγωγικότητας παρουσιάζει εγγενείς δυσχέρειες.

⁶⁵Eurostat, βάση δεδομένων gov_10a_main, Γενική Κυβέρνηση (S.13).

⁶⁶Πηγή: ΥΠΟΙΚ, Εγκύκλιος αρ. 1780, 8 Ιανουαρίου 2026.

Γράφημα 36. Δαπάνη ΑΤΑ και ποσοστό επί των βασικών μισθών, 2022–2025 (€ εκατ. και %)

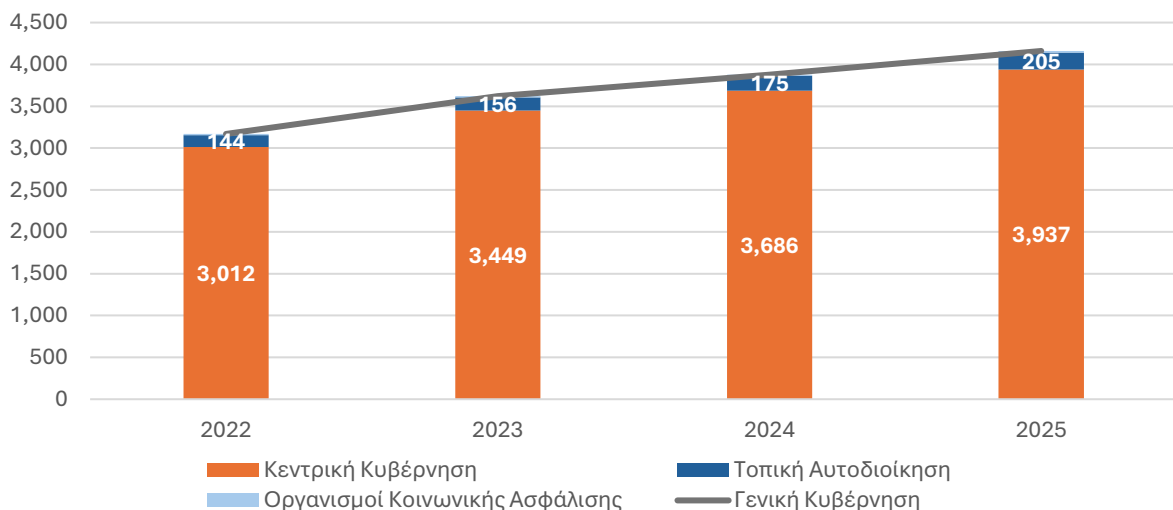

Πηγή: ΥΠΟΙΚ, Διεύθυνση Προϋπολογισμού - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Η απασχόληση στη Γενική Κυβέρνηση αυξήθηκε από 66.287 εργαζομένους το 2022 σε 71.675 το 2025, σημειώνοντας συνολική άνοδο κατά 5.388 άτομα ή 8,1%. Η αύξηση προήλθε κυρίως από τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς της Κεντρικής Κυβέρνησης, όπου η απασχόληση αυξήθηκε κατά 30,5%, ενώ αύξηση καταγράφηκε και στις Τοπικές Αρχές, κατά σχεδόν 900 άτομα ή 17,6%. Η εξέλιξη καταδεικνύει ότι η άνοδος του δημόσιου μισθολογίου επηρεάζεται όχι μόνο από τις μισθολογικές αναπροσαρμογές, αλλά και από τη διεύρυνση της απασχόλησης.

Η Κεντρική Κυβέρνηση εξακολουθεί να αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο μέρος των συνολικών μισθολογικών δαπανών, με μερίδιο περίπου 95%.

Γράφημα 37. Διάρθρωση της μισθολογικής δαπάνης της Γενικής Κυβέρνησης κατά υποτομέα, 2022–2025, (αμοιβές προσωπικού -€ εκατ.)

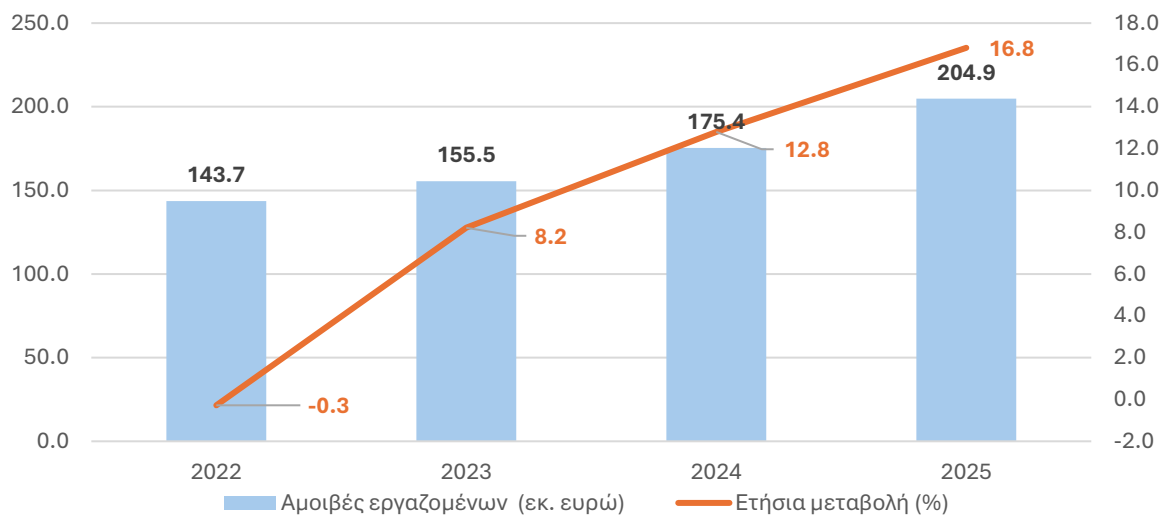

Πηγή: Eurostat⁶⁷ - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

⁶⁷ Eurostat, βάση δεδομένων gon_10a_main, Γενική Κυβέρνηση (S.13), αμοιβές εξαρτημένης εργασίας (D.1), σε εκατ. ευρώ και ως ποσοστό του ΑΕΠ, 2022–2025.

Η κρατική δαπάνη για τους εργαζομένους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για το 2025 ανήλθε σε €205 εκατ. σε σύγκριση με €144 εκατ. το 2022. Η αυξητική τάση υποδηλώνει ότι η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης δεν οδήγησε, όπως εξαγγέλθηκε, σε εξορθολογισμό των δαπανών και επιβάλλεται να επαναξιολογηθεί και να ληφθούν διορθωτικά μέτρα, ειδικότερα σε ό,τι αφορά τον αριθμό των δήμων και αντιδημαρχιών.

Γράφημα 38. Μισθολογική δαπάνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πριν και μετά τη μεταρρύθμιση, 2022–2025 (Αμοιβές προσωπικού (€ εκατ.) και ετήσια μεταβολή (%))

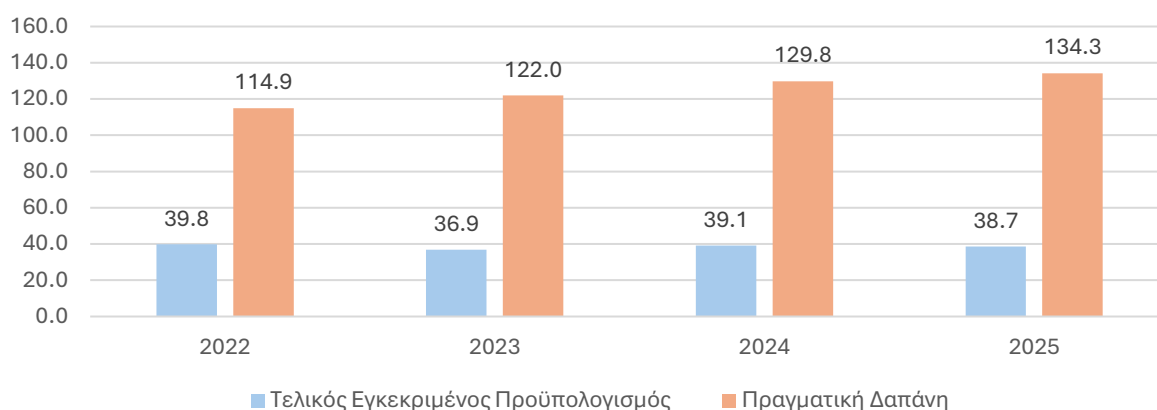
Πηγή: Eurostat⁶⁸ - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Ένα άλλο σημείο που χρήζει ιδιαίτερης αναφοράς είναι το επαναλαμβανόμενο φαινόμενο των συμπληρωματικών προϋπολογισμών. Συγκεκριμένα, οι αρχικές πιστώσεις υπολείπονταν κατ'επανάληψη των τελικών χρηματοδοτικών αναγκών, με επακόλουθο την προσφυγή σε συμπληρωματικούς προϋπολογισμούς. Ειδικότερα, ο αρχικός προϋπολογισμός για τις τοπικές αρχές του 2026, ύψους €136,6 εκατ., ήταν ήδη χαμηλότερος από την πραγματική δαπάνη του 2025, η οποία ανήλθε σε €140,8 εκατ. Παράλληλα, εντός του 2026 εγκρίθηκαν πρόσθετες πιστώσεις ύψους €10 εκατ., κατά κύριο λόγο για τους Επαρχιακούς Οργανισμούς Αυτοδιοίκησης (ΕΟΑ), αυξάνοντας τον τελικό προϋπολογισμό σε €146,6 εκατ. Η εξέλιξη αυτή ενισχύει την ένδειξη του φαινομένου της συστηματικής υποεκτίμησης των απαιτούμενων πιστώσεων κατά την κατάρτιση του αρχικού προϋπολογισμού και αναδεικνύει την ανάγκη ακριβέστερου δημοσιονομικού προγραμματισμού και ρεαλιστικότερης κοστολόγησης των υποχρεώσεων των νέων δομών της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η δαπάνη για ωρομίσθιο κυβερνητικό προσωπικό αυξήθηκε από μεταξύ €114,9 εκατ. το 2022, σε 134,3 εκατ. ευρώ το 2025, καταγράφοντας σωρευτική αύξηση 16,9%.

⁶⁸ Eurostat, βάση δεδομένων gov_10a_main, υποτομέας Τοπικής Αυτοδιοίκησης (S.1313), αμοιβές εξαρτημένης εργασίας (D.1), σε εκατ. ευρώ, 2021–2025.

Γράφημα 39. Δαπάνη ωρομίσθιου προσωπικού, 2022–2025 (€ εκατ.)

Πηγή: ΥΠΟΙΚ, Διεύθυνση Προϋπολογισμού - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Όπως παρουσιάζεται στο πιο πάνω Γράφημα, η πραγματική δαπάνη για το ωρομίσθιο κυβερνητικό προσωπικό υπερβαίνει σημαντικά τον τελικό εγκεκριμένο προϋπολογισμό σε όλα τα εξεταζόμενα έτη. Η επαναλαμβανόμενη και ιδιαίτερα μεγάλη απόκλιση υποδηλώνει διαρθρωτική υποεκτίμηση του συγκεκριμένου άρθρου κατά την κατάρτιση και τροποποίηση του προϋπολογισμού και αναδεικνύει την ανάγκη επανεξέτασης της μεθοδολογίας προϋπολογισμού του.

Η δαπάνη για τη υπερωριακή απασχόληση των κρατικών υπαλλήλων αυξήθηκε από €39,5 εκατ. το 2022 σε €62,3 εκατ. το 2025, καταγράφοντας σωρευτική αύξηση περίπου 58%. Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω γίνεται η σύσταση να αξιολογηθούν η αναγκαιότητα, η κατανομή και οι διαδικασίες έγκρισης των υπερωριών ανά υπηρεσία, ώστε να διαπιστωθεί κατά πόσο αντανακλούν πραγματικές λειτουργικές ανάγκες ή ενδεχόμενη συστηματική υπερβολική χρήση του θεσμού και αδυναμίες των σχετικών μηχανισμών ελέγχου.

5.4. Υλοποίηση Ανάπτυξης Προϋπολογισμού

Η υλοποίηση του αναπτυξιακού προϋπολογισμού διαμορφώθηκε στο 25% κατά το πρώτο εξάμηνο του 2026, ποσοστό πανομοιότυπο με εκείνο του 2025. Η καθυστέρηση δεν είναι συγκυριακή αλλά αποτελεί χρόνιο πρόβλημα, το οποίο υποδηλώνει συμπερίληψη στον Προϋπολογισμό έργων που δεν έχουν ωριμάσει επαρκώς και προβλήματα στο προγραμματισμό και στην υλοποίηση αναπτυξιακών έργων.

Η υλοποίηση του αναπτυξιακού προϋπολογισμού παραμένει διαχρονικά χαμηλή. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Γενικού Λογιστηρίου, στο πρώτο εξάμηνο του 2026 δαπανήθηκαν €412,4 εκατ.

έναντι συνολικού αναπτυξιακού προϋπολογισμού €1,62 δισ., δηλαδή ποσοστό υλοποίησης 25%. Ο μέσος όρος της τελευταίας δεκαετίας ανέρχεται σε 22%.⁶⁹

Το χαμηλό ποσοστό υλοποίησης δε συνιστά συγκυριακό φαινόμενο και υποδηλώνει δύο διακριτές αδυναμίες: περιορισμένη διοικητική ικανότητα προγραμματισμού και υλοποίησης έργων υποδομής, και συμπερίληψη στον Προϋπολογισμό έργων που δεν έχουν φθάσει σε επαρκή βαθμό ωριμότητας κατά τον χρόνο κατάρτισής του.

Ένας αναπτυξιακός προϋπολογισμός που υλοποιείται σε μικρό ποσοστό δεν αποτελεί αξιόπιστη βάση για τον προγραμματισμό των δημόσιων επενδύσεων και την πρόβλεψη της τροχιάς των καθαρών πρωτογενών δαπανών, .

Ιδιαίτερη σημασία στην τρέχουσα συγκυρία έχει η ολοκλήρωση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ), καθώς η περίοδος ισχύος του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας έληξε στις 31 Αυγούστου 2026. Μέχρι τον Μάιο του 2026 η Κύπρος είχε λάβει €589 εκατ., ενώ εκκρεμούσε η εκταμίευση επιπλέον €118 εκατ., με το σύνολο των έργων να προγραμματίζεται να ολοκληρωθεί έως τον Αύγουστο του 2026⁷⁰. Η συγκέντρωση σημαντικού μέρους των οροσήμων και στόχων στο τελευταίο στάδιο της περιόδου ισχύος, σε συνδυασμό με τις διαχρονικές αδυναμίες υλοποίησης που τεκμηριώνονται ανωτέρω, συνιστά κίνδυνο μη πλήρους αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων, όπως έχει επισημάνει και η Ελεγκτική Υπηρεσία.

5.5. Κοινωνικές Δαπάνες

Οι κοινωνικές παροχές αυξάνονται, αλλά οι καθαρά αναδιανεμητικές προς όφελος των ευάλωτων ομάδων υποχωρούν ως ποσοστό του ΑΕΠ και η ανισότητα μεγεθύνεται . Η αναδιανεμητική επίδραση στηρίζεται κατά 81% στις συντάξεις, τη στιγμή που ο κίνδυνος φτώχειας των άνω των 65 ετών αυξήθηκε από 21,7% σε 33,2%. Το πρόβλημα δεν είναι το ύψος αλλά η στόχευση της κοινωνικής δαπάνης.

Οι κοινωνικές μεταβιβάσεις αποτελούν βασικό μηχανισμό αναδιανομής του εισοδήματος και περιορισμού της οικονομικής ανισότητας. Για την πληρέστερη αποτίμηση της αναδιανεμητικής τους επίδρασης, διακρίνεται η συμβολή των συντάξεων από εκείνη των λοιπών κοινωνικών μεταβιβάσεων. Ένας βασικός δείκτης αποτύπωσης της εισοδηματικής ανισότητας είναι ο συντελεστής Gini, ο οποίος λαμβάνει τιμή 0 σε συνθήκες πλήρους ισότητας και 100 σε συνθήκες πλήρους ανισότητας.

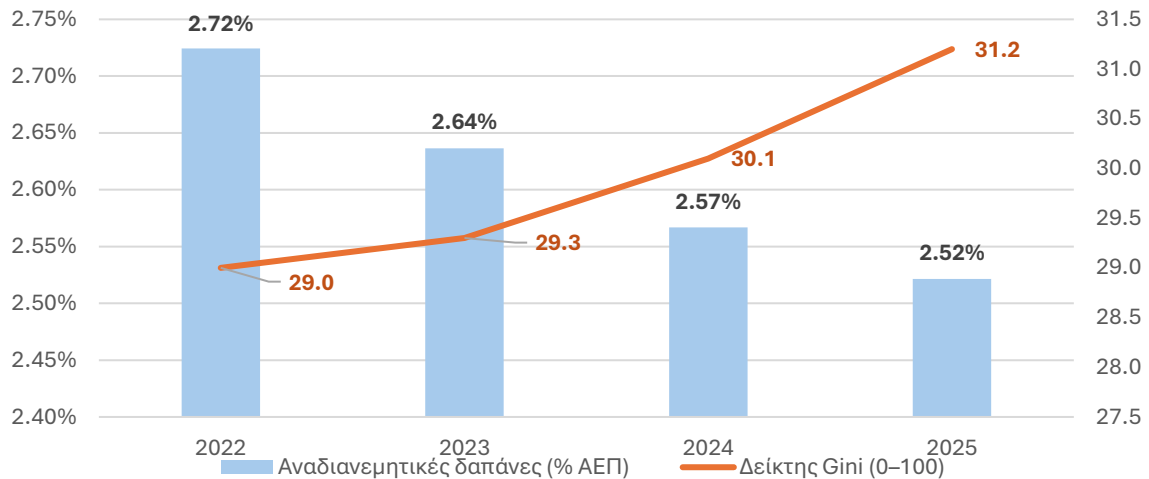
Οι συνολικές κοινωνικές παροχές του κρατικού προϋπολογισμού ανήλθαν σε €2.021 εκατ. το 2025, με μεγαλύτερες κατηγορίες την υγεία (€901 εκατ.) και την κοινωνική πρόνοια (€803 εκατ.).

⁶⁹ Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας, *Υλοποίηση Κρατικού Προϋπολογισμού, α' εξάμηνο 2026* (δημοσίευση 24 Ιουλίου 2026).

⁷⁰ (α) ΥΠΟΙΚ, Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης, δελτίο τύπου Μαΐου 2026 (β) Ελεγκτική Υπηρεσία, *Απορρόφηση των Κονδυλίων του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας*, Ειδική Έκθεση 12/2026.

Ωστόσο, οι καθαρά αναδιανεμητικές παροχές —εκείνες που στοχεύουν άμεσα στη μείωση της ανισότητας, όπως το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα και τα κοινωνικά επιδόματα— εμφανίζουν ελαφρά φθίνουσα πορεία ως ποσοστό του ΑΕΠ, από 2,72% το 2022 σε 2,53% το 2025.

Γράφημα 40. Αναδιανεμητικές κοινωνικές παροχές και ανισότητα στην Κύπρο, 2022–2025

Πηγή: ΥΠΟΙΚ, Διεύθυνση Προϋπολογισμού και ΣΥΚ - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Την ίδια περίοδο, οι δείκτες ανισότητας επιδεινώθηκαν ελαφρά: ο συντελεστής Gini αυξήθηκε από 29 σε 31,2 μονάδες και ο λόγος εισοδηματικών μεριδίων S80/S20 από 4,22 σε 4,60. Το 2025, ο δείκτης S80/S20 βρισκόταν περίπου στο επίπεδο του μέσου όρου της ΕΕ (4,62), ενώ ο συντελεστής Gini ήταν υψηλότερος από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ (29,2), γεγονός που υποδηλώνει μεγαλύτερη συνολική ανισότητα στην κατανομή του διαθέσιμου εισοδήματος στην Κύπρο σε σχέση με την ΕΕ.

Η ταυτόχρονη επιδείνωση και των δύο δεικτών, σε μια περίοδο κατά την οποία η κοινωνική δαπάνη παρέμεινε σημαντική, εγείρει ερωτήματα ως προς την αναδιανεμητική αποτελεσματικότητα των κοινωνικών παροχών. Η ισχυρή συνολική οικονομική ανάπτυξη δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη ομοιόμορφη κατανομή των ωφελειών μεταξύ των νοικοκυριών. Η ταχύτερη αύξηση εισοδημάτων σε δυναμικούς και υψηλά αμειβόμενους κλάδους μπορεί να συνυπάρχει με αυξημένες πιέσεις για χαμηλότερου εισοδήματος και νεότερα νοικοκυριά, ιδίως ως προς το κόστος στέγασης.

Η ανάλυση του κινδύνου φτώχειας κατά ηλικιακή ομάδα αποκαλύπτει ότι η επιδείνωση των συνθηκών δεν είναι ομοιόμορφη, αλλά συγκεντρώνεται έντονα στον πληθυσμό μεγαλύτερης ηλικίας. Ενώ ο κίνδυνος φτώχειας για το σύνολο του πληθυσμού παρέμεινε σχετικά σταθερός, κοντά στο 15% καθ' όλη την περίοδο 2022–2025, στην ηλικιακή ομάδα των 65 ετών και άνω εκτοξεύθηκε από 21,7% σε 33,2% — αύξηση άνω των έντεκα π.μ. μέσα σε τρία έτη. Αντιθέτως, ο κίνδυνος φτώχειας για τα παιδιά κάτω των 18 ετών υποχώρησε από 16,3% σε 12,7%.

Επισημαίνεται ότι η ανωτέρω ανάλυση αφορά τις χρηματικές μεταβιβάσεις και δεν αποτυπώνει την αναδιανεμητική επίδραση των παροχών σε είδος. Ειδικότερα, το Γενικό Σύστημα Υγείας (ΓεΣΥ), μέσω της καθολικής πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, συνεπάγεται ουσιαστική ανακατανομή εισοδήματος προς όφελος των χρονίως πασχόντων και των ηλικιωμένων, η οποία

δεν καταγράφεται στους δείκτες χρηματικού εισοδήματος (Gini, S80/S20). Η συνολική αναδιανεμητική επίδραση της κοινωνικής δαπάνης είναι, ως εκ τούτου, ευρύτερη από εκείνη που αποτυπώνουν οι εν λόγω δείκτες.

Οι πιο πάνω διαπιστώσεις συνάδουν με ανάλυση του ΔΝΤ (Pienkowski et al., 2026), σύμφωνα με την οποία ο συνδυασμός φόρων, συντάξεων και μεταβιβάσεων μειώνει τον συντελεστή Gini στην Κύπρο. Τα ανωτέρω τεκμηριώνουν την εισήγηση του Συμβουλίου για αναδιάρθρωση και στοχευμένη αξιοποίηση των κοινωνικών δαπανών.

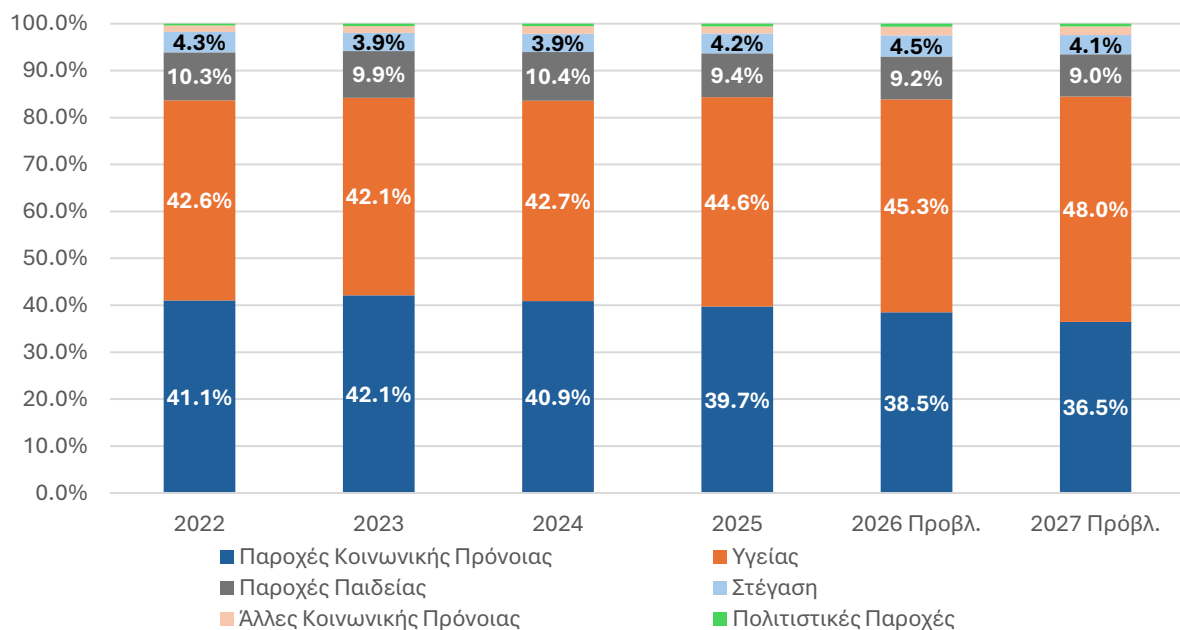
Στην ίδια κατεύθυνση, το ΔΝΤ αναδεικνύει ότι το δίκτυο κοινωνικής προστασίας της Κύπρου διαθέτει σημαντικά περιθώρια βελτίωσης της αναδιανεμητικής του αποτελεσματικότητας μέσω ευθυγράμμισης με τις βέλτιστες ευρωπαϊκές πρακτικές· βελτιωμένη στόχευση και ισχυρότεροι μηχανισμοί ενεργοποίησης θα μπορούσαν να επιτύχουν χαμηλότερη ανισότητα⁷¹.

Πίνακας 3. Κοινωνικές παροχές κρατικού προϋπολογισμού, 2022–2027 (πραγματική δαπάνη, € εκατ.)

Κατηγορία	2022	2023	2024	2025	2026 Προβλ.	2027 Πρόβλ.
Παροχές Κοινωνικής Πρόνοιας	708	759	787	803	873	828
Υγείας	735	758	820	901	1.028	1.088
Παροχές Παιδείας	177	178	200	189	208	205
Στέγαση	75	71	75	85	101	92
Άλλες Κοινωνικής Πρόνοιας	24	25	31	31	43	43
Πολιτιστικές Παροχές	6	9	11	11	14	13
Σύνολο	1.726	1.801	1.923	2.021	2.268	2.270

Πηγή: ΥΠΟΙΚ, ομαδοποίηση κατά Chart of Accounts - Επεξεργασία: ΔΣΚ

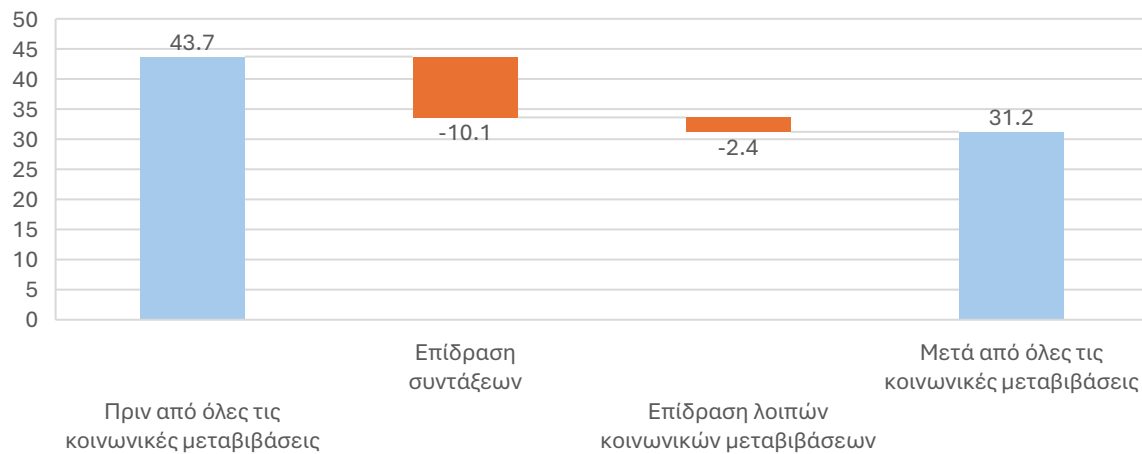
Γράφημα 41. Σύθεση Κοινωνικών Παροχών Κρατικού Προϋπολογισμού, 2022–2027

Πηγή: ΥΠΟΙΚ - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

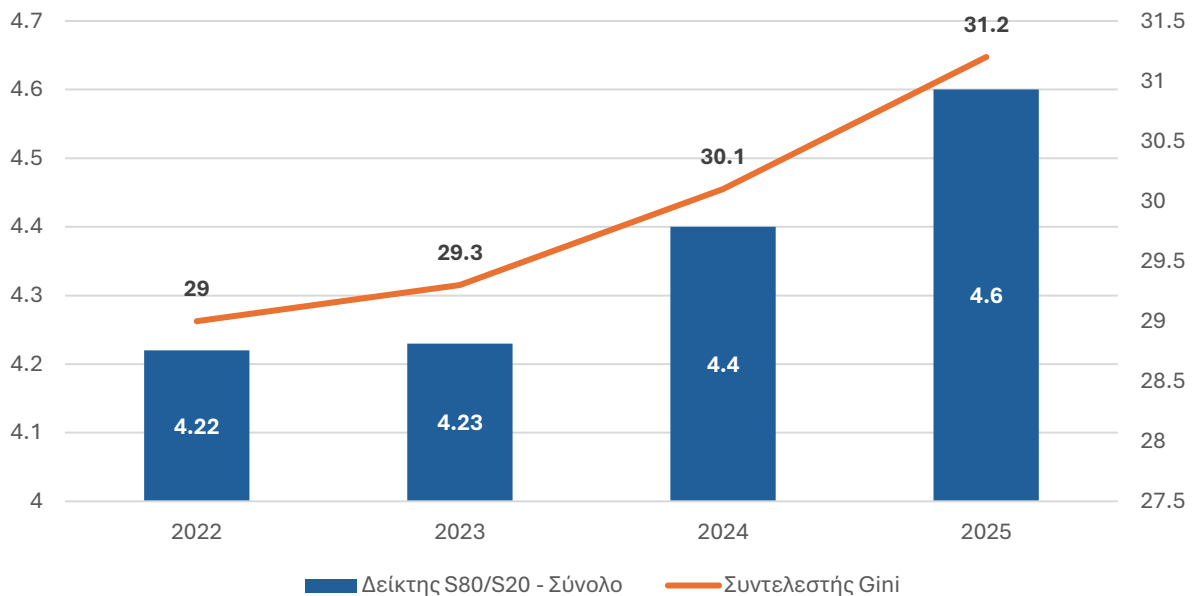
⁷¹ ΔΝΤ (2026), *Cyprus: 2026 Article IV Consultation — Staff Report*, IMF Country Report No. 26/145, Παράρτημα IV.

Γράφημα 42. Συμβολή των συντάξεων και των λοιπών κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση του συντελεστή Gini στην Κύπρο, 2025

Πηγή: Eurostat⁷² - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

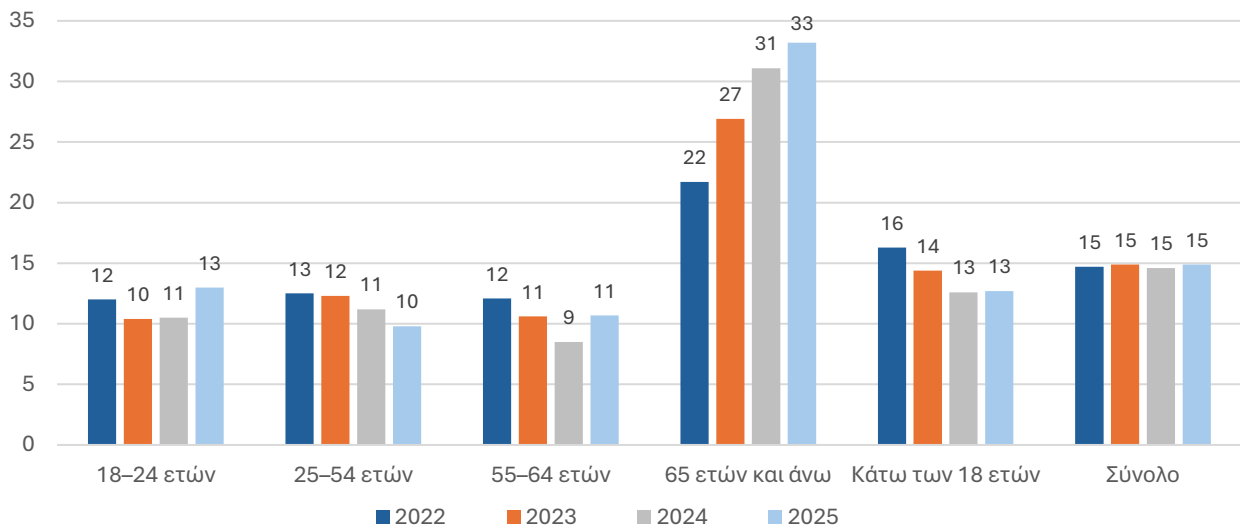
Γράφημα 43. Εξέλιξη των δεικτών εισοδηματικής ανισότητας στην Κύπρο, 2022–2025

Πηγή: ΣΥΚ, Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης (EU-SILC) - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Ο λόγος S80/S20 εκφράζει το συνολικό εισόδημα του πλουσιότερου 20% του πληθυσμού ως πολλαπλάσιο του εισοδήματος του φτωχότερου 20%. Ο συντελεστής Gini αποτυπώνει τη συνολική εισοδηματική ανισότητα σε κλίμακα 0–100, όπου υψηλότερη τιμή υποδηλώνει μεγαλύτερη ανισότητα. Ο λόγος S80/S20 απεικονίζεται στον αριστερό άξονα και ο συντελεστής Gini στον δεξιό άξονα.

⁷² Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης της ΕΕ (EU-SILC), βάσεις δεδομένων ilc_di12b, ilc_di12c και tessi190.

Γράφημα 44. Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας κατά ηλικιακή ομάδα στην Κύπρο, 2022–2025 (%)

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης (EU-SILC) – Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Το Συμβούλιο επισημαίνει ότι τα ανωτέρω ενισχύουν την ανάγκη επανεξέτασης του μείγματος και της στόχευσης των κοινωνικών δαπανών, όπως προβλέπει η Στρατηγική Επιλογή 3. Η αναδιάρθρωση προς αποδοτικότερες και καλύτερα στοχευμένες παροχές θα μπορούσε να επιτύχει μεγαλύτερη μείωση της φτώχειας και της ανισότητας χωρίς αύξηση της συνολικής δαπάνης. Η καλύτερη στόχευση προϋποθέτει σαφή προσδιορισμό των ομάδων που αντιμετωπίζουν μεγαλύτερη οικονομική ευπάθεια. Ως τέτοιες νοούνται πρωτίστως τα νοικοκυριά με χαμηλό διαθέσιμο εισόδημα ή αυξημένο κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, περιλαμβανομένων των χαμηλοσυνταξιούχων και των δικαιούχων στοχευμένων κοινωνικών παροχών⁷³. Στην περίπτωση μέτρων που αφορούν το ενεργειακό κόστος, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι ανελαστικές ενεργειακές ανάγκες των νοικοκυριών. Η στήριξη πρέπει να βασίζεται σε αντικειμενικά εισοδηματικά και κοινωνικοοικονομικά κριτήρια.

Στο πλαίσιο αυτό, το ΔΣΚ θεωρεί ότι η υπό εξέταση συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση πρέπει να αντιμετωπιστεί ολιστικά, με ενσωμάτωση των επιμέρους συνταξιοδοτικών παροχών, περιλαμβανομένης της κατώτατης σύνταξης, σε ένα συνεκτικό πλαίσιο κοινωνικών ασφαλίσεων. Ο σχεδιασμός των αλλαγών και ο τρόπος χρηματοδότησής τους θα πρέπει να στηρίζονται σε πλήρη αναλογιστική τεκμηρίωση, ώστε να αξιολογούνται η επάρκεια των παροχών και η μακροχρόνια δημοσιονομική βιωσιμότητα του συστήματος. Εκτενέστερη αξιολόγηση της συνταξιοδοτικής μεταρρύθμισης και των δημοσιονομικών της επιπτώσεων παρατίθεται στην ενότητα 6.7.

⁷³ Για σκοπούς της παρούσας Έκθεσης, η οικονομική ευαλωτότητα προσδιορίζεται πρωτίστως με βάση αντικειμενικά εισοδηματικά και κοινωνικοοικονομικά κριτήρια. Ως βασικό σημείο αναφοράς μπορεί να χρησιμοποιείται ο δείκτης κινδύνου φτώχειας (AROP), ο οποίος αφορά άτομα με ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα κάτω από το 60% του εθνικού διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις. Για το 2025, το σχετικό όριο στην Κύπρο ανέρχεται σε €13.240 ετησίως για νοικοκυριό ενός ατόμου και €27.803 για νοικοκυριό δύο ενηλίκων με δύο παιδιά κάτω των 14 ετών. Συμπληρωματικά, λαμβάνονται υπόψη οι ευρύτερες διαστάσεις του κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE), καθώς και, στην περίπτωση ενεργειακών μέτρων, η έκθεση σε υψηλές ανελαστικές ενεργειακές δαπάνες. (<https://www.gov.cy/oikonomia/erevna-eisodimatos-kai-synthikon-diaviosis-ton-noikokyriion-kindynos-ftochias-2025/>)

5.6. Η τροχιά των Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών

Η τροχιά των ΚΠΔ παρουσιάζει υπέρβαση 3,4 μονάδων το 2025 και 2,4 το 2026, με τη σωρευτική απόκλιση να υπερβαίνει το περιθώριο του λογαριασμού ελέγχου, που θέτει το συμφωνημένο πλαίσιο της ΕΕ. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η απόκλιση οφείλεται σε παράγοντες που έχουν καθαρά λογιστικό χαρακτήρα και δεν επηρεάζουν την πορεία του δημόσιου χρέους. Ακόμη και αν γίνει δεκτό το επιχείρημα ότι μέρος της υπέρβασης είναι λογιστικό, απομένουν 1,2 μονάδες πραγματικής υπέρβασης το 2025.

Με βάση τους νέους Κανόνες Οικονομικής Διακυβέρνησης⁷⁴, η τροχιά των ΚΠΔ αποτελεί το βασικό κριτήριο αξιολόγησης της δημοσιονομικής πορείας των χωρών μελών της ΕΕ. Στην Ενδιάμεση Έκθεση 2025 το ΔΣΚ επισήμανε ότι, με βάση τα τότε διαθέσιμα στοιχεία, η Κυπριακή Δημοκρατία θα κατέγραφε υπέρβαση κατά τη περίοδο 2024-2028, συγκεκριμένα το 2024 και 2025, ενώ από το 2026 προβλεπόταν να αρχίσει διόρθωση της τροχιάς. Ένα έτος αργότερα, η εικόνα έχει μεταβληθεί ουσιαστικά.

Σύμφωνα με την Έκθεση Προόδου 2026 που δημοσίευσε η Κυπριακή Δημοκρατία, η αύξηση των ΚΠΔ διαμορφώθηκε στο 2% το 2024 έναντι ορίου 2,7%, ανήλθε στο 9,4% το 2025 έναντι ορίου 6%, και προβλέπεται να διαμορφωθεί στο 7,4% το 2026 έναντι ορίου 5%. Οι αποκλίσεις των δύο ετών, +3,4 και +2,4 π.μ. αντίστοιχα, προβλέπεται να αντισταθμιστούν μερικώς το 2027 και το 2028. Σωρευτικά, για την περίοδο 2024-2028, οι ΚΠΔ αναμένεται να ανέλθει σε 27,7% που υπερβαίνει κατά 2 π.μ. σε την καθορισμένη από το Συμβούλιο σύσταση 25,7%.⁷⁵

Ακόμη και η ίδια η Έκθεση Προόδου που δημοσιεύει το Υπουργείο Οικονομικών καταλήγει ότι η σωρευτική απόκλιση σε ονομαστικούς όρους θα ανέλθει σε €403 εκατομμύρια, ή 0,9% του ΑΕΠ, υπερβαίνοντας, σε ουσιαστικό βαθμό, την ευελιξία του λογαριασμού ελέγχου⁷⁶ (0,6% του ΑΕΠ),

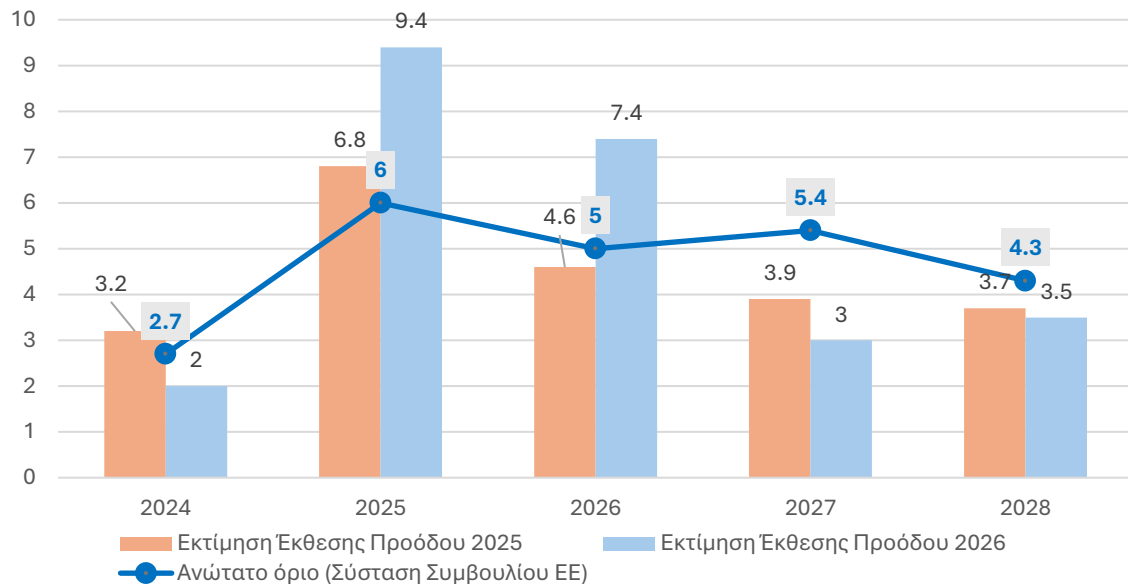
⁷⁴ Πρόκειται για το μεταρρυθμισμένο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, το οποίο τέθηκε σε ισχύ στις 30 Απριλίου 2024 και αντικατέστησε το προηγούμενο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Απαρτίζεται από τρεις νομικές πράξεις: (α) τον Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου (ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024), στο οποίο θεσπίζονται τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια και η τροχιά καθαρών δαπανών (β) τον Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1264 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L, 2024/1264, 30.4.2024) και (γ) την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L, 2024/1265, 30.4.2024), στον οποίο καταγράφονται οι ετήσιες αποκλίσεις από την εγκεκριμένη τροχιά, θεσπίζεται στο άρθρο 22 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. Διαθέσιμα στο: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>, <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj>, <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj>.

⁷⁵ Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026 (Annual Progress Report 2026), Πίνακας Α1α, σ. 30.

⁷⁶ Άρθρο 22 Καν. (ΕΕ) 2024/1263: λογαριασμός στον οποίο η Επιτροπή καταγράφει ετησίως, με βάση απολογιστικά στοιχεία, τις χρεώσεις (υπέρβαση) και πιστώσεις (υστέρηση) των καθαρών δαπανών έναντι της εγκεκριμένης τροχιάς. Το σωρευτικό υπόλοιπο εκφράζεται ως % ΑΕΠ. Υπέρβαση των 0,3% ετησίως ή 0,6% σωρευτικά ενεργοποιεί

και ότι — υπό το τρέχον σενάριο πολιτικής — η συμμόρφωση με τη Σύσταση του Συμβουλίου για το σύνολο της περιόδου προσαρμογής δεν μπορεί να διασφαλιστεί⁷⁷.

Γράφημα 45. Ετήσιος Ρυθμός Αύξησης Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών, 2024-2028 (%)

Πηγή: ΥΠΟΙΚ, Ετήσια Έκθεση Προόδου 2025 (Απρίλιος 2025) και Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026 (Απρίλιος 2026). Σύσταση του Συμβουλίου της ΕΕ της 21ης Ιανουαρίου 2025 - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Οι τιμές των ετών 2024 και 2025 αφορούν απολογιστικές εκτιμήσεις κατά τον χρόνο δημοσίευσης κάθε Έκθεσης, ενώ των ετών 2026-2028 προβλέψεις.

Στην Ενδιάμεση Έκθεση 2025 το ΔΣΚ είχε επισημάνει ότι από τους υπολογισμούς των Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών απουσίαζε σειρά δυνητικών δαπανών⁷⁸ και δεσμεύσεων, με επακόλουθο ο κίνδυνος μεγαλύτερης απόκλισης να καθίσταται υπαρκτός. Οι διαδοχικές αναθεωρήσεις που ακολούθησαν επιβεβαίωσαν την ύπαρξη του κινδύνου: η εκτίμηση για το 2025 μεταβλήθηκε από 6,8% τον Απρίλιο 2025 σε 9,4% τον Απρίλιο 2026, και η εκτίμηση για το 2026 από 4,6% σε 7,4% στο ίδιο διάστημα.

Ο Πίνακας 4 αποτυπώνει τη διαδρομή αυτή. Σημειώνουμε ιδιαίτερα την τελευταία γραμμή: η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπολογίζει την αύξηση του 2025 σε 9,6%, υψηλότερα κατά 0,2 π.μ. από την εθνική εκτίμηση. Καθώς ο λογαριασμός ελέγχου τηρείται από την Επιτροπή, η μέτρηση αυτή είναι εκείνη που παράγει θεσμικά αποτελέσματα.

εξέταση υπό το κριτήριο του χρέους (Καν. ΕΕ 2024/1264), χωρίς αυτοματισμό. <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>.

⁷⁷ Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026 (Annual Progress Report 2026), Πίνακας A1a, σ. 30.

⁷⁸ Ως δυνητικές δαπάνες νοούνται μέτρα, δράσεις και πολιτικές δεσμεύσεις που έχουν εξαγγελθεί ή αναληφθεί αλλά δεν έχουν ενσωματωθεί στους επίσημους υπολογισμούς των Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών, είτε διότι δεν έχουν αποτυπωθεί σε προϋπολογισμό είτε διότι εκκρεμεί η στατιστική τους αντιμετώπιση. Βλ. Ενδιάμεση Έκθεση ΔΣΚ 2025, σ. 44-45.

Πίνακας 4. Ο ρυθμός αύξησης των Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών του 2025 σε έξι διαδοχικές εκτιμήσεις, Ιανουάριος 2025 – Ιούνιος 2026

Σημείο αναφοράς	Έκδοση	Ρυθμός αύξησης 2025	Σύγκριση με 9,4% της Ετήσιας Έκθεσης Προόδου 2026
Ανώτατο όριο Συμβουλίου ⁷⁹	Ιαν. 2025	6,0%	+3,4 π.μ. υπέρβαση
Ετήσια Έκθεση Προόδου 2025 ⁸⁰	Απρ. 2025	6,8%	Υποεκτίμηση κατά 2,6 π.μ.
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση Χώρας, 2025 ⁸¹	Ιουν. 2025	7,3%	Υποεκτίμηση κατά 2,1 π.μ.
Σχέδιο Δημοσιονομικού Προγράμματος (Draft Budgetary) 2026 ⁸²	Οκτ. 2025	7,9%	Υποεκτίμηση κατά 1,5 π.μ.
Ετήσια Έκθεση Προόδου Απριλίου 2026 ⁸³	Απρ. 2026	9,4%	—
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πρόταση Σύστασης του Συμβουλίου, 2026⁸⁴	Ιουν. 2026	9,6%	+0,2 π.μ. υψηλότερη εκτίμηση

Πηγή: Βλ. σχετικές υποσημειώσεις - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Σημείωση: Η πρώτη γραμμή παρουσιάζει το ανώτατο όριο που καθορίστηκε με τη Σύσταση του Συμβουλίου και όχι εκτίμηση του ρυθμού αύξησης, η αντίστοιχη διαφορά αποτυπώνει υπέρβαση του ορίου. Οι λοιπές γραμμές παρουσιάζουν διαδοχικές εκτιμήσεις του ρυθμού αύξησης για το 2025 και οι αντίστοιχες διαφορές αποτυπώνουν τον βαθμό υποεκτίμησης έναντι της τελικής εκτίμησης.

Τα πιο πάνω δεδομένα τεκμηριώνουν την αναγκαιότητα οι Προϋπολογισμοί και τα ΜΔΠ που υποβάλλονται στη Βουλή να συνοδεύονται από ρητή αποτύπωση των δυνητικών δαπανών και των δεσμεύσεων που εκκρεμούν ως προς τη στατιστική τους αντιμετώπιση.

Η Έκθεση Προόδου του Υπουργείου Οικονομικών επισημαίνει ότι μέρος της υπέρβασης προκύπτει από στοιχεία που επιβαρύνουν λογιστικά τις ΚΠΔ χωρίς να επηρεάζουν τις ταμειακές ροές ή τις χρηματοδοτικές ανάγκες και κατ' επέκταση την πορεία του δημόσιου χρέους όπως ήταν η απόκτηση περιουσιακών στοιχείων της Κυπριακή Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών

⁷⁹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=OJ:C_202500639

⁸⁰ https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/00a62ff2-5441-4aa4-bef3-eb932fb72f23_en?filename=annual_progress_report-2025-cyprus_en.pdf

⁸¹ Οι Εκθέσεις Χώρας καταρτίζονται ετησίως από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και παρέχουν αναλυτική αξιολόγηση των οικονομικών και κοινωνικών εξελίξεων και προκλήσεων κάθε κράτους μέλους, καθώς και του βαθμού στον οποίο αυτές αντιμετωπίζονται από τις εθνικές πολιτικές. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2025), Έκθεση Χώρας 2025 – Κύπρος, SWD(2025) 213 final, 4 Ιουνίου 2025. (σελ. 3) https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/67b39f39-1f0c-4477-9034-ed337f510e22_el?filename=CY_CR_SWD_2025_213_1_EL_autre_document_travail_service_part1_v2_0.pdf

⁸² <https://www.gov.cy/mof/documents/schedio-dimosionomikoy-programmatos/schedio-dimosionomikoy-programmatos-2026>

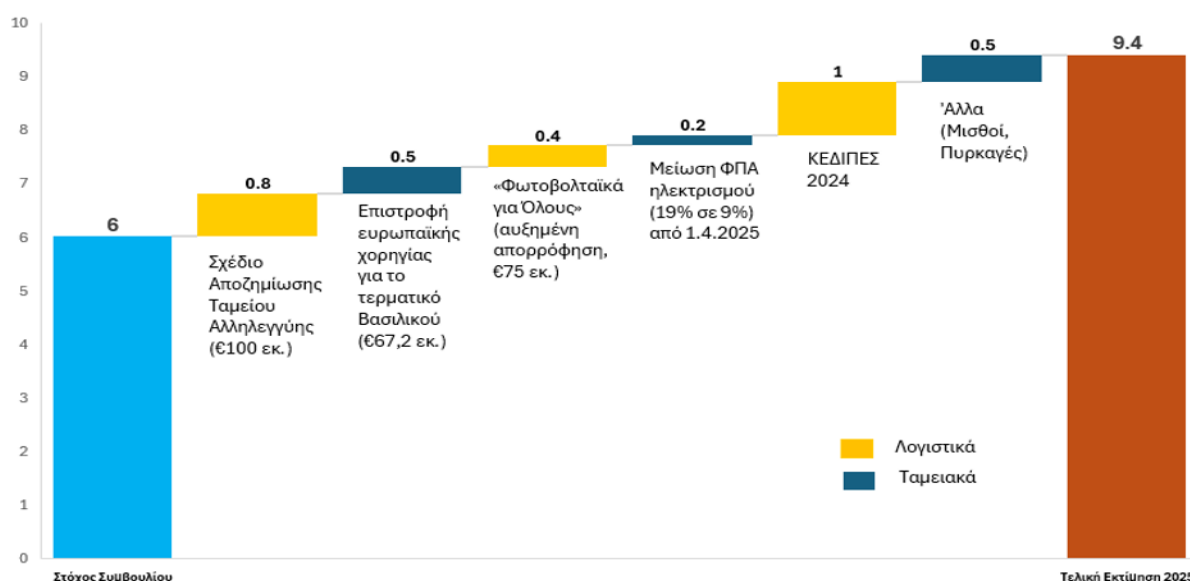
⁸³ <https://www.gov.cy/app/uploads/sites/11/2025/05/CY-APR-2026-Final.pdf>

⁸⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Recommendation for a Council Recommendation on the economic, social, employment, structural and budgetary policies of Cyprus, COM(2026) 213 final, 3 Ιουνίου 2026, αιτιολογική σκέψη (16). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52026DC0213>

Στοιχείων (ΚΕΔΙΠΕΣ)⁸⁵ και η υλοποίηση συμφωνίας με την Ελληνική Τράπεζα, με επίδραση 0,5 και 1,2 μονάδων το 2025 και το 2026⁸⁶.

Ωστόσο, επισημαίνεται, ότι η συμμόρφωση των χωρών με το σχετικό Κανονισμό αξιολογείται με βάση το μέγεθος των ΚΠΔ, ανεξάρτητα από την επίπτωση στο δημόσιο χρέος. Περαιτέρω, όπως αποτυπώνεται στο Γράφημα 46, από τις 3,4 μονάδες της υπέρβασης οι 2,2 αντιστοιχούν στα στοιχεία που η ίδια η Έκθεση χαρακτηρίζει λογιστικά. Απομένουν 1,2 μονάδες με πραγματική δημοσιονομική επίπτωση, ήτοι αύξηση 7,2% έναντι ανώτατου ορίου 6,0%⁸⁷. Ακόμη δηλαδή και αν γίνει δεκτή η μεθοδολογική επιχειρηματολογία του Υπουργείου Οικονομικών, η υπέρβαση δεν αίρεται.

Γράφημα 46. Συμβολή λογιστικών και ταμειακών παραγόντων στη διαμόρφωση της αύξησης των Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών το 2025, από τον εγκεκριμένο στόχο 6,0% στην τελική εκτίμηση 9,4% (π.μ.)

Πηγή: ΥΠΟΙΚ, Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026, σ. 6, 17-18 και 22 - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Παρά την προβλεπόμενη επιστροφή εντός ορίου το 2027 και το 2028⁸⁸ οι δύο μεγαλύτερες κατηγορίες δαπανών — το κρατικό μισθολόγιο, και οι κοινωνικές παροχές εξακολουθούν να αυξάνονται με υψηλούς ρυθμούς⁸⁹ και επιβάλλουν τη λήψη διορθωτικών μέτρων, με επίκεντρο τη μερική σύνδεση των μισθολογικών αυξήσεων με την αποδοτικότητα των δημόσιων υπαλλήλων και την αντικατάσταση καθολικών με στοχευμένες κοινωνικές παροχές προς όφελος των ευάλωτων ομάδων.

Η συνολική αμυντική δαπάνη της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να ανέλθει στο 2,4% του ΑΕΠ το 2027, από 1,8% το 2025 και 1,7% εκτιμώμενο το 2026⁹⁰. Η Κυβέρνηση έχει αποφασίσει

⁸⁵ Είναι η κρατική εταιρεία (2018 έτος ιδρύσεως) που ανέλαβε τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων και των μη εξυπηρετούμενων δανείων της πρώην Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας. Στόχος της είναι να ανακτήσει όσο το δυνατόν περισσότερα χρήματα για την αποπληρωμή της κρατικής στήριξης που δόθηκε στον Συνεργατισμό.

⁸⁶ Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026, σ. 6

⁸⁷ Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026, σ. 6 και σ. 22.

⁸⁸ Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026, σ. 19.

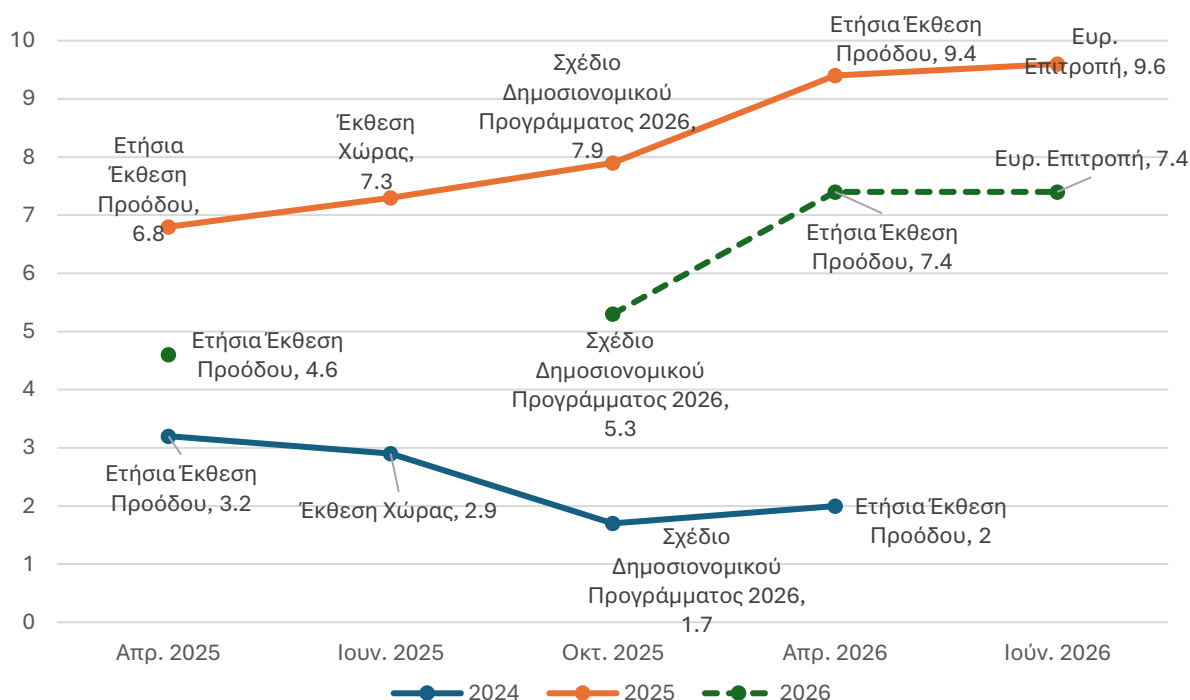
⁸⁹ Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026 σ. 21.

⁹⁰ Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026, σ. 17.

ότι δεν απαιτείται, στην παρούσα συγκυρία, η ενεργοποίηση της εθνικής ρήτρας διαφυγής, η οποία παραμένει διαθέσιμη έως το 2028⁹¹. Η επιλογή αυτή συνεπάγεται ότι η αύξηση της αμυντικής δαπάνης που δεν καλύπτεται από την εθνική ρήτρα διαφυγής θα πρέπει να απορροφηθεί εντός της ισχύουσας τροχιάς των ΚΠΔ. Ιδιαίτερη σημασία αποκτά, συνεπώς, ο χρονισμός των δαπανών που συνδέονται με τον μηχανισμό SAFE, συνολικής διαθέσιμης δανειακής χρηματοδότησης έως €1,18 δισ., καθώς, σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026, η σχετική αμυντική δαπάνη καταγράφεται κατά τον χρόνο παράδοσης του εξοπλισμού.⁹² Στις 18 Ιουνίου 2026 πραγματοποιήθηκε η πρώτη εκταμίευση προς την Κυπριακή Δημοκρατία ύψους €177,2 εκατ., που αντιστοιχεί στο 15% της συνολικής κατανομής SAFE⁹³.

Η εκτίμηση για την αύξηση των ΚΠΔ του 2025 αναθεωρήθηκε διαδοχικά προς τα άνω σε κάθε επόμενο έγγραφο, όπως αποτυπώνεται στον πιο κάτω πίνακα

Γράφημα 47. Διαδοχικές εκτιμήσεις για τον ετήσιο ρυθμό αύξησης των Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών, ανά έτος αναφοράς και ανά έκδοση (%).

Πηγή: Ετήσια Έκθεση Προόδου 2025, Έκθεση Χώρας 2025, Σχέδιο Δημοσιονομικού Προγράμματος 2026, Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026, σ. 4-5, Σύσταση του Συμβουλίου της 10ης Ιουλίου 2026 - Επεξεργασία: ΔΣΚ. Σημείωση: Κάθε γραμμή παρακολουθεί τις διαδοχικές εκτιμήσεις για το ίδιο έτος αναφοράς. Η τελευταία τιμή για το 2025 προέρχεται από τους υπολογισμούς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και όχι από τις εθνικές αρχές.

⁹¹ Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026, σ. 17, Πλαίσιο 1. Για τη διαθεσιμότητα της ρήτρας έως το 2028: COM(2026) 213 final, αιτιολογική σκέψη 8, και άρθρο 26 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

⁹² Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026, σ. 17, Πλαίσιο 1. Σημειώνεται ότι, κατά την ίδια πηγή, η αμυντική δαπάνη καταγράφεται στατιστικά κατά τον χρόνο παράδοσης και όχι σε δεδουλευμένη βάση, γεγονός που συγκεντρώνει την επίπτωση στο 2027.

⁹³ European Commission, "Cyprus receives first EUR 177.2 million payment under SAFE", 18 June 2026. (https://defence-industry-space.ec.europa.eu/cyprus-receives-first-eur1772-million-payment-under-safe-2026-06-18_en).

Η συνολική προβλεπόμενη αύξηση των ΚΠΔ, 7,4%, είναι υψηλότερη του ορίου 5% για το ίδιο έτος. Η απόκλιση του 2026 προέρχεται κατά κύριο λόγο από τις επιπτώσεις της φορολογικής μεταρρύθμισης, καθώς και από στατιστικές εγγραφές που αφορούν την ΚΕΔΙΠΕΣ και από κρατική χορηγία προς τη ΔΕΦΑ/ΕΤΥΦΑ⁹⁴— μεγέθη που δεν ελέγχονται μέσω των οροφών δαπανών των υπουργείων. Ως εκ τούτου, η τήρηση των προϋπολογιστικών οροφών, δε διασφαλίζει από μόνη της συμμόρφωση με την τροχιά των ΚΠΔ. Αυτό ενισχύει τη θέση που διατυπώσαμε ήδη στην Ενδιάμεση Έκθεση 2025: το μέγεθος των ΚΠΔ πρέπει να αποτυπώνεται ρητά και αυτοτελώς στους Προϋπολογισμούς και στα Μεσοπρόθεσμα Δημοσιονομικά Πλαίσια που υποβάλλονται στη Βουλή των Αντιπροσώπων, ώστε η νομοθετική εξουσία να είναι σε θέση να αξιολογεί τη συμμόρφωση με το κριτήριο αξιολόγησης των Προϋπολογισμών της Κυπριακής Δημοκρατίας από τα αρμόδια όργανα της ΕΕ, δηλαδή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρώπης.

5.7. Δημόσιο Χρέος και Βιωσιμότητα

Η αποκλιμάκωση του χρέους της Κύπρου είναι από τις ταχύτερες στην ΕΕ και οι δαπάνες εξυπηρέτησης του δεν δημιουργούν ουσιαστικό πρόβλημα αναχρηματοδότησης. Η εικόνα είναι ευνοϊκή βραχυπρόθεσμα και χαμηλού κινδύνου μακροπρόθεσμα, ενώ μεσοπρόθεσμα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατατάσσει την Κύπρο σε μέτριο κίνδυνο.

Ένας από τους βασικούς παράγοντες που επεξηγεί την πτωτική πορεία του δημόσιου χρέους —η ευνοϊκή διαφορά επιτοκίου-ανάπτυξης— εξαντλείται, και, ως εκ τούτου, η συνέχιση της πτωτικής τάσης του δημόσιου χρέους θα εξαρτηθεί μελλοντικά από τη διατήρηση πρωτογενών πλεονασμάτων που, ιστορικά, η Κύπρος δεν έχει κατορθώσει, πάντοτε, να επιτύχει.

Ως εκ τούτου, ο κίνδυνος επιστροφής σε περιόδους χαλαρής δημοσιονομικής πολιτικής πρέπει να αποφευχθεί .

Ο Πίνακας 5 υποδηλοί ότι η Κύπρος αξιολογείται ευνοϊκά σε κάθε διάσταση που αφορά το παρόν και το μέλλον, ενώ η μοναδική επιφύλαξη προέρχεται από το σενάριο που ενσωματώνει τη δημοσιονομική συμπεριφορά του παρελθόντος — διαπίστωση στην οποία επανερχόμαστε στο τέλος της υποενότητας.

⁹⁴ Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026, σ. 19. ΔΕΦΑ σημαίνει Δημόσια Επιχείρηση Φυσικού Αερίου. Κρατικός φορέας, θυγατρική της ΔΕΦΑ είναι η ΕΤΥΦΑ, Εταιρεία Υποδομών Φυσικού Αερίου, που κατασκευάζει και διαχειρίζεται τις υποδομές — το τερματικό εισαγωγής υδροποιημένου φυσικού αερίου στο Βασιλικό.

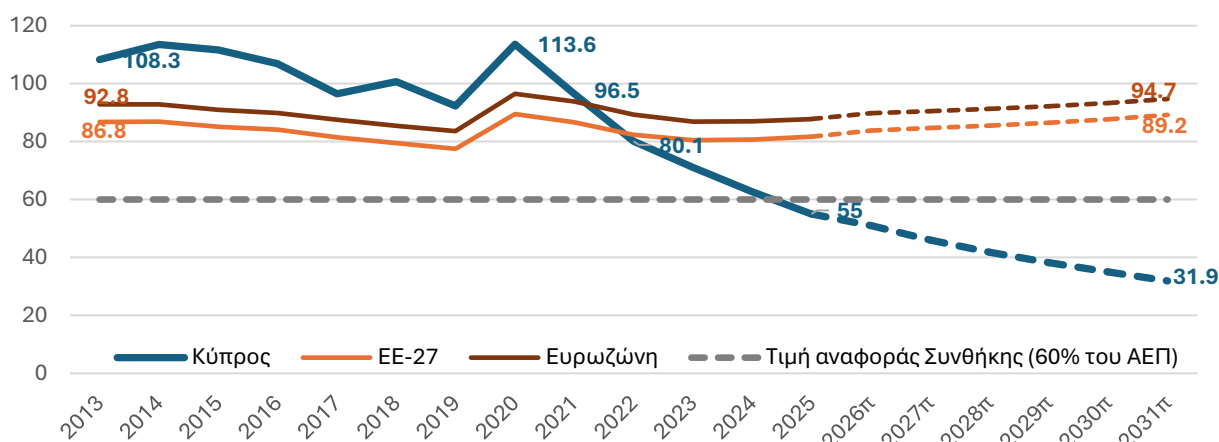
Πίνακας 5. Αξιολόγηση κινδύνων βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους της Κύπρου, κατά χρονικό ορίζοντα

Ορίζοντας	Εργαλείο αξιολόγησης	Αξιολόγηση	Καθοριστικός παράγοντας
Βραχυπρόθεσμος	Σύνθετος δείκτης S0: Χρηματοδοτικές ανάγκες, συνθήκες αγοράς	Χαμηλός	Λόγος χρέους 54,6% του ΑΕΠ έναντι 82,9% στην ΕΕ-27, ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες 1,4% του ΑΕΠ, από τις χαμηλότερες στην ΕΕ, περιθώριο απόδοσης 19 μονάδες βάσης, αξιολογήσεις κατηγορίας Α
Μεσοπρόθεσμος	Ανάλυση βιωσιμότητας χρέους (DSA): Προσδιοριστικές και στοχαστικές προβολές έως το 2036, με εναλλακτικά σενάρια	Μέτριος	Το βασικό σενάριο και οι στοχαστικές προβολές είναι ευνοϊκές. Η κατάταξη καθορίζεται από το σενάριο επιστροφής στην ιστορική δημοσιονομική συμπεριφορά, το οποίο ενσωματώνει τον μέσο όρο δεκαπενταετίας
Μακροπρόθεσμος	Δείκτες S1 (σύγκλιση προς 60% του ΑΕΠ) και S2 (σταθεροποίηση χρέους σε άπειρο ορίζοντα)	Χαμηλός	Ισχυρή αφετηριακή θέση χρέους και διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου, η οποία υπεραντισταθμίζει την προβλεπόμενη αύξηση των δαπανών γήρανσης κατά 3,0 π.μ. του ΑΕΠ, εκ των οποίων 2,6 π.μ. αφορούν συντάξεις

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Debt Sustainability Monitor 2025, Institutional Paper 332*, Φεβρουάριος 2026, δελτίο χώρας για την Κύπρο, Eurostat - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Η αποκλιμάκωση του δημόσιου χρέους κατά την τελευταία τετραετία υπήρξε ουσιαστική, από 80,1% του ΑΕΠ το 2022 σε 55% το 2025 κάτω από την τιμή αναφοράς του 60%.

Γράφημα 48. Λόγος δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ: Κύπρος, ΕΕ-27 και ζώνη του ευρώ, 2013–2031

Πηγές: Eurostat⁹⁵ και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Debt Sustainability Monitor 2025*, σσ. 182 και 277 - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Τα στοιχεία έως το 2025 αφορούν πραγματοποιήσεις, ενώ οι διακεκομμένες γραμμές για την περίοδο

⁹⁵ Eurostat, Βάση δεδομένων gov_10dd_edpt1

2026–2031 αφορούν προβολές του *Debt Sustainability Monitor 2025*, οι οποίες βασίζονται στις Φθινοπωρινές Προβλέψεις 2025 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η οριζόντια διακεκομμένη γραμμή αντιστοιχεί στην τιμή αναφοράς του 60% του ΑΕΠ για το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης.

Η θετική αυτή εξέλιξη αποτυπώνεται στο κόστος δανεισμού της Κυβέρνησης στις διεθνείς αγορές. Το περιθώριο απόδοσης του δεκαετούς κυπριακού ομολόγου έναντι του γερμανικού υποχώρησε από 493 μονάδες βάσης το 2013 σε 33 μονάδες κατά μέσο όρο το 2025, ενώ η πρόσφατη μέτρηση στις 31 Δεκεμβρίου 2025 διαμορφώθηκε στις 19⁹⁶ μονάδες βάσης — επίπεδο που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατατάσσει στη ζώνη χαμηλού κινδύνου.

Η Κυπριακή Δημοκρατία διαθέτει ήδη πρόγραμμα εξαετών κρατικών ομολόγων για φυσικά πρόσωπα. Θα μπορούσε να εξεταστεί κατά πόσο η έκδοση πρόσθετων σειρών, με χαρακτηριστικά ειδικά προσαρμοσμένα στις ανάγκες των ιδιωτών επενδυτών (retail government bonds), θα διεύρυνε την εγχώρια επενδυτική βάση, θα ενίσχυε την αξιοποίηση της εγχώριας αποταμίευσης και θα βελτίωνε την ευελιξία χρηματοδότησης του κράτους. Τυχόν σχεδιασμός θα πρέπει να αξιολογηθεί βάσει του συνολικού κόστους χρηματοδότησης και της επίδρασής του στη δομή λήξεων του δημόσιου χρέους.

Την εικόνα αυτή επιβεβαιώνουν οι πιστοληπτικές αξιολογήσεις. Οι τέσσερις βασικοί οίκοι — DBRS Morningstar, Fitch, Moody's και Standard & Poor's — κατατάσσουν την Κυπριακή Δημοκρατία στην επενδυτική βαθμίδα της ευρύτερης κατηγορίας Α. Οι Fitch και Standard & Poor's διατηρούν θετική προοπτική ενώ στις 4 Σεπτεμβρίου 2026 η DBRS αναθεώρησε την προοπτική από σταθερή σε θετική. Πρόκειται για επιστροφή σε πιστοληπτικά επίπεδα που είχαν να καταγραφούν από την περίοδο πριν από την κρίση χρέους⁹⁷.

Πίνακας 6. Πιστοληπτική αξιολόγηση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Οίκος αξιολόγησης	Αξιολόγηση	Προοπτική	Τελευταία αξιολόγηση
DBRS Morningstar	A	Θετική	4 Σεπτεμβρίου 2026 ⁹⁸
Fitch Ratings	A–	Θετική	8 Μαΐου 2026 ⁹⁹
Moody's	A3	Σταθερή	29 Μαΐου 2026 ¹⁰⁰
Standard & Poor's	A–	Θετική	20 Μαρτίου 2026 ¹⁰¹

Πηγή: Οίκοι αξιολόγησης/Γραφείο Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους, ΥΠΟΙΚ, ανακοινώσεις οίκων αξιολόγησης¹⁰².
Επεξεργασία: ΔΣΚ.

⁹⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Debt Sustainability Monitor 2025*, σελ. 182, πλαίσιο «Financial market information (31 December 2025)». Η Επιτροπή κατατάσσει ως χαμηλού κινδύνου περιθώρια κάτω των 100 μονάδων βάσης, ως μεσαίου κινδύνου μεταξύ 100 και 300 μονάδων, και ως υψηλού κινδύνου άνω των 300 μονάδων

⁹⁷ Για την ιστορική εξέλιξη των αξιολογήσεων, βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Debt Sustainability Monitor 2025*, σελ. 182, γράφημα «Sovereign debt ratings – CY».

⁹⁸ DBRS Morningstar - Η αναβάθμιση σε Α έγινε στις 19 Σεπτεμβρίου 2025, αλλά η αξιολόγηση επιβεβαιώθηκε εκ νέου στις 13 Μαρτίου 2026 και η προοπτική έχει αλλάξει από σταθερή σε θετική στις 4 Σεπτεμβρίου 2026. Morningstar DBRS, *Morningstar DBRS Changes Trend of Republic of Cyprus to Positive, Confirms Credit Ratings at "A"*, 4 Σεπτεμβρίου 2026. (<https://dbrs.morningstar.com/issuers/18335/cyprus-republic-of>)

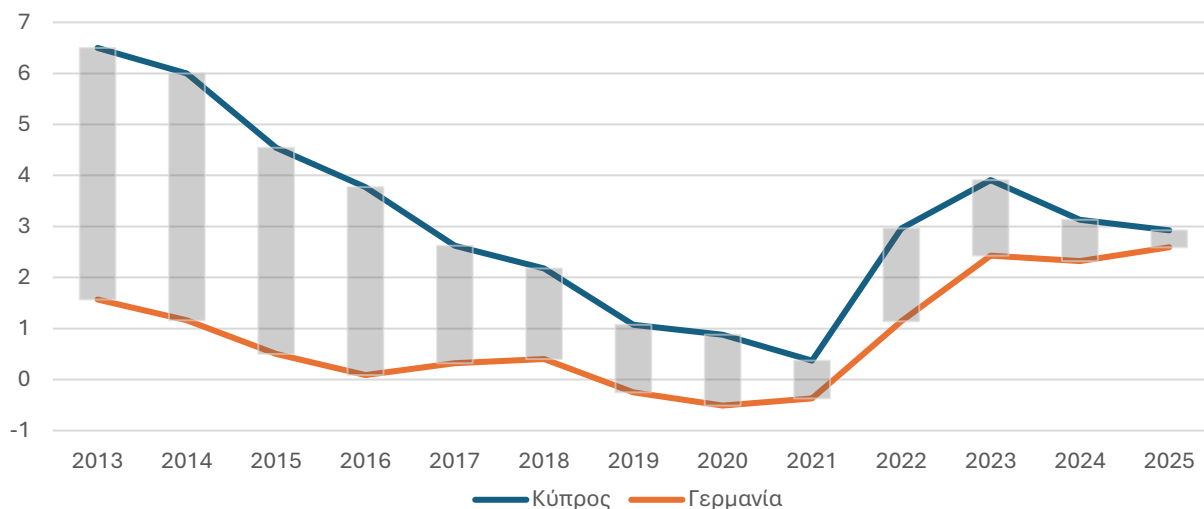
⁹⁹ <https://www.fitchratings.com/research/sovereigns/fitch-affirms-cyprus-at-a-outlook-positive-08-05-2026>

¹⁰⁰ <https://www.cna.org.cy/economics/article/10377279/diatirise-tin-kypro-sti-vathmida-a3-o-moody-s-epivevaionetai-i-anthektikotita-oikonomias-leei-o-ypoik>

¹⁰¹ <https://www.spglobal.com/ratings/en/regulatory/article/-/view/type/HTML/id/3534143>

¹⁰² https://www.mof.gov.cy/mof/pdmo/pdmo.nsf/index_en/index_en?opendocument

Γράφημα 49. Μακροπρόθεσμες αποδόσεις κρατικών ομολόγων κριτηρίου Μάαστριχτ: Κύπρος και Γερμανία, 2013–2025 (%)

Πηγή: Eurostat¹⁰³, μακροπρόθεσμες αποδόσεις κρατικών ομολόγων κριτηρίου Μάαστριχτ. Επεξεργασία: ΔΣΚ. Σημείωση: Τα στοιχεία αποτελούν ετήσιους μέσους όρους αποδόσεων κρατικών ομολόγων, εκφρασμένους σε ποσοστό ανά έτος. Οι σειρές βασίζονται κατά κανόνα σε ομόλογα της Κεντρικής Κυβέρνησης που διαπραγματεύονται στη δευτερογενή αγορά, προ φόρων, με υπολειπόμενη διάρκεια περίπου δέκα ετών. Για την Κύπρο, έως τον Απρίλιο του 2015 χρησιμοποιούνταν αποδόσεις της πρωτογενούς αγοράς. Η σκιασμένη περιοχή αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ της κυπριακής και της γερμανικής απόδοσης, σε π.μ.

Στο τέλος του πρώτου τριμήνου του 2026 ο λόγος χρέους της Κύπρου υποχώρησε περαιτέρω στο 54,6% του ΑΕΠ, από 55,0% στο τέλος του 2025, ενώ ο αντίστοιχος λόγος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυξήθηκε στο 82,9% από 81,8%.

Πίνακας 7. Λόγος δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ σε τριμηνιαία βάση: Κύπρος, ΕΕ-27 και ζώνη του ευρώ, 2024Τ1–2026Τ1 (% του ΑΕΠ).

Τρίμηνο	Κύπρος	ΕΕ-27	Ευρωζώνη	Διαφορά από ΕΕ
2024-Τ1	69.8	80.9	87.4	-11.1
2024-Τ2	67.6	81.1	87.6	-13.5
2024-Τ3	66.6	81.2	87.6	-14.6
2024-Τ4	62.7	80.6	87.0	-17.9
2025-Τ1	61.9	81.4	87.7	-19.5
2025-Τ2	61.1	81.8	88.2	-20.7
2025-Τ3	60.3	82.1	88.6	-21.8
2025-Τ4	55.0	81.8	88.1	-26.8
2026-Τ1	54.6	82.9	89.4	-28.3

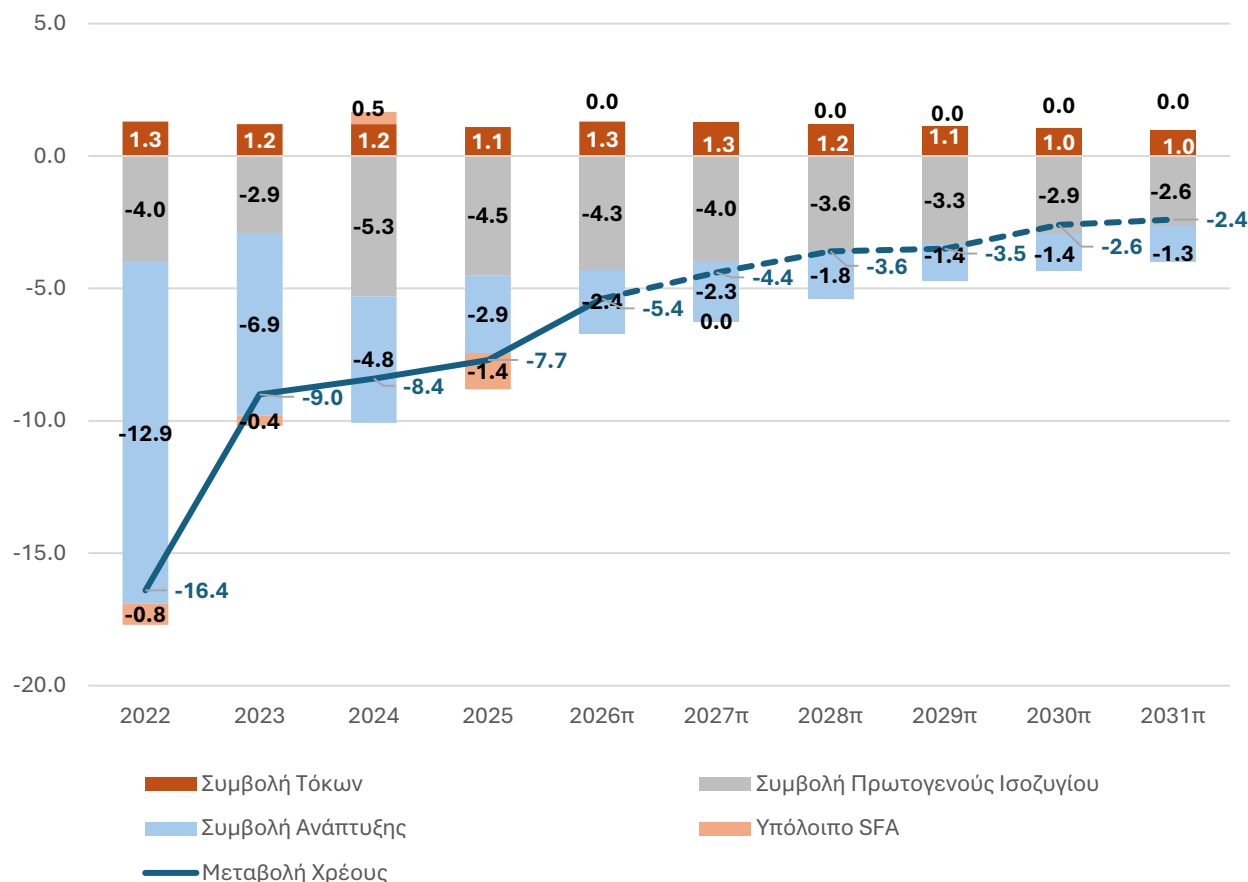
Πηγή: Eurostat, τριμηνιαία στοιχεία δημόσιου χρέους¹⁰⁴ - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Σημείωση: Η τελευταία στήλη αποτυπώνει τη διαφορά του κυπριακού λόγου από τον μέσο όρο της ΕΕ σε π.μ.. Ο τριμηνιαίος λόγος υπολογίζεται επί του αθροίσματος του ΑΕΠ των τεσσάρων τελευταίων τριμήνων· για τον λόγο αυτό η τιμή του τετάρτου τριμήνου ταυτίζεται με την ετήσια.

¹⁰³ Eurostat, «EMU convergence criterion series – annual data», σύνολο δεδομένων irt_lt_mcbg_a. Διαθέσιμο στο: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/irt_lt_mcbg_a/default/table?lang=en

¹⁰⁴ Eurostat, «Quarterly government debt», σύνολο δεδομένων gov_10q_ggdebt, ακαθάριστο ενοποιημένο χρέος της Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ. Διαθέσιμο στο: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10q_ggdebt/default/table?lang=en

Γράφημα 50. Συμβολές στη μεταβολή του λόγου ακαθάριστου χρέους της Γενικής Κυβέρνησης προς το ΑΕΠ στην Κύπρο, 2022–2031 (π.μ.)

Πηγές: Eurostat και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Debt Sustainability Monitor 2025* - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Σημείωση: Η ετήσια μεταβολή του λόγου χρέους προς ΑΕΠ ισούται με το άθροισμα της συμβολής των τόκων, της ονομαστικής ανάπτυξης, του πρωτογενούς ισοζυγίου και της προσαρμογής αποθέματος-ροής. Αρνητική τιμή υποδηλώνει συμβολή στη μείωση του λόγου χρέους. Τα στοιχεία 2026–2031 αποτελούν προβολές.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αξιολογεί τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών των κρατών μελών σε τρεις χρονικούς ορίζοντες, με τα αποτελέσματα να συνοψίζονται σε ενιαίο χάρτη κινδύνων στο Debt Sustainability Monitor.

Βραχυπρόθεσμα, ο κίνδυνος δημοσιονομικής πίεσης αποτιμάται μέσω του σύνθετου δείκτη S0, ο οποίος συνδυάζει δημοσιονομικές και χρηματοοικονομικές μεταβλητές με αποδεδειγμένη προγνωστική αξία.

Η βραχυπρόθεσμη αξιολόγηση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας στηρίζεται στις ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες της κυβέρνησης κατά την επόμενη διετία και στις συνθήκες κρατικής χρηματοδότησης, όπως οι αποδόσεις των ομολόγων, οι αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας και η αντίληψη των χρηματοπιστωτικών αγορών για τον κρατικό κίνδυνο.

Για την Κύπρο, οι σχετικοί δείκτες παρέχουν ευνοϊκό βραχυπρόθεσμο σήμα, καθώς οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες, παρά την προβλεπόμενη αύξησή τους, παραμένουν

περιορισμένες, γύρω στο 4% του ΑΕΠ το 2026–2027, ενώ οι συνθήκες χρηματοδότησης και οι αξιολογήσεις της χώρας παραμένουν ευνοϊκές.

Μεσοπρόθεσμα, η αξιολόγηση στηρίζεται στην ολοκληρωμένη ανάλυση βιωσιμότητας χρέους (DSA), η οποία συνδυάζει προβολές του λόγου χρέους σε ορίζοντα δεκαετίας, υπό την υπόθεση αμετάβλητης πολιτικής, με εναλλακτικά σενάρια — μεταξύ των οποίων η επιστροφή στη δημοσιονομική συμπεριφορά του παρελθόντος, η μερική μόνο υλοποίηση της προβλεπόμενης προσαρμογής, η δυσμενέστερη σχέση επιτοκίου-ανάπτυξης και οι συνθήκες χρηματοοικονομικής αναταραχής.

Για την Κύπρο, η ανάλυση καταλήγει σε ευνοϊκή κατάταξη με βάση το σύνολο σχεδόν των κριτηρίων. Στο βασικό σενάριο, ο λόγος χρέους συνεχίζει την καθοδική του πορεία καθ' όλη την περίοδο προβολής (Γράφημα 52), ενώ τα εναλλακτικά σενάρια υποδεικνύουν υψηλή πιθανότητα διατήρησής του σαφώς κάτω από την τιμή αναφοράς του 60% του ΑΕΠ.

Η εικόνα παραμένει ανθεκτική και υπό τα σενάρια δυσμενέστερων επιτοκίων και χρηματοοικονομικής αναταραχής. Η μόνη ουσιώδης επιφύλαξη προκύπτει από το σενάριο επιστροφής στην ιστορική δημοσιονομική συμπεριφορά, στο οποίο το διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο γίνεται η υπόθεση ότι επανέρχεται στον μέσο όρο της τελευταίας δεκαπενταετίας — περιόδου που περιλαμβάνει τα υψηλά ελλείμματα, περιλαμβανομένης της περιόδου των ετών 2008–2013. Υπό το σενάριο αυτό, η πορεία του χρέους διαγράφεται αισθητά δυσμενέστερη. Η διαπίστωση αυτή έχει διττή σημασία. Αφενός, καταδεικνύει ότι οι δημοσιονομικές επιλογές του παρελθόντος εξακολουθούν να επιβαρύνουν — μέσω των υποθέσεων στις οποίες στηρίζονται οι αναλύσεις βιωσιμότητας — την αποτίμηση της πιστοληπτικής θέσης της χώρας και, κατ' επέκταση, το κόστος δανεισμού της. Αφετέρου δε, υπογραμμίζει τα οφέλη που αποκομίζουν τα κράτη τα οποία ακολουθούν με συνέπεια, χωρίς παλινδρομήσεις, συνετή δημοσιονομική πολιτική: όσο η ιστορική δημοσιονομική επίδοση της Κύπρου θα εμπλουτίζεται με έτη πειθαρχίας, τόσο το δυσμενές αυτό σενάριο θα απομακρύνεται.

Μακροπρόθεσμα, η αξιολόγηση βασίζεται στους δείκτες S1 και S2, οι οποίοι μετρούν τη θεωρητικά απαιτούμενη δημοσιονομική προσαρμογή ώστε ο λόγος χρέους, αντιστοίχως, να υποχωρήσει στην τιμή αναφοράς του 60% του ΑΕΠ και να σταθεροποιηθεί σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, ενσωματώνοντας τις προβλεπόμενες δαπάνες γήρανση¹⁰⁵.

Η Επιτροπή αναλύει επίσης τη μακροπρόθεσμη πορεία του δημόσιου χρέους χρησιμοποιώντας τους συμπληρωματικούς δείκτες δημοσιονομικής βιωσιμότητας S2 (δείκτης σταθεροποίησης χρέους) και S1 (δείκτης μείωσης χρέους). Αμφότεροι εκφράζουν τη μόνιμη προσαρμογή του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου που θα απαιτούνταν από το 2027. Ο δείκτης S2 εκτιμά την προσαρμογή που απαιτείται στο διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο για τη σταθεροποίηση του λόγου χρέους σε απεριόριστο χρονικό ορίζοντα, χωρίς να προκαθορίζεται το επίπεδο στο οποίο θα σταθεροποιηθεί. Περιλαμβάνει την αρχική δημοσιονομική θέση και την προβλεπόμενη μεταβολή των δαπανών που σχετίζονται με τη γήρανση, δηλαδή τις συντάξεις, την υγεία, τη μακροχρόνια φροντίδα και την εκπαίδευση. Ο δείκτης S1 χρησιμοποιεί πεπερασμένο χρονικό ορίζοντα και υπολογίζει την προσαρμογή που απαιτείται στο δώστε το

¹⁰⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Debt Sustainability Monitor 2025*, Institutional Paper 332, Φεβρουάριος 2026, Κεφ. 2.

χρέος να διαμορφωθεί στο 60% του ΑΕΠ το 2070, λαμβάνοντας επιπρόσθετα υπόψη την απόσταση του αρχικού λόγου χρέους από την τιμή αναφοράς. Τιμές χαμηλότερες των 2 π.μ. του ΑΕΠ αντιστοιχούν σε χαμηλό κίνδυνο, τιμές μεταξύ 2 και 6 σε μεσαίο κίνδυνο και τιμές άνω των 6 σε υψηλό κίνδυνο.

Σύμφωνα με το *Debt Sustainability Monitor 2025*¹⁰⁶, η Κύπρος κατατάσσεται στην κατηγορία χαμηλού μακροπρόθεσμου κινδύνου και με τους δύο δείκτες.

Ο S2 ανέρχεται σε μόλις 0,1 π.μ. του ΑΕΠ: η ευνοϊκή αρχική δημοσιονομική θέση συμβάλλει κατά -2,8 μονάδες, αντισταθμίζοντας σχεδόν πλήρως την επιβάρυνση κατά 3,0 μονάδες από τις δαπάνες γήρανσης. Από την τελευταία, 2,6 μονάδες προέρχονται από τις συντάξεις, 0,6 από την υγεία και 0,1 από τη μακροχρόνια φροντίδα, ενώ η εκπαίδευση έχει μειωτική επίδραση 0,4 μονάδων. Η θετική αποτίμηση στηρίζεται στο γεγονός ότι η ισχυρή αφετηριακή θέση χρέους και η ύπαρξη διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου, υπεραντισταθμίζει την προβλεπόμενη αύξηση των δαπανών γήρανσης κατά 3,0 π.μ. του ΑΕΠ, εκ των οποίων 2,6 π.μ. αφορούν τις συντάξεις. Επισημαίνεται ότι η εκτίμηση των 2,6 π.μ. δεν ενσωματώνει την υπό εξέταση συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση. Ανάλογα με τον τελικό σχεδιασμό της, η πιθανή μείωση της αναλογιστικής προσαρμογής του 12%, η εισαγωγή πρόσθετων παροχών ή/και οι αυξήσεις των συντάξεων ενδέχεται να αυξήσουν τη συνταξιοδοτική δαπάνη και, ανάλογα με τον τρόπο χρηματοδότησης, το δημοσιονομικό κόστος.

Ο δείκτης S1 είναι ακόμη ευνοϊκότερος, στο -1,1% του ΑΕΠ. Η αρνητική τιμή δεν υποδηλώνει ανάγκη αύξησης των δαπανών, αλλά ότι η Κύπρος διαθέτει κάποιο δημοσιονομικό περιθώριο διατηρώντας το χρέος σε συνετό επίπεδο. Η αρχική δημοσιονομική θέση συμβάλλει κατά -3,1 μονάδες και το ήδη χαμηλό επίπεδο χρέους κατά -0,2 μονάδες, ενώ οι δαπάνες γήρανσης αυξάνουν τον δείκτη κατά 2,2 μονάδες, εκ των οποίων 2 μονάδες αφορούν τις συντάξεις. Συνεπώς, η ευνοϊκή κατάταξη της Κύπρου αντανακλά κυρίως την ισχυρή αρχική δημοσιονομική θέση και την προβλεπόμενη αποκλιμάκωση του χρέους, χωρίς να αναιρεί τις σημαντικές μελλοντικές πιέσεις από τη γήρανση του πληθυσμού.

Επισημαίνεται, επιπλέον, ότι ενώ το τεκμαρτό επιτόκιο του χρέους¹⁰⁷ —δηλαδή ο μέσος τόκος που καταβάλλεται επί του συνόλου του— αυξάνεται σταδιακά από 1,8% το 2024 προς 3,1% μεσοπρόθεσμα, καθώς παλαιότερος δανεισμός χαμηλού κόστους αντικαθίσταται με νέο, η δαπάνη για τόκους ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώνεται. Τούτο διότι το απόθεμα του χρέους συρρικνώνεται ταχύτερα από ό,τι ανέρχεται το κόστος εξυπηρέτησής του.

Οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες της Γενικής Κυβέρνησης¹⁰⁸ —το άθροισμα του πρωτογενούς ελλείμματος, των δαπανών για τόκους και των χρεολυσίων χρέους που λήγει— παραμένουν σε συγκρατημένα επίπεδα καθ' όλη την περίοδο προβολής. Μετά το ιδιαίτερα χαμηλό 1,4% του ΑΕΠ το 2025, διαμορφώνονται σε επίπεδα περί το 4% κατά την περίοδο 2026–

¹⁰⁶ *Debt Sustainability Monitor 2025* σελ. 180-184.

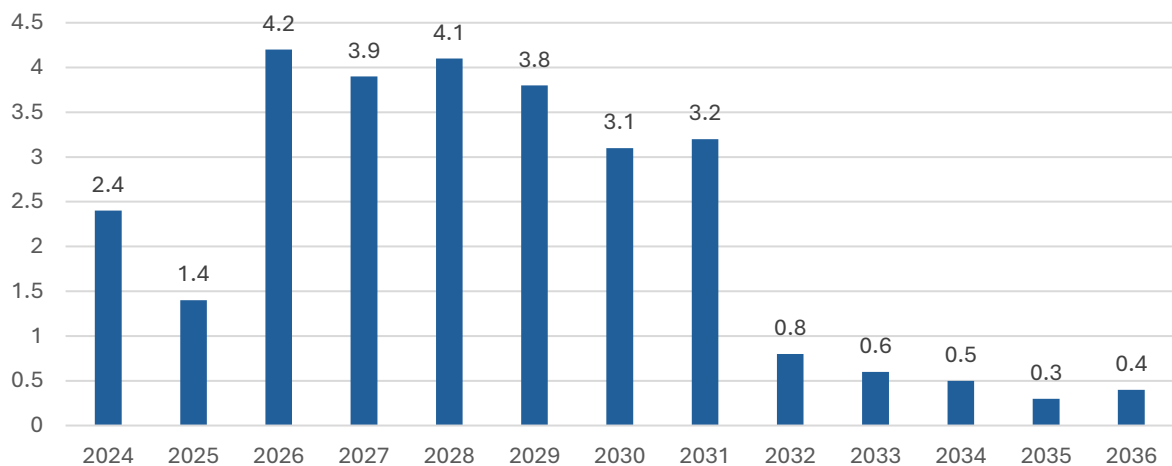
¹⁰⁷ Τεκμαρτό επιτόκιο δαπάνη τόκων ÷ απόθεμα χρέους, αλλάζει καθώς λήγει παλιό χρέος.

¹⁰⁸ Οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες αποτυπώνουν το ποσό που πρέπει να αντληθεί από τις χρηματοπιστωτικές αγορές εντός του έτους. Ισούνται με το άθροισμα του πρωτογενούς ελλείμματος, των δαπανών για τόκους και των χρεολυσίων του χρέους που λήγει εντός του έτους. Σε αντίθεση με τον λόγο χρέους προς ΑΕΠ, ο οποίος αποτυπώνει το συνολικό απόθεμα υποχρεώσεων, ο δείκτης αυτός μετρά την ετήσια έκθεση σε κίνδυνο αναχρηματοδότησης.

2029, αντανakλώντας συγκέντρωση λήξεων, υποχωρούν σε 3,1–3,2% το 2030–2031 και κάτω από 1% από το 2032 και εξής, καθώς ολοκληρώνεται η αποπληρωμή του υφιστάμενου αποθέματος. Το προφίλ του χρέους ενισχύει την εικόνα αυτή: η σταθμισμένη μέση διάρκεια ανέρχεται σε 6,2 έτη και το σταθμισμένο μέσο κόστος¹⁰⁹ σε 1,83%¹¹⁰. Ο συνδυασμός σημαίνει ότι το χαμηλό κόστος δανεισμού έχει κλειδωθεί για παρατεταμένο διάστημα, περιορίζοντας την ταχύτητα με την οποία η άνοδος των επιτοκίων μετακυλίεται στη δαπάνη για τόκους.

Η εικόνα αυτή επιβεβαιώνει το επιχείρημα των προηγούμενων ενοτήτων. Η Κύπρος δεν διαθέτει απλώς χαμηλό απόθεμα χρέους, διαθέτει και άνετο προφίλ εξυπηρέτησής του. Δεν υφίσταται, επομένως, πίεση αναχρηματοδότησης που να επιβάλλει βραχυπρόθεσμες επιλογές πολιτικής. Η δημοσιονομική στρατηγική μπορεί να σχεδιαστεί με μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, χωρίς τον περιορισμό που αντιμετωπίζουν οικονομίες υποχρεωμένες να ανακυκλώνουν μεγάλα ποσά κάθε έτος.

Γράφημα 51. Ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες της Γενικής Κυβέρνησης, 2024–2036 (%ΑΕΠ)

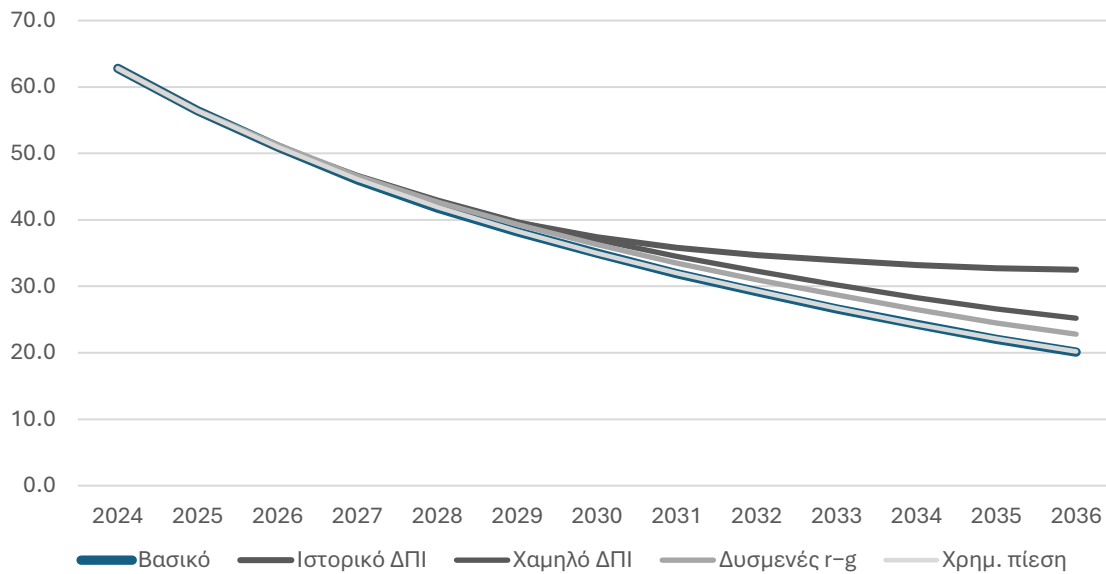
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Debt Sustainability Monitor 2025*, σελ. 182. Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Η τροχιά του χρέους αποδεικνύεται ανθεκτική σε χρηματοπιστωτικές διαταραχές και σχετικά ανθεκτική σε επιδείνωση των μακροοικονομικών συνθηκών. Ο παράγοντας που πράγματι καθορίζει το αποτέλεσμα δεν είναι εξωγενής, αλλά η ίδια η δημοσιονομική επιλογή: η διατήρηση ή μη των πρωτογενών πλεονασμάτων. Επιβεβαιώνεται, έτσι, το κεντρικό επιχείρημα των προηγούμενων ενοτήτων — ο δημοσιονομικός χώρος υφίσταται και είναι ανθεκτικός, αλλά η διάρκειά του εξαρτάται από τις αποφάσεις πολιτικής.

¹⁰⁹ Σταθμισμένο μέσο κόστος - το κόστος με το οποίο εκδόθηκε το υφιστάμενο χρέος, κλειδωμένο. Το σταθμισμένο μέσο κόστος αφορά το κόστος έκδοσης του υφιστάμενου αποθέματος και διακρίνεται από το τεκμαρτό επιτόκιο, το οποίο εκφράζει τον λόγο της ετήσιας δαπάνης τόκων προς το απόθεμα χρέους και μεταβάλλεται καθώς παλαιότερος δανεισμός αντικαθίσταται.

¹¹⁰ Σταθμισμένη μέση διάρκεια και σταθμισμένο μέσο κόστος του υφιστάμενου αποθέματος χρέους, στοιχεία 30 Σεπτεμβρίου 2025. Πηγή: Γραφείο Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους, Υπουργείο Οικονομικών. (https://www.mof.gov.cy/mof/pdmo/pdmo.nsf/index_en/index_en?opendocument)

Γράφημα 52. Ντετερμινιστικές προβολές του λόγου δημόσιου χρέους υπό εναλλακτικά σενάρια, 2024–2036 (% ΑΕΠ)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Debt Sustainability Monitor 2025*, σελ. 183 - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Σημείωση: Σε όλα τα σενάρια¹¹¹ ο λόγος χρέους παραμένει σε πτωτική τροχιά.

Ο ενδεχόμενος τερματισμός της χρησιμοποίησης των πλεονασμάτων του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τη χρηματοδότηση της Κεντρικής Κυβέρνησης και η σταδιακή αποπληρωμή της σχετικής απαίτησης δεν επηρεάζουν αυτομάτως το δημοσιονομικό ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης, καθώς αφορούν συναλλαγές μεταξύ μονάδων του ίδιου θεσμικού τομέα. Ενδέχεται, ωστόσο, να αυξήσουν τις ταμειακές και αγοραίες χρηματοδοτικές ανάγκες της Κεντρικής Κυβέρνησης, εφόσον η υφιστάμενη εσωτερική χρηματοδότηση πρέπει να αντικατασταθεί με δανεισμό από τις αγορές. Για τον λόγο αυτό, ο χρόνος και ο ρυθμός της μετάβασης θα πρέπει να συντονιστούν με το προφίλ λήξεων και τη στρατηγική διαχείρισης του δημόσιου χρέους. Θα μπορούσε, στο πλαίσιο αυτό, να αξιολογηθεί ένα σταδιακό χρονοδιάγραμμα αποπληρωμών, με περιορισμένες αρχικές καταβολές κατά την περίοδο 2026–2031 και ενίσχυσή τους μεταγενέστερα.

Η σημερινή εικόνα του χρέους είναι από τις ισχυρότερες στην ΕΕ, αλλά η διατήρηση πρωτογενών πλεονασμάτων σε επίπεδα που, ιστορικά, η Κύπρος έχει δεν έχει επιτύχει πάντοτε.

¹¹¹ Χαμηλό ΔΠΙ: το διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο επιδεινώνεται κατά 0,5 π.μ. έναντι του βασικού σεναρίου.

6. Δημοσιονομικοί Κίνδυνοι

6.1. Πλαίσιο Αξιολόγησης

Η αξιολόγηση των δημόσιων οικονομικών επεκτείνεται πέραν της ανάλυσης της σημερινής κατάστασης και των βραχυ-, μέσο- και μακροπρόθεσμων προοπτικών και καλύπτει τον εντοπισμό και την ανάλυση κινδύνων, που δυνητικά μπορούν, εάν πραγματοποιηθούν, να οδηγήσουν σε απόκλιση της πορείας των δημόσιων οικονομικών από την προδιαγραφόμενη πορεία. Αυτό το εργαλείο χρησιμοποιείται ευρέως σε διεθνές επίπεδο, έχει υιοθετηθεί και στην Κύπρο και αποτελεί σημαντικό μέρος της παρούσας έκθεσης του ΔΣΚ.

Στην κατηγορία των άμεσων κινδύνων εντάσσονται

- υπέρβαση του συμφωνημένου ορίου των ΚΠΔ,
- εξελίξεις στο εξωτερικό περιβάλλον, περιλαμβανομένων και εξελίξεων στις διεθνείς αγορές ενέργειας,
- δυνητικές υποχρεώσεις¹¹² από μέτρα που εξάγγειλε η Κυβέρνηση,
- κλιματικοί κίνδυνοι και ,
- δημογραφικές εξελίξεις, η γήρανση και οι επιπτώσεις στη βιωσιμότητα και επάρκεια των συντάξεων για τις επόμενες γενεές.

Οι έμμεσοι κίνδυνοι απορρέουν από τις διαρθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας. Δεν αποτυπώνονται στα τρέχοντα αποτελέσματα, περιορίζουν, όμως, τη μελλοντική αναπτυξιακή δυναμική και, μέσω αυτής, τη φορολογική βάση, ενώ ταυτόχρονα δημιουργούν πιέσεις για πρόσθετες δημόσιες δαπάνες.

Η σχετική βαρύτητα κάθε κινδύνου αποτιμάται στην Ενότητα 6.8.

Όπως επισημαίνεται στην Εκτελεστική Σύνοψη της παρούσας Έκθεσης, η ευνοϊκή συγκυρία πρέπει να αξιοποιηθεί ώστε οι χρόνιες αδυναμίες της οικονομίας να μην μετατραπούν σε μόνιμο δημοσιονομικό κόστος. Υπό αυτή την έννοια, οι έμμεσοι κίνδυνοι είναι εκείνοι για τους οποίους επιβάλλεται να διασφαλιστεί το μεγαλύτερο περιθώριο πρόληψης.

¹¹² Οι δυνητικές υποχρεώσεις περιλαμβάνουν δεσμεύσεις, η πραγματοποίηση των οποίων εξαρτάται από την επέλευση αβέβαιου μελλοντικού γεγονότος, καθώς και υφιστάμενες υποχρεώσεις για τις οποίες η πληρωμή δεν θεωρείται πιθανή ή το ύψος της δεν μπορεί να αποτιμηθεί με αξιοπιστία. Κατά κανόνα, δεν αναγνωρίζονται ως υποχρεώσεις στους βασικούς λογαριασμούς πριν από την πραγματοποίησή τους, μπορούν όμως, υπό συγκεκριμένες συνθήκες, να επιβαρύνουν σημαντικά τα δημόσια οικονομικά. (Οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών, όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου, αιτιολογική σκέψη 19 και άρθρο 14 παράγραφος 3 - κωδικοποιημένο κείμενο της 30ης Απριλίου 2024) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02011L0085-20240430&utm>)

Πίνακας 8. Επισκόπηση Δημοσιονομικών Κινδύνων

Κίνδυνος	Διάυλος	Ορίζοντας	Αναλυτική τεκμηρίωση
Μη συμμόρφωση με την τροχιά ΚΠΔ	Άμεσος	Βραχυπρόθεσμος	Ενότητες 5.6 και 6.2
Εξωτερικό περιβάλλον και ενέργεια	Άμεσος	Βραχυπρόθεσμος	Ενότητες 3.1, 3.5, 3.6 και 6.3
Ενδεχόμενες υποχρεώσεις	Άμεσος	Μεσοπρόθεσμος	Ενότητες 5.6, 5.7 και 6.4
Κλιματικοί κίνδυνοι	Άμεσος	Μεσο- και μακροπρόθεσμος	Ενότητα 6.5
Διαρθρωτικές αδυναμίες	Έμμεσος	Μεσοπρόθεσμος	Ενότητα 6.6
Γήρανση και συντάξεις	Άμεσος	Μακροπρόθεσμος	Ενότητες 5.7 και 6.7

Πηγή: ΔΣΚ

6.2. Κίνδυνοι μη συμμόρφωσης με το δημοσιονομικό πλαίσιο

Η απόκλιση από την τροχιά των καθαρών δαπανών δεν είναι υποθετικός κίνδυνος αλλά έχει ήδη εκδηλωθεί, με σωρευτικό μέγεθος τριπλάσιο του επιτρεπόμενου περιθωρίου. Η ευνοϊκή πορεία του χρέους περιορίζει τις πρακτικές συνέπειες, δεν αναιρεί, όμως, τη αναγκαιότητα τήρησης των δεσμεύσεων.

Ο σημαντικότερος βραχυπρόθεσμος κίνδυνος αφορά τη μη συμμόρφωση με την τροχιά των ΚΠΔ, η οποία αναλύεται στην Ενότητα 5.6. Συνοπτικά, σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026, που δημοσίευσε το Υπουργείο Οικονομικών, η αύξηση των ΚΠΔ εκτιμάται σε 9,4% το 2025, έναντι ανώτατου ορίου 6%, και προβλέπεται σε 7,4% το 2026, έναντι ορίου 5%.

Η Κυβέρνηση παραδέχεται ότι η συμμόρφωση με τη σχετική δέσμευση για το σύνολο της περιόδου δε θα επιτευχθεί. Το ΔΣΚ επισημαίνει, ότι το χαμηλό δημόσιο χρέος δεν αναιρεί τη δέσμευση για ικανοποίηση του ορίου για τις ΚΠΔ. Δεδομένου ότι το Συμβούλιο της ΕΕ, με τη Σύστασή του της 10ης Ιουλίου 2026, αναγνωρίζει την ουσιώδη απόκλιση που καταγράφηκε έως το 2025 και προβλέπεται για το 2026, η ανάγκη επίσημης τοποθέτησης της Κυβέρνησης ως προς τα μέτρα αποκατάστασης της πορείας συμμόρφωσης καθίσταται επιτακτική¹¹³.

¹¹³ Σύσταση του Συμβουλίου της 21ης Ιανουαρίου 2025 σχετικά με την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου της Κύπρου, ΕΕ C, C/2025/639, 10.2.2025· Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σύσταση σχετικά με τις οικονομικές, κοινωνικές, διαρθρωτικές και δημοσιονομικές πολιτικές και τις πολιτικές απασχόλησης της Κύπρου, έγγραφο ST 10178/26, Βρυξέλλες, 22 Ιουνίου 2026, σύσταση 1· η Σύσταση υιοθετήθηκε επισήμως από το Συμβούλιο ECOFIN στις 10 Ιουλίου 2026.

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A32025H00639>,

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10178-2026-INIT/en/pdf>,

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/07/10/european-semester-2026-council-adopts-country-specific-recommendations/>)

Εφόσον το ισχύον Σχέδιο, υπό το τρέχον σενάριο πολιτικής, δε διασφαλίζει συμμόρφωση με τη καίριας σημασία δέσμευση αναφορικά με το ανώτατο ύψος των ΚΠΔ απαιτείται δέσμη νέων δομικών μέτρων που το καθιστά εφαρμόσιμο.

6.3. Μακροοικονομικοί και εξωτερικοί κίνδυνοι

Η γεωπολιτική επιδείνωση στη Μέση Ανατολή εντείνει τους δημοσιονομικούς κινδύνους για την Κύπρο μέσω δύο διαύλων: της χαμηλότερης ανάπτυξης, η οποία περιορίζει τη φορολογική βάση, καθώς επίσης και των πληθωριστικών πιέσεων, οι οποίες αυξάνουν την πίεση για μέτρα στήριξης. Η πρόκληση για τη δημοσιονομική πολιτική είναι να αποτρέψει την παγίωση προσωρινών και μη στοχευμένων παρεμβάσεων σε μόνιμες δημοσιονομικές επιβαρύνσεις, διατηρώντας τα μέτρα συμβατά με τη μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική σταθερότητα.

Το εξωτερικό περιβάλλον εξακολουθεί να παρουσιάζει προκλήσεις το 2026. Η κλιμάκωση της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή επαναφέρει ταυτόχρονα καθοδικούς κινδύνους για την ανάπτυξη και ανοδικούς για τον πληθωρισμό. Η ανάπτυξη προβλέπεται να επιβραδυνθεί γύρω στο 3% το 2026 από 3,8% το 2025, ο πληθωρισμός να ανέλθει στο 3,6% από 0,8%, και το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών προβλέπεται να διευρυνθεί στο 7,2% του ΑΕΠ για το 2026 (Ενότητες 3.1, 3.5 και 3.6).

Οι δημοσιονομικές επιπτώσεις είναι διπλές. Αφενός, η βραδύτερη ανάπτυξη συρρικνώνει τη φορολογική βάση, δηλαδή τα οικονομικά μεγέθη επί των οποίων υπολογίζονται οι φόροι: η ασθενέστερη ιδιωτική κατανάλωση περιορίζει τα έσοδα από φόρους παραγωγής και εισαγωγών, η επιβράδυνση της δραστηριότητας τα κέρδη των επιχειρήσεων, και η βραδύτερη αύξηση της απασχόλησης τη βάση του φόρου εισοδήματος και των κοινωνικών εισφορών. Η απώλεια αυτή επέρχεται χωρίς μεταβολή φορολογικών συντελεστών και είναι, ως εκ τούτου, εκτός του άμεσου ελέγχου της δημοσιονομικής πολιτικής. Αφετέρου, η άνοδος του ενεργειακού κόστους δημιουργεί πίεση για παράταση των μέτρων στήριξης, ζήτημα που εξετάζεται στην Ενότητα 6.6. Ο ουσιαστικός κίνδυνος δεν είναι, κυρίως, το κόστος αυτό καθαυτό, αλλά η παγίωση προσωρινών μέτρων σε μόνιμες δαπάνες.

Πρόσθετο δημοσιονομικό κίνδυνο αποτέλεσε η εκδήλωση αφθώδους πυρετού το 2026. Τα μέτρα αποζημίωσης και επαναδραστηριοποίησης των επηρεαζόμενων κτηνοτροφικών μονάδων συνεπάγονται σημαντικό δημοσιονομικό κόστος, το οποίο εκτιμάται σε περίπου €35,6 εκατ., με την τελική επιβάρυνση να εξαρτάται από την εξέλιξη της επιδημιολογικής κατάστασης¹¹⁴.

¹¹⁴ Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, «Πάνω από €35,6 εκατ. για αποζημιώσεις και ανασυγκρότηση των πληγέντων κτηνοτροφικών μονάδων από τον αφθώδη πυρετό», 15 Μαΐου 2026. (<https://www.gov.cy/georgia-agrotiki-anaptyxi-perivallon/pano-apo-e356-ekat-gia-apozimioseis-kai-anasygkrotisi-ton-pligenton-ktinotrofikon-monadon-apo-ton-afthodi-pyreto/>)

6.4. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις από εξαγγελίες

Οι μελλοντικές παρεμβάσεις μέσω του Εθνικού Ταμείου Αλληλεγγύης και τυχόν αποκλίσεις από τις προβλεπόμενες επιπτώσεις της ΚΕΔΙΠΕΣ μπορούν να δημιουργήσουν πρόσθετες πιέσεις στην τροχιά των ΚΠΔ. Η περαιτέρω αναβάθμιση της υφιστάμενης ετήσιας Έκθεσης Δημοσιονομικών Κινδύνων κρίνεται ως αναγκαία για την έγκαιρη καταγραφή, ποσοτικοποίηση και διαχείριση των κινδύνων αυτών.

Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις περιλαμβάνουν Κυβερνητικές δεσμεύσεις, η πραγματοποίηση των οποίων εξαρτάται από την επέλευση αβέβαιου μελλοντικού γεγονότος, καθώς και υφιστάμενες υποχρεώσεις για τις οποίες η πληρωμή δεν θεωρείται πιθανή ή το ύψος της δεν μπορεί να αποτιμηθεί με αξιοπιστία. Δεν συνιστούν ήδη πραγματοποιημένη δημοσιονομική δαπάνη, όμως, μπορούν, υπό συγκεκριμένες συνθήκες, να επιβαρύνουν σημαντικά τα δημόσια οικονομικά. Το πλαίσιο της ΕΕ απαιτεί τη δημοσίευση πληροφοριών για τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις, που ενδέχεται να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στους προϋπολογισμούς της Γενικής Κυβέρνησης, περιλαμβανομένων των κρατικών εγγυήσεων, των μη εξυπηρετούμενων δανείων και των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη λειτουργία δημόσιων επιχειρήσεων. Προβλέπει επίσης, στο βαθμό του δυνατού, τη δημοσίευση πληροφοριών για υποχρεώσεις που σχετίζονται με καταστροφές και το κλίμα.¹¹⁵

Πέραν των ενδεχόμενων υποχρεώσεων υπό τη στενή έννοια, πρόσθετοι δημοσιονομικοί κίνδυνοι μπορούν να προκύψουν από μελλοντικές αποφάσεις πολιτικής ή από αποκλίσεις στις δραστηριότητες φορέων που ταξινομούνται εντός της Γενικής Κυβέρνησης. Στα πλαίσια αυτό, δύο περιπτώσεις αξίζουν ιδιαίτερης αναφοράς.

Πρώτον, σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026, οι αιτήσεις που υποβλήθηκαν μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του Σχεδίου Αναπλήρωσης του Εθνικού Ταμείου Αλληλεγγύης αντιστοιχούν σε απομειώσεις περίπου €2 δισ.¹¹⁶ Το ποσό αυτό δεν συνιστά υφιστάμενη υποχρέωση της Δημοκρατίας ούτε εκτίμηση του μελλοντικού δημοσιονομικού κόστους. Το εγκεκριμένο Σχέδιο για το 2025 προέβλεπε συνολική διανομή €100 εκατ., από τα οποία €71,5 εκατ. καταβλήθηκαν εντός του 2025 και τα υπόλοιπα €28,5 εκατ. αναμενόταν να καταβληθούν στις αρχές του 2026. Για δημοσιονομικούς σκοπούς, το σύνολο των €100 εκατ. καταγράφηκε στις δαπάνες του 2025. Ο εναπομένον κίνδυνος αφορά την ενδεχόμενη έγκριση πρόσθετων σχεδίων στο μέλλον, το ύψος των οποίων θα πρέπει να συμβαδίζει με τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και την εγκεκριμένη τροχιά των ΚΠΔ.

Δεύτερον, το απόθεμα μη εξυπηρετούμενων δανείων εκτός του τραπεζικού τομέα, το οποίο εξετάζεται στην Ενότητα 6.6, δεν συνιστά αφ' εαυτού ενδεχόμενη υποχρέωση της Γενικής

¹¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02011L0085-20240430>

¹¹⁶ Υπουργείο Οικονομικών Κυπριακής Δημοκρατίας, Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026, ενότητα IV «The National Solidarity Fund Replenishment Scheme», σ. 14.

(https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/bce93ec4-53ea-4b4c-a17e-08f75170766f_en?filename=annual_progress_report-2026-cyprus_en.pdf)

Κυβέρνησης. Δημοσιονομική έκθεση προκύπτει, κυρίως μέσω της ΚΕΔΙΠΕΣ, η οποία ταξινομείται εντός της Γενικής Κυβέρνησης. Οι σχετικές συναλλαγές μπορούν, ανάλογα με τη στατιστική τους μεταχείριση, να επηρεάσουν το δημοσιονομικό ισοζύγιο και την τροχιά των ΚΠΔ. Η υφιστάμενη τροχιά ενσωματώνει ήδη τις εκτιμώμενες επιπτώσεις του Σχεδίου «Ενοίκιο έναντι Δόσης» και της συμφωνίας τερματισμού του Σχεδίου Προστασίας Περιουσιακών Στοιχείων. Ο εναπομένον κίνδυνος αφορά αποκλίσεις από τις εκτιμήσεις αυτές ή την υιοθέτηση πρόσθετων παρεμβάσεων.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται επίσης για το έργο του τερματικού εισαγωγής LNG στο Βασιλικό. Το έργο έχει ήδη συνδεθεί με σημαντικές δημοσιονομικές επιπτώσεις, περιλαμβανομένης της επιστροφής ευρωπαϊκής χρηματοδότησης και της προγραμματισμένης κρατικής χρηματοδότησης προς τη ΔΕΦΑ/ΕΤΥΦΑ για την ολοκλήρωση των χερσαίων υποδομών. Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026, του ΥΠΟΙΚ, η ΔΕΦΑ είχε αιτηθεί κρατική χορηγία ύψους €70 εκατ. για την ολοκλήρωση των χερσαίων έργων στο Βασιλικό, η οποία, καθώς δεν πραγματοποιήθηκε το 2025, και μεταφέρθηκε για το 2026.¹¹⁷ Οι συνεχιζόμενες καθυστερήσεις και η αβεβαιότητα ως προς το τελικό κόστος ολοκλήρωσης δημιουργούν κίνδυνο πρόσθετων χρηματοδοτικών αναγκών. Το ΔΣΚ θεωρεί, συνεπώς, σημαντική τη στενή παρακολούθηση του χρονοδιαγράμματος, του τελικού κόστους και της ενδεχόμενης πρόσθετης δημοσιονομικής έκθεσης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Πέραν των ήδη καταγεγραμμένων επιπτώσεων, οι συνεχιζόμενες καθυστερήσεις, το μη οριστικοποιημένο κόστος ολοκλήρωσης και οι εκκρεμείς συμβατικές και διαιτητικές διαδικασίες δημιουργούν πρόσθετη αβεβαιότητα ως προς τυχόν μελλοντικές χρηματοδοτικές ανάγκες. Το ΔΣΚ θεωρεί σημαντική τη συστηματική παρακολούθηση και, όπου είναι εφικτό, την ποσοτικοποίηση της δυνητικής δημοσιονομικής έκθεσης που συνδέεται με την ολοκλήρωση και λειτουργία του έργου.¹¹⁸

Σε ό,τι αφορά το Great Sea Interconnector (GSI), το έργο εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από σημαντικές αβεβαιότητες ως προς το χρονοδιάγραμμα και την τελική υλοποίησή του, παρά τις πρόσφατες εξελίξεις για προοπτικές επανεκκίνησης. Τον Αύγουστο του 2026 συμφωνήθηκε η είσοδος του γαλλικού επενδυτικού ομίλου Meridiam ως πλειοψηφικού μετόχου στην εταιρεία GSI, ενώ παράλληλα υπεγράφη συμφωνία μεταξύ ΑΔΜΗΕ, GSI και Nexans για την προώθηση των ερευνών βυθού. Η ολοκλήρωση της διασύνδεσης ευελπιστείτε ότι θα συμβάλει στον τερματισμό της ενεργειακής απομόνωσης της Κύπρου, στην ενίσχυση της ασφάλειας εφοδιασμού και στην αποτελεσματικότερη ενσωμάτωση των ΑΠΕ, παρέχοντας δυνατότητα αμφίδρομων ροών ηλεκτρικής ενέργειας και περιορισμού των περικοπών παραγωγής από ΑΠΕ. Ωστόσο, δεδομένου του μεγέθους και της πολυπλοκότητας του έργου, οι χρηματοδοτικές, ρυθμιστικές, τεχνικές και γεωπολιτικές αβεβαιότητες απαιτούν ενδελεχή και απαραίτητα ανεξάρτητη αξιολόγηση του οικονομικού κόστους – οφέλους και συνεχή παρακολούθηση, ιδιαίτερα ως προς ενδεχόμενη δημοσιονομική έκθεση της Κυπριακής Δημοκρατίας¹¹⁹. Στο

¹¹⁷ Υπουργείο Οικονομικών Κυπριακής Δημοκρατίας, Annual Progress Report 2026, ενότητα II «Government grant to the Natural Gas Public Company and Natural Gas Infrastructure Company (DEFA/ETYFA)», σ. 13.

¹¹⁸ Υπουργείο Οικονομικών Κυπριακής Δημοκρατίας, Annual Progress Report 2026, σ. 13 και σ. 16.

¹¹⁹ <https://www.gov.cy/energeia-eborio-viomichania/dilosi-tou-ypourgou-energeias-eboriou-kai-viomichanias-k-michali-damianou-gia-tin-eisodo-tou-omilou-meridiam-os-pleiopsifikou-metochou-stin-ilektriki-diasyndesi-great-sea-interconnector>

πλαίσιο αυτό είναι σημαντικό να αναμένονται και να ληφθούν υπόψη τα ευρήματα μελέτης που ανατέθηκε στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, που διαθέτει την απαραίτητη τεχνογνωσία.

Στο ίδιο πλαίσιο, η συστηματική παρακολούθηση των μεγάλων κρατικά ελεγχόμενων οργανισμών, ιδίως όσον έχουν σημαντικό οικονομικό και κοινωνικό αποτύπωμα, όπως η ΑΗΚ και η ΑΤΗΚ (Cyta), είναι σημαντική και από την άποψη των δημοσιονομικών κινδύνων. Ενδεχόμενη σημαντική επιδείνωση της χρηματοοικονομικής τους θέσης ή της ρευστότητάς τους θα μπορούσε, ανάλογα με το θεσμικό πλαίσιο που διέπει κάθε οργανισμό, να δημιουργήσει ανάγκη κρατικής στήριξης, για παράδειγμα μέσω εγγυήσεων, δανείων ή άλλων χρηματοδοτικών παρεμβάσεων, και συνεπώς δυνητική δημοσιονομική έκθεση για το κράτος. Η παρακολούθησή τους θα πρέπει, ως εκ τούτου, να βασίζεται σε σαφείς χρηματοοικονομικούς και λειτουργικούς δείκτες απόδοσης (KPIs), οι οποίοι να καλύπτουν τόσο τη χρηματοοικονομική βιωσιμότητα όσο και την αποδοτικότητα, την ποιότητα και την αξιοπιστία των παρεχόμενων υπηρεσιών. Τυχόν κρατική χρηματοδοτική στήριξη θα πρέπει, κατά περίπτωση, να αξιολογείται και ως προς τη συμβατότητά της με το ενωσιακό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων¹²⁰. Η Κυπριακή Δημοκρατία καταρτίζει και δημοσιεύει ετήσια Έκθεση Δημοσιονομικών Κινδύνων, η οποία συνοδεύει τον Προϋπολογισμό, σύμφωνα με το άρθρο 58 του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου. Το Συμβούλιο εισηγείται την περαιτέρω αναβάθμιση της υφιστάμενης Έκθεσης, ώστε να παρέχει, για κάθε σημαντικό κίνδυνο, συστηματική και συγκρίσιμη ποσοτικοποίηση της δυνητικής δημοσιονομικής επίπτωσης, εκτίμηση του χρονικού ορίζοντα και της πιθανότητας πραγματοποίησης, παρουσίαση των μέτρων μετριασμού και σαφή σύνδεση με τον ετήσιο Προϋπολογισμό, το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο και την τροχιά των Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών.

6.5. Κλιματικοί κίνδυνοι

Η Κύπρος εμφανίζει ένα από τα υψηλότερα χάσματα ασφαλιστικής προστασίας στην ΕΕ, με το 98% των ζημιών από ακραία καιρικά φαινόμενα να παραμένει ανασφάλιστο. Δεδομένου ότι η κατανομή των ζημιών είναι έντονα ασύμμετρη και οι ζημιές αναμένεται να αυξάνονται συνεχώς, η δημοσιονομική έκθεση έχει τη μορφή σπάνιων αλλά δυνητικά δαπανηρών γεγονότων, τα οποία δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν με μεμονωμένη προϋπολογιστική πρόνοια. Το Συμβούλιο θεωρεί αναγκαία τη συστηματική αποτύπωση της έκθεσης για τα δημόσια οικονομικά και τη διερεύνηση μηχανισμών περιορισμού του ασφαλιστικού χάσματος.

¹²⁰ Ενδεικτικά, στην περίπτωση της ΑΗΚ, το άρθρο 20 του περί Αναπτύξεως Ηλεκτρισμού Νόμου, Κεφ.171, προβλέπει δυνατότητα της Δημοκρατίας να εγγυάται δάνεια της Αρχής. Η άσκηση τέτοιας δυνατότητας υπόκειται παράλληλα στους εφαρμοστέους κανόνες κρατικών ενισχύσεων της ΕΕ, ιδίως στα άρθρα 107–108 ΣΛΕΕ και, για κρατικές εγγυήσεις, στην Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2008/C 155/02.

Οι κλιματικοί κίνδυνοι επηρεάζουν τα δημόσια οικονομικά μέσω δύο βασικών διαύλων. Οι φυσικοί κίνδυνοι, όπως η λειψυδρία, οι πυρκαγιές, οι πλημμύρες, και η διάβρωση των ακτών, μπορούν να προκαλέσουν δαπάνες άμεσης αντιμετώπισης, αποκατάστασης δημόσιων υποδομών και στήριξης πληγέντων, καθώς και απώλειες φορολογικών εσόδων. Παράλληλα, η μετάβαση και η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή απαιτούν δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις και μπορούν να επηρεάσουν τη σύνθεση των εσόδων και των δαπανών.

Η έκθεση στους κλιματικούς κινδύνους είναι ιδιαίτερα σημαντική σε βασικούς τομείς της κυπριακής οικονομίας. Στον τουρισμό, η άνοδος της θερμοκρασίας, οι περίοδοι ακραίας ζέστης, η λειψυδρία μπορούν να επηρεάσουν την εποχικότητα, την ελκυστικότητα της Κύπρου ως τουριστικού προορισμού και το κόστος λειτουργίας των επιχειρήσεων. Στη γεωργία η ξηρασία, η μειωμένη διαθεσιμότητα νερού και οι υψηλότερες θερμοκρασίες μπορούν να περιορίσουν την παραγωγικότητα και να αυξήσουν το κόστος παραγωγής. Τα δεδομένα αυτά ενισχύουν την ανάγκη για μέτρα προσαρμογής στους περισσότερους εκτεθειμένους τομείς και για περαιτέρω διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης προς δραστηριότητες περισσότερο ανθεκτικές στους κλιματικούς κινδύνους.

Οι φυσικοί κλιματικοί κίνδυνοι δεν αποτελούν υποχρεώσεις υπό τη στενή νομική ή λογιστική έννοια. Δημιουργούν, ωστόσο, ενδεχόμενη δημοσιονομική έκθεση, καθώς το κράτος καλείται συχνά στην πράξη να χρηματοδοτήσει την αντιμετώπιση και αποκατάσταση ζημιών που δεν καλύπτονται από την ιδιωτική ασφάλιση.

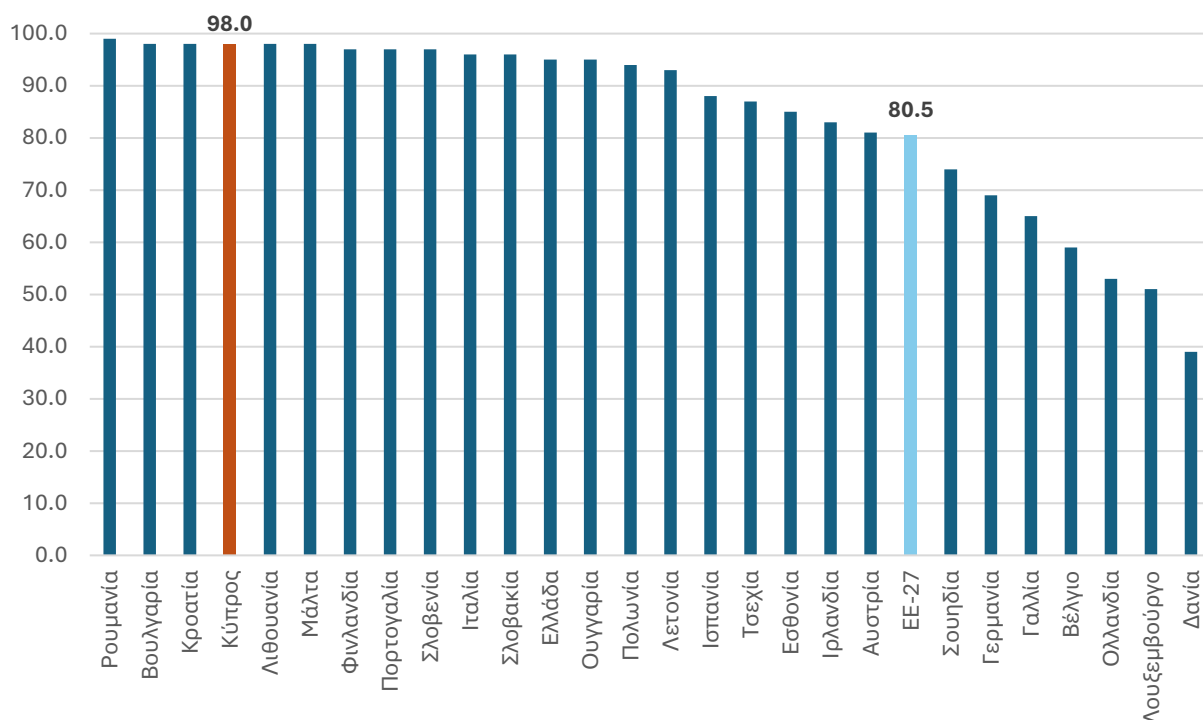
Στην Κύπρο, το ιστορικό ανασφάλιστο ποσοστό των άμεσων ενδεχόμενων οικονομικών ζημιών από ακραία καιρικά και κλιματικά φαινόμενα εκτιμάται στο εξαιρετικά υψηλό ποσοστό του 98% για την περίοδο 1980–2024, έναντι 80,5% κατά μέσο όρο στην ΕΕ.¹²¹ Η Κύπρος συγκαταλέγεται, επομένως, στα κράτη μέλη με τη χαμηλότερη ασφαλιστική κάλυψη. Αντίθετα, σε ορισμένα κράτη μέλη όπως η Δανία, η Ολλανδία και το Βέλγιο, το ασφαλισμένο ποσοστό κυμαίνεται γύρω στο 35%¹²².

Το ποσοστό του 98% αποτελεί αναδρομικό δείκτη των καταγεγραμμένων άμεσων ζημιών και όχι πρόβλεψη της πιθανότητας ή του ύψους των μελλοντικών ζημιών. Δεν ταυτίζεται επίσης με τους μελλοντικούς, ανά κίνδυνο, δείκτες του ασφαλιστικού χάσματος. Η δημοσιονομική επίπτωση εξαρτάται από τη συχνότητα και τη σοβαρότητα των γεγονότων, την αξία των εκτεθειμένων περιουσιακών στοιχείων, την αποτελεσματικότητα των μέτρων πρόληψης και προσαρμογής και την έκταση της κρατικής παρέμβασης.

¹²¹ Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, «*Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe*», στοιχεία 1980–2024 σε σταθερές τιμές 2024, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2026 *Country Report – Cyprus*, SWD(2026) 213 final, σ. 4. Ο δείκτης αφορά ιστορικές άμεσες ζημιές από μετεωρολογικούς, υδρολογικούς και κλιματολογικούς κινδύνους. Ο δείκτης δεν περιλαμβάνει σεισμούς ή έμμεσες οικονομικές ζημιές.

¹²² Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, ίδια πηγή. Για την περίοδο 1980–2024, λιγότερο από 20% των συνολικών ζημιών στην ΕΕ ήταν ιδιωτικά ασφαλισμένο, ενώ σε Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία το ασφαλισμένο ποσοστό υπερέβαινε το 35%.

Γράφημα 53. Μη ασφαλισμένο ποσοστό των οικονομικών ζημιών από ακραία καιρικά και κλιματικά φαινόμενα, 1980-2024 (%)

Πηγή: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, δείκτης «Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe», 14.10.2025, υποκείμενα στοιχεία: CATDAT, RiskLayer - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Σημείωση: Καταγράφονται άμεσες ζημιές σε υποδομές και φυσικά περιουσιακά στοιχεία-δεν περιλαμβάνονται έμμεσες ζημιές ούτε γεωφυσικοί κίνδυνοι όπως οι σεισμοί. Τιμές σε σταθερές τιμές 2024.

Η έκθεση σε δυνητικούς κινδύνους έχει ήδη αποτυπωθεί, στην παρούσα φάση σε μικρό βαθμό, στα δημοσιονομικά αποτελέσματα της Κύπρου. Τα μέτρα αντιμετώπισης των συνεπειών των πυρκαγιών του Ιουλίου 2025 στην επαρχία Λεμεσού επιβάρυναν το ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης κατά περίπου 0,05% του ΑΕΠ το 2025 και συνέβαλαν κατά 0,1 π.μ. στην αύξηση των ΚΠΔ. Η Ετήσια Έκθεση Προόδου του Υπουργείου Οικονομικών προβλέπει πρόσθετη σταδιακή δημοσιονομική επίπτωση περίπου 0,06% του ΑΕΠ το 2026 και 0,08% το 2027¹²³.

Η κλιματική αλλαγή θα επηρεάσει, με βάση όλες τις επιστημονικές μελέτες, ολόένα και σε μεγαλύτερο βαθμό, τα δημόσια οικονομικά. Σύμφωνα με τις διαθέσιμες αναλύσεις σεναρίων, το μακροπρόθεσμο κόστος της αδράνειας υπερβαίνει σημαντικά το κόστος της δράσης. Στη σχετική Έκθεση Χώρας 2026 αναφέρεται εκτίμηση πρόσθετων αναγκών επενδύσεων προσαρμογής ύψους €3,4 δισ. έως το 2050, που αντιστοιχεί περίπου σε 0,4% του ΑΕΠ ετησίως, από τις οποίες λιγότερο από το 30% έχει μέχρι σήμερα προγραμματιστεί.¹²⁴ Σύμφωνα με μελέτη του Ινστιτούτου Κύπρου (The Cyprus Institute) άνω του 70% των συνολικών αναγκών, περίπου

¹²³ Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026, σ. 21 και σ. 18. Τα μεγέθη της σ. 21 αποτελούν σταδιακές επιπτώσεις κατά την έννοια του Πίνακα Α5 του Παραρτήματος 1 και όχι επίπεδα δαπάνης.

¹²⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2026 Country Report – Cyprus, SWD(2026) 213 final, σ. 4 και 89–90 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52026SC0213>) / ΕΙΟΠΑ και ΕΚΤ, Towards a European system for natural catastrophe risk management, 18.12.2024 (https://www.eiopa.europa.eu/publications/eiopa-and-ecb-joint-paper-towards-european-system-natural-catastrophe-risk-management_en).

€2,5 δισ., εκτιμάται ότι θα πρέπει να χρηματοδοτηθεί από δημόσιους πόρους, κυρίως για την προστασία και αναβάθμιση υποδομών και για στήριξη ιδιωτικών επενδύσεων προσαρμογής¹²⁵. Η εκτίμηση αυτή αφορά επενδυτικές ανάγκες προσαρμογής και δεν περιλαμβάνει ενδεχόμενες πρόσθετες λειτουργικές δαπάνες που μπορεί να προκαλέσει η κλιματική αλλαγή. Το ποσό αυτό αφορά τη συνολική επενδυτική ανάγκη της οικονομίας και δεν πρέπει να ταυτίζεται εξ ολοκλήρου με μελλοντική δημόσια δαπάνη. Εντούτοις, από τα διαθέσιμα δημοσιονομικά στοιχεία δεν προκύπτει ολοκληρωμένη ποσοτικοποίηση του μέρους που ενδέχεται να επιβαρύνει τη Γενική Κυβέρνηση ούτε αντιστοίχισή του με την τροχιά των ΚΠΔ για την περίοδο 2027–2028.

Συμπληρωματικά προς τις εκτιμήσεις των επενδυτικών αναγκών προσαρμογής, διαθέσιμες αναλύσεις του Ινστιτούτου Κύπρου, παρέχουν ενδεικτική ποσοτικοποίηση του ετήσιου οικονομικού κόστους των φυσικών κινδύνων της κλιματικής αλλαγής, σε σύγκριση με τον μακροχρόνιο μέσο όρο και σε σταθερές τιμές 2023. Για τις επιπτώσεις στην ενεργειακή ζήτηση, τη γεωργία, τον τουρισμό και την παραγωγικότητα της εργασίας, το συνολικό ετήσιο κόστος εκτιμάται σε €49,8 εκατ. το 2026, €209,0 εκατ. το 2030 και μεταξύ €698,3 εκατ. και €1.262,3 εκατ. το 2050. Το εύρος του 2050 οφείλεται στις δύο εναλλακτικές εκτιμήσεις για τον τουρισμό, οι οποίες δεν πρέπει να αθροίζονται.

Πρόσθετες, αλλά περισσότερο αβέβαιες, επιπτώσεις αφορούν τις ενεργειακές υποδομές και την άνοδο της στάθμης της θάλασσας, με εκτιμώμενο ετήσιο κόστος το 2050 ύψους €500 εκατ. και €348,5 εκατ. αντίστοιχα. Παράλληλα, εκτιμώνται ευρύτερες κοινωνικές επιπτώσεις που συνδέονται κυρίως με τη θνησιμότητα (€286,4 εκατ.), τη λειψυδρία (€22,9 εκατ.) και τις δασικές πυρκαγιές (€3,3 εκατ.). Τα ποσά αυτά δεν αποτελούν άμεσες δημοσιονομικές δαπάνες και δεν πρέπει να αθροίζονται αδιακρίτως, αλλά παρέχουν μια ένδειξη της κλίμακας των δυνητικών οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων, καθώς και των πιθανών πιέσεων στις δημόσιες υποδομές και στις ανάγκες κρατικής παρέμβασης¹²⁶. Το Συμβούλιο εισηγείται δύο παράλληλες κατευθύνσεις πολιτικής. Πρώτον, την ενσωμάτωση συστηματικής αποτίμησης των κλιματικών κινδύνων στην υφιστάμενη ετήσια Έκθεση Δημοσιονομικών Κινδύνων, όπως αναφέρεται στην Ενότητα 6.4. Η αποτίμηση πρέπει να περιλαμβάνει την έκθεση των δημόσιων υποδομών, εναλλακτικά σενάρια ζημιών, τον πιθανό χρονικό ορίζοντα, τις αναμενόμενες και ακραίες δημοσιονομικές επιπτώσεις και τη σύνδεσή τους με τον Προϋπολογισμό και την τροχιά των ΚΠΔ.

Δεύτερον, απαιτείται η διαμόρφωση πλαισίου εκ των προτέρων χρηματοδότησης καταστροφικών κινδύνων. Το πλαίσιο θα μπορούσε να συνδυάζει μέτρα πρόληψης και προσαρμογής, επαρκές δημοσιονομικό απόθεμα για συχνότερα γεγονότα περιορισμένης έκτασης, ιδιωτική ασφάλιση και αντασφάλιση για ενδιάμεσα επίπεδα ζημιών και εθνικούς ή ευρωπαϊκούς μηχανισμούς στήριξης για εξαιρετικά μεγάλα γεγονότα. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και η ΕΙΟΡΑ έχουν ήδη προτείνει ευρωπαϊκό σύστημα δύο πυλώνων, αποτελούμενο

¹²⁵ Θεόδωρος Ζαχαριάδης, *Investment Needs and Benefits from the Adaptation of Cyprus to Climate Change*, The Cyprus Institute, Policy Brief No. 6, Απρίλιος 2025, σ. 2 και 5 (https://www.cyi.ac.cy/images/stedi-rc/policy6/CyI_PolicyBrief_6_adaptation_en.pdf).

¹²⁶ The Cyprus Institute, *Climate physical costs for Cyprus* (2026). Σημείωση: Ετήσιες εκτιμήσεις σε εκατ. ευρώ, σε σταθερές τιμές 2023. Οι δύο εκτιμήσεις για τον τουρισμό αποτελούν εναλλακτικά σενάρια και δεν αθροίζονται.

από δημόσιο-ιδιωτικό μηχανισμό αντασφάλισης και ευρωπαϊκό ταμείο χρηματοδότησης καταστροφών.

6.6. Έμμεσοι δημοσιονομικοί κίνδυνοι: διαρθρωτικές αδυναμίες

Οι διαρθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας δεν εμφανίζονται στα τρέχοντα δημοσιονομικά αποτελέσματα, μεταφράζονται όμως σε δημοσιονομικό κόστος μέσω τεσσάρων διαύλων: συρρίκνωση της φορολογικής βάσης, αυξημένη ανάγκη κοινωνικής δαπάνης, μη εκκαθάριση ενδεχόμενων υποχρεώσεων και απώλεια κοινοτικών πόρων. Για τους κινδύνους αυτούς υπάρχει σήμερα μεγάλο περιθώριο πρόληψης.

Παρά τη θετική συνολική εικόνα, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές διαρθρωτικές αδυναμίες, οι οποίες καταγράφηκαν στην Εκτελεστική Σύνοψη. Το Συμβούλιο τις εξετάζει εδώ όχι ως αναπτυξιακό ζήτημα αλλά ως πηγή μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού κινδύνου, ταξινομώντας τις κατά τον δίαυλο μέσω του οποίου επιδρούν στα δημόσια οικονομικά.

6.6.1 Πρώτος δίαυλος: Φορολογική βάση

Η χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας, οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων και η υστέρηση στην έρευνα και την καινοτομία περιορίζουν τον μεσοπρόθεσμο ρυθμό ανάπτυξης και, μέσω αυτού, τη φορολογική βάση. Η Κύπρος υπολείπεται της ΕΕ-27 και στις τρεις διαστάσεις της ψηφιακής και παραγωγικής επίδοσης, όχι όμως στον ίδιο βαθμό: οι βασικές ψηφιακές δεξιότητες ανέρχονται σε 55,8% του πληθυσμού έναντι 60,4% στην Ένωση, η παραγωγικότητα ανά ώρα στο 80% του ευρωπαϊκού επιπέδου, ενώ η υιοθέτηση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης περιορίζεται στο 9,3% των επιχειρήσεων έναντι 20,0%. Από τα πιο πάνω προκύπτει ότι η Κυπριακή Δημοκρατία διαθέτει ανθρώπινο κεφάλαιο συγκρίσιμο με εκείνο άλλων κρατών μελών, το οποίο, όμως, δεν αξιοποιείται παραγωγικά στον βαθμό που θα επέτρεπε η διαθεσιμότητά του. Ο δημοσιονομικός δίαυλος είναι έμμεσος αλλά ουσιώδης: η υστέρηση δεν εμφανίζεται στα σημερινά δημοσιονομικά μεγέθη, εμφανίζεται στο μέγεθος της οικονομίας που θα κληθεί να χρηματοδοτήσει τις αυξημένες δαπάνες γήρανσης της επόμενης δεκαετίας. Αναλυτική τεκμηρίωση παρατίθεται στο Παράρτημα Γ.

Έρευνα και καινοτομία

Στην ίδια κατεύθυνση, οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη ανέρχονται σε 0,65% του ΑΕΠ έναντι 2,24% στην ΕΕ-27 — τρίτη χαμηλότερη επίδοση της Ένωσης — με τη μεγαλύτερη υστέρηση να εντοπίζεται στον επιχειρηματικό τομέα. Το Συμβούλιο εισηγείται την αποτίμηση της σχετικής δημοσιονομικής επίπτωσης στο πλαίσιο του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου. Αναλυτική τεκμηρίωση στο Παράρτημα Δ.

Ενεργειακή εξάρτηση

Η ενεργειακή εξάρτηση συνιστά διαρθρωτικό περιορισμό της ανταγωνιστικότητας με άμεσες δημοσιονομικές προεκτάσεις. Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2025 η μέση τιμή ηλεκτρικού ρεύματος για μη οικιακούς καταναλωτές διαμορφώθηκε σε €24,29 ανά 100 κιλοβατώρες έναντι €18,37 στην ΕΕ-27, η δεύτερη υψηλότερη της Ένωσης. Η αιτία είναι διαρθρωτική και όχι συγκυριακή: τα πετρελαιοειδή αντιστοιχούν στο 96% των ενεργειακών εισαγωγών, το υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των κρατών μελών, οι καθαρές εισαγωγές καλύπτουν το 87,7% της ακαθάριστης διαθέσιμης ενέργειας έναντι 57,3% στην Ένωση. Η Δημοκρατία δεν διαθέτει, επομένως, ούτε εναλλακτικό καύσιμο μείγμα ούτε δυνατότητα εισαγωγής φθηνότερης ενέργειας σε περιόδους υψηλών διεθνών τιμών.

Οι τιμές υποχώρησαν εντός του 2025, ο τρόπος όμως με τον οποίο υποχώρησαν έχει δημοσιονομική σημασία. Η βελτίωση της θέσης της Κύπρου στις ευρωπαϊκές συγκρίσεις δεν προήλθε από μείωση του υποκείμενου κόστους παραγωγής αλλά, σε σημαντικό βαθμό, από μεταφορά μέρους του κόστους στον κρατικό προϋπολογισμό μέσω του μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ. Η μείωση αυτή δεν συνιστά δημόσια δαπάνη, περιορίζει όμως τα έσοδα και, καθώς οι Καθαρές Πρωτογενείς Δαπάνες υπολογίζονται μετά την αφαίρεση των μέτρων εσόδων, επιβαρύνει ευθέως την τροχιά συμμόρφωσης. Ο δημοσιονομικός κίνδυνος έγκειται στη διάρκεια: τα μέτρα στήριξης είναι εξ ορισμού προσωρινά, η αιτία τους, όμως, μόνιμη. Το Συμβούλιο εισηγείται την αποτίμηση, στο πλαίσιο του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου, του σωρευτικού δημοσιονομικού κόστους των ενεργειακών μέτρων της τελευταίας τετραετίας και τη σύγκρισή του με το κόστος των διαρθρωτικών παρεμβάσεων που θα αντιμετώπιζαν την αιτία. Αναλυτική τεκμηρίωση στο Παράρτημα Ε.

6.6.2 Δεύτερος δίαυλος: Αποτελεσματικότητα της δαπάνης

Όπως αναλύεται στην ενότητα Κοινωνικές Δαπάνες, οι κοινωνικές παροχές αυξάνονται ενώ η ανισότητα επιδεινώνεται. Η περιορισμένη αναδιανεμητική αποτελεσματικότητα υποδηλοί ότι η επίτευξη δεδομένου κοινωνικού αποτελέσματος απαιτεί μεγαλύτερη δαπάνη. Ο δημοσιονομικός κίνδυνος δεν είναι, κυρίως, το ύψος της δαπάνης, αλλά ότι η αύξησή της δεν συνοδεύεται από αντίστοιχη βελτίωση του αποτελέσματος — γεγονός που καθιστά πιθανή τη διαρκή πίεση για περαιτέρω συνεχείς αυξήσεις.

6.6.3 Τρίτος δίαυλος: Μη εκκαθαρισμένες υποχρεώσεις

Ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων του τραπεζικού τομέα υποχώρησε στο 1,6% τον Απρίλιο του 2026, από 5,5% τον Δεκέμβριο του 2021, ενδυναμώνοντας την ανθεκτικότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ο δείκτης αυτός, ωστόσο, μεμονωμένα, δεν αποτύπωνε το εύρος της υπολειπόμενης υπερχρέωσης: η βελτίωση επιτεύχθηκε, σε μεγάλο βαθμό, μέσω μεταβίβασης χαρτοφυλακίων προς Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων, οι οποίες στις 31 Μαρτίου 2026 κατείχαν μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις €18.527 εκατ., ήτοι 50,8% του ΑΕΠ, έναντι €835 εκατ. του τραπεζικού τομέα. Το συνολικό απόθεμα της οικονομίας ανέρχεται σε €19.362 εκατ. ή 53,1% του

ΑΕΠ, με τον τραπεζικό τομέα να αντιπροσωπεύει μόλις το 4,3% του συνόλου: ο κίνδυνος δεν αποσβέστηκε, μετατοπίστηκε εκτός της εποπτικής περιμέτρου των τραπεζών.

Ο διάυλος προς τα δημόσια οικονομικά είναι έμμεσος και λειτουργεί μέσω της κατανάλωσης, της επενδυτικής δραστηριότητας και της πιστωτικής διαμεσολάβησης. Η ταχύτητα εκκαθάρισης παραμένει χαμηλή: τα ακίνητα που έχουν περιέλθει στην κατοχή των εταιρειών καλύπτουν το 5,2% του αποθέματος, αναλογία ουσιαστικά αμετάβλητη από τον Ιούνιο του 2024, ενώ ο χρόνος επίλυσης αστικών και εμπορικών διαφορών σε πρώτο βαθμό ανήλθε το 2024 σε 682 ημέρες — δεύτερος υψηλότερος της Ένωσης, η δευτεροβάθμια διαδικασία εμφανίζει τη μεγαλύτερη διάρκεια σε ολόκληρης την ΕΕ και το Εμπορικό Δικαστήριο, που ιδρύθηκε με τη μεταρρύθμιση του 2023, δεν έχει ακόμη τεθεί σε λειτουργία. Τα δύο μεγέθη αποτελούν την ίδια διαπίστωση ειπωμένη από δύο πλευρές: ο μηχανισμός ανάκτησης λειτουργεί με ρυθμό που δεν επαρκεί για την εκκαθάριση του αποθέματος εντός ορατού χρονικού ορίζοντα.

Το Συμβούλιο επισημαίνει ότι στόχοι μείωσης των χρόνων εκδίκασης που δεν συνοδεύονται από αντίστοιχη ενίσχυση σε ανθρώπινο δυναμικό και υποδομές — η δαπάνη για τη λειτουργία των δικαστηρίων ανέρχεται σε 0,14% του ΑΕΠ, τη δεύτερη χαμηλότερη αναλογία της Ένωσης — ενέχουν αυξημένο κίνδυνο μη επίτευξης, και εισηγείται τη δημοσιοποίηση ανάλυσης των μεταβολών του αποθέματος κατά αιτία, ώστε να καθίσταται δυνατή η παρακολούθηση του ρυθμού πραγματικής εξυγίανσης. Αναλυτική τεκμηρίωση στο Παράρτημα ΣΤ.

6.6.4 Τέταρτος διάυλος: Απορρόφηση πόρων της ΕΕ

Η καθυστέρηση στην υλοποίηση μεγάλων αναπτυξιακών έργων και η μη έγκαιρη ολοκλήρωση έργων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συνιστούν τον σημαντικότερο άμεσο δημοσιονομικό κίνδυνο της κατηγορίας. Η υλοποίηση του αναπτυξιακού προϋπολογισμού διαμορφώθηκε στο 25% κατά το πρώτο εξάμηνο του 2026, ποσοστό πανομοιότυπο με εκείνο του 2025. Καθώς οι επιχορηγήσεις του Σχεδίου εκπνέουν, κάθε έργο που δεν ολοκληρώνεται εγκαίρως είτε χάνεται είτε μετακυλίνεται στον εθνικό προϋπολογισμό. Το ζήτημα δεν αφορά μόνο την εκτέλεση: η μεταφορά δαπανών σε επόμενα έτη μετακινεί και την τροχιά των ΚΠΔ, όπως τεκμηριώνεται στην Ενότητα 5.6.

6.6.5 Θεσμική διάσταση

Οι ανωτέρω αδυναμίες δεν παρακολουθούνται συστηματικά στο πλαίσιο του δημοσιονομικού προγραμματισμού. Εισηγούμαστε τη συμπερίληψη, στη δήλωση δημοσιονομικών κινδύνων που προτείνουμε στην Ενότητα 6.4 ποσοτικοποιημένης εκτίμησης της μεσοπρόθεσμης δημοσιονομικής επίπτωσης των διαρθρωτικών αδυναμιών.

6.7. Γήρανση και συντάξεις

Η γήρανση συνιστά το σοβαρότερο μακροπρόθεσμο δημοσιονομικό κίνδυνο, με τη συνταξιοδοτική δαπάνη να προβλέπεται αυξημένη κατά 3,6¹²⁷ π.μ. του ΑΕΠ έως το 2070. Το μέγεθος αυτό δεν αποτελεί πρόβλεψη αλλά αποτέλεσμα υπό όρους: προϋποθέτει τις προβλεπόμενες στο κυπριακό νόμο, σύνδεση της ηλικίας συνταξιοδότησης με το προσδόκιμο ζωής, αύξηση των συνεισφορών το 2029, 2034 και 2039 και παραχώρησης αυξήσεων με βάση τον καθορισμένο δείκτη.

Δεδομένων των πιο πάνω, το ΔΣΚ εισηγείται η επικείμενη νέα αναλογιστική μελέτη να συνοδεύεται με σενάρια ευαισθησίας σε ότι αφορά το όριο αφυπηρέτησης, τις τριμερείς συνεισφορές και του δείκτη βάση του οποίου θα παραχωρούνται οι αυξήσεις στις συντάξεις.

Η δημοσιοποίηση της αναλογιστικής μελέτης, των παραδοχών της και των αναλύσεων ευαισθησίας αποτελεί προϋπόθεση για την αξιόπιστη αποτίμηση της βιωσιμότητας και της επάρκειας των συντάξεων.

Δεδομένων των αναπόφευκτων επιπτώσεων των δημογραφικών εξελίξεων και της γήρανσης πληθυσμού καθίσταται αναγκαία η σταδιακή επέκταση του λεγόμενου 2ου πυλώνα δηλαδή των Ταμείων Προνοίας, και η ενδυνάμωση του 3ου πυλώνα, δηλαδή της ιδιωτικής ασφάλισης ώστε να δημιουργηθούν συνθήκες επάρκειας των συντάξεων για το σύνολο του πληθυσμού.

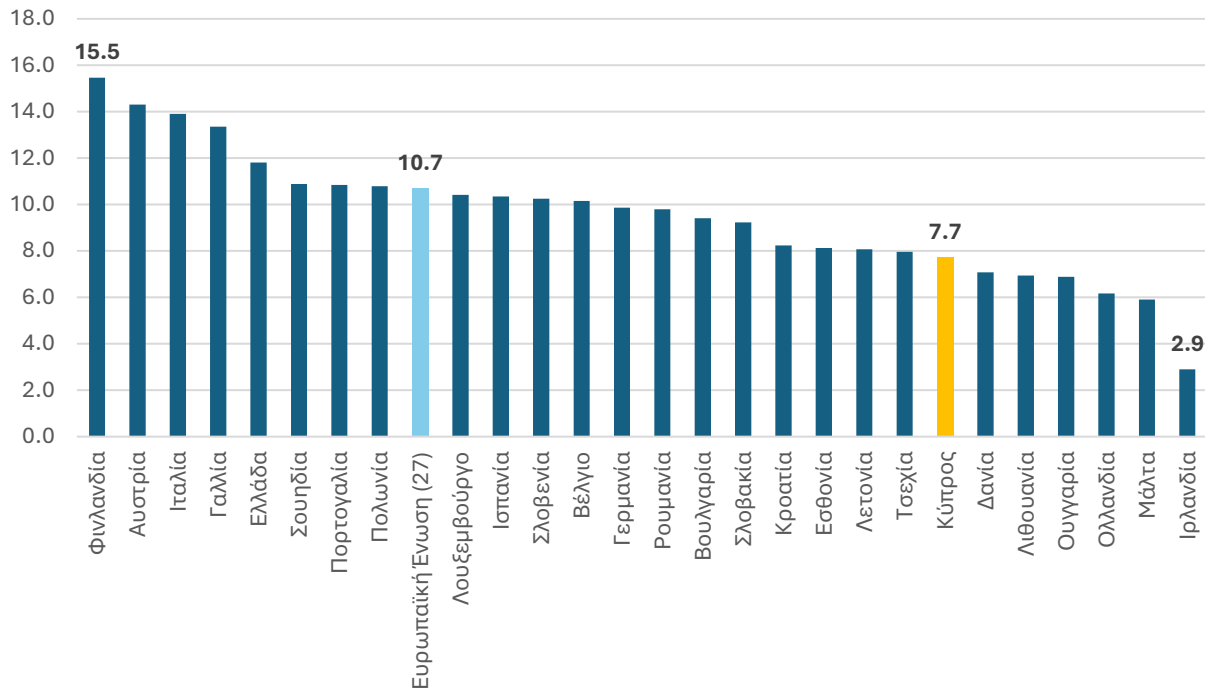
Η δημόσια δαπάνη για γήρας στην Κύπρο ανήλθε το 2024 σε 7,7% του ΑΕΠ, έναντι 10,7% κατά μέσο όρο στην ΕΕ. Το επίπεδο αυτό αντανακλά σε σημαντικό βαθμό τη δημογραφική σύνθεση: ο πληθυσμός ηλικίας 65 ετών και άνω αντιστοιχεί στο 17% του συνόλου, από τα χαμηλότερα ποσοστά της Ένωσης. Η σημερινή δημοσιονομική συγκράτηση είναι επομένως συνάρτηση και της ηλικιακής δομής, η οποία μεταβάλλεται ταχέως.

Η γήρανση αποτελεί το σοβαρότερο μακροχρόνιο δημοσιονομικό κίνδυνο. Σύμφωνα με τις προβολές της Επιτροπής, η δημόσια συνταξιοδοτική δαπάνη στην Κύπρο αναμένεται να αυξηθεί από 8,2% του ΑΕΠ το 2022 σε 11,8% το 2070, με κορύφωση 12,5% το 2065. Η μεταβολή των 3,6 π.μ. συγκαταλέγεται στις υψηλότερες της Ένωσης, όπου ο μέσος όρος αυξάνεται κατά 0,4 μονάδες. Η άνοδος οφείλεται κατά κύριο λόγο στην επιδείνωση του δείκτη εξάρτησης ηλικιωμένων, η οποία από μόνη της συνεισφέρει 7,8 μονάδες, ενώ αντισταθμίζεται μερικώς από

¹²⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής – Ομάδα Εργασίας για τη Γήρανση, *2024 Ageing Report – Cyprus Country Fiche*, 1 Δεκεμβρίου 2023, Πίνακας 6, σ. 13. Οι προβολές αποτυπώνουν το συνταξιοδοτικό σύστημα όπως ίσχυε την 1η Δεκεμβρίου 2023 και δεν ενσωματώνουν την υπό εξέταση συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση.

τη μείωση του δείκτη παροχών¹²⁸ και του δείκτη κάλυψης¹²⁹, κατά 1,5 και 1,6 μονάδες αντιστοίχως.¹³⁰

Γράφημα 54. Δημόσια δαπάνη για γήρας, 2024 (% ΑΕΠ)

Πηγή: Eurostat, κωδικοί σειρών gov_10a_exp και tec00001 - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Σημείωση: Δαπάνη γενικής κυβέρνησης κατά την ταξινόμηση COFOG, κατηγορία GF1002 «Γήρας», που περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο συντάξεις γήρατος και δεν καλύπτει δαπάνες υγείας, μακροχρόνιας φροντίδας ή επιζώντων. Πρόκειται για πραγματοποιηθείσα δαπάνη και όχι για προβολή. Η γραμμή αναφοράς παρουσιάζει τον σταθμισμένο μέσο όρο της Ένωσης.

Η συγκράτηση της αύξησης στις 3,6 μονάδες προϋποθέτει, επομένως, ότι θα υλοποιηθούν πλήρως τόσο η σύνδεση της ηλικίας συνταξιοδότησης με το προσδόκιμο ζωής όσο και η προβλεπόμενη υποχώρηση του δείκτη παροχών. Εάν οποιοδήποτε από τα δύο δεν επιτευχθεί, η δαπάνη του 2070 εκτιμάται ότι θα αυξηθεί κατά περίπου 2,1–2,5 π.μ. του ΑΕΠ, αναλόγως του

¹²⁸ Δείκτης κάλυψης (coverage ratio) = αριθμός συνταξιούχων / πληθυσμός 65+

Πόσοι εισπράττουν σύνταξη σε σχέση με τους ηλικιωμένους. Μπορεί να ξεπερνά το 100%, γιατί ο αριθμητής περιλαμβάνει και όσους συνταξιοδοτούνται πριν τα 65 — πρόωρες, αναπηρίας, χηρείας.

Στην Κύπρο πέφτει κατά 1,6 μονάδες, επειδή ανεβαίνει η ηλικία συνταξιοδότησης. Καθώς το όριο συνδέεται με το προσδόκιμο ζωής, όλο και λιγότεροι από τους 65+ θα λαμβάνουν σύνταξη σε κάθε δεδομένη στιγμή. Αυτό μειώνει τη δαπάνη.

¹²⁹ Δείκτης παροχών (benefit ratio) = μέση σύνταξη / μέσος μισθός στην οικονομία

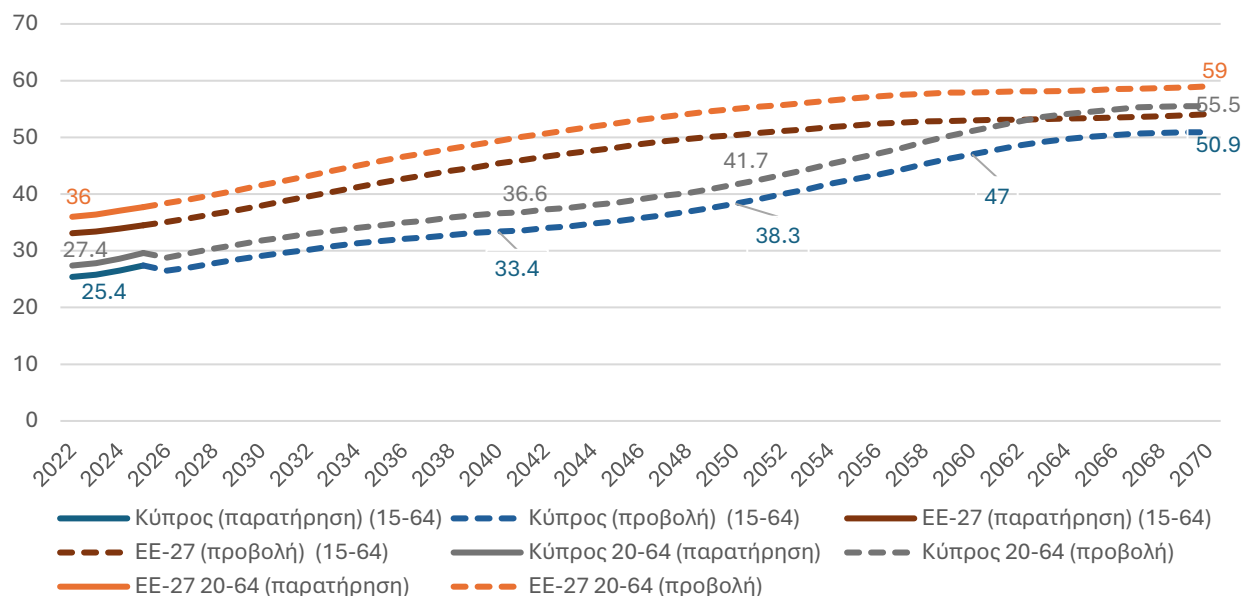
Πόσο γενναιόδωρη είναι η μέση σύνταξη σε σχέση με τους μισθούς. Στην Κύπρο πέφτει από 57% το 2022 σε 49% το 2070, δηλαδή κατά 8 π.μ., και συνεισφέρει μείωση 1,5 μονάδας στη δαπάνη.

Η αιτία είναι κυρίως το κλείσιμο του ΣΣΚΥ σε νέα μέλη από το 2011. Οι δημόσιοι υπάλληλοι που είχαν το γενναιόδωρο δεύτερο σκέλος σταδιακά αποσύρονται και δεν αντικαθίστανται.

¹³⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Οικονομική Πολιτική Επιτροπή – Ομάδα Εργασίας για τη Γήρανση, 2024 Ageing Report – Cyprus Country Fiche, 1 Δεκεμβρίου 2023, Πίνακες 6 και 8. Διαθέσιμο στο: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/8c799e80-b798-47c0-a922-72accd5a0f59_en?filename=2024-ageing-report-country-fiche-Cyprus.pdf

σεναρίου¹³¹ και επηρεάζει ουσιαστικά τη βιωσιμότητα του ταμείου κοινωνικής ασφάλισης. Το Συμβούλιο συστήνει τη διεξαγωγή μελετών ευαισθησίας ειδικότερα σε ότι αφορά ενδεχόμενη διαφοροποίηση της πολιτικής συνταξιοδότησης με το προσδόκιμο ζωής.

Γράφημα 55. Δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων, Κύπρος και ΕΕ, 2022-2070 (%)

Πηγή: Eurostat, κωδικοί σειρών *demo_rjangroup* (παρατηρήσεις) και *proj_23ndbi* (προβολές)- Επεξεργασία: ΔΣΚ.
Σημείωση: Ο δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων ορίζεται ως ο λόγος του πληθυσμού ηλικίας 65 ετών και άνω προς τον πληθυσμό ηλικίας 20 έως 64 ετών, την 1η Ιανουαρίου κάθε έτους. Οι προβολές αντιστοιχούν στο βασικό σενάριο των πληθυσμιακών προβολών EUROPOP2023, με έτος βάσης το 2022. Η πραγματική εξέλιξη του δείκτη απέκλινε από την προβλεπόμενη, γεγονός που εξηγεί την ασυνέχεια των γραμμών στο σημείο μετάβασης από τις παρατηρήσεις στις προβολές.

Οι προβολές αυτές προηγούνται της συνταξιοδοτικής μεταρρύθμισης που βρίσκεται σε εξέλιξη και δεν την ενσωματώνουν. Παράλληλα δε λαμβάνεται υπόψη η ενδεχόμενη αναδιάρθρωση του αποθεματικού του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με μετάβαση από λογιστική απαίτηση έναντι της Κεντρικής Κυβέρνησης σε πραγματικά χρηματοδοτούμενο και επανεπενδύσιμο αποθεματικό. Πρόκειται για μεταβολή που, εφόσον υλοποιηθεί, μεταβάλλει ουσιαστικά τη μακροχρόνια δημοσιονομική εικόνα.

Ως προς την υπό εξέταση συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση, το ΔΣΚ αξιολογεί κατ' αρχήν θετικά βασικές κατευθύνσεις της, περιλαμβανομένης της διατήρησης της κανονικής ηλικίας συνταξιοδότησης στα 65 έτη, της προβλεπόμενης δυνατότητας προαιρετικής συνέχισης της

¹³¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Οικονομική Πολιτική Επιτροπή – Ομάδα Εργασίας για τη Γήρανση, 2024 Ageing Report – Cyprus Country Fiche, 1.12.23, Πίνακας 17 και σχετική ανάλυση, σσ. 23–24
https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/8c799e80-b798-47c0-a922-72accd5a0f59_en?filename=2024-ageing-report-country-fiche-Cyprus.pdf

εργασίας και της καταβολής εισφορών μέχρι τα 67 έτη¹³², με αντίστοιχη αύξηση της σύνταξης και της ενίσχυσης των χαμηλοσυνταξιούχων και της βασικής σύνταξης. Παράλληλα, θεωρεί αναγκαία τη σταδιακή ανάπτυξη του δεύτερου και του τρίτου πυλώνα¹³³ συνταξιοδότησης, ώστε να ενισχυθεί η μακροχρόνια επάρκεια των συντάξεων. Κρίσιμα ζητήματα παραμένουν το δημοσιονομικό κόστος και ο τρόπος χρηματοδότησης της μεταρρύθμισης, τα οποία πρέπει να αξιολογηθούν βάσει πλήρους αναλογιστικής τεκμηρίωσης. Σε ό,τι αφορά το αποθεματικό του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το ΔΣΚ θεωρεί ορθή τη σταδιακή, σε βάθος χρόνου, διαφοροποίηση των επενδύσεων του, υπό την προϋπόθεση επαγγελματικής και συνετής διαχείρισης και υιοθέτησης επενδυτικής πολιτικής χαμηλού κινδύνου.

Οι διαθέσιμες προκαταρκτικές εκτιμήσεις καταδεικνύουν ότι η μεταρρύθμιση έχει διαφορετική επίπτωση στα επιμέρους υποσύνολα της Γενικής Κυβέρνησης. Η αναδιάρθρωση ορισμένων υφιστάμενων παροχών δύναται να μειώνει συγκεκριμένες δαπάνες της Κεντρικής Κυβέρνησης, ενώ η ανάληψη πρόσθετων υποχρεώσεων από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μεταξύ άλλων λόγω των αλλαγών στην αναλογιστική μείωση, στον συντελεστή συσσώρευσης της συμπληρωματικής σύνταξης και στην κλιμακωτή απόδοση των αυξήσεων αυξάνει τις δαπάνες του Ταμείου. Σε ενοποιημένη βάση, συνεπώς, προκύπτει πρόσθετη επιβάρυνση για τη Γενική Κυβέρνηση και αυξητική επίδραση στις Καθαρές Πρωτογενείς Δαπάνες. Το τελικό μέγεθος της επίπτωσης εξαρτάται από τον βαθμό στόχευσης των παροχών, την ταχύτητα εφαρμογής της μεταρρύθμισης και τις τελικές παραμέτρους χρηματοδότησής της.

Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην ανάλυση ευαισθησίας. Προβολές σε ορίζοντα τριάντα πέντε ετών παράγουν μεγέθη που προκύπτουν από ανατοκισμό επί δεκαετίες και είναι, εξ ορισμού ευαίσθητα, στις παραδοχές απόδοσης, ρυθμού ανάπτυξης και κόστους δανεισμού. Η καθαρή επίπτωση στη Γενική Κυβέρνηση εξαρτάται καθοριστικά από τη διαφορά μεταξύ της πραγματικής απόδοσης του αποθεματικού και του οριακού κόστους δανεισμού του κράτους: εφόσον η απόδοση υπολείπεται του κόστους, η καθαρή θέση επιδεινώνεται. Το Συμβούλιο θεωρεί ότι κανένα συμπέρασμα περί μακροχρόνιας βιωσιμότητας δεν μπορεί να θεωρηθεί ασφαλές χωρίς σενάρια χαμηλών αποδόσεων και δυσμενέστερης δημογραφικής εξέλιξης.

Το Συμβούλιο εισηγείται τη δημοσιοποίηση της αναλογιστικής μελέτης και των παραδοχών της, καθώς και τη διενέργεια συγκριτικής αναλογιστικής αξιολόγησης του υφιστάμενου και του προτεινόμενου συνταξιοδοτικού συστήματος, με ακριβώς τις ίδιες παραδοχές ως προς τη δημογραφική εξέλιξη, τους μισθούς, τη μετανάστευση, την απασχόληση και τις επενδυτικές αποδόσεις και με χρονικό ορίζοντα τουλάχιστον έως το 2080. Η αξιολόγηση θα πρέπει να συνοδεύεται από αναλύσεις ευαισθησίας, αποσαφήνιση της ταξινόμησης κατά ESA και θέσπιση πλαισίου διακυβέρνησης του αποθεματικού πριν από την υλοποίηση της μεταρρύθμισης. Ο

¹³² Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, *Σύνοψη Συνταξιοδοτικής Μεταρρύθμισης*, Σεπτέμβριος 2026. <https://www.gov.cy/ergasia-kai-koinonikes-asfaliseis/dimosia-diavoulefsi-gia-to-tropopoiitiko-nomoschedio-ton-peri-koinonikon-asfaliseon-nomous-tou-2010-eos-2026/>

¹³³ Στο σύστημα των τριών πυλώνων, ο πρώτος πυλώνας αφορά την υποχρεωτική δημόσια κοινωνική ασφάλιση και τη θεσμοθετημένη σύνταξη που χρηματοδοτείται κυρίως μέσω εισφορών εργαζομένων, εργοδοτών και του κράτους. Ο δεύτερος πυλώνας αφορά συμπληρωματικά επαγγελματικά συνταξιοδοτικά σχέδια που συνδέονται με την απασχόληση, όπως τα ταμεία προνοίας και άλλα επαγγελματικά συνταξιοδοτικά ταμεία. Ο τρίτος πυλώνας αφορά την προαιρετική ατομική συνταξιοδοτική αποταμίευση, μέσω προσωπικών συνταξιοδοτικών ή ασφαλιστικών προϊόντων.

κίνδυνος αξιολογείται ως υψηλής επίπτωσης και μακροπρόθεσμου ορίζοντα, ενώ ο βαθμός αβεβαιότητας παραμένει υψηλός έως ότου καταστεί δυνατή η ανεξάρτητη επαλήθευση των αποτελεσμάτων.

6.8. Συνολική αποτίμηση

Η αποτίμηση που ακολουθεί συνοψίζει τους κινδύνους των προηγούμενων υποενοτήτων κατά πιθανότητα εκδήλωσης τους, δημοσιονομική επίπτωση και χρονικό ορίζοντα. Η κατάταξη δεν αποτελεί πρόβλεψη αλλά εργαλείο ιεράρχησης της προσοχής: υψηλή επίπτωση με μακρύ ορίζοντα απαιτεί προετοιμασία σήμερα, ενώ κίνδυνος ήδη εκδηλωμένος απαιτεί απόφαση.

Η αποτίμηση βασίζεται στα ακόλουθα κριτήρια. Ως προς την πιθανότητα, ο κίνδυνος χαρακτηρίζεται εκδηλωμένος όταν έχει ήδη επέλθει, υψηλός όταν η εκδήλωσή του απορρέει από ήδη διαπιστωμένη τάση ή δεδομένη εξέλιξη, και μέτριος όταν εξαρτάται από γεγονότα των οποίων η επέλευση δεν είναι βέβαιη. Ως προς την επίπτωση, ως υψηλή χαρακτηρίζεται δημοσιονομική επιβάρυνση δυνάμενη να υπερβεί τη μία π.μ. του ΑΕΠ σε ετήσια βάση ή να μεταβάλει διαρθρωτικά την τροχιά των δαπανών, ως μέτρια επιβάρυνση εντός του εύρους των υφιστάμενων δημοσιονομικών περιθωρίων, και ως χαμηλή επιβάρυνση απορροφήσιμη χωρίς μεταβολή του προγραμματισμού. Ο ορίζοντας ορίζεται ως βραχυπρόθεσμος έως δύο έτη, μεσοπρόθεσμος έως πέντε και μακροπρόθεσμος πέραν αυτών.

Η αιτιολόγηση των επιμέρους αποτιμήσεων έχει ως εξής. Η απόκλιση από την τροχιά των καθαρών δαπανών χαρακτηρίζεται ως εκδηλωμένη διότι έχει ήδη καταγραφεί, με μέτρια επίπτωση καθώς οι πρακτικές συνέπειες περιορίζονται από τον χαμηλό λόγο χρέους. Η γήρανση αποτιμάται ως υψηλής πιθανότητας, δεδομένου ότι η δημογραφική εξέλιξη είναι προδιαγεγραμμένη και όχι ενδεχόμενη, και υψηλής επίπτωσης, καθώς οι προβολές συνεπάγονται διαρθρωτική μετατόπιση της τροχιάς των δαπανών κατά π.μ. του ΑΕΠ. Οι κλιματικοί κίνδυνοι αποτιμώνται ως υψηλής επίπτωσης παρά το περιορισμένο μέγεθος της μέχρι σήμερα καταγεγραμμένης δαπάνης, διότι η κατανομή των ζημιών είναι έντονα ασύμμετρη και η ασφαλιστική κάλυψη σχεδόν ανύπαρκτη. Η πιθανότητα αποτιμάται ως μέτρια, καθώς η επέλευση μεμονωμένου γεγονότος μεγάλης κλίμακας δεν είναι βέβαιη. Οι διαρθρωτικές αδυναμίες αποτιμώνται ως υψηλής πιθανότητας, εφόσον είναι ήδη μετρημένες και επίμονες, με μέτρια επίπτωση λόγω του έμμεσου και σταδιακού χαρακτήρα του διαύλου.

Πίνακας 9. Αποτίμηση δημοσιονομικών κινδύνων

Κίνδυνος	Δίαυλος	Πιθανότητα	Επίπτωση	Ορίζοντας	Ενδεικτικό μέγεθος	Ενότητα
Μη συμμόρφωση με την τροχιά ΚΠΔ	Άμεσος	Εκδηλωμένος	Μέτρια	Βραχυπρόθεσμος	Σωρευτική απόκλιση 1,8% ΑΕΠ έναντι περιθωρίου 0,6% Ανάπτυξη 2,6% από 3,8%, μέτρα στήριξης 0,1-0,3% ΑΕΠ	5.6
Εξωτερικό περιβάλλον και ενέργεια	Άμεσος	Υψηλή	Μέτρια	Βραχυπρόθεσμος	Αιτήσεις ΕΤΑ €2 δισ., εκθέσεις ΚΕΔΙΠΕΣ εντός ΓΚ 98%	3.1, 3.5, 3.6
Ενδεχόμενες υποχρεώσεις	Άμεσος	Μέτρια	Μέτρια	Μεσοπρόθεσμος	ανασφάλιστο έναντι 80,5% στην ΕΕ, πυρκαγιές 2025 σε 0,05% ΑΕΠ Δαπάνη γήρατος 7,7% ΑΕΠ	5.6, 5.7, 6.4
Κλιματικοί κίνδυνοι	Άμεσος	Μέτρια	Υψηλή	Μεσο- και μακροπρόθεσμος	σήμερα, δείκτης εξάρτησης προς διπλασιασμό έως 2070 ΜΕΧ οικονομίας 53,1% ΑΕΠ, Ε&Α 0,65% έναντι 2,24%, ΤΝ 9,3% έναντι 20,0%	6.5
Γήρανση και συντάξεις	Άμεσος	Υψηλή	Υψηλή	Μακροπρόθεσμος		5.7, 6.6
Διαρθρωτικές αδυναμίες	Έμμεσος	Υψηλή	Μέτρια	Μεσοπρόθεσμος		6.6

Πηγή: Εκτιμήσεις ΔΣΚ, βάσει των στοιχείων και των πηγών που παρατίθενται στις επιμέρους ενότητες.

Σημείωση: Η πιθανότητα και η επίπτωση αποτιμώνται σε τρεις βαθμίδες (χαμηλή, μέτρια, υψηλή). Ως «εκδηλωμένος» χαρακτηρίζεται κίνδυνος που έχει ήδη επέλθει και του οποίου εκκρεμεί η αντιμετώπιση, όχι η πρόληψη. Η επίπτωση αφορά τη δημοσιονομική θέση της Γενικής Κυβέρνησης και όχι το μέγεθος του υποκείμενου φαινομένου. Η αποτίμηση βασίζεται στα κριτήρια που περιγράφονται ανωτέρω και συνιστά ποιοτική κρίση του Συμβουλίου επί των μεγεθών που τεκμηριώνονται στις επιμέρους υποενότητες. Δεν προκύπτει από στοχαστικό υπόδειγμα ούτε αποτελεί εκτίμηση πιθανότητας με στατιστική έννοια.

7. Συμπεράσματα

Η κυπριακή οικονομία διατήρησε ικανοποιητική ανάπτυξη το 2025 με υψηλό επίπεδο απασχόλησης και χαμηλή ανεργία. Το 2026 αναμένεται μικρή επιβράδυνση, λόγω γεωπολιτικών και ενεργειακών προκλήσεων. Η συνύπαρξη χαμηλής ανεργίας και αυξημένων κενών θέσεων καταδεικνύει στενότητα και αναντιστοιχίες δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας. Επομένως, η οικονομική ανάπτυξη, από μακροπρόθεσμη οπτική δε μπορεί να εξακολουθήσει να στηρίζεται στην αύξηση της απασχόλησης. Όπως έχουμε επισημάνει, στα πλαίσια της παρούσης Έκθεσης απαιτούνται ουσιαστική βελτίωση της παραγωγικότητας, αναβάθμιση δεξιοτήτων, παραγωγικές επενδύσεις και ταχύτερη υιοθέτηση σύγχρονης τεχνολογίας.

Εν μέσω των γεωπολιτικών εξελίξεων, οι πληθωριστικές πιέσεις έχουν επανεμφανιστεί το 2026, κυρίως λόγω αύξησης των διεθνών τιμών ενέργειας. Η εξέλιξη αυτή επιβαρύνει το ήδη ελλειμματικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών του οποίου το έλλειμμα παραμένει υψηλό και έχει διαρθρωτικού χαρακτήρα. Αναδεικνύεται η αυξημένη έκθεση της κυπριακής οικονομίας σε εξελίξεις στις διεθνείς αγορές ενέργειας, οι οποίες επηρεάζουν ταυτόχρονα τον πληθωρισμό και το εξωτερικό ισοζύγιο. Στο πλαίσιο αυτό τυχόν δημοσιονομική στήριξη πρέπει να είναι προσωρινή, στοχευμένη και πλήρως κοστολογημένη.

Παρά την γεωπολιτική αστάθεια, η δημοσιονομική θέση της Κύπρου παραμένει ικανοποιητική, με διατηρούμενα πρωτογενή πλεονάσματα που συνεχίζουν να οδηγούν στην ταχεία αποκλιμάκωση του χρέους. Ωστόσο η μικρή χαλάρωση για το 2026, η αύξηση των ανελαστικών δαπανών και, ειδικότερα, του κρατικού μισθολογίου απαιτεί συνετή διαχείριση, σταθερή πολιτική δέσμευση και αποφασιστικότητα απέναντι σε πιέσεις για περαιτέρω υπέρμετρη διεύρυνση μισθολογικών δαπανών. Η ποιότητα των δημόσιων δαπανών πρέπει να αποτελέσει κεντρική προτεραιότητα. Επομένως, επισημαίνουμε πως η άνοδος του κρατικού μισθολογίου και των μη στοχευμένων κοινωνικών παροχών αυξάνει την ακαμψία των δημοσίων δαπανών. Παράλληλα, η χαμηλή εκτέλεση του αναπτυξιακού προϋπολογισμού υποδηλώνει χρόνιες αδυναμίες σχεδιασμού και υλοποίησης. Περαιτέρω, η συστηματική εγγραφή ορισμένων κονδυλίων στον αρχικό προϋπολογισμό σε επίπεδα σημαντικά χαμηλότερα της αναμενόμενης δαπάνης, με εκ των υστέρων κάλυψη μέσω συμπληρωματικών πιστώσεων, αποδυναμώνει την αποτελεσματικότητα του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Όσον αφορά την κοινωνική πολιτική, η αύξηση της κοινωνικής δαπάνης δεν συνοδεύεται από ανάλογη βελτίωση της αναδιανομής επομένως προτεραιότητα είναι η καλύτερη στόχευση, ειδικά για ευάλωτες ομάδες και τους ηλικιωμένους.

Η ανάλυση βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους της Κύπρου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατατάσσει την Κύπρο ευνοϊκά σε κάθε διάσταση που αφορά την παρούσα και τη μελλοντική της πορεία. Η μοναδική επιφύλαξη προέρχεται από το σενάριο που ενσωματώνει τη δημοσιονομική συμπεριφορά ορισμένων περιόδων του παρελθόντος εξακολουθούν να επιβαρύνουν την αξιολόγηση της χώρας. Η διαπίστωση αυτή αποτελεί το ισχυρό επιχείρημα υπέρ της συνεπούς, χωρίς παλινδρομήσεις, δημοσιονομικής πειθαρχίας.

Κύρια επιφύλαξη του Συμβουλίου αποτελεί η πορεία των Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών. Με επιστολή του προς τον Υπουργό Οικονομικών τον Απρίλιο του 2026, το Συμβούλιο είχε

επισημάνει ότι η προκαταρκτική τροχιά έθετε τη χώρα εκτός των υποχρεώσεών της και ότι ο κίνδυνος τελικής περαιτέρω υπέρβασης έπρεπε να θεωρείται ιδιαίτερα υψηλός. Η εκτίμηση αυτή επαληθεύθηκε: η αύξηση των ΚΠΔ του 2025 διαμορφώθηκε σε 9,4% έναντι ορίου 6%, , ενώ η ίδια η Ετήσια Έκθεση Προόδου, που δημοσιεύει το Υπουργείο Οικονομικών διαπιστώνει ότι η συμμόρφωση για το σύνολο της περιόδου προσαρμογής δεν μπορεί να διασφαλιστεί. Η υπέρβαση δεν αποτελεί πλέον δυνητικό κίνδυνο αλλά διαπιστωμένη εξέλιξη, την οποία αναγνώρισε και το Συμβούλιο της ΕΕ με τη Σύστασή του της 10ης Ιουλίου 2026. Η ευνοϊκή πορεία του δημόσιου χρέους περιορίζει τις πρακτικές συνέπειες και λειτουργεί ως ουσιαστική άμυνα για τη Δημοκρατία. Ωστόσο δεν αναιρεί, τη θεσμική δέσμευση, καθώς η συμμόρφωση αξιολογείται με βάση τις καθαρές δαπάνες και όχι την πορεία του χρέους.

Οι στρατηγικές επιλογές/ συστάσεις του Συμβουλίου απορρέουν άμεσα από τους κινδύνους που εντοπίζονται στην Έκθεση και αποσκοπούν τόσο στον περιορισμό της πιθανότητας πραγματοποίησής τους όσο και στη μείωση της δυνητικής δημοσιονομικής τους επίπτωσης. Ειδικότερα:

Συνετή δημοσιονομική πολιτική. Η απόκλιση από την εγκεκριμένη τροχιά των ΚΠΔ αποτελεί τον σημαντικότερο άμεσο βραχυπρόθεσμο κίνδυνο. Ειδικότερες συστάσεις περιλαμβάνει τη συγκράτηση των καταναλωτικών δαπανών, το τεκμηριωμένο προγραμματισμό των προσλήψεων, τον περιορισμό οριζόντιων αυξήσεων και, κυρίως, τη ρητή ενσωμάτωση της τροχιάς των ΚΠΔ στον ετήσιο Προϋπολογισμό και στο Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η εισήγηση για μετεξέλιξη της Αυτόματης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής, ώστε να αποδίδεται ως ενιαίο ποσό με ανώτατο όριο αντί ποσοστού, με σύνδεση των λοιπών αυξήσεων με την παραγωγικότητα.

Αναβάθμιση των δημόσιων επενδύσεων. Η υλοποίηση του αναπτυξιακού προϋπολογισμού παρέμεινε μόλις στο 25% κατά το πρώτο εξάμηνο του 2026, επιβεβαιώνοντας χρόνιες διοικητικές αδυναμίες και ένταξη μη ώριμων έργων στον Προϋπολογισμό. Ειδικότερα, οι συστάσεις του Συμβουλίου περιλαμβάνουν τη θεσμοθετημένη υιοθέτηση ανάλυση κόστους-οφέλους, ένταξη μόνο ώριμων έργων και προτεραιότητα σε επενδύσεις υψηλής απόδοσης στην ενέργεια, την κλιματική προσαρμογή, τις ψηφιακές υποδομές και τις βιώσιμες μεταφορές.

Αναδιάρθρωση κοινωνικών δαπανών. Η ανάλυση καταδεικνύει περιορισμένη αναδιανεμητική αποτελεσματικότητα, ανεπαρκή στόχευση οριζόντιων μέτρων και αυξανόμενες μακροχρόνιες συνταξιοδοτικές πιέσεις. Οι συστάσεις περιλαμβάνουν την καλύτερη στόχευση των παροχών και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων τους από κοινωνική οπτική, την υιοθέτηση προσωρινών μέτρων για αντιμετώπιση έκτακτων, μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού και σταδιακή δημιουργία πραγματικών και ρευστοποιήσιμων αποθεματικών στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Ενίσχυση των εσόδων. Η προβλεπόμενη υποχώρηση των συνολικών εσόδων και μεταβιβάσεων από ΕΕ, σε συνδυασμό με τις διαρθρωτικές αδυναμίες που περιορίζουν τη μελλοντική φορολογική βάση, δημιουργεί κίνδυνο μόνιμου δημοσιονομικού κενού εάν προσωρινές εισπράξεις χρησιμοποιηθούν για μόνιμες υποχρεώσεις. Οι συστάσεις περιλαμβάνουν τη φορολογική μεταρρύθμιση με βάση περιβαλλοντικά κριτήρια , τη ενίσχυση της συμμόρφωσης και της είσπραξης καθυστερημένων οφειλών.

Θεσμοθέτηση δεσμευτικού τριετούς δημοσιονομικού πλαισίου. Μελλοντικές παρεμβάσεις μέσω του Εθνικού Ταμείου Αλληλεγγύης, αποκλίσεις από τις εκτιμήσεις για την ΚΕΔΙΠΕΣ και άλλες ενδεχόμενες υποχρεώσεις μπορούν να δημιουργήσουν πρόσθετες δαπάνες και πίεση στην τροχιά των ΚΠΔ. Οι συστάσεις του Συμβουλίου περιλαμβάνουν την ουσιαστική δέσμευση όλων των φορέων στα μεσοπρόθεσμα όρια, εκ των προτέρων ποσοτικοποίηση των σημαντικών δημοσιονομικών κινδύνων, ρητή αιτιολόγηση κάθε απόκλισης και περιορισμός της πρακτικής των συμπληρωματικών προϋπολογισμών.

Ολοκλήρωση μετάβασης στα νέα λογιστικά πρότυπα και απλοποίηση διαδικασιών. Η περιορισμένη ωριμότητα της δημόσιας λογιστικής δυσχεραίνει την έγκαιρη αποτύπωση των δημοσιονομικών δεσμεύσεων και την παρακολούθηση των κινδύνων. Η ολοκλήρωση της λογιστικής βάσης δεδομένων επιτρέπει έγκαιρη καταγραφή των υποχρεώσεων, ενώ ο προϋπολογισμός επιδόσεων συνδέει τη δαπάνη με συγκεκριμένα και μετρήσιμα αποτελέσματα. Παράλληλα, απαιτείται επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της δημόσιας διοίκησης και της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, με έμφαση στην απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών.

Επιτάχυνση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Η χαμηλή παραγωγικότητα, οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, οι καθυστερήσεις στη δικαιοσύνη, η ενεργειακή εξάρτηση, η υστέρηση στην καινοτομία και ο κίνδυνος απώλειας ενωσιακών πόρων περιορίζουν τη μελλοντική ανάπτυξη και τη φορολογική βάση και μπορούν να αυξήσουν τις ανάγκες δημόσιας δαπάνης. Για τον περιορισμό των κινδύνων απαιτούνται επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης, αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων και προετοιμασία για την τεχνητή νοημοσύνη, ενίσχυση της έρευνας και καινοτομίας, μεταρρύθμιση της αγοράς ενέργειας και έγκαιρη ολοκλήρωση των έργων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ώστε να αποφευχθεί απώλεια χρηματοδότησης από ΕΕ ή μετακύλιση του κόστους στον εθνικό Προϋπολογισμό.

Ενίσχυση της ανεξαρτησίας και της αποτελεσματικότητας των θεσμών. Είναι αναγκαία για την ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας του κράτους. Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη σημασία έχει η περαιτέρω ενίσχυση της θεσμικής βαρύτητας του ΔΣΚ, πέραν των υφιστάμενων αρμοδιοτήτων του για ανεξάρτητη αξιολόγηση και παρακολούθηση της δημοσιονομικής πολιτικής. Η πλήρης εφαρμογή της αρχής «συμμόρφωση ή αιτιολόγηση» (comply or explain), στις περιπτώσεις που προβλέπει το ευρωπαϊκό δημοσιονομικό πλαίσιο, θα ενίσχυε τη λογοδοσία έναντι των αξιολογήσεων του ΔΣΚ και, κατ' επέκταση, την αποτελεσματικότητα της δημοσιονομικής εποπτείας και την τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Α. Γνώμη Δημοσιονομικού Συμβουλίου για την Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Αρ. Εγγράφου: 2384

δημοσιονομικό συμβούλιο
fiscal council

27 Απριλίου 2026

Προς
Υπουργό Οικονομικών
κ. Μάκη Κεραυνό

Θέμα: Μακροοικονομικές και Δημοσιονομικές Προβλέψεις στο πλαίσιο του Στρατηγικού Πλαισίου Δημοσιονομικής Πολιτικής 2027-2029

Αξιότιμε Υπουργέ,

Αναφέρομαι στο πιο πάνω θέμα και στην επιστολή σας, ημερομηνίας 15 Απριλίου 2026 και Αρ. Φακ. Υ.Ο.13.24.009.003ΠΧ, και σας ενημερώνω σε σχέση με τις προβλέψεις που καταγράφονται στο πλαίσιο του Στρατηγικού Πλαισίου Δημοσιονομικής Πολιτικής 2027-2029, ότι το Δημοσιονομικό Συμβούλιο Κύπρου είναι σε θέση να τις επικυρώσει, σημειώνοντας ταυτόχρονα την υψηλή αβεβαιότητα και τις συνεχιζόμενες πιέσεις που προκύπτουν από εξωγενή ρίσκα και εσωτερικές ανισορροπίες στην οικονομία.

Η αναθεώρηση της εκτίμησης για συγκράτηση της ανάπτυξης του 2026 στο 2,7%, αντικατοπτρίζει αφενός την παραδοχή πως οι πιέσεις είναι αυξημένες και αφετέρου την εκτίμηση πως οι δυσμενείς επιπτώσεις από τις γεωπολιτικές εξελίξεις, θα είναι προσωρινές. Αντικατοπτρίζει, παράλληλα, την συνεχιζόμενη ανθεκτικότητα της οικονομίας, με σταδιακή επαναφορά του πραγματικού ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ κοντά στο 3,0% κατά τα έτη 2027-2029. Συμφωνούμε επίσης ότι η αγορά εργασίας παραμένει ισχυρή και ότι η πορεία του δημόσιου χρέους είναι θετική.

Τονίζουμε, ωστόσο, το αυξημένο απόθεμα μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων κινδύνων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή και τις ανάγκες της χώρας οι οποίες δεν μπορούν να παραμείνουν χωρίς ριζική αντιμετώπιση, η οποία θα απαιτήσει σημαντικές επενδύσεις στο μέσο διάστημα. Αυτές περιλαμβάνουν την άμυνα, τις φυσικές καταστροφές, το πρόβλημα στις συγκοινωνίες και την στέγαση, το υδατικό πρόβλημα, τις ενεργειακές πιέσεις (περιλαμβανομένου και του δικτύου), και την ψηφιακή αναδιαμόρφωση του δημόσιου τομέα. Επαναλαμβάνουμε πως οι εν λόγω ανάγκες πιθανό να φτάσουν σε σημείο κρίσης τα επόμενα χρόνια, με αποτέλεσμα να απαιτηθεί χωρίς άλλη καθυστέρηση, η ριζική (και δαπανηρή) αντιμετώπισή τους, πέρα από τα επί μέρους μέτρα που λαμβάνονται εν τω μεταξύ.

Η κύρια επιφύλαξη του Συμβουλίου αφορά στην τροχιά των Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών. Στο αναθεωρημένο ευρωπαϊκό πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης, η συμμόρφωση με την πορεία καθαρών δαπανών αποτελεί τον κεντρικό δείκτη αξιολόγησης της πορείας των Κρατών Μελών. Με βάση τα στοιχεία, οι προκαταρκτικές προβλέψεις του Υπουργείου παρουσιάζουν αύξηση ΚΠΔ, η οποία θέτει την χώρα εκτός υποχρεώσεων. Επαναλαμβάνουμε την ανησυχία μας, δε, πως η εκτίμηση για τις ΚΠΔ, η οποία είναι υψηλότερη των υποχρεώσεων της Κύπρου, πιθανόν να αποδειχθεί ιδιαίτερα αισιόδοξη. Έτσι, ο κίνδυνος υψηλότερης υπέρβασης, πρέπει να θεωρείται ιδιαίτερα υψηλός.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

δημοσιονομικό συμβούλιο
fiscal council

Σε κάθε περίπτωση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην αξιολόγηση του Προσχεδίου Προϋπολογισμού 2026, σημείωσε ότι η Κύπρος παραμένει σε δημοσιονομικό πλεόνασμα και ότι το χρέος μειώνεται, αλλά ταυτόχρονα επισήμανε κίνδυνο ουσιαστικού υπέρβασης του μέγιστου ρυθμού αύξησης των καθαρών δαπανών της Σύστασης του Συμβουλίου. Έκτοτε, ο ρυθμός αύξησης των δαπανών, έχει επιδεινωθεί, και μάλιστα με αύξηση των ανελαστικών δαπανών. Η εκτίμηση αυτή καθιστά αναγκαίο να δοθεί μεγαλύτερη βαρύτητα στην πορεία ΚΠΔ και όχι μόνο στους δείκτες ισοζυγίου και χρέους.

Επαναλαμβάνουμε πως η οπισθοβαρής δημοσιονομική διόρθωση είναι υψηλού ρίσκου, ειδικά όταν το αρχικό σκέλος της περιόδου συνοδεύεται από ανελαστικές/μόνιμες δαπάνες που χρηματοδοτούνται από προσωρινά έσοδα, από φορολογικές απώλειες ή από πολιτικές δεσμεύσεις. Η περίοδος 2027-2028 συμπίπτει επίσης με αυξημένη αβεβαιότητα ως προς την υλοποίηση επενδύσεων, την απορρόφηση ή λήξη ευρωπαϊκών προγραμμάτων και ενδεχόμενες πολιτικές πιέσεις.

Οι παράγοντες που συμβάλλουν στην υπέρβαση των ΚΠΔ περιλαμβάνουν τη φορολογική μεταρρύθμιση, επιδράσεις από την ΚΕΔΙΠΕΣ, μέτρα αντιμετώπισης πληθωριστικών πιέσεων, δαπάνες λόγω της πυρκαγιάς στην ορεινή Λεμεσό, μέτρα λόγω αφθώδους πυρετού και επιστροφή ευρωπαϊκής χορηγίας για το έργο στο Βασιλικό. Ορισμένα από αυτά τα μέτρα μπορεί να είναι νομικά, πολιτικά, κοινωνικά ή οικονομικά επιβεβλημένα. Παρά ταύτα, το δημοσιονομικό τους αποτέλεσμα πρέπει να διαχωριστεί αυστηρά σε μόνιμο, προσωρινό, εφάπαξ, ευρωπαϊκά συγχρηματοδοτούμενο ή επιλέξιμο για ειδική μεταχείριση.

Η φορολογική μεταρρύθμιση μπορεί να έχει θετική αναπτυξιακή και διαρθρωτική επίδραση. Όμως, εάν δημιουργεί καθαρό δημοσιονομικό κόστος ύψους €284 εκ. και αυξάνει την ΚΠΔ κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες, πρέπει να παρουσιαστεί μαζί με αντισταθμιστικές παρεμβάσεις ή με σαφή τεκμηρίωση ότι το κόστος είναι προσωρινό και συμβατό με την ευρωπαϊκή πορεία δαπανών. Σημειώνουμε, ωστόσο, πως η θετική πορεία του δημόσιου χρέους δίνει μεγάλα περιθώρια ακόμα και παραβίασης της εν λόγω τροχιάς δαπανών, καθώς αυτό βρίσκεται χαμηλότερα του ορίου του 60% του ΑΕΠ, με πτωτική τάση. Η αναμενόμενη αύξηση του πληθωρισμού μέσα στο 2026, αναμένεται, επιπλέον, πως αρχικά θα ασκήσει «μαθηματική» πίεση προς τα κάτω στο χρέος ως ποσοστό του ονομαστικού ΑΕΠ για το 2025-2026. Σημειώνεται επίσης, ότι στον βαθμό που οι αυξήσεις στον πληθωρισμό αυξήσουν δυσανάλογα το κόστος δανεισμού του κράτους στην πορεία, αυτό θα έχει και αρνητικές συνέπειες στα δημοσιονομικά μεγέθη. Ωστόσο, το ενδεχόμενο λήψης μέτρων κατά της Δημοκρατίας στο παρόν στάδιο κρίνεται ως απομακρυσμένο.

Όσον αφορά στα μακροοικονομικά μεγέθη, η προβλεπόμενη επιβράδυνση της ανάπτυξης το 2026 συνάδει με την επιδείνωση του εξωτερικού περιβάλλοντος, την αύξηση της γεωπολιτικής αβεβαιότητας και τις πιθανές επιπτώσεις στις εξαγωγές υπηρεσιών, στον τουρισμό και στις επενδύσεις. Η αναθεώρηση των εκτιμήσεων από πλευράς του Υπουργείου, αντικατοπτρίζει πλήρως με τις πρόσφατες εξελίξεις.

Η υπόθεση μείωσης του αριθμού τουριστών κατά 10% και των εσόδων από τουρισμό κατά 12% το 2026, εμπίπτει στο ίδιο πλαίσιο, αλλά στηρίζεται ταυτόχρονα, στην υπόθεση εργασίας πως η γεωπολιτική αστάθεια θα είναι βραχυπρόθεσμη. Εισηγούμαστε την

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

διαμόρφωση επιπλέον σεναρίων τα οποία θα περιλαμβάνουν ευρύτερες πιέσεις στην εξωτερική ζήτηση, σε περίπτωση που οι συνθήκες παραμείνουν αρνητικές.

Όσον αφορά στην εκτίμηση για τον πληθωρισμό, η οποία περιλαμβάνει αύξηση στο 4.5% για το 2026, αυτή συνάδει με το νέο πετρελαϊκό και γεωπολιτικό σοκ με διάχυση των πιέσεων στην οικονομία, σε συνδυασμό και με επιδράσεις παρονομαστή, μετά τον χαμηλό πληθωρισμό του 2025. Η αναμενόμενη αύξηση, όμως, θα ασκήσει αυξητικές πιέσεις στα κρατικά έσοδα και πτωτικές πιέσεις στο δημόσιο χρέος, μέσα από το ονομαστικό ΑΕΠ. Παρατηρείται ότι η ΚΤΚ προβλέπει χαμηλότερο πληθωρισμό, κάτω του 3% για το 2026. Σε κάθε περίπτωση, υπάρχει αρκετή αβεβαιότητα ως προς την τελική ένταση του πληθωριστικού επεισοδίου, που θα εξαρτηθεί από την διάρκεια του πολέμου. Ως εκ τούτου, η αβεβαιότητα λόγω ρευστού περιβάλλοντος απαιτεί στενή και συστηματική παρακολούθηση των πληθωριστικών πιέσεων στην οικονομία.

Συμφωνούμε πως η ανεργία αναμένεται πως θα κινηθεί ελαφρώς ανοδικά, αλλά η οικονομία θα παραμείνει κοντά σε συνθήκες πλήρους απασχόλησης. Σημειώνουμε, όμως, τον αυξημένο κίνδυνο μισθολογικών πιέσεων, ιδίως αν ο πληθωρισμός παραμείνει υψηλός ή αν ενισχυθούν οι μηχανισμοί αυτόματης προσαρμογής κόστους. Σημειώνεται πως η αύξηση του πληθωρισμού δεν αναμένεται να ασκήσει σοβαρή πίεση για τις κρατικές δαπάνες (περιλαμβανομένων λειτουργικών δαπανών και μισθολογίου) μέσα στο 2026, αλλά η πίεση θα εκδηλωθεί μέσα στο 2027.

Σημειώνουμε επίσης την προβλεπόμενη διατήρηση πλεονασμάτων Γενικής Κυβέρνησης σε όλη την περίοδο 2026-2029, η οποία παρέχει σημαντικό περιθώριο ανθεκτικότητας έναντι εξωτερικών κλυδωνισμών. Σε συνδυασμό και με την πορεία του δημόσιου χρέους, δημιουργούνται ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες για την αντιμετώπιση επιπλέον δυσμενών εξελίξεων. Συνιστάται, όμως, προσοχή έναντι νέων αστόχευτων μέτρων, τα οποία είναι εξ ορισμού σπάταλα και αναποτελεσματικά.

Επιπλέον, η οποιαδήποτε υστέρηση ανάπτυξης, τουρισμού ή εταιρικών κερδών μπορεί να επιβραδύνει τα έσοδα. Παράλληλα, καθυστερήσεις σε μεγάλα έργα συχνά μειώνουν προσωρινά τη δαπάνη, αλλά αυξάνουν το τελικό κόστος και μεταφέρουν δημοσιονομικές πιέσεις στα επόμενα έτη.

Με βάση τα πιο πάνω, το ΔΣΚ εισηγείται:

- Να κατατεθεί αναλυτικός πίνακας συμφιλίωσης των ΚΠΔ με τον ορισμό της ΕΕ, ο οποίος να περιλαμβάνει τόκους, διακριτικά μέτρα εσόδων, δαπάνες που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, εθνική συγχρηματοδότηση, κυκλικές δαπάνες ανεργίας, εφάπαξ μέτρα και την τυχόν ειδική μεταχείριση αμυντικών δαπανών.
- Να διαμορφωθούν επιπλέον σενάρια για ανάλυση ευαισθησίας των δημοσίων οικονομικών σε περίπτωση απόκλισης των τελικών στοιχείων από τις αρχικές εκτιμήσεις.
- Κάθε νέα δαπάνη ή φορολογική απώλεια στο 2026 να συνοδεύεται από ισόποση και αξιόπιστη αντιστάθμιση, εκτός εάν έχει ρητή ευρωπαϊκή εξαίρεση ή ταξινομείται ως πραγματικά εφάπαξ.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

δημοσιονομικό συμβούλιο
fiscal council

- Τα μέτρα στήριξης για ενέργεια, πληθωρισμό, φυσικές καταστροφές και ειδικούς κλάδους να είναι στοχευμένα, προσωρινά και με σαφή ημερομηνία λήξης. Οι οριζόντιες μειώσεις ΦΠΑ ή αστόχευτα επιδόματα πρέπει να αποφεύγονται, και ιδίως όταν προκαλούν αύξηση στην τροχιά των ΚΠΔ.
- Να δημιουργηθεί και να επικαιροποιείται ανά τρίμηνο πλήρης κατάλογος πολιτικών δεσμεύσεων, συμβατικών υποχρεώσεων, αναδυόμενων αναγκών και μεγάλων έργων που δεν εμφανίζονται πλήρως στις προβλέψεις. Ο κατάλογος δύναται να περιλαμβάνει κόστος, χρονισμό, φορέα υλοποίησης και δημοσιονομική ταξινόμηση. Οι εν λόγω εκτιμήσεις να περιληφθούν στον σχεδιασμό. Παρόλο ότι δεν αποτελούν Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις στην βάση των λογιστικών προτύπων, εντούτοις αποτελούν «Δυνητικές Ανάγκες» στην βάση των αναμενόμενων πραγματικών δαπανών.
- Να ενσωματωθεί δυσμενές σενάριο με χαμηλότερη ανάπτυξη, υψηλότερο ενεργειακό κόστος, βαθύτερη πτώση τουριστικών εσόδων και υψηλότερο κόστος πληθωριστικής στήριξης.
- Η αποκλιμάκωση του χρέους να συνεχιστεί, αλλά χωρίς βεβαιασμένη απομείωση ταμειακών αποθεμάτων ή απομάκρυνση από τη συνετή στρατηγική διαχείρισης δημόσιου χρέους.

Το Δημοσιονομικό Συμβούλιο αναγνωρίζει τη θετική πορεία των δημοσιονομικών ισοζυγίων και του δημόσιου χρέους, καθώς και την προσπάθεια του Υπουργείου Οικονομικών να ενσωματώσει στις προβλέψεις του την επιδείνωση του εξωτερικού περιβάλλοντος. Η πρόβλεψη διατήρησης σημαντικών πρωτογενών πλεονασμάτων και η ταχεία αποκλιμάκωση του χρέους αποτελούν ουσιαστικά θετικά στοιχεία τα οποία ενισχύουν την ικανότητα της εκτελεστικής εξουσίας να αντιδράσει σε δυσμενείς εξωγενείς εξελίξεις.

Παράλληλα, το Συμβούλιο οφείλει να επισημάνει ότι η συμμόρφωση της Δημοκρατίας με τις ευρωπαϊκές της δεσμεύσεις δεν αξιολογείται πλέον μόνο μέσω του ελλείμματος και του χρέους, αλλά κυρίως μέσω της πορείας των καθαρών δαπανών. Η παρούσα προκαταρκτική τροχιά ΚΠΔ εμφανίζει σημαντικές υπερβάσεις το 2025 και το 2026 και μέσο ρυθμό 2025-2028 υψηλότερο από τη δέσμευση. Αυτό δημιουργεί ουσιαστικό κίνδυνο μη συμβατότητας, ιδίως εάν η διόρθωση μετατεθεί στα τελευταία έτη της περιόδου. Ως προς αυτό τον κίνδυνο, όμως, αναγνωρίζεται πως η τροχιά του δημόσιου χρέους αποτελεί ουσιαστική άμυνα για την Δημοκρατία.

Με βάση τις πιο πάνω αναφορές, το Συμβούλιο μπορεί να παράσχει θετική γνώμη επί της γενικής μακροοικονομικής βάσης των προβλέψεων.

Με εκτίμηση,

Περσιάνης Μιχάλης
Πρόεδρος Δημοσιονομικού Συμβουλίου

Παράρτημα Β. Μεθοδολογία αξιολόγησης μακροοικονομικών προβλέψεων (η συστηματική μεροληψία)

1. Αντικείμενο και πλαίσιο

Το παρόν παράρτημα τεκμηριώνει αναλυτικά την εκτίμηση συστημικής μεροληψίας που παρουσιάζεται στη στήλη «Μεροληψία» του Πίνακα 2 της Ενότητας 4 για τη σύγκριση των μακροοικονομικών προβλέψεων. Η εκ των υστέρων αξιολόγηση της ακρίβειας των μακροοικονομικών και δημοσιονομικών προβλέψεων αποτελεί ρητή αρμοδιότητα του Δημοσιονομικού Συμβουλίου Κύπρου. Ειδικότερα, το άρθρο 47(2) του περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου προβλέπει την τακτική αξιολόγηση της ύπαρξης συστημικής μεροληψίας στις μακροοικονομικές και δημοσιονομικές προβλέψεις, ενώ το άρθρο 35(1)(β) εντάσσει την αξιολόγηση των προβλέψεων στο περιεχόμενο της Ενδιάμεσης Έκθεσης. Η προσέγγιση συνάδει με το άρθρο 4(6) της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ, όπως τροποποιήθηκε, το οποίο απαιτεί τακτική, αντικειμενική και συνολική εκ των υστέρων αξιολόγηση των προβλέψεων από ανεξάρτητο ή λειτουργικά αυτόνομο φορέα.

2. Ορισμός και μέθοδος

Το σφάλμα πρόβλεψης ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ της πραγματοποίησης και της αντίστοιχης πρόβλεψης, εκφρασμένη σε π.μ.. Θετική τιμή υποδηλώνει ότι η εξέλιξη ενός οικονομικού μεγέθους ήταν υψηλότερο του προβλεπόμενου, δηλαδή υπήρξε υποεκτίμηση. Η συστηματική μεροληψία εκτιμάται ως ο μέσος όρος των ετήσιων σφαλμάτων της περιόδου και ελέγχεται ως προς τη στατιστική της σημαντικότητα.

3. Αποτελέσματα

Πίνακας 10. Έλεγχος συστημικής μεροληψίας προβλέψεων για πραγματικό ρυθμό ανάπτυξης, 2006–25

Φορέας	Παρατηρήσεις	Μέση μεροληψία (π.μ.)	p (έλεγχος t)	Bootstrap 95% ΔΕ	Θετικά έτη
ΥΠΟΙΚ	15	+1,9	0,019	[+0,5, +3,3]	12/15
ΚΤΚ	16	+2,0	0,012	[+0,7, +3,3]	13/16
ΔΝΤ	19	+2,1	0,003	[+0,9, +3,3]	16/19
ΕΕ	20	+2,2	0,002	[+1,0, +3,3]	16/20

Πηγή: δημοσιευμένες προβλέψεις ΥΠΟΙΚ, ΚΤΚ, ΔΝΤ και Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Υπολογισμοί και επεξεργασία: ΔΣΚ. - Σημείωση: Θετική τιμή υποδηλώνει υποεκτίμηση. Ορίζοντας: προβλέψεις πρώτου εξαμήνου για το τρέχον έτος. Το διάστημα εμπιστοσύνης προκύπτει από 10.000 επαναδειγματοληψίες.

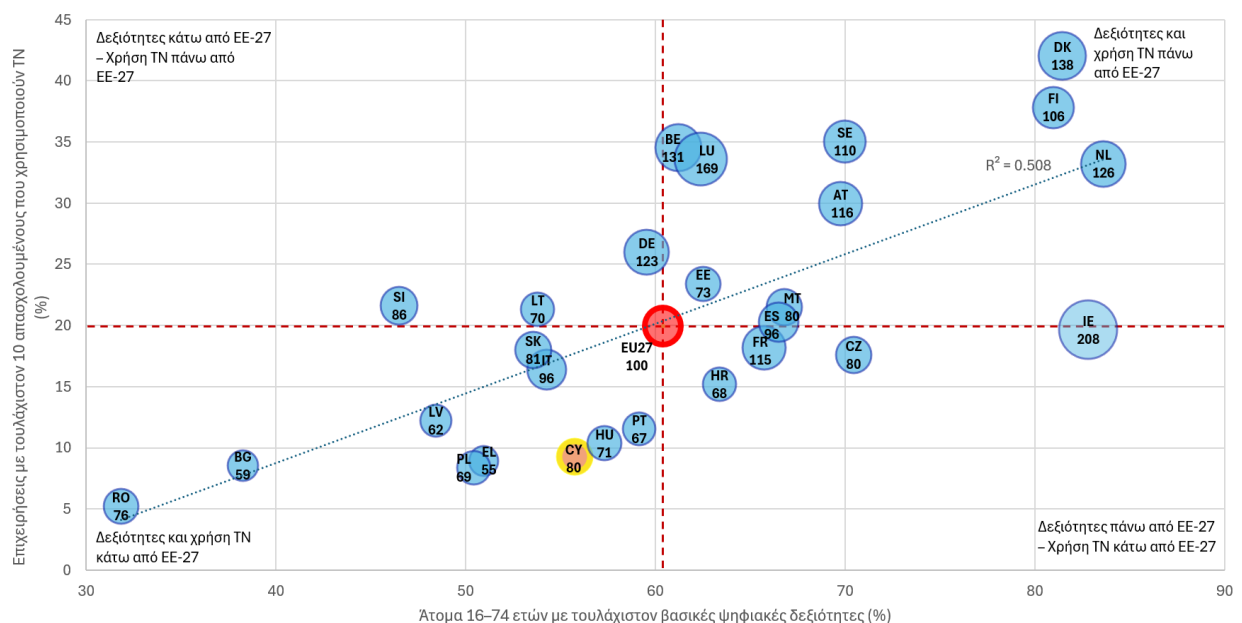
Η μεροληψία είναι θετική και στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 5% για όλους τους φορείς¹³⁴. Ιδιαίτερη σημασία έχει η διαχρονική συνέχεια του φαινομένου: η πραγματοποίηση υπερέβη την πρόβλεψη χωρίς καμία εξαίρεση επί δέκα συναπτά έτη για το ΥΠΟΙΚ (από το 2016), έντεκα για την ΚΤΚ (από το 2015), δώδεκα για το ΔΝΤ (από το 2014) και δεκατρία για την ΕΕ (από το 2013). Η τελευταία υπερεκτίμηση του ρυθμού ανάπτυξης από οποιονδήποτε εκ των τεσσάρων φορέων χρονολογείται από την περίοδο της κρίσης 2009–2012.

¹³⁴ Δεδομένου του περιορισμένου μεγέθους δείγματος — περιορισμού εγγενούς στην ετήσια συχνότητα των κύκλων πρόβλεψης — διενεργήθηκε και ο έλεγχος που δεν προϋποθέτει κανονικότητα των σφαλμάτων: η μέθοδος bootstrap, της οποίας τα διαστήματα εμπιστοσύνης αποκλείουν το μηδέν για όλους τους φορείς.

Παράρτημα Γ. Παραγωγικότητα, δεξιότητες και τεχνολογική υιοθέτηση

Το Γράφημα 56 συνδυάζει τρεις συναφείς, αλλά διακριτές, διαστάσεις της ψηφιακής και παραγωγικής επίδοσης: τις βασικές ψηφιακές δεξιότητες του πληθυσμού, τη χρήση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης από τις επιχειρήσεις και την παραγωγικότητα της εργασίας ανά ώρα εργασίας. Η συνδυασμένη παρουσίασή τους επιτρέπει τη σύγκριση της σχετικής θέσης των κρατών μελών, χωρίς να υποδηλώνει ότι η παραγωγικότητα καθορίζεται αποκλειστικά από τους δύο πρώτους δείκτες ή ότι η παρατηρούμενη συσχέτιση αποδεικνύει αιτιώδη σχέση.

Γράφημα 56. Βασικές ψηφιακές δεξιότητες, χρήση τεχνολογιών ΤΝ και παραγωγικότητα εργασίας στην ΕΕ 27, 2025.

Πηγή: Eurostat - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Σημείωση: Ο οριζόντιος άξονας παρουσιάζει το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 16–74 ετών με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες και ο κάθετος άξονας το ποσοστό των επιχειρήσεων με τουλάχιστον 10 απασχολούμενους που χρησιμοποιούν τουλάχιστον μία τεχνολογία ΤΝ. Το μέγεθος των κύκλων και ο αριθμός στο εσωτερικό τους απεικονίζουν την παραγωγικότητα εργασίας ανά ώρα εργασίας, με ΕΕ-27=100. Οι κόκκινες διακεκομμένες γραμμές αντιστοιχούν στα επίπεδα της ΕΕ-27 και διαχωρίζουν τις χώρες σε τέσσερις περιοχές σχετικής επίδοσης. Η γραμμή τάσης αφορά τα κράτη μέλη, δεν σταθμίζεται με βάση το μέγεθος των κύκλων και απεικονίζει συσχέτιση, όχι αιτιώδη σχέση. Η παραγωγικότητα της εργασίας ανά ώρα υπολογίζεται ως το ΑΕΠ σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης προς το σύνολο των ωρών εργασίας και παρουσιάζεται ως ποσοστό του μέσου όρου της ΕΕ-27 (ΕΕ-27 = 100).

Η Κύπρος υπολείπεται της ΕΕ-27 και στις τρεις διαστάσεις, όχι, όμως, στον ίδιο βαθμό. Οι ψηφιακές δεξιότητες ανέρχονται σε 55,8% του πληθυσμού έναντι 60,4% στην ΕΕ. Η παραγωγικότητα της εργασίας ανά ώρα διαμορφώνεται στο 80% του ευρωπαϊκού επιπέδου. Η υιοθέτηση τεχνολογιών ΤΝ όμως περιορίζεται στο 9,3% των επιχειρήσεων έναντι 20% στην ΕΕ.

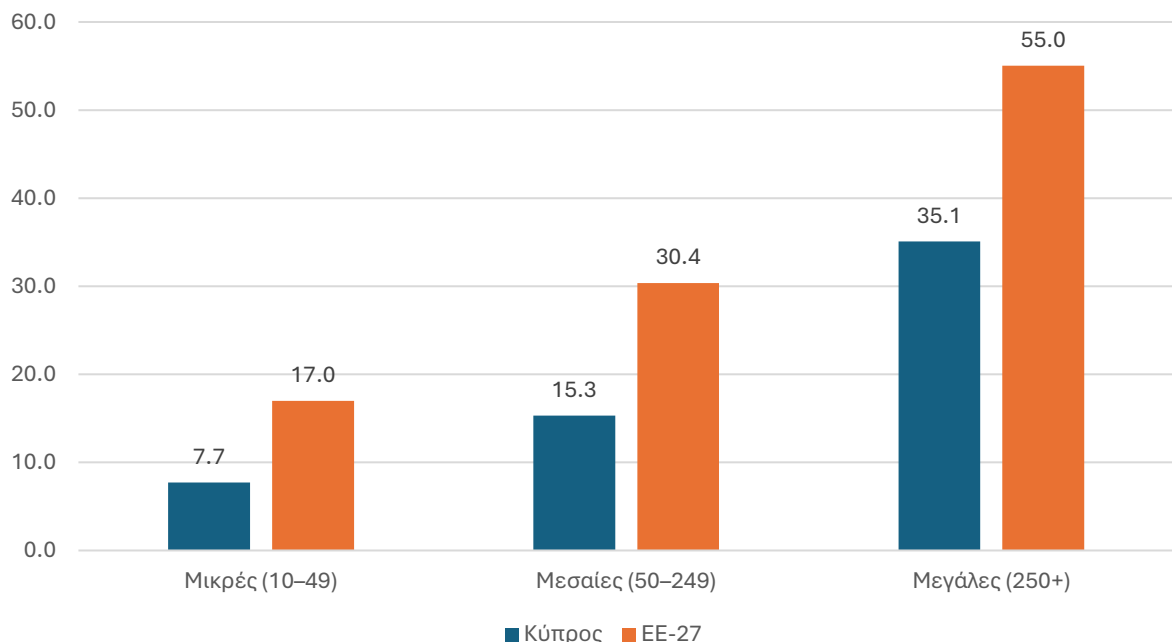
Το γράφημα καταδεικνύει, επιπλέον, ότι τα τρία μεγέθη συμβαδίζουν στο σύνολο της Ένωσης: τα κράτη μέλη με υψηλότερες ψηφιακές δεξιότητες εμφανίζουν κατά κανόνα υψηλότερη υιοθέτηση ΤΝ και υψηλότερη παραγωγικότητα. Η συσχέτιση δεν είναι πλήρης και δεν συνεπάγεται αιτιώδη σχέση. Υποδηλώνει όμως ότι η θέση της Κύπρου είναι συνεκτική και όχι τυχαία.

Η διάκριση δεν είναι θεωρητική, διότι οδηγεί σε διαφορετική πολιτική. Μέτρα κατάρτισης και αναβάθμισης δεξιοτήτων αντιμετωπίζουν την πλευρά της προσφοράς και είναι αναγκαία αλλά όχι επαρκή. Η άρση του περιορισμού απαιτεί παρεμβάσεις στην πλευρά της ζήτησης: κίνητρα υιοθέτησης τεχνολογίας από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ψηφιακή αναβάθμιση υφιστάμενων επιχειρηματικών μοντέλων και άρση των εμποδίων που περιορίζουν την επενδυτική δραστηριότητα σε τεχνολογίες αιχμής.

Η χρήση τεχνολογιών ΤΝ αυξάνεται σημαντικά με το μέγεθος της επιχείρησης, τόσο στην Κύπρο όσο και στην ΕΕ-27, ενώ η Κύπρος υστερεί σε όλες τις κατηγορίες. Το 2025, τεχνολογίες ΤΝ χρησιμοποιούσε το 7,7% των μικρών επιχειρήσεων στην Κύπρο έναντι 17,0% στην Ένωση, το 15,3% των μεσαίων έναντι 30,4%, και το 35,1% των μεγάλων έναντι 55%.

Η υστέρηση παραμένει σημαντική ακόμη και μεταξύ των μεγάλων επιχειρήσεων, γεγονός που υποδηλώνει ότι η απόκλιση δεν εξηγείται, εξολοκλήρου, από το μικρότερο μέσο μέγεθος των κυπριακών επιχειρήσεων.

Γράφημα 57. Χρήση τεχνολογιών ΤΝ ανά μέγεθος επιχείρησης: Κύπρος και ΕΕ 27, 2025

Πηγή: Eurostat, πίνακας *isoc_eb_ai* - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Σημείωση: Ποσοστό επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν τουλάχιστον μία τεχνολογία ΤΝ. Η έρευνα καλύπτει επιχειρήσεις με τουλάχιστον 10 απασχολούμενους στους οικονομικούς κλάδους που περιλαμβάνονται στη σχετική έρευνα της Eurostat. Τυχόν αποκλίσεις οφείλονται στη στρογγυλοποίηση.

Εάν η υστέρηση εντείνεται όσο μικραίνει η επιχείρηση, η συνολική απόκλιση της Κύπρου θα μπορούσε να αντανakλά επιχειρηματικό ιστό με δυσανάλογα μεγάλο μερίδιο μικρών μονάδων και όχι χαμηλότερη επίδοση καθαυτή. Η σύνθεση των επιχειρήσεων κατά τάξη μεγέθους επιτρέπει την αποτίμηση της υπόθεσης αυτής.

Πίνακας 11. Επιχειρήσεις κατά τάξη μεγέθους, Κύπρος και ΕΕ-27, 2024

Τάξη μεγέθους	Κύπρος (αριθμός)	Κύπρος (%)	ΕΕ-27 (αριθμός)	ΕΕ-27 (%)
Πολύ μικρές (0-9 απασχολούμενοι)	89.171	93,5	31.586.889	94,4
Μικρές (10-49 απασχολούμενοι)	5.259	5,5	1.569.947	4,7
Μεσαίες (50-249 απασχολούμενοι)	816	0,9	250.670	0,7
Μεγάλες (250 και άνω)	131	0,1	54.871	0,2
Σύνολο	95.377	100,0	33.462.377	100,0

Πηγή: Eurostat, σύνολο δεδομένων sbs_sc_onw - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Σημείωση: Αριθμός επιχειρήσεων, τομείς Β έως Σ εξαιρουμένων της δημόσιας διοίκησης και των οργανώσεων (NACE Rev. 2). Η ταξινόμηση κατά τάξη μεγέθους βασίζεται αποκλειστικά στον αριθμό απασχολούμενων, όπως δημοσιεύεται από τη Eurostat, και δεν ενσωματώνει τα οικονομικά κριτήρια της Σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής. Το πεδίο κάλυψης δεν ταυτίζεται με εκείνο της έρευνας για τη χρήση τεχνολογιών ΤΝ, η οποία εξαιρεί τις χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες και καλύπτει επιχειρήσεις με δέκα και άνω απασχολούμενους. Τυχόν αποκλίσεις στα αθροίσματα οφείλονται σε στρογγυλοποίηση.

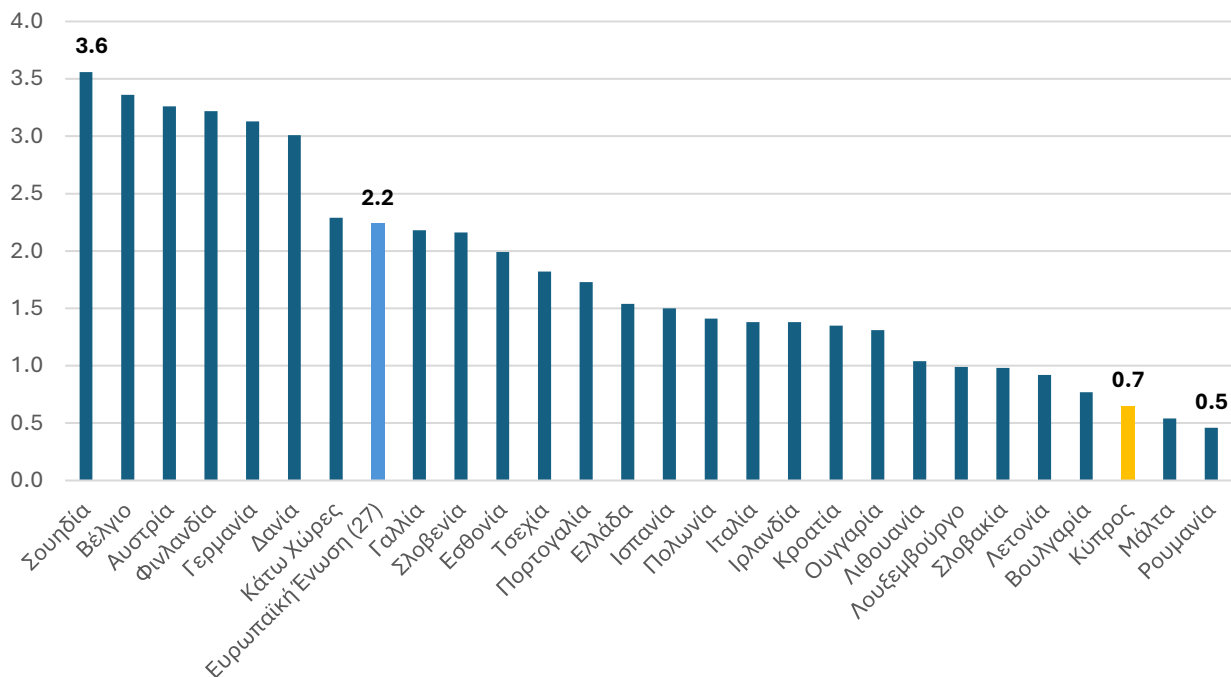
Εφόσον η απόκλιση δεν οφείλεται στη διάρθρωση της οικονομίας αλλά σε χαμηλότερη επίδοση εντός κάθε τάξης μεγέθους, το ζήτημα δεν είναι διαρθρωτικά αναπόφευκτο και επιδέχεται αντιμετώπιση. Δεδομένου ότι η σχετική υστέρηση είναι μεγαλύτερη στις μικρότερες μονάδες, οι οποίες συγκεντρώνουν και τη συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων, η αύξηση της συνολικής υιοθέτησης εξαρτάται πρωτίστως από τη στήριξή τους.

Παράρτημα Δ. Έρευνα και Ανάπτυξη

Η ανάλυση κατά τομέα εκτέλεσης δείχνει ότι η υστέρηση δεν κατανέμεται ομοιόμορφα. Στην ΕΕ-27, ο επιχειρηματικός τομέας εκτελεί δαπάνες ύψους 1,49% του ΑΕΠ, δηλαδή τα δύο τρίτα του συνόλου. Στην Κύπρο, το αντίστοιχο μέγεθος ανέρχεται σε 0,29%, δηλαδή στο ένα πέμπτο του ευρωπαϊκού επιπέδου. Αντιθέτως, η τριτοβάθμια εκπαίδευση εκτελεί στην Κύπρο 0,22% έναντι 0,48% στην Ένωση, επίπεδο που αντιστοιχεί στο 46%. Η μεγαλύτερη ζώνη δαπάνης στην Κύπρο δεν είναι, επομένως, οι επιχειρήσεις αλλά τα πανεπιστήμια — αντιστροφή της ευρωπαϊκής δομής.

Η εξέλιξη στον χρόνο επιβεβαιώνει τη διαπίστωση. Μεταξύ 2022 και 2024, η συνολική κυπριακή δαπάνη υποχώρησε από 0,70% σε 0,65% του ΑΕΠ, ενώ η ευρωπαϊκή παρέμεινε σταθερή περί το 2,24%. Η απόσταση από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, επομένως, δεν συρρικνώνεται αλλά διευρύνεται.

Γράφημα 58. Ακαθάριστες εγχώριες δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη, 2024 (% του ΑΕΠ)

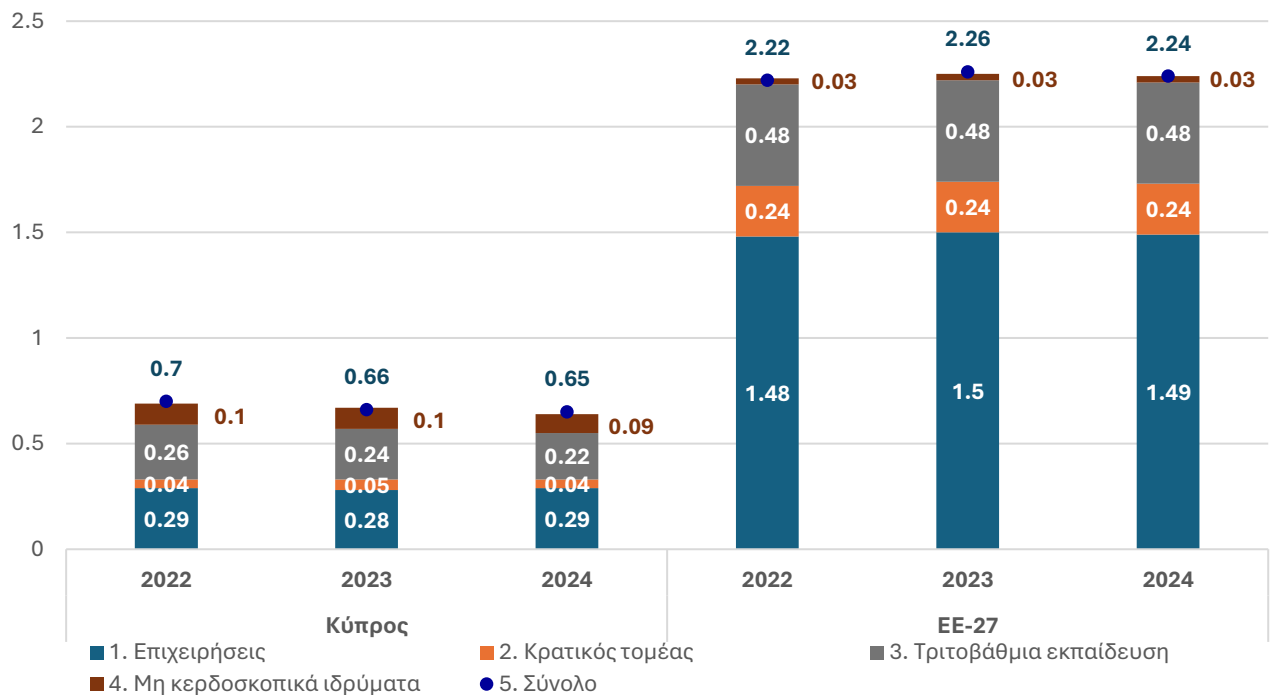
Πηγή: Eurostat, σύνολο δεδομένων rd_e_gerdtot - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Σημείωση: Η τιμή για την ΕΕ-27 αποτελεί σταθμισμένο μέγεθος, ήτοι συνολική δαπάνη προς συνολικό ΑΕΠ, και όχι μέσο όρο των επιμέρους ποσοστών. Τα στοιχεία αποτελούν εκτιμήσεις κατά την πηγή.

Η διαπίστωση συμπίπτει με εκείνη της τεχνολογικής υιοθέτησης. Δύο ανεξάρτητοι δείκτες — η χρήση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης από τις επιχειρήσεις και η επιχειρηματική δαπάνη για έρευνα — καταλήγουν στο ίδιο συμπέρασμα: το κενό εντοπίζεται, κυρίως, στην ιδιωτική επένδυση σε γνώση και τεχνολογία, και όχι στη δημόσια δαπάνη ούτε στο ανθρώπινο κεφάλαιο. Η παρατήρηση καθορίζει και το πεδίο παρέμβασης, καθώς μέτρα ενίσχυσης της δημόσιας έρευνας δεν αντιμετωπίζουν το σκέλος στο οποίο εντοπίζεται η υστέρηση.

Ο δημοσιονομικός δίαυλος είναι ο ίδιος με εκείνον της προηγούμενης υποενότητας. Η έρευνα και η καινοτομία αποτελούν βασικούς προσδιοριστικούς παράγοντες της μακροχρόνιας αύξησης της παραγωγικότητας. Επίπεδο επιχειρηματικής δαπάνης στο ένα πέμπτο του ευρωπαϊκού περιορίζει τη δυνατότητα σύγκλισης και, κατ' επέκταση.

Γράφημα 59. Δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη κατά τομέα εκτέλεσης: Κύπρος και ΕΕ-27, 2022-2024 (% του ΑΕΠ)

Πηγή: Eurostat, σύνολο δεδομένων rd_e_gerdtot - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Σημείωση: Ο δείκτης αποτυπώνει τις ακαθάριστες εγχώριες δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη κατά τομέα εκτέλεσης και όχι κατά πηγή χρηματοδότησης. Η τιμή για την ΕΕ-27 αποτελεί σταθμισμένο μέγεθος. Οι κουκκίδες αντιστοιχούν στη συνολική δαπάνη. Τα στοιχεία αποτελούν εκτιμήσεις κατά την πηγή. Επιμέρους αθροίσματα ενδέχεται να μη συμφωνούν με τα σύνολα λόγω στρογγυλοποίησης.

Δεδομένου ότι σημαντικό μέρος της ερευνητικής δραστηριότητας στην Κύπρο εκτελείται από φορείς εκτός του επιχειρηματικού τομέα και χρηματοδοτείται σε μεγάλο βαθμό από δημόσιους και ενωσιακούς πόρους, το Συμβούλιο θεωρεί αναγκαία τη συστηματική αξιολόγηση της απόδοσης των σχετικών προγραμμάτων ως προς την παραγωγή μετρήσιμων αποτελεσμάτων και τη σύνδεσή τους με την επιχειρηματική δραστηριότητα.

Ιδιαίτερη σημασία έχει το μερίδιο των πόρων από το εξωτερικό, το οποίο ανέρχεται σε 21,1% έναντι 10,9% στην Ένωση. Η εξάρτηση αυτή αποτυπώνεται και σε ανάλυση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία η Κύπρος κατέχει την πρώτη θέση μεταξύ των κρατών μελών ως προς την ενωσιακή χρηματοδότηση έρευνας που λαμβάνει ανά εκατομμύριο ευρώ εγχώριας ερευνητικής δαπάνης — άνω των €370.000 ετησίως, έναντι €150.000 στην Ελλάδα και €15.000 στη Γερμανία.¹³⁵ Η επίδοση αντανακλά την αποτελεσματική αξιοποίηση των ενωσιακών

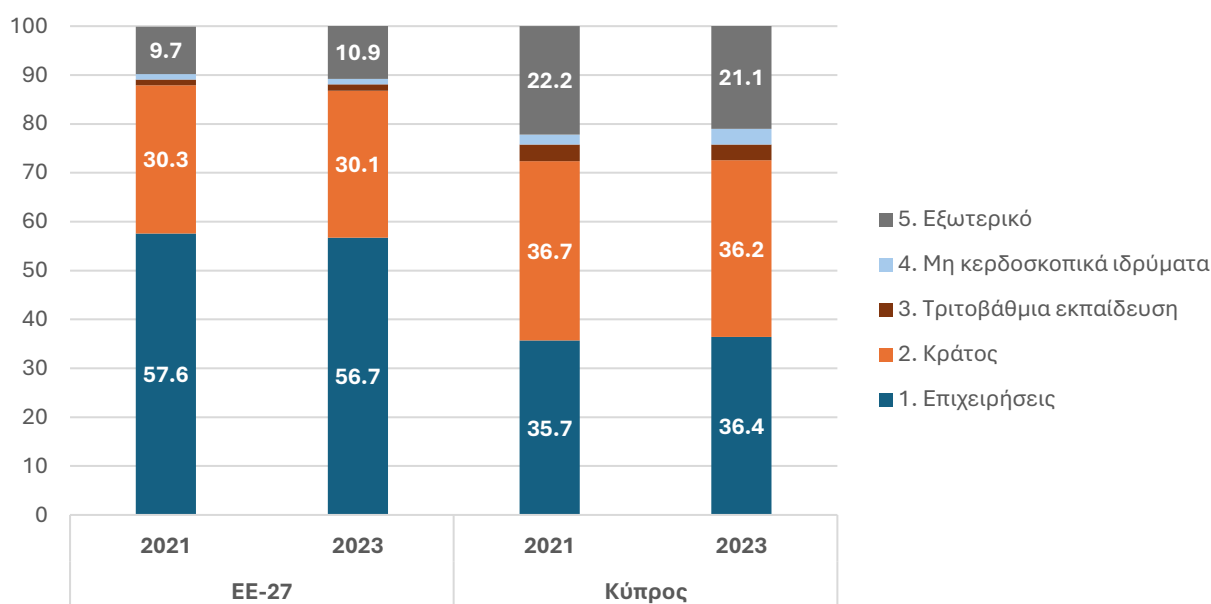
¹³⁵https://www.horizontevropa.cz/files_public/elfinder/6302/country%20participation%20in%20the%20eu%20r&i%20framework%20programmes-KI0524564ENN.pdf Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Country Participation in the EU R&I*

χρηματοδοτικών ευκαιριών. Το σύνολο των πόρων από το εξωτερικό δεν ταυτίζεται, ωστόσο, με τον Ορίζοντα Ευρώπη. Το υψηλό αυτό μερίδιο καταδεικνύει την ανάγκη έγκαιρου σχεδιασμού για τη συνέχεια των έργων, την απαιτούμενη εθνική συγχρηματοδότηση και τη διατήρηση της συμμετοχής των κυπριακών φορέων στα μελλοντικά ευρωπαϊκά προγράμματα.

Στο πλαίσιο αυτό, η ενίσχυση του οικοσυστήματος έρευνας θα πρέπει να έχει μακροπρόθεσμο χαρακτήρα, με έμφαση στην ανάπτυξη του οικοσυστήματος έρευνας, στην προσέλκυση και διατήρηση ερευνητών υψηλής εξειδίκευσης και στη δημιουργία ισχυρότερων μηχανισμών υποστήριξης για συμμετοχή σε ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά προγράμματα. Η σχετική κατεύθυνση υποστηρίζεται και από πρόσφατη ανάλυση του European Research Council (ERC), σύμφωνα με την οποία η Κύπρος παρουσιάζει βελτιωμένη επίδοση στις προσκλήσεις ERC σε σχέση με άλλες χώρες “Widening”, παρά το σχετικά χαμηλό επίπεδο δαπανών για Έρευνα και Ανάπτυξη¹³⁶.

Εισηγούμαστε την αποτίμηση, στο πλαίσιο του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου, της δημοσιονομικής επίπτωσης της λήξης των τρεχόντων ενωσιακών προγραμμάτων έρευνας, καθώς και την αξιολόγηση των υφιστάμενων σχημάτων ως προς την ικανότητά τους να κινητοποιούν ιδιωτική επένδυση.

Γράφημα 60. Δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη κατά πηγή χρηματοδότησης: ΕΕ-27 και Κύπρος, 2021 και 2023 (% του συνόλου)

Πηγή: Eurostat, σύνολο δεδομένων *rd_e_fundgerd* - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Σημείωση: Δεν δημοσιεύονται στοιχεία για το 2022. Τα μερίδια αναφέρονται σε σύνολα διαφορετικού μεγέθους: η συνολική δαπάνη ανερχόταν το 2023 σε 0,66% του ΑΕΠ στην Κύπρο και 2,26% στην ΕΕ-27. Επιμέρους αθροίσματα ενδέχεται να μη συμφωνούν με τα σύνολα λόγω στρογγυλοποίησης.

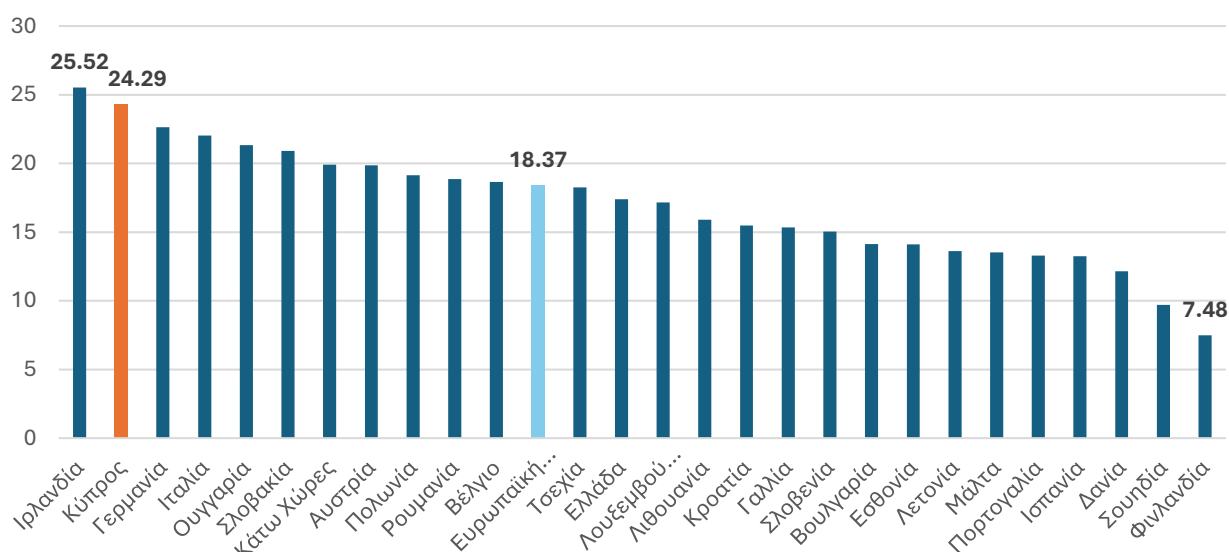
Framework Programmes — A retrospective, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024, κωδικός K10524564ENN. (σ.16)

¹³⁶ Σύμφωνα με το Επιστημονικό Συμβούλιο του European Research Council (ERC), το ποσοστό επιτυχίας ερευνητών με ίδρυμα υποδοχής στην Κύπρο στο Horizon Europe ανέρχεται σε 10%, έναντι 8% για το σύνολο των χωρών Widening, ενώ η Κύπρος καταγράφει περισσότερες επιχορηγήσεις ERC από όσες θα αναμένονταν με βάση το επίπεδο των εθνικών δαπανών E&A (European Research Council Scientific Council (2026), Widening Excellence: Bridging the ERC Gap for a Truly Pan-European Research Area, σ. 2, 8–9.)

Παράρτημα Ε. Ενεργειακή εξάρτηση και τιμές ενέργειας

Η τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος στην Κύπρο συγκαταλέγεται στις υψηλότερες της Ένωσης. Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2025, η μέση τιμή για μη οικιακούς καταναλωτές διαμορφώθηκε σε €24,29 ανά 100 κιλοβατώρες, έναντι €18,37 στην ΕΕ-27 — επίπεδο κατά ένα τρίτο υψηλότερο του ευρωπαϊκού μέσου όρου και το δεύτερο υψηλότερο στην Ένωση, μετά την Ιρλανδία.¹ Για σύγκριση, στη Φινλανδία και τη Σουηδία οι αντίστοιχες τιμές ανέρχονται σε €7,48 και €9,70.

Γράφημα 61. Τιμές ηλεκτρικού ρεύματος για μη οικιακούς καταναλωτές, ΕΕ-27, β' εξάμηνο 2025 (€ ανά 100 kWh)

Πηγή: Eurostat (nrg_pc_205) - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Κατηγορία ετήσιας κατανάλωσης 500–1.999 MWh. Τιμές χωρίς ΦΠΑ και άλλους ανακτήσιμους φόρους και επιβαρύνσεις.

Η αιτία είναι διαρθρωτική και όχι συγκυριακή. Τα πετρελαιοειδή αντιστοιχούν στο 96% των ενεργειακών εισαγωγών της Κύπρου, το υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των κρατών μελών.² Η ηλεκτροπαραγωγή στηρίζεται κατά κύριο λόγο σε εισαγόμενο πετρέλαιο, ενώ το επίπεδο ηλεκτρικής διασύνδεσης με άλλα κράτη μέλη παραμένει μηδενικό, έναντι στόχου 15% έως το 2030.³ Η Δημοκρατία δεν διαθέτει, επομένως, ούτε εναλλακτικό καύσιμο μείγμα ούτε δυνατότητα εισαγωγής φθηνότερης ενέργειας σε περιόδους υψηλών διεθνών τιμών.

Οι τιμές υποχώρησαν εντός του 2025, αλλά ο τρόπος με τον οποίο υποχώρησαν έχει δημοσιονομική σημασία. Στους μη οικιακούς καταναλωτές, όπου η τιμή μετράται προ ΦΠΑ και ανακτήσιμων φόρων, η μείωση ανήλθε σε 5,8% ετησίως. Στα νοικοκυριά όμως η μείωση έφθασε το 14,7% — η μεγαλύτερη σε ολόκληρη την Ένωση.⁴ Η διαφορά μεταξύ των δύο μεγεθών αποδίδεται σε σημαντικό βαθμό στη μείωση του συντελεστή ΦΠΑ στον ηλεκτρισμό από 19% σε 9%, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Απριλίου 2025 και επεκτάθηκε έκτοτε, με περαιτέρω μείωση στο 5% από τον Μάιο του 2026.⁵

Το Συμβούλιο επισημαίνει τη σημασία της διάκρισης. Η βελτίωση της θέσης της Κύπρου στις ευρωπαϊκές συγκρίσεις δεν προήλθε από μείωση του υποκείμενου κόστους παραγωγής αλλά από μεταφορά μέρους του κόστους στον κρατικό προϋπολογισμό. Η μείωση του ΦΠΑ

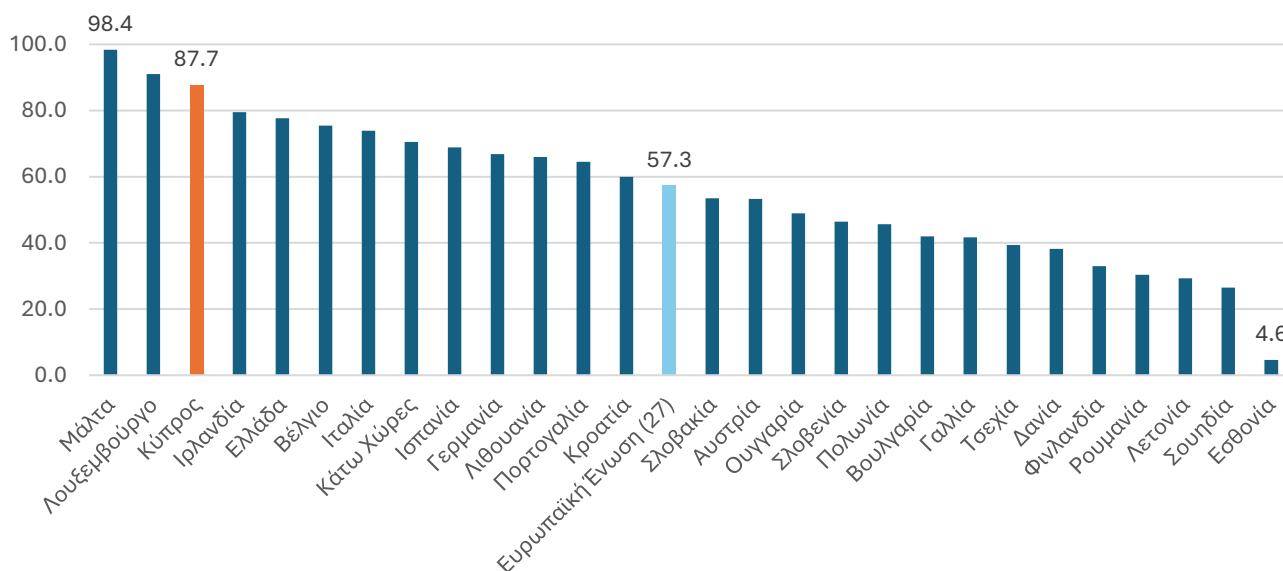
συνεισέφερε 0,2 π.μ. στην αύξηση των ΚΠΑ του 2025,⁶ ενώ το συνολικό κόστος των μέτρων αντιμετώπισης του ενεργειακού κόστους εκτιμάται σε 0,1% του ΑΕΠ για το 2026, ποσοστό που θα ανερχόταν σε 0,3% εάν τα μέτρα παραταθούν έως το τέλος του έτους.⁷ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χαρακτηρίζει τα μέτρα ευρέα και μη στοχευμένα και ζητά ρητά να είναι προσωρινά και στοχευμένα.⁸

Τα μέτρα στήριξης είναι εξ ορισμού προσωρινά, η αιτία τους όμως είναι μόνιμη. Όσο η ηλεκτροπαραγωγή παραμένει εξαρτημένη από εισαγόμενο πετρέλαιο και το σύστημα απομονωμένο, κάθε άνοδος των διεθνών τιμών θα επαναφέρει την πίεση για δημοσιονομική παρέμβαση. Η επανάληψη προσωρινών μέτρων επί σειρά ετών τα μετατρέπει, στην πράξη, σε μόνιμη δαπάνη.

Εισηγούμαστε την αποτίμηση, στο πλαίσιο του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου, του σωρευτικού δημοσιονομικού κόστους των ενεργειακών μέτρων της τελευταίας τετραετίας, καθώς και τη σύγκρισή του με το κόστος των διαρθρωτικών παρεμβάσεων που θα το καθιστούσαν περιττό. Η λειτουργία ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού, η προώθηση των ΑΠΕ και οι πολιτικές που ενθαρρύνουν την εξοικονόμηση ενέργειας παραμένουν οι μόνες παρεμβάσεις που αντιμετωπίζουν την αιτία και όχι το σύμπτωμα.

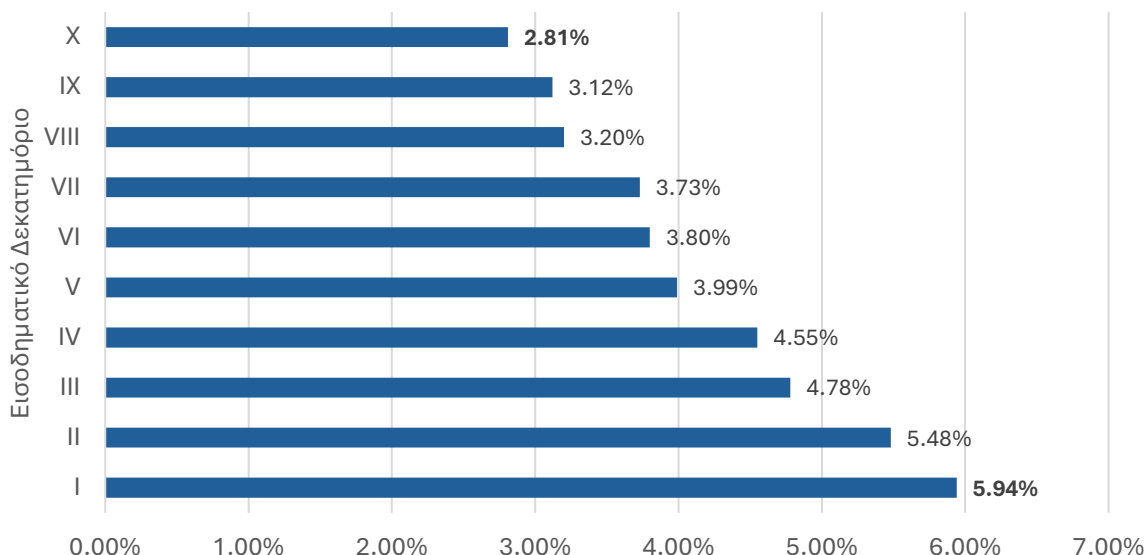
Η Κύπρος εξακολουθεί να παρουσιάζει μία από τις υψηλότερες ενεργειακές εξαρτήσεις στην ΕΕ. Το 2024, οι καθαρές εισαγωγές κάλυψαν το 87,7% της ακαθάριστης διαθέσιμης ενέργειας της χώρας, έναντι συνολικού δείκτη 57,3% για την ΕΕ-27. Η Κύπρος κατέλαβε την τρίτη υψηλότερη θέση μεταξύ των κρατών μελών, μετά τη Μάλτα και το Λουξεμβούργο, υπερβαίνοντας τον δείκτη της ΕΕ-27 κατά 30,4 π.μ.. Η εικόνα αυτή καταδεικνύει τη συνεχιζόμενη διαρθρωτική εξάρτηση της κυπριακής οικονομίας από εισαγόμενα ενεργειακά προϊόντα και, συνακόλουθα, την αυξημένη έκθεσή της στις διακυμάνσεις των διεθνών τιμών και σε ενδεχόμενες διαταραχές του ενεργειακού εφοδιασμού. Η σχετικά μικρή αύξηση της εγχώριας παραγωγής ενέργειας, κυρίως από ανανεώσιμες πηγές συνέβαλε στη μικρή μείωση από 92,2% το 2023 στο ιστορικά χαμηλό 87,7% το 2024.

Γράφημα 62. Ενεργειακή εξάρτηση στην ΕΕ, 2024 (% της ακαθάριστης διαθέσιμης ενέργειας)

Πηγή: Eurostat (nrg_ind_id) - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Η ενεργειακή εξάρτηση εκφράζει τις καθαρές εισαγωγές ενέργειας ως ποσοστό της ακαθάριστης διαθέσιμης ενέργειας. Η τιμή για την ΕΕ-27 αποτελεί τον συνολικό δείκτη της ΕΕ και όχι τον απλό αριθμητικό μέσο όρο των κρατών μελών.

Γράφημα 63. Μερίδιο καταναλωτικής δαπάνης για ηλεκτρισμό, αέριο και άλλα καύσιμα, κατά εισοδηματικό δεκατημόριο, Κύπρος, 2023 (% της συνολικής καταναλωτικής δαπάνης)

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2023, Μάιος 2025 137 - Επεξεργασία: ΔΣΚ - Σημείωση: Το δεκατημόριο I αντιστοιχεί στο χαμηλότερο και το δεκατημόριο X στο υψηλότερο εισοδηματικό δεκατημόριο. Οι αρχικές τιμές εκφράζονται ως δαπάνη ανά €10.000 συνολικής καταναλωτικής δαπάνης και μετατράπηκαν σε ποσοστά. Η συλλογή των στοιχείων πραγματοποιήθηκε από τον Απρίλιο του 2023 έως τον Μάρτιο του 2024. Η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2023 δημοσιεύθηκε τον Μάιο του 2025 και αποτελεί την πιο πρόσφατη διαθέσιμη έρευνα.

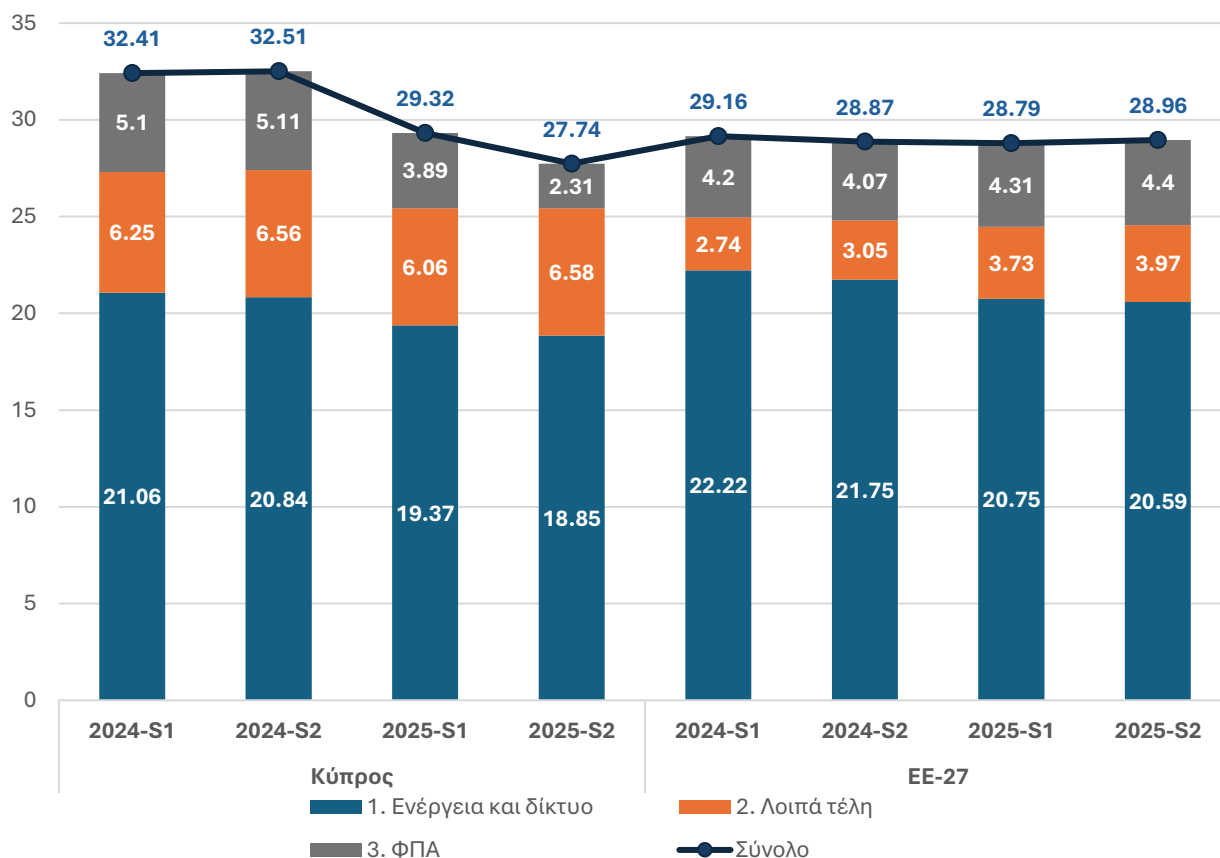
Η δημοσιονομική επίπτωση της μείωσης του ΦΠΑ αποτυπώνεται ρητά στο δημοσιονομικό πλαίσιο. Η μείωση του συντελεστή δεν συνιστά δημόσια δαπάνη αλλά διακριτικό μέτρο που περιορίζει τα έσοδα. Επειδή, όμως, οι Καθαρές Πρωτογενείς Δαπάνες υπολογίζονται μετά την αφαίρεση των διακριτικών μέτρων στο σκέλος των εσόδων, ένα μέτρο μείωσης των εσόδων αυξάνει, υπό τις λοιπές συνθήκες αμετάβλητες, τον σχετικό δείκτη. Η Ετήσια Έκθεση Προόδου αποτιμά την επίδραση του μέτρου σε 0,2 π.μ. επί του ρυθμού αύξησης των ΚΠΔ για το 2025.¹³⁸

Η διαπίστωση αυτή συνδέει την ανάλυση των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας με την Ενότητα 8.6. Η μείωση του ΦΠΑ εμφανίζεται, από την πλευρά του καταναλωτή, ως χαμηλότερη τελική τιμή και, από τη δημοσιονομική πλευρά, ως απώλεια εσόδων που επιβαρύνει τον δείκτη των Καθαρών Πρωτογενών Δαπανών. Δεν ταυτίζεται, ωστόσο, ολόκληρη η μείωση της τιμής με τη δημοσιονομική επίπτωση, καθώς μέρος της πτώσης προήλθε από τη συνιστώσα ενέργειας και δικτύου.

¹³⁷ <https://library.cystat.gov.cy/NEW/HBS-2023-EL-300525.pdf>

¹³⁸ Ετήσια Έκθεση Προόδου 2026, σ. 18.

Γράφημα 64. Ανάλυση της τιμής ηλεκτρικού ρεύματος για οικιακούς καταναλωτές σε συνιστώσες: Κύπρος και ΕΕ-27, α' εξάμηνο 2024 – β' εξάμηνο 2025 (€ ανά 100 kWh)

Πηγή: Eurostat, σύνολο δεδομένων nrg_pc_204 - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Σημείωση: Ζώνη κατανάλωσης 2.500-4.999 kWh ετησίως, η οποία αποτελεί την τυποποιημένη κατηγορία αναφοράς για τα νοικοκυριά. Οι τρεις συνιστώσες προκύπτουν ως εξής: η ενέργεια και το δίκτυο αντιστοιχούν στην τιμή προ φόρων και τελών, τα λοιπά τέλη στη διαφορά μεταξύ της τιμής προ ΦΠΑ και της τιμής προ φόρων και τελών, και ο ΦΠΑ στη διαφορά μεταξύ της τελικής τιμής και της τιμής προ ΦΠΑ. Η τιμή για την ΕΕ-27 αποτελεί σταθμισμένο μέσο όρο των κρατών μελών και όχι αριθμητικό μέσο των επιμέρους τιμών. Οι κουκκίδες αντιστοιχούν στη συνολική τιμή.

Παράρτημα ΣΤ. Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις και εκκαθάριση υποχρεώσεων

Ο τραπεζικός δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων έχει υποχωρήσει σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, περίπου 1,6%. Το απόθεμα εκτός του τραπεζικού συστήματος όμως ανερχόταν στις 31 Μαρτίου 2026 σε €18,5 δισεκατομμύρια, ήτοι πάνω από το ήμισυ του ΑΕΠ του 2025. Η εκκαθάρισή του εξαρτάται από την ταχύτητα απονομής της δικαιοσύνης. Οι χρόνοι εκδίκασης αστικών και εμπορικών υποθέσεων συγκαταλέγονται στους υψηλότερους της Ένωσης, ενώ το Εμπορικό Δικαστήριο, που ιδρύθηκε με τη μεταρρύθμιση του 2023 με ειδική δικαιοδοσία επί εμπορικών διαφορών υψηλής αξίας και εξειδικευμένους δικαστές, δεν έχει ακόμη τεθεί σε λειτουργία.¹³⁹

Ο χρόνος επίλυσης υποθέσεων πρώτου βαθμού στην Κύπρο υποχώρησε από 903 ημέρες το 2014 σε 605 το 2023, βελτίωση σημαντική και συνεχής¹⁴⁰. Το 2024 όμως αυξήθηκε εκ νέου σε 709 ημέρες, επιδείνωση κατά 104 ημέρες εντός ενός έτους, η οποία τοποθετεί τη Δημοκρατία στην υψηλότερη θέση της Ένωσης μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία. Για σύγκριση, ο αντίστοιχος χρόνος ανέρχεται σε 19 ημέρες στη Δανία, 31 στην Εσθονία και 106 στη Σουηδία.

Η αντιστροφή έχει σημασία διότι συμπίπτει χρονικά με τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος του 2023, από την οποία αναμενόταν το αντίθετο αποτέλεσμα¹⁴¹. Στις αντιδικίες αστικού και εμπορικού δικαίου — κατηγορία στην οποία εντάσσονται και οι διαδικασίες εκτέλεσης εξασφαλίσεων — ο χρόνος επίλυσης ανήλθε το 2024 σε 682 ημέρες, δεύτερος υψηλότερος της Ένωσης μετά την Ελλάδα.¹⁴² Η επιβάρυνση δεν εξαντλείται στον πρώτο βαθμό: στον δεύτερο βαθμό οι αντίστοιχες υποθέσεις εμφανίζουν τη μεγαλύτερη διάρκεια που καταγράφεται σε ολόκληρη την Ένωση.¹⁴³ Κάθε αμφισβητούμενη διαδικασία εκτέλεσης εξασφαλίσεων παρατείνεται συνεπώς πέραν της τριετίας, εφόσον ασκηθούν ένδικα μέσα, με αντίστοιχη μείωση της παρούσας αξίας των ανακτήσεων.

Οι επιδόσεις αυτές δεν είναι ανεξάρτητες από το ύψος των διατιθέμενων πόρων. Η δημόσια δαπάνη για τη λειτουργία των δικαστηρίων στην Κύπρο ανήλθε το 2024 σε € 50.2 εκατ., ήτοι 0.14% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, τη δεύτερη χαμηλότερη αναλογία της Ένωσης, έναντι διαμέσου 0.295%. Σε κατά κεφαλήν όρους η δαπάνη ανέρχεται σε €51.9, τη χαμηλότερη μεταξύ των είκοσι επτά κρατών μελών. Το Συμβούλιο επισημαίνει ότι στόχοι μείωσης των χρόνων εκδίκασης οι οποίοι δεν συνοδεύονται από αντίστοιχη ενίσχυση σε ανθρώπινο δυναμικό και υποδομές σε σύγχρονη τεχνολογία ενέχουν αυξημένο κίνδυνο μη επίτευξης.

¹³⁹Ευρωπαϊκή Επιτροπή, The 2026 EU Justice Scoreboard, Γραφήματα 5–6, σσ. 11–12, και Γράφημα 65, σημείωση για την Κύπρο, σ. 60. https://commission.europa.eu/document/download/d1367f58-9eed-4ebd-8eb3-68646b7c7ddc_en?filename=2026_eu_justice_scoreboard.PDF — ISBN 978-92-68-39774-9, doi:10.2838/2077903.

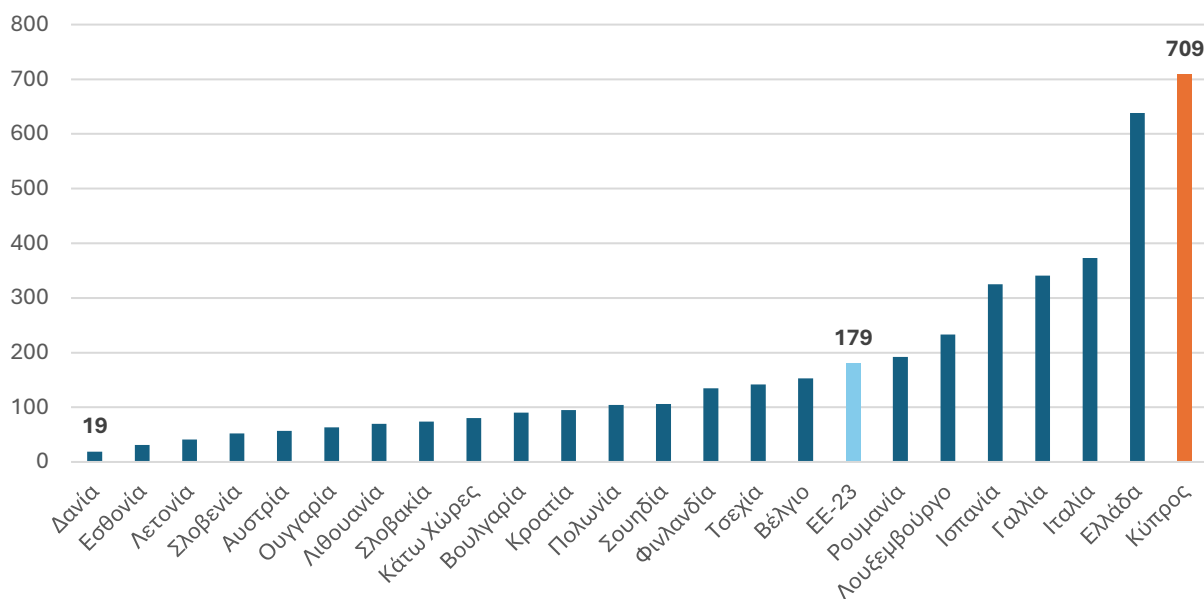
¹⁴⁰Όπως προηγούμενη υποσημείωση, Γράφημα 4, σ 10.

¹⁴¹Όπως προηγούμενη υποσημείωση, Γράφημα 8, σημείωση για την Κύπρο, σ. 12 (σύσταση Εφετείου και τρίτου βαθμού τον Ιούλιο του 2023).

¹⁴²Όπως προηγούμενη υποσημείωση, Γράφημα 5, σ.11.

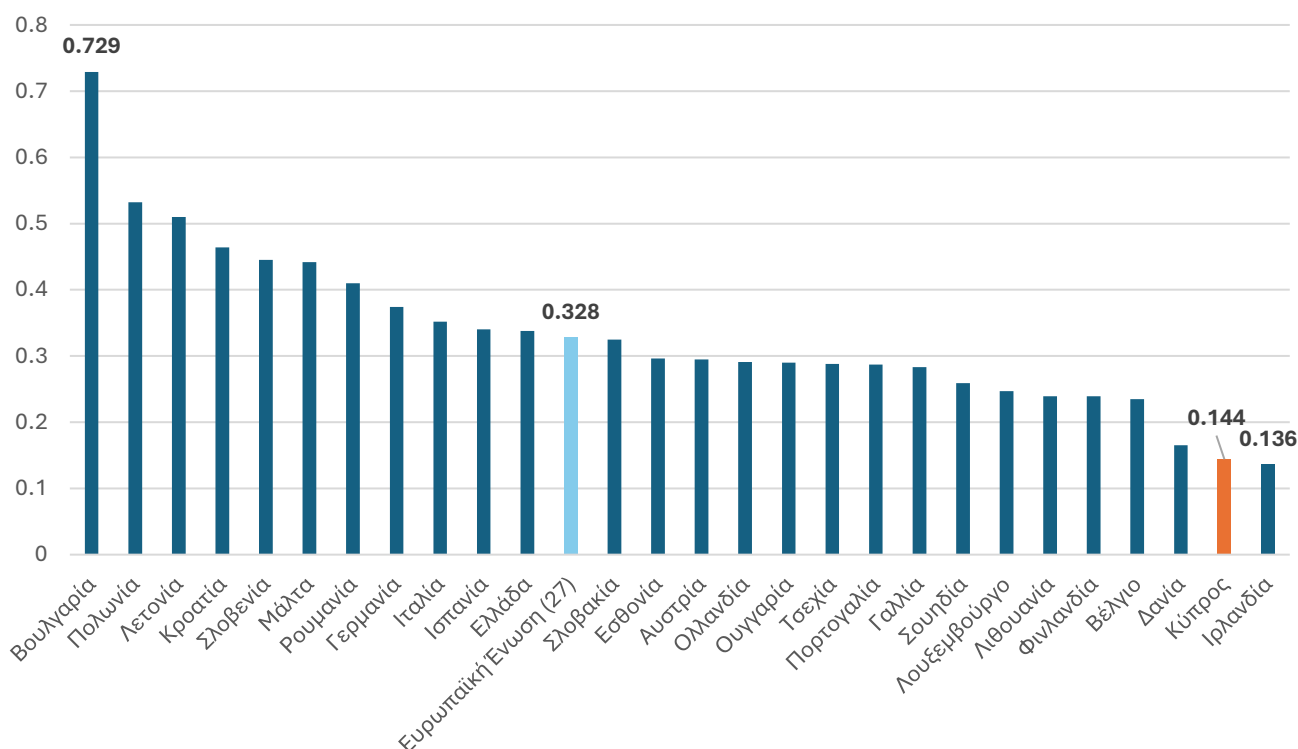
¹⁴³Όπως προηγούμενη υποσημείωση, Γράφημα 6, σ.11.

Γράφημα 65. Εκτιμώμενος χρόνος διεκπεραίωσης αστικών, εμπορικών, διοικητικών και λοιπών μη ποινικών υποθέσεων σε πρώτο βαθμό, 2024 (μέρες)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, The 2026 EU Justice Scoreboard, Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, COM(2026) 273, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 4 Ιουνίου 2026, Γράφημα 4, σ. 10, βάσει της μελέτης CEPEJ - Υπολογισμοί μέσου όρου: ΔΣΚ.

Γράφημα 66. Δημόσια δαπάνη για τη λειτουργία των δικαστηρίων, 2024 (% ΑΕΠ)

Πηγή: Eurostat - Υπολογισμοί: ΔΣΚ.

Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις εκτός του τραπεζικού τομέα

Ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων του τραπεζικού τομέα διαμορφώθηκε στο 1,6% τον Απρίλιο του 2026, από 5,5% τον Δεκέμβριο του 2021¹⁴⁴. Πρόκειται για βελτίωση ουσιαστική, η οποία αποκαθιστά την ανθεκτικότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων και αίρει έναν από τους σοβαρότερους κινδύνους της προηγούμενης δεκαετίας. Ωστόσο ο δείκτης αυτός, μεμονωμένα, δεν αποτυπώνει το εύρος της υπολειπόμενης υπερχρέωσης της οικονομίας.

Πίνακας 12. Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις της κυπριακής οικονομίας

	30.6.2024	31.12.2024	30.6.2025	31.12.2025	31.3.2026
A. Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων					
Σύνολο δανείων υπό διαχείριση (€ εκατ.)	20.977	20.303	19.702	19.351	19.607
Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις (€ εκατ.)	19.663	19.108	18.534	18.223	18.527
Ποσοστό MEX (%)	93,7	94,1	94,1	94,2	94,5
Καθαρό λογιστικό υπόλοιπο (€ εκατ.)	—	—	—	2.802	2.843
Καθαρό λογιστικό / συμβατικό υπόλοιπο (%)	—	—	—	14,5	14,5
Αριθμός δανειοληπτών	—	71.853	69.494	61.613	64.381
Αριθμός ακινήτων στην κατοχή	7.610	8.118	8.079	8.063	8.014
Αγοραία αξία ακινήτων (€ εκατ.)	1.105	1.028	974	952	968
Μέση αγοραία αξία ανά ακίνητο (€ χιλ.)	145,2	126,6	120,6	118,1	120,8
Αγοραία αξία ακινήτων / MEX (%)	5,6	5,4	5,3	5,2	5,2
B. Τραπεζικός τομέας					
Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις (€ εκατ.)	1.669	1.541	1.455	839	835
Δείκτης MEX (%)	3,5	3,1	2,9	1,6	1,6
Γ. Σύνολο οικονομίας					
Συνολικές MEX (€ εκατ.)	21.332	20.649	19.989	19.062	19.362
Μερίδιο τραπεζικού τομέα (%)	7,8	7,5	7,3	4,4	4,3
ΑΕΠ αναφοράς (€ εκατ.)	34.770,2	34.770,2	36.483,5	36.483,5	36.483,5
MEX ΕΕΠ / ΑΕΠ (%)	56,6	55,0	50,8	49,9	50,8
Συνολικές MEX / ΑΕΠ (%)	61,4	59,4	54,8	52,2	53,1
Καθαρό λογιστικό υπόλοιπο / ΑΕΠ (%)	—	—	—	7,7	7,8

Πηγή: ΚΤΚ - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

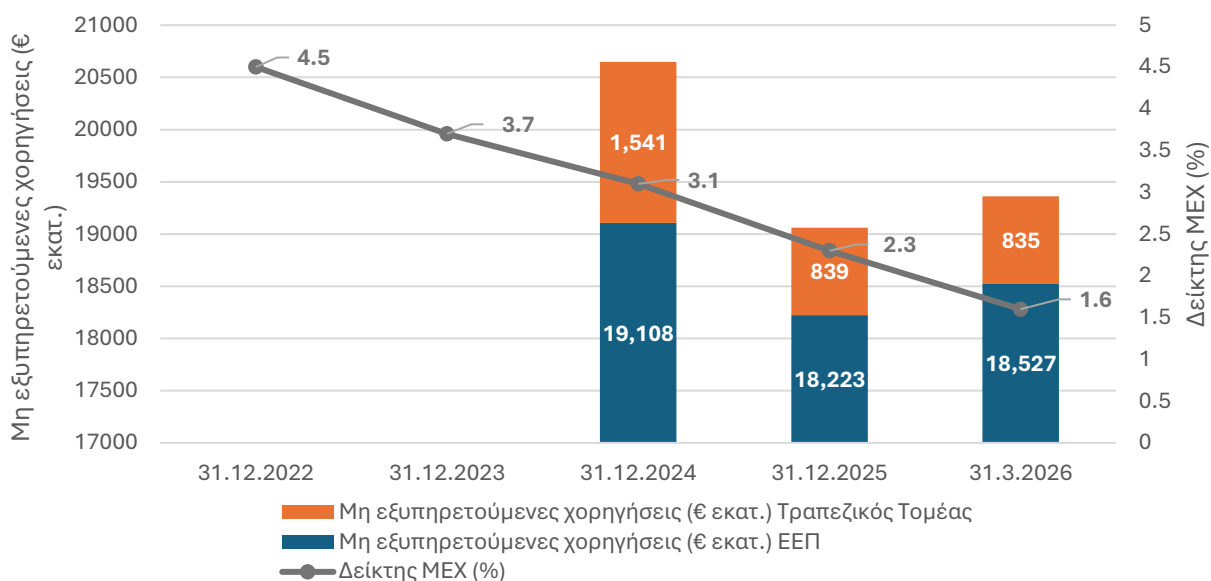
Η βελτίωση επιτεύχθηκε σε μεγάλο βαθμό μέσω μεταβίβασης χαρτοφυλακίων προς Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων (ΕΕΠ). Στις 31 Μαρτίου 2026 οι εταιρείες αυτές διαχειρίζονταν δάνεια συμβατικού υπολοίπου¹⁴⁵ €19.607 εκατ., εκ των οποίων €18.527 εκατ., ή 94,5%, ταξινομούνταν

¹⁴⁴ ΚΤΚ, Συγκεντρωτικά στοιχεία. ημερ. αναφοράς 30.4.26 για μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις κυπριακού τραπεζικού τομέα, 16.7.26, Πίνακες 1 & 2. Αφορούν όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Κύπρο, σε ενοποιημένη βάση-<https://www.centralbank.cy/el/licensing-supervision/banks/aggregate-cyprus-banking-sector-data>

¹⁴⁵ Το συμβατικό υπόλοιπο αντιπροσωπεύει το υπόλοιπο κεφαλαίου που οφείλει ο δανειολήπτης βάσει της σύμβασης δανείου, συμπεριλαμβανομένων δεδουλευμένων τόκων, ανεξάρτητα από την πιθανή ανάκτηση, τις προβλέψεις ή την τιμή αγοράς του χαρτοφυλακίου.

ως μη εξυπηρετούμενα.¹⁴⁶ Το ποσό αντιστοιχεί σε 50,8% του ΑΕΠ του 2025¹⁴⁷. Στην ίδια ημερομηνία οι μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις του τραπεζικού τομέα ανέρχονταν σε €835 εκατ. Το άθροισμα των δύο σκελών, €19.362 εκατ. ή 53,1% του ΑΕΠ του 2025, συνιστά το πραγματικό απόθεμα της οικονομίας, ο τραπεζικός τομέας αντιπροσωπεύει το 4,3% αυτού. Ο κίνδυνος δηλαδή δεν αποσβέστηκε, μετατοπίστηκε εκτός του εποπτικού περιμέτρου των τραπεζών.

Γράφημα 67. Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις κατά κάτοχο, 2024-2026 (€ εκατ., αριστερός άξονας) και δείκτης μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων τραπεζικού τομέα (% , δεξιός άξονας)

Πηγή: ΚΤΚ - Υπολογισμοί: ΔΣΚ. Σημείωση: Οι στήλες παρουσιάζουν το σύνολο των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων της οικονομίας, αναλυμένο στα δύο σκέλη που το συναποτελούν: τις χορηγήσεις που παραμένουν στους ισολογισμούς των πιστωτικών ιδρυμάτων και εκείνες που έχουν μεταβιβαστεί σε εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων. Η γραμμή παρουσιάζει τον δείκτη μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων του τραπεζικού τομέα, ήτοι τον λόγο των τραπεζικών μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων προς τις συνολικές τραπεζικές χορηγήσεις. Ο δείκτης αφορά αποκλειστικά το τραπεζικό σκέλος και δεν συνυπολογίζει τις χορηγήσεις που κατέχουν οι εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων. Η αντιδιαστολή των δύο μεγεθών καταδεικνύει ότι η υποχώρηση του δείκτη οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στη μεταβίβαση χαρτοφυλακίων εκτός του τραπεζικού τομέα και όχι σε ισόποση απόσβεση του υποκείμενου αποθέματος. Οι χορηγήσεις των εταιρειών εξαγοράς πιστώσεων αποτυπώνονται σε συμβατικό υπόλοιπο.

Δύο διευκρινίσεις οφείλονται για την ορθή ανάγνωση του μεγέθους. Πρώτον, το συμβατικό υπόλοιπο αποτελεί νομική απαίτηση και όχι εκτίμηση ανακτήσιμης αξίας ενώ το καθαρό λογιστικό υπόλοιπο¹⁴⁸ των ίδιων χαρτοφυλακίων ανερχόταν σε €2.843 εκατ., ήτοι 14,5% του συμβατικού και 7,8% του ΑΕΠ του 2025.¹⁴⁹ Οι ίδιες οι εταιρείες αποτιμούν επομένως το

¹⁴⁶ ΚΤΚ, Στοιχεία Εταιρειών Εξαγοράς Πιστώσεων, ημερ. αναφοράς 30.6.24, 31.12.24, 30.6.25, 31.12.25 και 31.3.26. Έως και τον Δεκ/2025 τα στοιχεία δημοσιεύονται σε εξαμηνιαία βάση και από το α' τρίμηνο του 2026 σε τριμηνιαία.

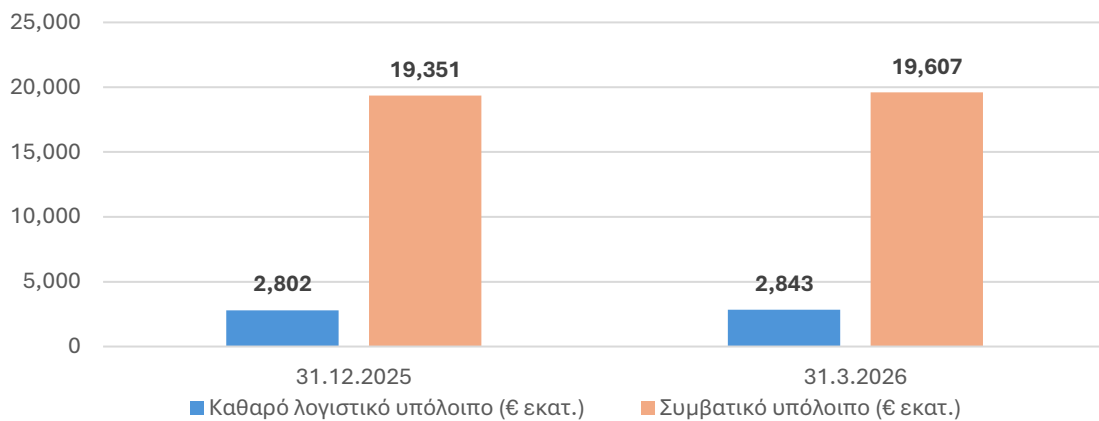
¹⁴⁷ Eurostat, κωδικός σειράς tec00001, ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές, €36.483,5 εκ. για 2025. Για τις ημερ. αναφοράς του 2024 χρησιμοποιείται το ΑΕΠ του 2024, €34.770,2 εκατ. Δεν υπάρχει διαθέσιμο ετήσιο ΑΕΠ για το 2026.

¹⁴⁸ Το καθαρό λογιστικό υπόλ. είναι η αξία του δανείου όπως αποτυπώνεται στα λογ. βιβλία των εταιρειών εξαγοράς πιστώσεων, προσαρμοσμένη ώστε να αντικατοπτρίζει αναθεωρήσεις των εκτιμήσεων για τις μελλοντικές ταμειακές ροές και απομειώσεις σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9. Επισημ. ότι το υπόλοιπο 31.3.26, σε αντίθεση με εκείνο στις 31.12.25, βασίζεται σε μη ελεγμένους εσωτερικούς λογαρ. των εταιρειών.

¹⁴⁹ ΚΤΚ, Στοιχεία Εταιρειών Εξαγοράς Πιστώσεων, ημερομηνίες αναφοράς 30.6.2024, 31.12.2024, 30.6.2025, 31.12.2025 και 31.3.2026. Έως και τον Δεκέμβριο του 2025 τα στοιχεία δημοσιεύονται σε εξαμηνιαία βάση και από το πρώτο τρίμηνο του 2026 σε τριμηνιαία.

χαρτοφυλάκιο στο ένα έβδομο της ονομαστικής του αξίας. Δεύτερον, το σκέλος αυτό δεν βαρύνει τον κρατικό ισολογισμό. Ο δίαυλος προς τα δημόσια οικονομικά είναι έμμεσος και λειτουργεί μέσω της κατανάλωσης, της επενδυτικής δραστηριότητας και της πιστωτικής διαμεσολάβησης.

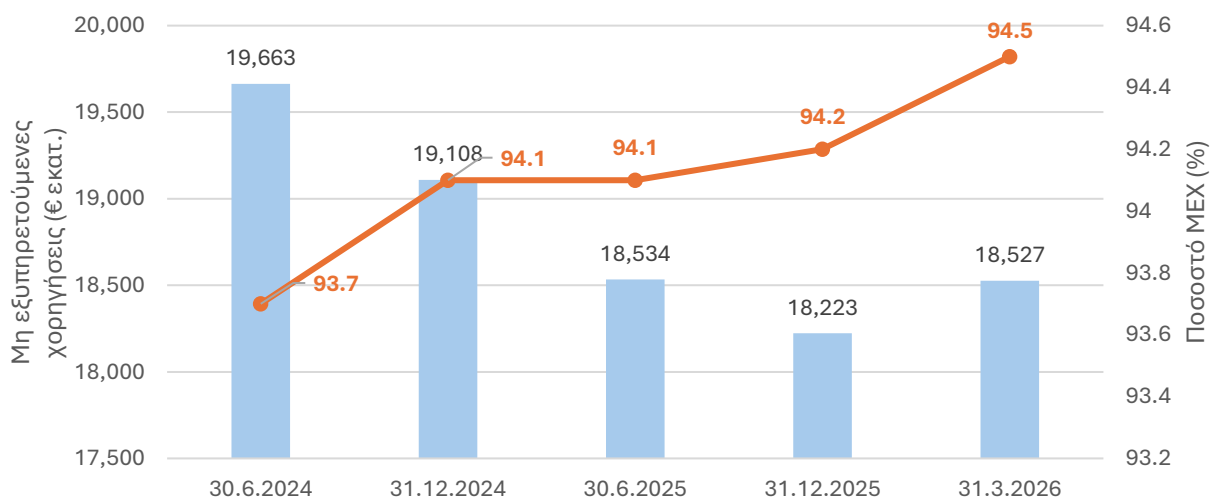
Γράφημα 68. Χορηγήσεις εταιρειών εξαγοράς πιστώσεων: συμβατικό και καθαρό λογιστικό υπόλοιπο (€ εκατ.)

Πηγή: ΚΤΚ, στοιχεία Εταιρειών Εξαγοράς Πιστώσεων - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Σημείωση: Το συμβατικό υπόλοιπο αντιπροσωπεύει το υπόλοιπο κεφαλαίου που οφείλει ο δανειολήπτης βάσει της σύμβασης δανείου, συμπεριλαμβανομένων δεδουλευμένων τόκων, ανεξάρτητα από την πιθανή ανάκτηση, τις προβλέψεις ή την τιμή αγοράς του χαρτοφυλακίου. Το καθαρό λογιστικό υπόλοιπο είναι η αξία των ίδιων δανείων όπως αποτυπώνεται στα λογιστικά βιβλία των εταιρειών, προσαρμοσμένη ώστε να αντικατοπτρίζει αναθεωρήσεις των εκτιμήσεων για τις μελλοντικές ταμειακές ροές και απομειώσεις σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9. Τα δύο μεγέθη αφορούν το σύνολο των χορηγήσεων υπό διαχείριση, εξυπηρετούμενων και μη. Ο λόγος του καθαρού λογιστικού προς το συμβατικό υπόλοιπο διαμορφώθηκε σε 14,5% και στις δύο ημερομηνίες αναφοράς. Το καθαρό λογιστικό υπόλοιπο της 31ης Μαρτίου 2026, σε αντίθεση με εκείνο της 31ης Δεκεμβρίου 2025, βασίζεται σε μη ελεγμένους εσωτερικούς λογαριασμούς των εταιρειών.

Γράφημα 69. Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις εταιρειών εξαγοράς πιστώσεων (€ εκατ., αριστερός άξονας) και ποσοστό επί του συνόλου των χορηγήσεών τους (% , δεξιός άξονας)

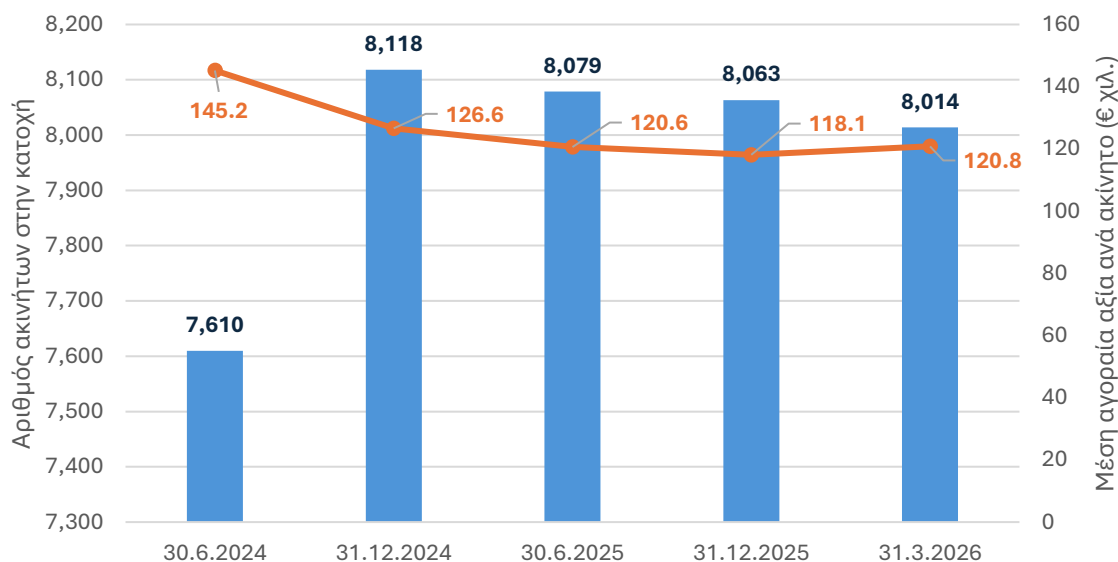

Πηγή: ΚΤΚ, στοιχεία Εταιρειών Εξαγοράς Πιστώσεων - Επεξεργασία: ΔΣΚ.

Σημείωση: Οι στήλες παρουσιάζουν το απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων που κατέχουν οι εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων, σε συμβατικό υπόλοιπο. Η γραμμή παρουσιάζει το ποσοστό των χορηγήσεων αυτών επί του

συνόλου των χορηγήσεων υπό τη διαχείρισή τους. Τα στοιχεία δημοσιεύονται σε εξαμηνιαία βάση έως και τον Δεκέμβριο του 2025 και σε τριμηνιαία από το πρώτο τρίμηνο του 2026, τα διαστήματα μεταξύ των σημείων της γραμμής δεν είναι επομένως ισομήκη. Ο δεξιός άξονας δεν ξεκινά από το μηδέν.

Γράφημα 70. Ακίνητα στην κατοχή εταιρειών εξαγοράς πιστώσεων: αριθμός (αριστερός άξονας) και μέση αγοραία αξία ανά ακίνητο (€ χιλ., δεξιός άξονας)

Πηγή: ΚΤΚ, στοιχεία Εταιρειών Εξαγοράς Πιστώσεων - Επεξεργασία: ΔΣΚ. (υπολογισμός μέσης αγοραίας αξίας ανά ακίνητο) - Σημείωση: Οι στήλες παρουσιάζουν τον αριθμό των ακινήτων που περιέχονται στην κατοχή των εταιρειών εξαγοράς πιστώσεων στο τέλος κάθε περιόδου αναφοράς. Η γραμμή παρουσιάζει τη μέση αγοραία αξία ανά ακίνητο. Η υποχώρησή της συνάδει με μεταβολή της σύνθεσης του αποθέματος και όχι με εξέλιξη των τιμών ακινήτων. Τα στοιχεία δημοσιεύονται σε εξαμηνιαία βάση έως και τον Δεκέμβριο του 2025 και σε τριμηνιαία από το πρώτο τρίμηνο του 2026, οπότε τα διαστήματα μεταξύ των σημείων της γραμμής δεν είναι ισομήκη. Κανένας από τους δύο άξονες δεν ξεκινά από το μηδέν.

Εδώ αναδεικνύεται η σύνδεση με τις αδυναμίες της απονομής δικαιοσύνης που εξετάστηκαν ανωτέρω. Μολονότι το εγχώριο πλαίσιο εκποιήσεων προβλέπει κατά κύριο λόγο εξωδικαστική διαδικασία, η προσφυγή των δανειοληπτών στα δικαστήρια μεταφέρει σημαντικό μέρος των υποθέσεων στη δικαστική οδό. Με χρόνο επίλυσης 682 ημερών σε πρώτο βαθμό και με τη μεγαλύτερη διάρκεια δευτεροβάθμιας διαδικασίας ολόκληρης της Ένωσης, κάθε αμφισβητούμενη διαδικασία εκτέλεσης εξασφαλίσεων παρατείνεται πέραν της τριετίας.¹⁵⁰

Το Συμβούλιο εκτιμά ότι, χωρίς ουσιαστική επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης και χωρίς πλήρη λειτουργία του Εμπορικού Δικαστηρίου, η υπολειπόμενη υπερχρέωση θα εξακολουθήσει να λειτουργεί ως τροχοπέδη στην αναπτυξιακή δυναμική. Ο κίνδυνος αξιολογείται ως μέτριας πιθανότητας και μέτριας επίπτωσης, με χρονικό ορίζοντα μεσοπρόθεσμο, και αποτυπώνεται αναλόγως στη μήτρα της Ενότητας 9.8.

¹⁵⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, The 2026 EU Justice Scoreboard, COM(2026) 273, Γραφήματα 5 και 6, σ.11.

Ακρωνύμια

Ακρωνύμιο	Πλήρης ονομασία Ελληνικά	Πλήρης ονομασία Αγγλικά
AMECO	Ετήσια μακροοικονομική βάση δεδομένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	Annual macro-economic database of the European Commission
ΑΔΜΗΕ	Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας	Independent Power Transmission Operator (IPTO)
ΑΕΕ	Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα	Gross National Income (GNI)
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	Gross Domestic Product (GDP)
ΑΠΑ	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία	Gross Value Added (GVA)
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας	Renewable Energy Sources (RES)
ΑΣΠΚ	Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου	Gross Fixed Capital Formation (GFCF)
ΑΤΑ	Αυτόματη Τιμαριθμική Αναπροσαρμογή	Cost-of-Living Allowance (CoLA)
BPM6	Εγχειρίδιο Ισοζυγίου Πληρωμών και Διεθνούς Επενδυτικής Θέσης, έκτη έκδοση	Balance of Payments and International Investment Position Manual, Sixth Edition
CEPEJ	Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης	European Commission for the Efficiency of Justice
COFOG	Ταξινόμηση των Λειτουργιών της Κυβέρνησης	Classification of the Functions of Government
CYSTAT-DB	Ηλεκτρονική βάση δεδομένων της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου	CYSTAT Online Database
DBRS	Morningstar DBRS, οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης	Morningstar DBRS credit rating agency
ΔΕΦΑ	Δημόσια Επιχείρηση Φυσικού Αερίου	Natural Gas Public Company (DEFA)
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο	International Monetary Fund (IMF)
ΔΠΙ	Διαρθρωτικό Πρωτογενές Ισοζύγιο	Structural Primary Balance (SPB)
DSA	Ανάλυση Βιωσιμότητας Χρέους	Debt Sustainability Analysis
ΔΣΚ	Δημοσιονομικό Συμβούλιο Κύπρου	Fiscal Council of Cyprus (FCC)
ΕC	Ευρωπαϊκή Επιτροπή	European Commission
ECOFIN	Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων	Economic and Financial Affairs Council
ΕΙΟΡΑ	Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων	European Insurance and Occupational Pensions Authority
ΕΙΥ	Μονάδα οικονομικών αναλύσεων του Economist	Economist Intelligence Unit
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα	European Central Bank (ECB)
ΕνΔΤΚ	Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	Harmonised Index of Consumer Prices (HICP)
ΕΟΑ	Επαρχιακοί Οργανισμοί Αυτοδιοίκησης	District Local Government Organisations (DLGOs)
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση	European Union (EU)
ΕΕ-27	Τα 27 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης	European Union – 27 Member States (EU-27)
ΕΕΠ	Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων	Credit Acquiring Companies (CACs)
ΕΣΛ 2010	Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών 2010	European System of Accounts 2010 (ESA 2010)
ΕΤΑ	Εθνικό Ταμείο Αλληλεγγύης	National Solidarity Fund
ΕΤΥΦΑ	Εταιρεία Υποδομών Φυσικού Αερίου	Natural Gas Infrastructure Company of Cyprus (ETYFA)
ΕU-SILC	Ευρωπαϊκή Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης	European Union Statistics on Income and Living Conditions
Ε&Α	Έρευνα και Ανάπτυξη	Research and Development (R&D)
EPSAS	Ευρωπαϊκά Λογιστικά Πρότυπα Δημόσιου Τομέα	European Public Sector Accounting Standards
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας	Value Added Tax (VAT)
ΓεΣΥ	Γενικό Σύστημα Υγείας	General Healthcare System (GHS)
GSI	Ηλεκτρική διασύνδεση Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ	Great Sea Interconnector
ΙΤΣ	Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών	Current Account Balance (CAB)
IPSAS	Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα Δημόσιου Τομέα	International Public Sector Accounting Standards
LNG	Υγροποιημένο Φυσικό Αέριο	Liquified Natural Gas
ΚΕΔΙΠΕΣ	Κυπριακή Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων	Cyprus Asset Management Company Ltd (KEDIPEs)
ΚΠΑ	Καθαρές Πρωτογενείς Δαπάνες	Net Primary Expenditure (NPE)
ΚΤΚ	Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου	Central Bank of Cyprus (CBC)
ΜΔΠ	Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο	
MEX	Μη Εξυπηρετούμενες Χορηγήσεις	Non-Performing Loans (NPLs)

Ακρωνύμιο	Πλήρης ονομασία Ελληνικά	Πλήρης ονομασία Αγγλικά
NACE	Στατιστική Ταξινόμηση των Οικονομικών Δραστηριοτήτων	Statistical Classification of Economic Activities in the European Community
OE	Oxford Economics	Oxford Economics
ΠΚ/ΚΟΕ	Πανεπιστήμιο Κύπρου/Κέντρο Οικονομικών Ερευνών	University of Cyprus/ Economic Research Center (CypERC)
SAFE	Δράση για την Ασφάλεια της Ευρώπης	Security Action for Europe
ΣΑΧ	Σύσταση ανά Χώρα	Country-Specific Recommendation (CSR)
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU)
ΣΣΚΥ	Σχέδιο Συντάξεων Κυβερνητικών Υπαλλήλων	Government Employees Pension Scheme (GEPS)
SPE	Οντότητα Ειδικού Σκοπού	Special Purpose Entity
ΣΥΚ	Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου	Statistical Service of Cyprus (CYSTAT)
TN	Τεχνητή Νοημοσύνη	Artificial Intelligence (AI)
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών	Information and Communication Technologies (ICT)
ΥΠΟΙΚ	Υπουργείο Οικονομικών	Ministry of Finance (MoF)

δημοσιονομικό συμβούλιο
fiscal council

Λεωφόρος Λεμεσού 75,
2121, Αγλαντζιά
Λευκωσία
Ιστοσελίδα: www.fiscalcouncil.gov.cy

Έκδοση Σεπτέμβρης 2026